

ಮನೋಹರ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯ ಬಿಡುಮುತ್ತು

೫ ರೇಡಿಯೋ-ನಾಟಕಗಳು

894.814 ಎಂಎ

MAN N' ?

ಗ್ರಂಥ ಸ್ವಾಮ್ಯ ವಿಭಾಗ

ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಸೇರಿತು

DATA ENTERED

೫

ರೇಡಿಯೋ-ನಾಟಕಗಳು

ಮನೋಹರ ಗ್ರಂಥ ಪ್ರಕಾಶನ ಸಮಿತಿ, ಧಾರವಾಡ

ಪ್ರಕಾಶಕರು :

ಜಿ. ಬಿ. ಜೋಶಿ

ಮನೋಹರ ಗ್ರಂಥಮಾಲಾ

ಧಾರವಾಡ

ಬೆಲೆ : ೪ = ೦೦

ಮುದ್ರಕರು :

ಹ. ರಾ. ಪುರೋಹಿತ

ಸಂಯುಕ್ತ ಕರ್ನಾಟಕ ಮುದ್ರಣಾಲಯ

ಕೊಪ್ಪೇಕರೆ ರೋಡ್, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ

ಪರಿವಿಡಿ

	ಪುಟ
೧. ಇತಿಹಾಸ ಪ್ರಬಂಧ	೧
೨. ನಾಡಬಿಂದು	೨೩
೩. ಎರಡು ಗುಹೆಗಳು	೩೭
೪. ಗಾನಪ್ರಿಯ	೭೭
೫. ಬೆಂಗಳೂರು ಹಾಸುಹೊಕ್ಕು	೯೭
೬. ಚೇಳು ! ಅಜ್ಜ ! ಚೇಳು !!	೧೨೧

ఎ. జి. కె. రంగనాథ

ఎ. కె. రామానుజన్

కె. వి. సుబ్బణ్ణ

ఎస్. ఎన్. శివస్వామి

కె. వి. అయ్యర్

ಪ್ರಸಾರ ನಾಟಕ (ಇತಿಹಾಸ ಪ್ರಬಂಧ)

ಪ್ರಾರಂಭ

ಅಮೇರಿಕಾದ ಕವಿ ನಾಟಕಕಾರ ಆರ್ಚಿಬಾಲ್ಡ್ ಮ್ಯಾಕ್‌ಲೀಷ್, ತಾನು ರೇಡಿಯೋಗಾಗಿ ರಚಿಸಿದ “The fall of the city” ಎಂಬ ನಾಟಕವನ್ನು ೧೯೩೭ ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಿದನು, ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ-ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕದ ಇತಿಹಾಸ ನಿಜವಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಆ ನಾಟಕ ರೂಪಿಸಿದ ತಂತ್ರದಿಂದಾಗಿ, ಪ್ರಸಾರ ನಾಟಕ ತನ್ನ ಮುನ್ನಡೆಯಲ್ಲಿ ಮೈಲುಗಲ್ಲೊಂದನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದಂತಾಯಿತು. ಹೀಗೆಂದರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕಾಗಿ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರಲಿಲ್ಲ — ರೇಡಿಯೋ ನಾಟಕಗಳಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಅರ್ಥವಲ್ಲ. ಷಕ್ಸ್‌ಪೀಯರ್ ಒಳಗೊಂಡು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ನಾಟಕಕಾರರ ಹೆಸರಾಂತ ರಂಗ-ನಾಟಕಗಳೆಲ್ಲದರ ರೇಡಿಯೋ ರೂಪಗಳು ಆಗಲೇ ಪ್ರಸಾರವಾಗಿದ್ದವು. ಮಾತಿನ ಜಾಣ್ಮೆಯೇ ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೆಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ರಚನೆಗೊಂಡಿದ್ದ ಅನೇಕ ನಾಟಕಗಳು ಅಲೆಯಲ್ಲಿ ತೇಲಿಹೋಗಿದ್ದವು. ರಂಗದ ಮೇಲೆ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾದ — ಆದರೆ ಪ್ರಸಾರದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಫಲ ಕೊಡಬಲ್ಲವಾಗಿದ್ದ ಹಲವಾರು ಪ್ರಯೋಗಗಳೂ ನಡೆದಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಮ್ಯಾಕ್‌ಲೀಷನ ನಾಟಕ, ತನ್ನ ತಂತ್ರದಿಂದಾಗಿ ರೇಡಿಯೋ-ನಾಟಕದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಹಾದಿ ತೋರಿತು.

“The fall of the city”, ಒಂದು ಊರಿನ ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತ ಜನತೆಯ ಮನೋರಂಗದ ಒತ್ತಡ, ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವ ಭಾವುಕ ನಾಟಕ. ಅದರಲ್ಲಿ ಸರಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿದ್ದ ಒಂದು ಜನತೆ ತಾನೇ ಕಲ್ಪಿಸಿದ ಬಾಹ್ಯಶಕ್ತಿಯೊಂದಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ದರ್ಶಿಯಾದ ಒಬ್ಬ announcer, ನಾಟಕವನ್ನು ನಡೆಯಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ಸತ್ತು ಹುಗಿದಿದ್ದ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳೊಬ್ಬಳ ರೂಪು, ಕಳೆದ ಮೂರು ದಿನಗಳಿಂದ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ೧೨ ಗಂಟೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಗೋರಿಯ ಮೇಲೆ ಮೂಡಿ ನಿಂತು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದೆ. ಊರಿನಲ್ಲಿ ಅಪಶಕುನಗಳಾಗಿವೆ. ತಮಗೆ ಯಾವ ಅನಿಷ್ಟ ಕಾದಿದೆಯೋ ಎಂದು ಜನ ಹೆದರಿ ಕಂಗಾಲಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಾಟಕ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ನಾಟಕ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವುದು ಹೀಗೆ: ಪ್ರಸಾರ ಕೇಂದ್ರದಿಂದ ನಿರ್ದೇಶಕ ಮೊದಲು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾನೆ — “ಸೋದರ ಸೋದರಿಯರೇ, ನೀವು ತಿಳಿದಿರುವಂತೆ, ಕಳೆದ ಮೂರು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಈ ನಮ್ಮ ಪುಟ್ಟ ನಗರ ಪ್ರಪಂಚದ ಗಮನವನ್ನೇ ಸೆಳೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಸತ್ತು, ಹುಗಿದ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳ ರೂಪ ಪ್ರತಿದಿನ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಊರಿನ ಬಗೆಗೆ ಭವಿಷ್ಯ ನುಡಿಯುತ್ತಿದೆ. ಊರಿನ ಜನ

ಹೆದರಿದ್ದಾರೆ. ಈಗ ನಡು-ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಸಮಯ. ಇಂದೇನು ನಡೆಯುವುದೋ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವ ಸಲುವಾಗಿ ನಿಮ್ಮನ್ನೀಗ ನಗರದ 'ಗ್ರೇಟ್ ಸ್ಪೋರ್' ಬಳಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತೇವೆ ... " ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆಂದ ಮೇಲೆ, ಸ್ಥಾನ ಬದಲಾಗಿ ಜನತಾಸಮ್ಮರ್ಧದ ಮೌನನಾದ ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದು, ಆ ಆವರಣದ ಚಿತ್ರ ಶ್ರೋತೃವಿನ ಮನೋರಂಗದ ಮೇಲೆ ಮೂಡುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ, ಜನಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಕಂಬ ಹತ್ತಿ ಕುಳಿತವನಂತೆ ತೋರುವ "announcer", ಪಿಸುಮಾತ ನಾಡುತ್ತಾನೆ — "... ಗ್ರೇಟ್ ಸ್ಪೋರ್‌ನಿಂದ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ದೂರದಲ್ಲಿ ಆ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳ ಸಮಾಧಿ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಜನ- ಜನ. ಗಂಡಸರು, ಹೆಂಗಸರು, ಮಕ್ಕಳು — ಹತ್ತು ಸಾವಿರಕ್ಕೂ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಈ ಜನಸಮ್ಮರ್ಧ, ಮಹಾ ಘಟನೆಯೊಂದನ್ನು ಪ್ರತಿಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ಮೌನವಾಗಿ ನಿಂತಿದೆ. ಇದೀಗ ... ೧೨ ಗಂಟೆಗೆ ಇನ್ನೂ ಎರಡು ನಿಮಿಷಗಳಿವೆ ... " ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಲ್ಲಣಗೊಳಿಸುವಂತಹ ಮುಂದಿನ ಘಟನಾವಳಿಗಳ ಒತ್ತಡ, ನಾಟಕದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅನುಭವ, ಶ್ರೋತೃವಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ವೀಕ್ಷಕನ ವಿವರಣೆಯಿಂದ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆತ ನೋಡಿದುದನ್ನೆಲ್ಲ ವರ್ಣಿಸುವಾಗ, ಮಧ್ಯ ಮಧ್ಯ, ಅನುಭವವನ್ನು ಹೆಪ್ಪುಗಟ್ಟಿಸುವಂತಹ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶಬ್ದವಿಶೇಷಗಳೂ, ಜನನಾಯಕ, ಪಾದ್ರಿಗಳ ಘೋಷಗಳೂ, ಬೇಹುಗಾರನ ನಿರೂಪಣೆಯೂ ಬೆರೆತು ನಾಟಕದ ಪೂರ್ಣ ರಸಾನುಭವವಾಗುತ್ತದೆ. ಮೂವತ್ತು ನಿಮಿಷಗಳ ಅವಧಿಯ ಈ ಸರಳ-ರಗಳೆಯಲ್ಲಿನ ನಾಟಕ, ತನ್ನ ಸತ್ವ ಶಕ್ತಿಗಳಿಂದಾಗಿ, ವೆತಿಷ್ಟ ತಂತ್ರದಿಂದಾಗಿ, ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕವನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಬೆಳೆಸಲು ದಾರಿ-ದೀವಿಗೆಯಾದುದಲ್ಲದೆ ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕಕ್ಕೂ ರಂಗ-ನಾಟಕಕ್ಕೂ ಇರುವ ಭೇದವನ್ನು ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿ ತೋರಿತು.

ಈ ಇಪ್ಪತ್ತು ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ, ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕ ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದೆ. ತನ್ನ ವಿಶಿಷ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ದೇಶದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. "ಲೂಯಿಸ್‌ಮ್ಯಾಕ್‌ನೀಸ್" ಮತ್ತು "ನಾರ್ಮನ್ ಕಾರ್ವಿನ್", ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕದ ಅತಿ ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ಪ್ರವರ್ತಕರೆಂದು ಹೆಸರುಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. "ಆರ್ನನ್ ವೆಲ್ಲಿಸ್", "ಫೆಲಿಕ್ಸ್ ಫೆಲ್ಟನ್", "ವಾಲ್ ಗೀಲ್‌ಗಡ್", ಡಿ. ಜಿ. ಬ್ರಿಡ್‌ಸನ್, ಮೊದಲಾದ ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ನಿರ್ದೇಶಕರು, "ಮ್ಯಾಕ್ಸ್‌ವೆಲ್ ಆಂಡರ್‌ಸನ್", "ಓ ನೀಲ್", "ಮಾ:ಮಾ", "ಪ್ರೀಸ್ಟ್ಲಿ", "ಟೆನಿಸೆ ವಿಲಿಯಂಸ್", ಸಾರ್‌ತ್‌ರ್", "ಜಾನ್ ಆಸ್ಟರ್" ಮೊದಲಾದವರ ಹೆಸರಾಂತ ರಂಗ-ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಾರಕ್ಕಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿ, ಎರಡೂ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿನ ಅಗಾಧ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ತೋರಿದ್ದಾರೆ. "ನರ್ನ್ ಹೆನ್ರಿಯಟ್ಟ" ಅಂತಹ — ಏಕಪಾತ್ರ ತಂತ್ರದಲ್ಲಿ — ಅದ್ಭುತ ಪ್ರಸಾರರೂಪಕವನ್ನು ಬರೆದಹರ್ಮನ್ ಕೆಸ್ಸರ್, "ದಿ ಸೈಲೆಂಟ್ ಸಿಟಿ"ಯಂತಹ ಹೃದಯವಿದ್ರಾವಕ ಪ್ರಸಾರ ಚಿತ್ರವನ್ನು ರಚಿಸಿದ 'ನಿಕಲ್ ಓಬಿ', "ಗಾಂಡ್ ಸ್ಲಾಮ್" ನಂತಹ ದುರಂತ ಪ್ರಸಾರ ನಾಟಕವನ್ನು ಮೂಡಿಸಿದ 'ಅಗಾಧ ಮೆಲ್ಲ', "ದಿ ಪವೆಟ್ ಮಾಸ್ಟರ್" ನಂತಹ ಮನೋ-ವಿಶ್ಲೇಷಣಾ ಪ್ರಸಾರ-ಚಿತ್ರವನ್ನು ರಚಿಸಿದ ಎಮೆರಿ ಬಾ:ನೆಟ್, "ಸ್ಪಿನ್ನಿ

ಅಂಡರ್ ದಿ ರೀನ್" ನಂತಹ ಅದ್ಭುತ "fantasy" ಯನ್ನು ಬರೆದ ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾದ "ಟ್ರಿವರ್ ಹೀತ್" ನೊಂದಲಾದ ಹತ್ತಾರು ನಾಟಕಕಾರರು ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕದ ತಂತ್ರವೈವಿಧ್ಯವನ್ನೂ ಈ ಬಗೆಯ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಪ್ರಚಂಡ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಬಿಡಿಸಿ ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಯಾವುದೊಂದೂ ನಾಟಕ ರಂಗದ ಮೇಲೆ ಫಲ ಕೊಡಲಾರದು. ಪ್ರಸಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಅದರ ಶಕ್ತಿ — ಅದರ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು. ಈ ಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬರಬೇಕಾದ ಮತ್ತೊಂದು ನಾಟಕವೆಂದರೆ 'ಟೈರಾನ್ ಗಫ್ಫೀ' ಯವರು ಬರೆದು ಬಿ. ಬಿ. ಸಿ. ನಿಲಯದಿಂದ ಪ್ರಸಾರಗೊಂಡ "ದಿ ಫ್ಲವರ್ಸ್ ಆಫ್ ನಾಟ್ ಫರ್ ಯು ಟು ಪಿಕ್" ಎಂಬ ನಿಷ್ಪಷ್ಟ ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕ.

ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು (ಮೂಢ) ನಂಬಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಈ ನಾಟಕ ರಚಿತವಾಗಿದೆ. ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಪ್ರಾಣ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವವನ ಮನೋರಂಗದಲ್ಲಿ, ಆತ ನೀರಿಗೆ ಬಿದ್ದಾಗಿನಿಂದ ಪ್ರಾಣ ಹೋಗುವ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ — ಎಂದರೆ ಸುಮಾರು ಎರಡು ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲಿ — ಆತನ ಜೀವನದ ಮುಖ್ಯ ಘಟನೆಗಳೂ ಅನುಭವಗಳೂ ಮೆರವಣಿಗೆಯಾಗಿ ಹಾದುಹೋಗುವವಂತೆ. ಗಫ್ಫೀಯವರ ನಾಟಕದ ನಾಯಕ, ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಜಿಗುಪ್ಸೆಗೊಂಡ ಒಬ್ಬ ತರುಣ. ಭೋರ್ಗರೆವ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಆತ ನೌಕೆಯಿಂದ ಹಾರಿ, ನೀರು ಕುಡಿದು ಉಮ್ಮಳಿಸಿ ಕೈಕಾಲು ಕೆಟ್ಟಾಗ — ಎಳೆತನದಿಂದ ಅಂದಿನವರೆಗೆ, ತನ್ನ ಬರಡುಜೀವನದ ಕೆಲವೊಂದು ಕಹಿ ಅನುಭವಗಳು ಸಾಲುಸಾಲಾಗಿ ಆತನ ಮನೋಪಟಲದ ಮೇಲೆ ಮಿಂಚಿ ಹೋದವು. ಎಳೆತನದ ಅನಾರೋಗ್ಯದಿಂದಾಗಿ ಸೋರಗಿಹೋದ ದೇಹ, ವಿಕೃತವಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಸುಂದರವೂ ಅಲ್ಲದ ನಿಸ್ತೇಜವಾದ ಮುಖ, ದಪ್ಪ ಚಾಳೀಸಿನ ಹಿಂದಿನ ಕಿರಿದಾದ ಕಣ್ಣುಗಳು — ಈ ಬಾಹ್ಯರೂಪ, ಆತನ ಚುರುಕುಬುದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ಭಾವುಕತೆಯ ಭವ್ಯತೆಯನ್ನು ಜನದ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಮರೆಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದವು. ಬಾಳಿನ ಮೆರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮೆಟ್ಟಿಲಿನಿಂದ ಮೆಟ್ಟಿಲಿಗೆ, ಆತ ತನ್ನ ತಂದೆಯಿಂದ, ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಿಂದ, ಪ್ರೇಮಿಸಿಯಿಂದ, ಸುತ್ತಮುತ್ತಣ ಜನದಿಂದ, ಅಧಿಕಾರಿಯಿಂದ ಶೀತಲವಾದ ತಿರಸ್ಕಾರ ಹಾಗೂ ಪ್ರಕಟಿತ ಕಟು ಹಾಸ್ಯದ ಪೆಟ್ಟು ತಿಂದು, ಕಡೆಗೆ ಬಾಳನ್ನು ನೀಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ನೀರಿಗೆ ಬಿದ್ದವನ ಮನೋರಂಗದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ಜೀವನದ ಘಟ್ಟಘಟ್ಟಗಳು ಮಿಂಚಿಹೋಗುವುದನ್ನು ಈ ನಾಟಕ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ. ಭಾವುಕನಾದ ಆತನ ಅಂತರಂಗದ ಸುಂದರ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನೂ, ನಿರಾಶೆಯ ಕೂಸಕ್ಕೆ ಅವನನ್ನು ತುಳಿದ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿತಿಳಿದಂತೆ, ಶ್ಲೋಕವಿನ ಹೃದಯ ಮಿಡಿಯುತ್ತದೆ. ನತದೃಷ್ಟನಾದ ಆತ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡುದು ನ್ಯಾಯವೇ ಏನೋ ಎನಿಸುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಯೋಗದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, ಈ ನಾಟಕದ ಆವರಣವನ್ನು ನೋಡೋಣ. ಭೋರ್ಗರೆವ ಸಾಗರದ ಗಂಭೀರ ನಾದದೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ನಾಟಕ ಅದೇ ನಿಸರ್ಗ ನಾದದಲ್ಲಿಯೇ ಮುಗಿದು ಆತನ ಜೀವ ಅದರಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗಿ ಹೋದಾಗ "ನಾಟಕ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಇನ್ನೂ ಎರಡೇ ನಿಮಿಷವಾಯಿತೇನೋ" ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಆತ ನೀರಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಮೇಲೆ ಮಡಿಯುವ ವರೆಗಿನ ಆ ಎರಡು ನಿಮಿಷವೆಂದು ಭಾಸವಾಗುವ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತು ನಿಮಿಷಗಳು ಕಳೆದುಹೋಗಿರುತ್ತವೆ. ಇದು

ಒಂದು ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕ. ಏಕೆಂದರೆ, ಅದರ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅನುಭವ — ಒತ್ತಡ, ನಾಟಕವನ್ನು ಓದಿದರೆ ಅಥವಾ ನಿಷ್ಕಾತನಾದ ನಿರ್ದೇಶಕನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಪ್ರಸಾರಗೊಂಡಾಗ, ರೇಡಿಯೋ ಮೂಲಕ ಕೇಳಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಆಗುತ್ತದೆ. ಹೊಡೆವ ತೆರೆಗಳಿಂದ ಅಪ್ಪಳಿಸಿಕೊಂಡು, ನೀರು ಕುಡಿದು, ಉಸಿರು ಸಿಕ್ಕಿ ಉಬ್ಬಳಿಸುತ್ತಿರುವ ಆತನ ಚಿತ್ರ, ಅದರಲ್ಲೂ ಅವನ ಮನೋರಂಗದ ತೆರೆ-ತೆರೆಗಳ ಚಿತ್ರವನ್ನು ರಂಗದ ಮೇಲೆ ತರುವುದೆಂದೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಸಿನಿಮಾ ತೆರೆಯ ಮೇಲೆ ಅತ್ಯಂತ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ನಿರ್ದೇಶಿಸಿ ಒಂದು ವೇಳೆ ತರಬಹುದಾದರೂ, ನಾಟಕದ ಸಂಪೂರ್ಣ ರಸಾನುಭವ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು, ಸೋಟದ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಚಿತ್ರಕ್ಕಿಂತ, ಕೇಳಿಯಿಂದ ಮಾಡಿದ ಕಲ್ಪನಾಚಿತ್ರವೇ ಹೆಚ್ಚು ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದೊಂದು “ಶ್ರವ್ಯನಾಟಕ.”

ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕವೆಂದರೆ ಶ್ರವ್ಯನಾಟಕ. ವಿಜ್ಞಾನದ ಫಲವಾಗಿ, ರೇಡಿಯೋ medium-ಬಂದ-ಮೇಲೆ, ನಮ್ಮ ನಾಟಕ, ಅದಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ, ರಂಗದಿಂದ ಕವಲೊಡೆದು ಹೊಸದೊಂದು ರೂಪವನ್ನೇ ತಾಳಬೇಕಾಯಿತು. ರಂಗಸ್ಥಳದ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಮೀರಿದ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರೇಡಿಯೋ ಮೂಲಕ ಬಿಂಬಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಈ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಹೊಸ ಹೊಸ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ನಾಟಕಕಾರ ರೂಪಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಕೇಳುಗನ ಕಲ್ಪನಾಶಕ್ತಿಗೆ ಪ್ರಚೋದಕವಾಗುವಂತಹ ಮನೋ-ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಹೊಸ ಹೊಸ ವಸ್ತು-ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು ರಚನಾ-ವಿಧಾನ-ವೈವಿಧ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗಮನ ಕೊಡಬೇಕಾಯಿತು. ಈ ನಡೆಯಲ್ಲಿ ಇವತ್ತಿನ-ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಕೃಷಿ ನಡೆದ ಮೇಲೆ ಇಂದು ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕ, ಒಂದು ಭಾಷೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನದೇ ನಿಶ್ಚಿತ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ.

ವಸ್ತು-ರಚನೆ :

ರೇಡಿಯೋ-ನಾಟಕದ ವಸ್ತು ಯಾವುದೋ ಇದ್ದೀತು. ಅಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಘಟನೆಗಳ ಚಿತ್ರಣ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಅಳವಡುವುದಾದರೂ, ನಾಟಕದ ವಸ್ತು — ಪೌರಾಣಿಕ, ಐತಿಹಾಸಿಕ ಇಲ್ಲಿವೆ ಜನಜೀವನ, ಕುಟುಂಬ-ಜೀವನ ಅಥವಾ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಜೀವನದ ಘಟನೆಯೊಂದನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದರೂ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಅಂತಹ ವಸ್ತುವಿನ ರಚನೆಯ ರೀತಿ, ಎಂದರೆ ಚಿತ್ರಣದ ತಂತ್ರವೇ ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕ ಹಾಗೂ ರಂಗ-ನಾಟಕಗಳ ನಡುವಿನ ಭೇದವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಅನೇಕವೇಳೆ, ಪ್ರಸಾರ-ತಂತ್ರಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ಕಥಾವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನಾಟಕಕಾರರು ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನೂ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಪ್ರಸಾರ-ತಂತ್ರವನ್ನು ಅರಿತು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಬಳಸುವುದರಿಂದಲೇ ರಂಗದ ಮೇಲೆ ಮೂಡಿಸಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾದಂತಹ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರೇಡಿಯೋ ಮೂಲಕ ನಂಬುವಂತೆ ಬಿಂಬಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ನಮ್ಮಲ್ಲಿನ ಕೆಲವೊಂದು ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕಗಳ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡಬಹುದು.

Flash-back :

ಘಟನೆಯೊಂದನ್ನು ಪ್ರಕೃತವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅದರ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಎಳೆ ಎಳೆಯಾಗಿ ಹೆಣೆದು ಜೋಡಿಸುವುದು ಒಂದು ತಂತ್ರವಾಗಿ, ರೇಡಿಯೋ-ನಾಟಕದ ಲಕ್ಷಣವೆನಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಶ್ರೀರಂಗರು ಬರೆದ “ಪ್ರಾರಬ್ಧ” ಎಂಬ ಬಾನುಲಿ-ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೂ, ಪಿ ಜನಾರ್ದನ ಮೆನನ್ ಅವರು ಬರೆದು, ಬಾನುಲಿನಾಟಕ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಬಹುಮಾನ ಗಳಿಸಿದ “ಪ್ರೀತಿಸಿದ ಹೆಣ್ಣು” ಎಂಬ ಮಲಯಾಳಿ ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೂ ಎನ್. ಪಿ. ಕುಲಕರ್ಣಿಯವರು ಬರೆದ “ಟಿಕ್ ಟಿಕ್ ಗೆಳೆಯ” ಎಂಬ ಬಾನುಲಿ ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೂ ಈ flash-back ತಂತ್ರದ ಸಾಫಲ್ಯವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಆದರೆ ಇದು ಅತಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಒಂದು ತಂತ್ರ. ಈಗಾಗಲೇ ಅದು ತುಂಬ ಹಳೆ ತೆನಿಸಿ ಬೇಸರ ತರುತ್ತದೆ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ನಾಟಕಕಾರರು ತಾವು ಬಾನುಲಿಗಾಗಿ ರಚಿಸಿದ ಈಚಿನ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಿ ಕೂಡ ಈ ತಂತ್ರವನ್ನು ಬಳಸುವುದು ಕಾಣಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ.

ನಿಸರ್ಗ-ಚಿತ್ರಣ :

ರಂಗದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲು ಅಸಾಧ್ಯವೆನಿಸಿ, ಅಥವಾ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದಾಗ ಅಸಹಜವಾಗಿ ತೋರಿ, ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸಮೃದ್ಧವಾದ ಕಳೆಯನ್ನು ಕೊಡಬಹುದಾದ ಮತ್ತೊಂದು ತಂತ್ರವೆಂದರೆ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನಿಸರ್ಗದ ಚಿತ್ರಣ. ನಿಸರ್ಗವೇ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನಿಕಟವಾದ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದರಂತೂ ಅದು ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕದ ಒಂದು ನಿಷ್ಪಷ್ಟವಾದ ಲಕ್ಷಣವೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿ, ಸಿಡಿಲು, ಗುಡುಗು, ಮಳೆ, ಮಹಾಪೂರ, ಬಿರುಗಾಳಿ ಅಥವಾ ಭೂಕಂಪ, ಕಥಾವಸ್ತುವಿಗೆ ಕಾರಣವಾದಾಗ ಅಥವಾ ಅದರ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಗವಾದಾಗ, ಇಲ್ಲಿನೇ ಅವಶ್ಯವಾದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾದಾಗ ಅದು ರೇಡಿಯೋ ನಾಟಕದ ಒಂದು ಲಕ್ಷಣವಾಗುತ್ತದೆ. ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಟಿಂಗೆ ಅವರು ರಚಿಸಿದ “ಮಹಾಪೂರ” ಎಂಬ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ, ಗಂಗಾನದಿ ಮಹಾಪೂರದಿಂದ ಮೈಯುಬ್ಬಿ ಮಹಾಕೃತ್ತಿಯಾಗಿ ಬಡಕುಟುಂಬವೊಂದನ್ನು ಕಬಳಿಸಿದ ಚಿತ್ರಣವಿದೆ. ರಂಗದ ಮೇಲೆ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಈ ನಾಟಕ ಪ್ರಸಾರದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯಾಗಿ, ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದ ಫಲ ಕೊಡಬಲ್ಲದು. ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿಯಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಆಂತರಿಕವಾಗಿಯಾದರೂ ನಿಸರ್ಗದೊಡನೆ ನಿಕಟ ಸಂಪರ್ಕ ಹೊಂದಿದ ಕಥಾವಸ್ತುಗಳು ರಂಗಕ್ಕಿಂತ ರೇಡಿಯೋದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯಾಗಬಲ್ಲವು.

ಸಮರದ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು :

ಮೊದಲನೆ ಮಹಾಯುದ್ಧವೇ ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಹೊಸ ರೀತಿಯ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಗೂ ಕಥಾವಸ್ತುವಿಗೂ ಎಡೆವಾಡಿಕೊಟ್ಟಿತು. ಎರಡನೆಯ ಜಾಗತಿಕ ಸಮರವಾದ ಮೇಲಂತೂ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕ-ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಯಿತು. ಸೈನಿಕಜೀವನ—ಸಾವು, ಮೈನಿಮಿರೇಳಿಸುವಂತಹ ಕಥಾ

ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿತು. ತತ್ವಗಳ ಘರ್ಷಣೆಗಳು ಸಾಂಕೇತಿಕ ರೂಪಧಾರಣೆ ಮಾಡಿ ಯುದ್ಧದ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಹೊಂದಿ ಪ್ರಸಾರದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಸಾಧ್ಯ ಮಾಡಿದವು. ಷೆರ್‌ವುಡ್ಡ್, ಸಾರ್‌ತರ್, ಅಂತಹ ನಾಟಕಕಾರರ ರಂಗ-ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಭೀಕರ ಸಮರ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿತು. ಧ್ವನಿ-ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗಳು ಬಳಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಷೆರ್‌ವುಡ್ಡ್‌ನ “ಈಡಿಯಟ್ಸ್ ಡಿಲೈಟ್” ನಂತಹ ಹಳೆಯ ರಂಗ-ನಾಟಕದ ಕಥಾಕ್ರೇತ್ರ — ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣದ ಬದಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು ವಸತಿ ಗೃಹ. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆಗಳಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಬಂದು ತಂಗಿದವರ ಚಿತ್ರವಿದೆ ಅಲ್ಲಿ. ಯುದ್ಧವನ್ನು ಬಯಸುವವರ — ಹೇಸುವವರ ಭಾವನೆಗಳ ತಿಕ್ಕಾಟವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಕಲಿತ ಹಳೆಯ ಪ್ರೇಮಿಗಳು, ತತ್ವಗಳು ಬಾಂಬುಗಳನ್ನು ಸುರಿದು ಬಳಿಯ ನಿಲ್ದಾಣದೊಡನೆ ವಸತಿ ಗೃಹವನ್ನೂ ಧ್ವಂಸ ಮಾಡಿದಾಗಲೂ — ಅಗಲದೆ ಉಳಿದಿರುತ್ತಾರೆ. ರಂಗದ ಮೇಲೆಯೇ ಇಂತಹ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಸಾಧ್ಯಮಾಡಿದಾಗ, ರಂಗದ ಕಟ್ಟು-ನಿಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಒಂದು ವೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮೀರಿ, ಫಲ ಕೊಡಬಲ್ಲ ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕದ ಕಥಾ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಕೊರತೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಯಾಣ-ಪ್ರಸಂಗಗಳು :

ಮೂರನೆಯದಾಗಿ, ಪ್ರಯಾಣದ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ನಾಟಕದಲ್ಲಿನ ಮುಖ್ಯ ಭಾಗಗಳಾದಾಗ, ಅಂಥ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ವಿವೇಕದಿಂದ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದಾಗ, ಕಳೆಗೊಂಡು ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕದ ಲಕ್ಷಣವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ನಾಟಕೀಯವಾದ ಅನೇಕ ಪ್ರಸಂಗಗಳು, ಪಾತ್ರಗಳು ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅಥವಾ ವಾಹನಗಳಲ್ಲಿ — ಎತ್ತಿನ ಗಾಡಿ, ಮೋಟಾರು, ರೈಲು ಇಲ್ಲವೇ ವಿರೋಪ್ಲೇನುಗಳಲ್ಲಿ — ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ನಡೆಯಬಹುದು. ವಿಜಯ ತೆಂಡೂಲ್‌ಕರರು ಬರೆದ “ರಾತ್ರ” ಎಂಬ ಬಹು ಮೂನಿತ ಮರಾಠೀ ಪ್ರಸಾರನಾಟಕದಲ್ಲಿನ ಎರಡೇ ಪಾತ್ರಗಳಾದ ಒಂದು ಗಂಡು — ಒಂದು ಹೆಣ್ಣಿನ ನಡುವೆ — ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತು ನಿಮಿಷಗಳ ಸಂಭಾಷಣೆ, ಅವರು, ಕಲ್ಲುಹಾಸಿದ ಉದ್ದವಾದ ಕಿರಿಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಹೋಗುವಾಗ ಜರಗುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಪರಿಚಿತ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಎಂದೂ ಒಂದೆಡೆಗೆ ಕುಳಿತು ಆಡುವಂತಿಲ್ಲ. ಕಲ್ಲುಹಾಸಿದ ಆ ಕತ್ತಲಹಾದಿಯಲ್ಲಿ, ಆತನ ಕೈಕೋಲು ಕುಟ್ಟಿ ಮಾಡುವ ಶಬ್ದವಿಶೇಷ ನಾಟಕದ ನಡೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ನಾಟಕ ರಂಗದ ಅಳತೆಯನ್ನು ಮೀರಿ ಪ್ರಸಾರದಲ್ಲಿ ಫಲ ಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಕನಸು ಪವಾಡಗಳ ಚಿತ್ರಣ :

ಕನಸು, ಅರಿಗನಸುಗಳ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನೂ, ಭೂತ-ಭೀತಾಳಗಳೊಡನೆ ಮಾನವನ ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿಸುವ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನೂ, ಒಂದು ವ್ಯಕ್ತಿ ತನ್ನದೇ ಅಂತರಂಗದೊಡನೆ ತುಮುಲಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನೂ ಕಥಾವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿ

ಬಳಸುವುದೂ ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕದ ಒಂದು ತಂತ್ರವಾಗಿದೆ. ಡಾ|| ಕೆ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಯವರು ತಮ್ಮ “ ಊರ್ಮಿಳಾಸ್ವಪ್ನ ” ಎಂಬ ಬಾನುಲಿ-ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸ್ವಪ್ನಪ್ರಯೋಗ ವನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ನಡೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ ರಾಮಚಂದ್ರಶರ್ಮರು “ ಸೆರಗಿನ ಕೆಂಡ ” ದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಪಾಪದ ಕಹಿ ಫಲ ವನ್ನು ಣ್ಣು ತಿರುವ ಹೆಣ್ಣಿನೊಡನೆ ಅಂತರ್ಭೂತ ಮಾಡಲು ಆ ಹೆಣ್ಣಿನ ಆತ್ಮಕ್ಕೂ ಒಂದು ಮೂರ್ತಿಮಂತ ವಾಣಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಹೆಜ್ಜೆ ಹೆಜ್ಜೆಗೂ ಅದನ್ನು ಮಾತ ನಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ತನ್ನದೇ ದೇಹದೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುವ ಆತ್ಮವನ್ನು ರಂಗದ ಮೇಲೆ ಹೇಗೆ ತರಬಹುದು ? ತೆರೆಯ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಧ್ವನಿವರ್ಧಕದ ಮೂಲಕ ಆ “ ಆತ್ಮ ” ಮಾತನಾಡುತ್ತದೆ ಎಂದರೂ ಪಾತ್ರ-ಆತ್ಮಗಳ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ತೂಕ ತಪ್ಪಿಹೋಗ ಬಹುದು. ರೇಡಿಯೋದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅಂತಹ ಸನ್ನಿವೇಶ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಒಂದು ಲಕ್ಷಣ ವೆನಿಸಿ ಶ್ರೋತೃವಿಗೆ ಹೃದಯ ಮುಟ್ಟುವಂತಹ ಅನುಭವ ಕೊಡುತ್ತದೆ. “ ಗ್ರಾಂಡ್ ಸ್ಲಾಮ್ ” ನಾಟಕದ ನಾಯಕಿ ಎಡಿತ್‌ಳ ಅಂತರ್ದೇಶಿಯೊಂದೇ ಕಟ್ಟಿದ, ಉಸಿರು ಸಿಕ್ಕಿಸುವಂತಹ ಒತ್ತಡದಿಂದಾಗಿ, ಆ ನಾಟಕ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಕಣ್ಣಿನ ಅಳತೆ ಮೀರಿ, ಕೇಳ್ಮೆಯಿಂದಲೇ ಶ್ರೋತೃವಿನ ಮನೋರಂಗದಲ್ಲಿ ಭವ್ಯ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಬಿಂಬಿಸ ಬಲ್ಲ ಇಂತಹ ದ್ವಿಚ್ಛೇದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಗಳು ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕದ ನೆಲೆಗಟ್ಟಾಗುತ್ತವೆ.

ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗದ ಘಟನೆ :

ರಂಗದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಕೆಲವೊಂದು ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸುವುದೂ ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕದ ಒಂದು ತಂತ್ರವಾಗಿದೆ — ಎಂದರೆ ಅಂತಹ ಘಟನೆಗಳು ನಾಟಕದ ಅಂಗಗಳಾಗಿರಬೇಕು. ಶ್ರೀರಂಗರು ಬರೆದ “ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ” ದಲ್ಲಿನ ಟ್ರಾಂ ಅನಾಹುತ ಅಂತಹುದೊಂದು ಘಟನೆ. ಅದು ಆ ನಾಟಕದ ಒಂದು ಮೈಲು ಗಲ್ಲು. ಹೀಗೆಯೇ, “ ಸೆರಗಿನ ಕೆಂಡ ” ದಲ್ಲಿ, ನೆನಪು ಮರುಕಳಿಸಿ ಮೈಮರೆತ ಆ ನಾಯಕಿ, ಹಳೆಯದಿಲ್ಲ ಹಾಳುಸುರಿಯುವಂತಿರುವ ಆ ಮಳೆಯ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ರಸ್ತೆಯ ಅಂಚು ತಪ್ಪಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬಂದ ಮೋಟಾರು “ ಭೂಂ ” ಎನ್ನು ವುದೂ ಡ್ರೈವರನ ಆ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ನುಡಿಗಳೂ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅತಿ ಶಕ್ತಿಯುತವಾದ ಭಾಗಗಳು. ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಜನಾರ್ಥನ ಮೆನೆನ್ ಅವರ ನಾಟಕದಲ್ಲಿನ ಒಂದು ಶಿಖರವೆಂದರೆ — ನಾಟಕದ ನಾಯಕ “ ರಿಲೀ ರೇಸ್ ” ಗೆಲ್ಲುವ ಸನ್ನಿವೇಶ. ಡಾಕ್ಟರ ಎ. ಸಿ. ಮಹಾಂತಿಯವರ “ ಭಾಕಿ-ಕುಂಠಿಯ ” ಎಂಬ ಬಹುಮಾನಿತ ಒರಿಯಾ ನಾಟಕದಲ್ಲಿನ ನಾಯಕನು, ರಾಜಕುಮಾರನನ್ನು ತನ್ನ ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿ ಕೊಂಡು ದೌಡಾಯಿಸಿ, ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವ ಮಳೆಯಲ್ಲಿ, ನೀರ ಝರಿಯನ್ನು ಲಂಘಿಸಿ ಪಾರಾಗುವುದೂ, ಮುಂದೆ ಆತ ಝಾನ್ಸಿ ರಾಣಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಬಾಯಿಯ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ದೇಗುಲದ ಮೇಲ್ಭಾಗವಣಿಯಿಂದ ಕೆಳಗಿನ ಆಳದ ಪುರಷ್ಕರಣೆಗೆ ಹಾರಿಕೊಂಡು — ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ಕೂಗಿ ಮಾತನಾಡಿ ಎದೆಯ ಅದಟನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವುದೂ ಪ್ರಸಾರ ನಾಟಕದ ಕಳೆ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ರುಚಿಕಟ್ಟಾದ ಪ್ರಸಂಗಗಳು. ಹೀಗೆಯೇ, ಜಾತ್ರೆ, —

ಜನಸಂದಣಿ, ಕಾಳಗ-ಕದನ, ಸಭಿ-ಮರವಣಿಗೆ, ಉತ್ಸವ-ಸಮಾರಂಭಗಳು ನಾಟಕದ ಅವಶ್ಯವಾದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿ ನಿಂತರೆ ಆ ಅನುಭವ ಪ್ರಸಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯಾಗಿ ಮೂಡುತ್ತದೆ.

ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ನವ್ಯತೆ :

ಹಳೆಯದೇ ಕಥಾವಸ್ತುವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು, ಹಳೆಯದೇ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸಿದರೂ, ರಚನಾವಿಧಾನದ ನವ್ಯತೆಯಿಂದಾಗಿ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕ ಮೃತಳೆಯುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಹೊಸದೊಂದು ರಚನಾರೀತಿಯ ಕಾರಣ ದಿಂದಾಗಿ ಎಸ್. ಎನ್. ಶಿವಸ್ವಾಮಿಯವರು ರಚಿಸಿದ 'ಹೃದಯಾಂತರಾಳ' ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಒಂದು ಪ್ರಸಾರನಾಟಕವೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ನಾಟಕದ ನಾಯಕ, ರಾಮು. ಅವನ ತಂದೆ, ತಾಯಿ ಇಬ್ಬರೂ, ಒಬ್ಬ ಯಕ್ಷಿಣಿಯವನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಾಗಿ, ತಮಗೆ ತಿಳಿಯದಂತೆಯೇ, ತಮ್ಮ ಪ್ರೀತಿಯ ಮಗನ ದೇಹದೊಳಕ್ಕೆ ನುಸುಳಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಆತನ ಧಮನಿಗಳಲ್ಲಿ ರಭಸದಿಂದ ನುಗ್ಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ರಕ್ತಪ್ರವಾಹದ ಅಂಜಿನಲ್ಲಿ. ಅದೊಂದು ಕಣದ ಮೇಲೆ ಅಂಜಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಅವರನ್ನು, ಮಾರದರೈಕ ನೋಬ್ಬ, ತಾನು ಕುಳಿತ ರಕ್ತಗೋಳದ (ಕಾರ್ಪಸಲ್) ದೋಣಿಯೊಳಕ್ಕೆ ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಪ್ರವಾಹದ ಗುಂಟೆ ಸುತ್ತಲೆ ತಿರುಗಾಡಿಸಿ ರಾಮುವಿನ ಹೃದಯದ ಬಳಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿ, ರಾಮುವಿನ ಹೃದಯ ತಂತಿ ಮಿಡಿದು ಲೌಡ್‌ಸ್ಪೀಕರ್ ಹಚ್ಚಿ, ರಾಮುವಿನ ಹೃದಯಾಂತರಾಳದಲ್ಲಿ ಆತನ ಮದುವೆಯ ಬಗೆಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಅಂತರ್ಮುಖಕ್ಕೆ ಮೂರ್ತಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಹೌಹಾರಿದ ಆ ತಾಯಿ, ತಂದೆ, ತಮ್ಮ ಮಗನ ಮೇಲೆ — ಆತನ ಮದುವೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ — ತಮ್ಮ ಒತ್ತಾಯವನ್ನು ಹೇರಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಪಟ್ಟು ಮನಸ್ಸು ಬದಲಾಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಮಗನ ಹೃದಯದ ಅಂತರಾಳದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ತುಮುಲವನ್ನು ಕಿವಿಯಾರೆ ಕೇಳಿದುದರಿಂದ, ಹಳೆಯ ಕಾಲದ ಆ ತಂದೆ-ತಾಯಿಯರ ಮನಸ್ಸು ಬದಲಾಯಿತು. ಮಗನ ಮದುವೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯಂತಹ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಯೊಂದನ್ನು, ಈ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಪ್ರಸಾರ-ತಂತ್ರದಿಂದ ಬಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹದವರಿತು ಎಷ್ಟು ಬಗೆಯ ಧ್ವನಿವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ಇದರಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು ! ರಂಗದಲ್ಲಿ ಎಂದೆಂದೂ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲಾಗದಂತಹ ಈ ನಾಟಕ, ಪ್ರಸಾರವಾದಾಗ ಮಾತ್ರ ಶ್ರೋತೃವಿಗೆ ಹೊಸದೊಂದು ಅನುಭವವನ್ನೇ ಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಮಾತಿನಿಂದ ಮೂಡಿಸಿದ ಚಿತ್ರ :

ಹೀಗೆ ಕಥಾವಸ್ತು, ರಚನಾತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಎರಡು ಮಾತಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕದ ನಟನ ಬಗೆಗೆ ವಿವೇಚಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ರಂಗ-ನಟ — ಪ್ರಸಾರ-ನಟ — ಇವರ ನಡುವೆ ಇರುವ ಭೇದ, ಆ ಎರಡು ಬಗೆಯ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕ, ಮೊದಲೇ

ಹೇಳಿದಂತೆ ಶ್ರವ್ಯನಾಟಕ ಎಂದರೆ ಧ್ವನಿಯು ಕಟ್ಟಿದ ಚಿತ್ರ. ರಂಗದಲ್ಲಿನ ಬಾಹ್ಯೋಪಕರಣಗಳ ಉಪಯೋಗವೇ ಇದರಲ್ಲಿಲ್ಲ. “ಓಗೆ ಮಾಡುವನು — ಹಾಗೆ ಮಾಡುವನು” ಎಂಬ ರಂಗನಿರ್ದೇಶನಗಳಿಗೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ. ರಂಗದಲ್ಲಿ **ಮಾಡಿ** ತೋರಿಸುವುದನ್ನೆಲ್ಲ ಇಲ್ಲಿ **ಅಡಿ** ತೋರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೃತಿಯನ್ನೂ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಪಾತ್ರದ ಮಾತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಮೂಡಿಸಬೇಕು. ಅಥವಾ ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ಸೂಚ್ಯವಾದ ಶಬ್ದವಿಶೇಷಗಳಿಂದ ಸಂಕೇತಿಸಬೇಕು. ಕೆಲವೊಂದು ಘಟನೆಗಳನ್ನಂತೂ — ಪಾತ್ರಗಳ ಮಾತಿನ ನೆರವಿಲ್ಲದೆ, ಅಸ್ವಾಭಾವಿಕ **ಎನಿಸದ** ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶಬ್ದವಿಶೇಷಗಳಿಂದಲೇ ಮೂಡಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಇಲ್ಲಿನ ಕಲೆಗಾರನೂ ರಂಗನಟನಿಗಿಂತ ಬೇರೆಯ ರೀತಿಯ ಕಲಾವಂತನೇ ಇರಬೇಕು.

ರಂಗ-ನಾಟಕದಲ್ಲಿ, ನಟನನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ನೋಡಿ ಮೆಚ್ಚುವ ಮಂದಿ ಇದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಉತ್ತೇಜನದಿಂದ ಹುರುಪುಗೊಂಡ ರಂಗ-ನಟ ನೇರವಾಗಿ ಅವರ ಬಗೆಯ ಮೇಲೆ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಟ - ನೋಟಕರ ನಡುವಿನ ಈ ಸರಸ ಬಾಂಧವ್ಯ ರೇಡಿಯೋ ಕಲೆಗಾರ ಕಂಡರಿಯ. ಇಲ್ಲಿನ ಕಲೆಗಾರನೂ ಶ್ಲೋಕಗಳೂ ಪರಸ್ಪರ ಅಪರಿಚಿತರು. ಕುರುಡರ ಮುಂದೆ ನಾಟಕವಾಡಿದಂತೆ ಅವನಿಗೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾದರೂ ಅವನು ಪಾತ್ರದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಚಿತ್ರವನ್ನು ತನ್ನ ಧ್ವನಿ ಹಾಗೂ ಮಾತಿನ ಧಾಟಿಯಿಂದಲೇ ಕೇಳುಗನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಬೇಕು. ಕೇಳುವವನಿಗೂ ಕೊರತೆಗಳಿವೆ. ಕೇಳುವುದೊಂದರಿಂದಲೇ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆತ ಚಿತ್ರಕಟ್ಟಿಸುವ ಭವ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮನಸ್ಸಿನ ವಕ್ರತೆಗೆ ಅನುಸಾರವಾದ ಚಿತ್ರದ ಕಲ್ಪನೆ ಆತನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡುತ್ತದೆ. ತಾನು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಂತೆ ತಾನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಪಾತ್ರ-ಚಿತ್ರಣ ಕೇಳುಗನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಮೂಡಿಸುವಂತಾಗಬೇಕಾದರೆ, ರೇಡಿಯೋ ನಟ ತನ್ನ ಧ್ವನಿ ಹಾಗೂ ಮಾತುಗಾರಿಕೆಯ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಲು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದಿರಬೇಕು. ರಂಗದಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಅವನಿಗೆ ಇತರ ಸಾಧನಗಳ ನೆರವಿಲ್ಲ. ಮನೋಹರವಾದ ಮುಖ, ವಜ್ರಕಾಯ, ಒಪ್ಪುವ ಪೋಷಾಕು, ಮುಖವನ್ನೇ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿ ಪಾತ್ರದ ಜಾಡಿಗೆ ಹಚ್ಚುವ ರಂಗು, ಮೇಣಗಳು - ಇವು ಯಾವುವೂ ಪ್ರಸಾರ ನಾಟಕದ ಕಲೆಗಾರನಿಗೆ ಆಸರೆಯಾಗಲಾರವು. ಕೈಯಾಟಿ, ಕುಣಿತ, ಮುಖಭಾವದ ಬದಲಾವಣೆ ಇದಾವುದೂ ಅವನಿಗೆ ನೆರವಾಗಲಾರದು. ರೇಡಿಯೋ-ಕಂಪ ನೋಟಕ್ಕೆ ನೀಕಲು ಕಡ್ಡಿಯಾಗಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಚಿನ ಶಕ್ತಿಯೂ, ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಗಾಂಭೀರ್ಯವೂ, ಭಾವವುಕ್ಕಿಸಲು ಮಾತನ್ನು ತೂಗಿ ಆಡುವ ಕಲೆಯೂ ಇದ್ದಲ್ಲಿ, ಅವನು ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯಾದ ಕಂಪನೇ. ಧ್ವನಿಯೊಂದೇ ರೇಡಿಯೋ ನಟನ ಸಂಪತ್ತು. ವಿವಿಧ ಭಾವಗಳನ್ನು ಶುದ್ಧವಾಗಿ ಮೂಡಿಸಲು ಧ್ವನಿಯ ಬದಲಾವಣೆ, ಪ್ರಭಾವಯುಕ್ತವಾದ ಉಚ್ಚಾರಣೆ, ಅವನ ಏಕೈಕ ಸಾಧನ. ಒಂದೇ ಧಾಟಿಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದರೆ ಕೇಳುವವನಿಗೆ ಬೇಸರವಾಗುತ್ತದೆ. ನಿತ್ಯಜೀವನದಲ್ಲಿಯೂ ನಮ್ಮ ಧ್ವನಿ, ಮಾತಿನ ರೀತಿ, ಭಾವಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ತಾನೇತಾನಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ರೇಡಿಯೋ ನಟ — ತನ್ನ ಮಾತು ಮಾತನ್ನೂ ತೂಗಿ, ಧ್ವನಿ, ಅದರ ಉತ್ಕಟತೆ, ಎತ್ತರ, ರೀತಿಗಳನ್ನು ಮೊದಲೇ ಖಚಿತವಾಗಿ ನಿರ್ಣಯಿಸಿ ಆಡಬೇಕು.

ಗುತ್ತದೆ. ಒಂದೇ ಮಾತನ್ನು — ಏಕೆ — ಒಂದೇ ಶಬ್ದವನ್ನು ಕೂಡ ಅನೇಕ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಆಡಬಹುದು. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾವ ಬರುವಂತೆ ಹೇಳಬಹುದು. ತನ್ನ ಧ್ವನಿಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಅದನ್ನು ದುಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಲೆ ಕರಗತವಾದಾಗಲೇ, ಒಬ್ಬ ಕಲೆಗಾರ ಯಶಸ್ವಿಯಾದ ರೇಡಿಯೋ ನಟನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಶ್ರೀ. ಮೂರ್ತಿರಾಯರು ರೇಡಿಯೋ ಕಲೆಗಾರನನ್ನು ರಂಗ-ನಟನೊಡನೆ ಹೋಲಿಸುತ್ತಾ ಹೇಳಿದಂತೆ —

“ನಮ್ಮ ದನಿಯನ್ನು ಏರಿಸುವುದು, ಇಳಿಸುವುದು, ಅದರ ಲಯವನ್ನೂ ಸಮಯೋಚಿತವಾಗಿ ಬದಲಾಯಿಸುವುದು, ನಮ್ಮ ಮನೋಭಾವದ ವಿರುಪೇರುಗಳನ್ನೂ ಓರೆಕೋರೆಗಳನ್ನೂ ಮಾತಿನ ಲಯದಲ್ಲಿಯೂ ದನಿಯ ಸ್ಥಾಯಿಯಲ್ಲೂ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವುದು — ಇದೇ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಶಾಸ್ತ್ರ. ನಮ್ಮ ರಂಗಸ್ಥಳದ ನಟರು ಇದರಲ್ಲಿ ಸುರಿತವರಲ್ಲವೆಂದರೆ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯಾಗಲಾರದು. ಅವರ ಮಾತಿನ ವೈಖರಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವೇಳೆ ಅಸಹ್ಯವಾದ ಮತ್ತು ಅಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ “ನಾಟಕೀಯತೆ” ಕಾಣಬರುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ರಂಗಸ್ಥಳದ ಗಾಂಭೀರ್ಯ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಕೃತಕಗಾಂಭೀರ್ಯ, ನಗು ಕೃತಕ ನಗು, ಅಳುವೋ — ಪ್ರೇಕ್ಷಕರನ್ನು ನಗಿಸುತ್ತದೆ. ರಂಗಸ್ಥಳದ ನಟನೆಯಲ್ಲಿ ಕೃತಕವೇ ಸಿಜ. ಆದರೆ ಕಲಾವಿದನು ಆ ಕೃತಕತೆಯನ್ನು ಮರೆಸಬೇಕು. ರೇಡಿಯೋ-ನಟರಂತೂ ಇದನ್ನು ಕಲಿಯದಿದ್ದರೆ ಬದುಕಲಾರರು. ರೇಡಿಯೋ ನಾಟಕದಿಂದ ಈ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಉತ್ತೇಜನ ದೊರೆಯುವುದು ಖಂಡಿತ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ರೇಡಿಯೋ ನಾಟಕವು ರಂಗಸ್ಥಳಕ್ಕೂ ಸಹ ಉಪಕಾರಿಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ.”

ಶಬ್ದ ವಿಶೇಷಗಳು :

ನುಡಿ, ಶಬ್ದ ವಿಶೇಷ ಹಾಗೂ ನೀರವತೆ. ಇವು ಮೂರೂ ಕೂಡಿ ಪ್ರಸಾರ ನಾಟಕದ ನೆಲಗಟ್ಟನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿವೆ. ನುಡಿ ಎಂದರೆ ಭಟ್ಟಿ ಇಳಿಸಿದಂತೆ ಪಾಕವಿಟ್ಟ ಮಾತು. ಕಾಲನಿಯಮಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿಬಿದ್ದ ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮಾತು ಹರಹಿ ಹೋಗಬಾರದು. ತೂಗಿ ಹಾಕಿದ ಮಾತು, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಮಥನಮಾಡಿ ರಚಿಸಿದ ವಾಕ್ಯ — ನಾಟಕವನ್ನು ಪ್ರತಿಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ಮುಂದು ಮುಂದಕ್ಕೆ ತಳ್ಳುತ್ತಿರಬೇಕು. ಒಂದು ವಾಕ್ಯ ತೆಗೆದರೂ ಒಂದು ಮಾತನ್ನು ಮುಗು ಮಾಡಿದರೂ ನಾಟಕದ ನಡೆಗೇ ಧಕ್ಕೆ ಬರುವಂತಿದ್ದಾಗಲೇ, ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮಾತಿನ ರಚನೆ ಉತ್ತಮವಾಗಿದೆ ಯೆಂದಂತಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಶಬ್ದ ವಿಶೇಷಗಳು. ಅವು ಸೂಚ್ಯವಾಗಿ — ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿರುವಂತೆ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ನಿರ್ದೇಶಕರು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅತ್ಯಂತ ಅವಶ್ಯಕವಾದಷ್ಟಕ್ಕಿಂತ ಲವಲೇಶವಾದರೂ ಹೆಚ್ಚಾಗದಂತೆ ಶಬ್ದ ವಿಶೇಷಗಳನ್ನೂ ಹತೋಟಿಯಲ್ಲಿ ಇಡುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ಆವರಣವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಎರಡು-ಮೂರು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಬಗೆಯ ಶಬ್ದ ವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ಹದವರಿತು ಬೆರೆಸಿ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು ವಾಡಿಕೆ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಪ್ರಸಾರಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಕೂಡಿಟ್ಟು — ಬೇಕೆನಿಸಿದ ಧ್ವನಿ-ವಿಶೇಷ ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ

ಕೈಗೆ ನಿಲುಕುವಂತೆ ನಿರ್ದೇಶಿಸಿ ಕೂಡಿಟ್ಟು— sound effects library ಗಳಿವೆ. ನಾಟಕದ ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾಗಿ, ಶಬ್ದವಿಶೇಷಗಳ ನಿರ್ದೇಶಕ ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಧ್ವನಿವಿಶೇಷಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಇಲ್ಲದವುಗಳನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಇಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಸಮರದ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಶಬ್ದವಿಶೇಷಗಳು—ವಿವಿಧ ವಿರೋಪ್ಪೇನ್, ಟ್ಯಾಂಕ್, ಮೆಷಿನ್‌ಗನ್, ಬಾಂಬುಸಿಡಿತ್ — ಮತ್ತೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಾಹನಗಳು — ತಿರುವಿನಲ್ಲಿ, ತಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ, ಇಳಿಜಾರಿನಲ್ಲಿ ಧ್ವನಿಮುದ್ರಿಸುವವು, ನಿಸರ್ಗನಾದಗಳು — ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯ ಮಳೆ, ಸೋನೆ, ಬಿರುಗಾಳಿ, ಬರಸಿಡಿಲು, ಗುಡುಗು, ಸಾಗರ, ನದಿ, ಝರಿ, ಹಕ್ಕಿಪಕ್ಷಿಗಳು, ಪ್ರಾಣಿಗಳು, ಮೃಗಗಳು ಈ ಎಲ್ಲವುಗಳ ಧ್ವನಿವಿಶೇಷಗಳು ಮೊದಲೇ ಧ್ವನಿಮುದ್ರಿತವಾಗಿದ್ದರೂ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ನಾಟಕಕ್ಕೂ ಅದರ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ ಹೊಸ ಹೊಸ ಶಬ್ದವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಸಿದ್ಧಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕೊಲಂಬಿಯಾ ಪ್ರಸಾರಮಂದಿರದ effects library ಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಬಗೆಯ — ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಲೋಹಗಳ— ಗಾತ್ರದ, ನಾದದ ಸೂರಾರು ಗಂಟೆಗಳೇ ಇವೆಯೆಂದು ನೋಡಿದವರು ಹೇಳಿದ ಮಾತು, ಆದರೆ ಇದೆಯೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಅವರೆಂದೂ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ತುಂಬುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಬೇಕಾದಂತಹ ಶಬ್ದವಿಶೇಷಗಳನ್ನೂ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳದೇ ಎಂದಿಗೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ನಾರ್ಮನ್ ಕಾರ್ವಿನ್‌ನ ಪತ್ತೇದಾರಿ ನಾಟಕ ಒಂದರಲ್ಲಿ, ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳೊಬ್ಬಳನ್ನು ಮನೆಯ ಹಿಂದಿನ ಗೋಮಾಳದಲ್ಲಿ ಕೊಲೆ ಮಾಡಿ ಆಕೆಯ ಕೊರಳಲ್ಲಿದ್ದ ಚಿನ್ನದ ಹಾರವನ್ನು ಮುರಿದು ಕಿತ್ತ ಕೊಂಡು ಹೋದ ಪ್ರಸಂಗ ಬರುತ್ತದೆ. ಚಿನ್ನದ ಹಾರವನ್ನು ಹರಿದಂತೆ ಭಾಸವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಶಬ್ದವಿಶೇಷವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲು ವಿಪರೀತ ಹೆಣಗಿದರಂತೆ. ನಿಜವಾಗಿ ಚಿನ್ನದ ಹಾರವನ್ನೇ ಹರಿದಾಗಲೂ — ಬೇಕೆನಿಸಿದಂತಹ ಶಬ್ದ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಸರಿ ಅವ್ಯಾಹತವಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನ-ಪ್ರಯೋಗಗಳು ನಡೆದವು. ಕಡೆಗೊಮ್ಮೆ ಸತ್ತ ಸಣ್ಣ ಬೆಕ್ಕಿನ ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಎಳೆಸಾದ ಮೂಳೆಯನ್ನು ಮೈಕ್ರೋಫೋನ್ ಮುಂದೆ ಮುರಿದಾಗ, ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಗುವಂತಹ ಶಬ್ದವಿಶೇಷ ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಕನ್ನಡ ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕವೊಂದರಲ್ಲಿ ಪಾರಿವಾಳಗಳು ದಿಕ್ಕೆಟ್ಟು ಹಾರಾಡುವ ಶಬ್ದವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಏನಿಲ್ಲ ಮಾಡಿ, ಕಡೆಗೆ ಎರಡು ಬೀಸಣಿಗೆಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಪಟಪಟನೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತ ಮೈಕ್ರೋಫೋನಿನಿಂದ ದೂರಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಹಿಡಿಯಾಡಿದಾಗ, ಪ್ರಯೋಗ ಯಶಸ್ವಿಯಾಯಿತು. ಕಪ್ಪೆಗಳ ವಟರಧ್ವನಿಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಲು ಕಪ್ಪೆಗಳಿಂದಲೇ ಧ್ವನಿ ಮುದ್ರಿಸಿಕೊಂಡ ರೆಕಾರ್ಡ್ ಹಚ್ಚಿದಾಗ ಕೂಡ ಕಪ್ಪೆಗಳ ಧ್ವನಿಯಂತೆ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಹರಿಯುವ ನೀರಿನ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಚಣಿಗೆಗಳನ್ನು ಮೈಕ್ರೋಫೋನಿನ ಹತ್ತಿರ ಹಿಡಿದು ಉಗುರುಗಳಿಂದ ಗೀರಿದಾಗ ಕಪ್ಪೆಗಳೇ ಮಾಡಿದ ಸಮೂಹ ಗಾನಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಒಪ್ಪುವಂತೆ ಪ್ರಯೋಗ ಯಶಸ್ವಿಯಾಯಿತು. ನೀರ್ಗೊಳದ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಕಲ್ಪಿಸಲು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಫುಳ್, ಫುಳ್, ಎಂದು ಗಾಳಿಯೂದಿದವು. ನೃತ್ಯದ ಗೆಜ್ಜೆ, ತಾಳಕ್ಕೆ ಹೊಂದುವಂತೆ ತಬಲದವರ ಕೈಗೇ ಗೆಜ್ಜೆ ಕಟ್ಟಿದವು. ಹೀಗೆಯೇ ಪಟ್ಟಿಕೊಡಬಹುದು.

ಆದರೆ ನಾಟಕದ ಒಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶಬ್ದವಿಶೇಷವೊಂದು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕ. ವೆಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಿದ ಮೇಲೆ, ಯಾವ ರೀತಿಯ ಶಬ್ದ — ಎಷ್ಟು ಕಾಲ ಇರ. ತಕ್ಕದು — ಯಾವ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ — ಎಂಬೆಲ್ಲ ವಿಷಯವನ್ನೂ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಎಷ್ಟೋ ವೇಳೆ ಶಬ್ದವಿಶೇಷಕ್ಕಿಂತ — ವಿವೇಚಿಸಿ ನಿರ್ಣಯಿಸಿದ ನಿರವತೆಯೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಂದೇ ಈಚಿನ ಅನೇಕ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಶಬ್ದವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ಬಳಸದೆಯೇ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಮೂಡಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ, ಪ್ರಯೋಗ ನಡೆದಿದೆ.

ವಾದ್ಯಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆ :

ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ದೃಶ್ಯವಳಿಯ ರಂಗ-ಸಜ್ಜಿಕೆಯಿಲ್ಲ. ರಂಗದಲ್ಲಿ, ಔರಂಗ ಜೇಬ ಪಾತ್ರಧಾರಿಯ ಮಾತುಗಾರಿಕೆ ಸವೈಯೆನಿಸಿದರೂ, ರಂಗಸಜ್ಜಿಕೆಯ ವೈಭವ ದಿಂದ, ಅರಮನೆಯ ಸೊಗಸು, ಕೋರೈಸುವ ಬೆಳಕು, ಹೊಳೆಹೊಳೆವ ಪೋಷಾಕು, ನೆರೆದ ಸಭೆ — ಇಂತಹ ಆನಂದ ಗಾಂಭೀರ್ಯದಿಂದಾಗಿ ಕಳೆ ತುಂಬ ಒಂದು ದೃಶ್ಯ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಬಹುದು. ತಪ್ಪಿಗಾಗಿ ಕುಳಿತ ಧ್ರುವನಿಗೆ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿ ಕಾಡಿನ ದೃಶ್ಯದ ಪರದೆಗಳಿರುತ್ತವೆ. ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಇನ್ನೂ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಮಹೋದ್ದೇಶದಿಂದ ಪಳಗಿದ ಹುಲಿ ಚಿರತೆಗಳನ್ನೂ ರಂಗದ ಮೇಲೆ ಬಿಡಬಹುದು. ಇಂತಹ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತ ವಾದ್ಯಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ, ಶಬ್ದವಿಶೇಷಗಳ ನೆರವಿನಿಂದ ಮೂಡಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಜಾಸ್ಥಾನ ವೆಂದು ನಂಬಿಸಲು — ದೂರದ ಶಹನಾಯಿ ವಾದನವನ್ನು ತೆಳ್ಳಗೆ ತೇಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಪರಾಕ್ ಕೂಗಿಸಬೇಕಾಗಬಹುದು. ಸೂರ್ಯೋದಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಿಸರ್ಗ ನಾದವನ್ನು ಸೂಚಿಸಲು ವಿಲಂಬಿತವಾಗಿ ಉದಯರಾಗವನ್ನು ವಾದ್ಯಗಳಿಂದ ಮೂಡಿಸಿ ಹಕ್ಕಿಗಳ ಚಿಲಿಪಿಲಿಯನ್ನು ಹಿತ ಮಿತವಾಗಿ ಬೆರೆಸಬಹುದು. ನಟ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ಯಾವುದೊಂದು ಭಾವಕ್ಕೂ ಪೋಷಕವಾಗಿ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ, ಸಂಗೀತ ವಾದ್ಯಗಳ ಮೂಲಕ ತಕ್ಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯ. ವಾದ್ಯಗಳ ನೆರವಿನಿಂದ ಕನಸನ್ನು ಮೂಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಒಮ್ಮೆ ಚೆಲೋ ತಂತಿಗಳನ್ನು ಮೃದುವಾಗಿ ಬಡಿಯುತ್ತಾ, ಗಿಟಾರ್‌ನಲ್ಲಿ ಮೂರು ಸ್ಥಾಯಿಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ಆರೋಹಣ. ಅವರೋಹಣದಲ್ಲಿ ತೇಲಿಸುತ್ತ, ಆ ಹಿಮ್ಮೇಳಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಸಿಕೊಂಡು, ಪಾತ್ರಧಾರಿ, ಬಿರುಕುಗೊಂಡ ಮೆಲ್ಲನೆಯ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಕನಸಿನ ಪಾತ್ರಗಳೊಡನೆ ಮಾತನಾಡಿದಾಗ ತುಂಬ ಯಶಸ್ವಿಯೆನಿಸಿದ ಪ್ರಯೋಗವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಇಂಥ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಮೊದಲೇ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ — ಇಲ್ಲಿ ಈ ಮಾತನಾಡಬೇಕು, ಅಲ್ಲಿ ಉಸಿರೆಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು — ಎಂಬಷ್ಟು ಖಚಿತ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಮಾತ್ರ ಕಟ್ಟಿದ ಚಿತ್ರ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅನುದಿನದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡುವಾಗ ವಾದ್ಯಗಳ ಬಳಕೆಯೇಕೋ ತಿಳಿಯದಾಗಿದೆ. ಯಾರಿಗೆ ನಿಜ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಎಂಥ ದುಃಖ ಎರಗಿ ಬಂದಾಗಲೂ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪಿಟೀಲು ನುಡಿಸುವು

ದಿಲ್ಲ. ಎಂದಮೇಲೆ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಏಕೆ? ನಟ ತನ್ನ ಅಂತರ್ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ವನು ಸಂಬುವಂತೆ ಮೂಡಿಸಲು ಅಸಮರ್ಥನೆಸಿದರೆ ಮಾತ್ರ - ಕಳೆದುದನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳಲು ವಾದ್ಯಗಳ ಆಸರೆ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನಟ ಸಮರ್ಥನಾದರೆ ಎಂತಹ ದುರ್ಭರವಾದ ಭಾವವನ್ನಾದರೂ ಧ್ವನಿಯ ಒಳಕೆ - ಮಾತಿನ ರೀತಿಯಿಂದಾಗಿ ಶ್ರೋತೃವಿನ ಎದೆ ಹೊಗುವಂತೆ ಬಿಂಬಿಸಬಲ್ಲವನಾದರೆ, ವಾದ್ಯಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಅನಾವಶ್ಯಕವಲ್ಲದೆ ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದವೂ ಆದೀತು.

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರನಾಟಕಗಳು :

ಕನ್ನಡ ಪ್ರಸಾರ-ಕೇಂದ್ರ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲಾಗಿ, ಡಾ. ಎಂ. ವಿ. ಗೋಪಾಲ ಸ್ವಾಮಿಯವರ ಉತ್ಸಾಹ, ಶ್ರಮಗಳ ಫಲವಾಗಿ ಮೈಸೂರಿನ ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ೧೯೩೫ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಪ್ರಸಾರವಾದ ಮೊದಲ ಕನ್ನಡ ನಾಟಕ ಇಬ್ಬನ್ನನ "ಡಾಲ್ಫಿನ್ ಹೌಸ್" ನಾಟಕದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀ. ಎಸ್. ಜಿ. ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಯವರು ರಚಿಸಿದ "ಬೊಂಬೆಯ ಮನೆ". ೧೯೩೭ರ ಸುಮಾರಿಗೆ ಪ್ರಸಾರಗೊಂಡ ಆ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನಾಯಕಿ ಸೋರಾ ಪಾತ್ರವನ್ನು ನಾನೇ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದೆ. ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಧ್ವನಿ ಇನ್ನೂ ಒಡೆದಿರಲಿಲ್ಲ. ಇವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಪ್ರಸಾರ-ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ಕೂಡ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರವಹಿಸಲು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ಇಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಅಚ್ಚರಿಯೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರ-ಚಿತ್ರಗಳು ರೂಪುಗೊಂಡುದು ೧೯೪೨ರ ನಂತರ. ಮೈಸೂರ ಸರಕಾರ, ಶ್ರೀ. ಗೋಪಾಲಸ್ವಾಮಿಯವರಿಂದ ಪ್ರಸಾರ-ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. ಶ್ರೀ. ನಾ. ಕಸ್ತೂರಿಯವರು ಕೇಂದ್ರದ ಅಸಿಸ್ಟೆಂಟ್ ಡೈರೆಕ್ಟರಾಗಿ ನೇಮಕಗೊಂಡ ಮೇಲೆ ರಸಭರಿತವಾದ ಅನೇಕ ಪ್ರಸಾರ-ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದರು. ಅವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿದಿನ ಪ್ರಸಾರವಾಗುತ್ತಿದ್ದ 'topical news' ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ, ನಾವೇ ಸ್ವೂಡಿಯೋದಲ್ಲಿ ಅತಿಬುದ್ಧಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಶಬ್ದವಿಶ್ಲೇಷಗಳೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆತು ಪ್ರಸಾರವಾದಾಗ ಮೈಸೂರಿನ ಜನತೆ ಕೇಳಲು ಮುಗಿಬಿದ್ದಿತು. ೧೯೪೪ರಿಂದ ಈಚೆಗಂತೂ ಎರಡನೆಯ ಜಾಗತಿಕ ಯುದ್ಧದ ವಿವರಗಳನ್ನು - ಅಂತಹ ವಾತಾವರಣವನ್ನೇ ಕೃತಕವಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಿ - ಅದರ ಮೂಲಕ ಒದಗಿಸಿದಾಗ ಜನತೆಗೆ ಪ್ರಸಾರ-ಚಿತ್ರ, ಪ್ರಸಾರ-ರೂಪಕಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿ, ಒತ್ತಡಗಳ ಅರಿವಾಯಿತು. ಶ್ರೀ. ಕಸ್ತೂರಿಯವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ - ಆನಂತರ ಪ್ರಸಾರ-ಕೇಂದ್ರದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿ ಬಂದ ಶ್ರೀ. ಎ. ಎನ್. ಮೂರ್ತಿರಾಯರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿನ ಒಳಿತಾದ ಎಲ್ಲ ರಂಗ-ನಾಟಕಗಳ ಪ್ರಸಾರ-ರೂಪಗಳು ಬಾನುಲಿಯಲ್ಲಿ ತೇಲಿಹೋದವು. ಆದರೂ ಇನ್ನೂ ನಿಷ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಒಂದೂ ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ.

ಆಗ ಪ್ರಸಾರವಾದುದೆಲ್ಲ, ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ, ರಂಗ-ನಾಟಕವನ್ನೇ ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿ, ಮಾತುಗಳನ್ನು ತುಂಡರಿಸಿ, ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಸಿದ್ಧ

ಪಡಿಸಿದ ಅದರ ಪ್ರಸಾರರೂಪ. ೧೯೪೫ರ ವರೆಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬಿ. ಎಂ. ಶ್ರೀಯವರ, ಕುವೆಂಪು ಅವರ, ಕೈಲಾಸಂ ಹಾಗೂ ಮಸ್ತಿಯವರ ನಾಟಕಗಳು ಪ್ರಸಾರಗೊಂಡಿದ್ದವು. ಶ್ರೀನಿವಾಸಮೂರ್ತಿಯವರ 'ಜಲಗಾರ' ಕಾರಂತರ 'ಕಿಸಾ ಗೋತಮಿ' ಮೂರ್ತಿಯವರ 'ಆಷಾಢಭೂತಿ' ಇವನ್ನು ಬದಲಿಸದೆ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು. ಪ್ರಸಾರಕ್ಕಾಗಿ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಬರೆದು — ಅವು ಸ್ವೀಕೃತವಾದರೆ ಸೂಕ್ತ ಸಂಭಾವನೆ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ೧೯೪೫ ರ ನಂತರ ಸಾರಿದ ಮೇಲೆ — ಅನೇಕರು ಪ್ರಸಾರಕ್ಕಾಗಿ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಬರೆದರು. ಅವೂ ಎಲ್ಲ ಅರ್ಥ ಬಂದ ರಂಗ-ನಾಟಕಗಳೇ.

ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕದ ವಸ್ತು-ರಚನೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ವಿನೇಚಿಸಿದಾಗ ಹಿಂದೆಯೇ ಅನುಷಂಗಿಕವಾಗಿ, ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿನ ಕೆಲವೊಂದು ಪ್ರಸಾರಾರ್ಹ ನಾಟಕಗಳ ಮಾತು ಬಂದಿದೆ. ನನಗೆ ತಿಳಿದಂತೆ, ಮೊಟ್ಟಮೊದಲನೆಯ ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕವನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಕಿರ್ರಿ, ಖ್ಯಾತ ಕಾದಂಬರಿಕಾರರಾದ ಶ್ರೀ. ಆರ್. ಕೆ. ನಾರಾಯಣ್ ಹಾಗೂ ಮೈಸೂರಿನ ವಿಕಟಕವಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ. ಎ. ಕೆ. ಶ್ರೀನಿವಾಸನ್ ಅವರದು. ನಾರಾಯಣ್ ಅವರ 'Watchman of the Lake' ಎಂಬ ಕತೆಯನ್ನು ಕನ್ನಡ ಬಾನುಲಿ ರೂಪಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಂತ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿದವರು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ್ ನಾಟಕದ ಹೆಸರು "ನೀರಗಂಟಿಮಾರಂ" ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲು ಹರವಿಕೊಂಡು ರಿಪೇರಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವರ ಹಾಸ್ಯ — ಅವಹೇಳನಕ್ಕೆ ಕೂಡ ಪಾತ್ರನಾದ ಪೆದ್ದ ಮಾರ, ಒಮ್ಮೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಳೆಯಿಂದಾಗಿ, ನೀರುಬೃಹದಾಗಿ ತನ್ನನ್ನೇ ತೆತ್ತು ಉರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದ ಕಥಾವಸ್ತುವಿನ ಸುತ್ತ ಹೆಣೆದ ನಾಟಕ ಅದು. ರಸ್ತೆ ರಿಪೇರಿ, ರೋಡ್ ಇಂಜನ್, ಮಳೆ, ಕೊಚ್ಚಿ ಕೊಂಡುಹೋದ ಮಹಾಪೂರ ಇಂಥ ಧ್ವನಿವಿಶೇಷಗಳೆಲ್ಲ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದ ಆ ನಾಟಕವನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದಾಗ ಮೈಸೂರ ಶ್ರೋತೃಗಳಿಗೆ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ನಿಜವಾದ ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಹೊಸ ಅನುಭವವಾಯಿತು.

ಅನಂತರ "ಚದುರಂಗ"ರು "ಶವದ ಮನೆ"ಯನ್ನು ಪ್ರಸಾರಕ್ಕಾಗಿ ರಚಿಸಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದರು. ರಾ. ವೆಂ. ಶ್ರೀನಿವಾಸರು ಬಾನುಲಿಗಾಗಿ ಬರೆದ "ಪುನರ್ಜನ್ಮ" ಭೂಲೋಕದಿಂದ ಯಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಸೇತುವೆ ಕಟ್ಟಿ, ಪ್ರಸಾರದಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಯಿತು. "ಕ್ಷೀರಸಾಗರ"ರ "ನಮ್ಮೂರಿನ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ" ಪ್ರಸಾರದಲ್ಲಿ, ಗಂಭೀರವಾದ ಕತ್ತಲರಾತ್ರಿಯ ಶೂನ್ಯ ನಾದವನ್ನೇ ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಕಳೆಗೊಂಡಿತು. ರಂಗನಾಥ ರಚಿಸಿದ ಮೊದಲ ಐತಿಹಾಸಿಕ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಈಚಿನ 'ಉಷಾಸ್ವತ್ನ', 'ಸ್ನಮುಹೂರ್ತಾಸ್ಸಾವಧಾನ' ಮೊದಲಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಕಂಡುಬಂದವು. ಎ. ಕೆ. ರಾಮಾನುಜನ್, ಮಾನವನನ್ನು ಕಪ್ಪೆಗಳ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಉತ್ಪಷ್ಟ ಕಲ್ಪನಾಚಿತ್ರ — "ನಾದಬಿಂದು", ರೇಡಿಯೋದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ರೀತಿಯ ಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ಪ್ರಚೋದನೆ ಕೊಟ್ಟಿತು. ಅವರ ಈಚಿನ "ಬಡಪಾಯಿ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ" ಪಾಪ, ಓಲಗದ ಅಪಸ್ವರಗಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ, ಮೈಥಳಿ ಹಿಡಿದು, ತಾನು ಏರಿದ್ದ ಮರವನ್ನೇ ಬುಡಸಹಿತ ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿ ಓಡಿಹೋಗುವಂತಹ

ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದುದರಿಂದ ಪ್ರಸಾರಾರ್ಹವಾಯಿತು. ಪರ್ವತವಾಣಿಯವರ “ಇಷ್ಟಾರ್ಥ” ರಂಗಕ್ಕಿಂತ ರೇಡಿಯೋದಲ್ಲಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದ ಫಲ ಕೊಟ್ಟಿತು. ಶಿವ-ಸ್ವಾಮಿ, ಬೀಚಿ ಹಾಗೂ ಎನ್ಸೆಯವರು ರಚಿಸಿದ ಬಾನುಲಿ-ನಾಟಕಗಳು, ಶ್ರೀರಂಗರು ಬರೆದ “ಪಾರಬ್ಧ” ವಸಂತ ಕವಲಿಯವರ “ಅಲಂಕಾರ” ರಾಮಚಂದ್ರಶರ್ಮರು ಬಾನುಲಿ-ನಾಟಕ-ಸ್ಪರ್ಧೆಗಾಗಿ ರಚಿಸಿದ “ಸೆರಗಿನ ಕೆಂಡ”, ನಿರಂಜನರು ಈಚೆಗೆ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕಾಗಿ ರಚಿಸಿದ “ಪ್ರಥಮಾನುರಾಗ” ಹಾಗೂ “ಸೂತ್ರ ಕಿತ್ತ ಪಟ”, ತೆರಳಿ ಹೋದ ನಲ್ಲಿಯ ಗಾನದ ಗುಂಗಿನಲ್ಲಿ ತಿರುನೆ ತಿರುಗಿ ಆಕೆಯ ಗೆಜ್ಜೆಯ ಹೆಜ್ಜೆಗೆ ತಲೆ ಕೊಟ್ಟು ನಶಿಸಿ ಹೋದ ನಲ್ಲನೊಬ್ಬನನ್ನು ಕುರಿತು ಡಾ. ಕೆ. ಎ. ಕುಲಕರ್ಣಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ “ಸ್ವಪ್ನಸಖಿ” ರಘುನಾಥರಾಯ ನಾಡಗೀರರು ರಚಿಸಿದ ಪ್ರಸಾರತಂತ್ರಬದ್ಧ-ವಾದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಹಾಸ್ಯನಾಟಕ “ಆಕಾಶಯಾನ” ಇವೆಲ್ಲ ಇಂದಿನ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಸಾರ ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿನ ಮುತ್ತುಗಳು ಇಂಥ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಸ್ಫೂರ್ತಿಗೊಂಡ ಅನೇಕರು ಬಾನುಲಿಗಾಗಿ ಈಗ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಸಾರ-ತಂತ್ರವನ್ನು ಅರಿತು ಕೊಳ್ಳುವ, ಅರಿತು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಲವಲವಿಕೆ ಈಗ ಹಿಂದುಲ್ಲದಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ, ಇನ್ನುಮೇಲಾದರೂ, ನಿಷ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ರಚನೆಗೊಳ್ಳಿ ಬಹುದೆಂಬ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಬಲಗೊಳ್ಳುವಂತಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿನ ಈ ನಾಟಕಗಳು ಭಾರತದ ಇತರ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಳ್ಳಲು ಅರ್ಹವಾದುವು.

ನವೀನ ಪ್ರಯೋಗಗಳು:

ಯಾವ ದೇಶದ ರಂಗ-ನಾಟಕವಾದರೂ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಒಲವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿಯೇ ಬದುಕಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ವಿಲಾಸಿ ರಂಗಭೂಮಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ-ನವೀನ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಸ್ಪದಗಳಿವೆ—ನಿಜ. ಆದರೂ ಅಲ್ಲಿ ಕೂಡ, ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಂದ ಕಿಂಚಿತ್ತಾದರೂ ಪ್ರತಿಫಲವನ್ನು ಬಯಸಿದ್ದರೆ, ಅವರ ಬೇಕು-ಬೇಡಗಳನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಬದುಕುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂತೆಯೇ, ರಂಗ-ನಾಟಕ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಒಲವನ್ನು ಎಡಕ್ಕೆ ಪಾಕಿಕೊಳ್ಳದೆ ಅವರು ಬೇಡಿದ್ದನ್ನೇ ಕೊಡುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಿಂದ ನೋಡಿದರೆ, ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವುಂಟು. ಶ್ರೋತೃಗಳ ಒಲವನ್ನು ಅದಾದರೂ, ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕಡೆಗಣಿಸಲಾರದಾದರೂ, ನವೀನವಾದ ಕಥಾವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಪ್ರಸಾರದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಅನುವು ಇದೆ. ಶ್ರೋತೃಗಳಿಂದ ಯಾವ ಪ್ರತಿಫಲವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸದ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ರೇಡಿಯೋ ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಇಂತಹ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ. ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕದ ಕರ್ತೃ, ತನ್ನ ಕೃತಿಯನ್ನು ಶುದ್ಧವಾದ ಅಂತಃಕರಣದಿಂದ ರಚಿಸಿದ್ದರೆ, ಅದರ ನಿರ್ದೇಶಕ ತನ್ನ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಣತನಾಗಿದ್ದರೆ, ಆ ನಾಟಕ ಎಂತಹ ಕಥಾವಸ್ತುವನ್ನು — ಬರಿಗಣ್ಣಿಗೆ ಅಶ್ಲೀಲವೆಂದು ತೊರಬಹುದಾದಂತಹ ಕಥಾವಸ್ತುವನ್ನು ಕೂಡ — ಕುರಿತು ಕಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಅದರ ಪ್ರಯೋಗ ಶ್ರೋತೃವಿನಿಂದ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಎಷ್ಟೆಂದರೂ ಶ್ರೋತೃವೂ

ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹೊಸತನವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಇಂಥ ಹೊಸತನವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಸಾರ-ತಂತ್ರದ ಸಾಫಲ್ಯವೂ ಇದೆ. ಇಷ್ಟಾದರೂ ಒಟ್ಟಾರೆ, ಶ್ರೋತೃವಿನ ಒಲವನ್ನು, ಅನುಸರಿಸದಿದ್ದರೂ ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ, ಪ್ರಸಾರ ನಿರ್ದೇಶಕ ತನ್ನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಕುಗ್ಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. 'Man from the mars' ಎಂಬ ಅದ್ಭುತ 'Fantasy'ಯೊಂದನ್ನು ಅಮೇರಿಕೆಯ ಹೆಸರಾಂತ ಕಲಾವಿದ 'ಆರ್ಸ್‌ನ್ ವೆಲಿಸ್' ಎಂಟು ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ. ಮಾರ್ಸ್ ಗ್ರಹದಿಂದ ಭೂಮಿಗೆ ಇಳಿದು ಬಂದ, ಪ್ರಚಂಡ ಬಲಯುತವಾದ, ವಿಚಿತ್ರ ಪ್ರಾಣಿಯೊಂದು, ಅಮೇರಿಕಾದ ಹಳ್ಳಿಯೊಂದರ ಜನಜೀವನವನ್ನು ಅಲ್ಲೋಲ ಕಲ್ಲೋಲವೆಬ್ಬಿಸಿದ ಕಥಾವಸ್ತುವಿನ ಮೇಲೆ ಕಟ್ಟಿದ ನಾಟಕ ಅದು. 'ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ವೀಕ್ಷಕ ತಂತ್ರ'ದಿಂದ ಅದನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದಾಗ, ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಜನ, ಅಂಥ ಪ್ರಾಣಿ ನಿಜವಾಗಿ ಬಂದಿದೆಯೆಂದು ನಂಬಿ ಹೆದರಿ ಹೊಹಾರಿಬಿದ್ದರು. ಅನಂತರ, ಅದೊಂದು ಕಲ್ಪನಾಚಿತ್ರ — ಪ್ರಸಾರ-ಚಿತ್ರ ಎಂದು ತಿಳಿದಾಗ, ರೊಚ್ಚಿಗೆದ್ದು, ಆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಿದ ಬಾನುಲಿ-ಕೇಂದ್ರವನ್ನೇ ಸುಟ್ಟುಹಾಕಿದರು. ಒಂದು ಕೇಂದ್ರ ಸುಟ್ಟು ಹೋಗಲು ಕಾರಣವಾದರೂ, ಆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ, ನಿರ್ದೇಶಕ ಆರ್ಸ್‌ನ್ ವೆಲಿಸನ ಹೆಸರು ಪ್ರಪಂಚದ ಮೂಲೆ ಮೂಲೆಯಲ್ಲೂ ಮೊಳಗುವಂತೆ ಮಾಡಿತು.

ಕನ್ನಡ ಪ್ರಸಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಅನೇಕ ನವ್ಯಪ್ರಯೋಗಗಳು ನಡೆದಿವೆ. ರೇಡಿಯೋ ನಾಟಕಕಾರ, ಹಾಗೂ ನಿರ್ದೇಶಕ, ತಮ್ಮ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಶ್ರೋತೃಗಳ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. 'ಚದುರಂಗ'ರ "ಶವದ ಮನೆ" ಅಂಥ ದೊಂದು ಹೊಸಪ್ರಯೋಗ. ನಿಜವಾಗಿ ಇನ್ನೂ ಸಾಯದವನೊಬ್ಬನನ್ನು ಸತ್ತನೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ 'ಶವದ ಮನೆ'ಗೆ ಸಾಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಆ ಮೇಲೆ ಎಚ್ಚರ ಬಂದ ಮೇಲೆ, ಆತನ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ನಾಟಕಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲು ಯಥೇಚ್ಛವಾದ ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಕೇಳಿದ ಕತೆಯೊಂದನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ನಾನು ಕಟ್ಟಿದ 'ದೆವ್ವದ ಕೆರೆ' ೧೯೪೬ ರಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತರಗೊಂಡಾಗ, ಅಂಥ ಭಯಾನಕ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಾತ್ರಿಯ ಹೊತ್ತು ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಬಾರದೆಂದು ಬೇಡಿ ಪತ್ರಗಳು ಬಂದಿದ್ದವು. ತನ್ನದೇ ನೋವಿನ ಜೀವನವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಕಡೆಗೆ ತನ್ನದೇ ಸಾವಿನ ಸುದ್ದಿಯನ್ನೂ ಹೇಳಿ, ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಮುಗ್ಧನೊಬ್ಬನ ಎದೆಯೊಡೆದು ಹಾರಿಹೋದ ಒಂದು 'ಕೆನ್ನ'ದ ಚಿತ್ರವಿದೆ ಅದರಲ್ಲಿ. ಡಾ. ಎಚ್. ವಿ. ಕಶ್ಯಪರು 'ಮಧ್ಯಯುಗ'ದ ಮಹಾಪ್ರಾಣಿಗಳ ಜೀವನ ಚಿತ್ರವನ್ನು ನಾಟಕದ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮನನಡುವಂತೆ ಕಲ್ಪಿಸಿದರು. ಶ್ರೀ. ವಿ. ಎಂ. ಇನಾಮದಾರರು ಇಂದಿನ ಯುವಕನೊಬ್ಬನ ಉದಾತ್ತ ಪ್ರೇಮಜೀವನವನ್ನು — ನಾಟಕದ ಎರಡನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕನಸೆಂದು ಕಟ್ಟಿದ — ಪುರುಷಮಧ್ಯತೆಯರ ಪ್ರೇಮಜೀವನದ ಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿ ರಚಿಸಿದ 'ಅಪ್ಸರಾ,' ಒಂದು ಹೊಸ ಪ್ರಯೋಗ. ಇದೇ ರೀತಿ, ಶ್ರೀ. ಎಸ್. ಎಸ್. ಚುಳಕಿ ಯವರು ಬರೆದ "ರೇಡಿಯೋ ನಾಟಕ," ಸ್ವಾದಿಯವರು ರಚಿಸಿದ "ನಾವು - ಅವರು"

ಎ. ಕೆ. ರಾಮಾನುಜನ್ ಅವರ “ಮನೆಯಲ್ಲೂ ಮಹಾಭಾರತ?” ಪಾಸ್ತೆಯವರ “ಭೂತದ ಭಾವಿ” ಇವೆಲ್ಲ ಕನ್ನಡ ಬಾನುಲಿ-ನಾಟಕದಲ್ಲಿನ ನವ್ಯಪ್ರಯೋಗಗಳು.

ಶಬ್ದ-ಚಿತ್ರಗಳು : (Features)

ಚಲನಚಿತ್ರಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿನ documentaryಗಳಂತೆ ಮತ್ತು cartoon ಚಿತ್ರಗಳಂತೆ, ಪ್ರಸಾರಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿನ ಶಬ್ದ-ಚಿತ್ರ ಅಥವಾ ಧ್ವನಿ-ಚಿತ್ರಗಳು — ಪ್ರಸಾರ ನಾಟಕಗಳಿಗಿಂತ ತೀರ ಭಿನ್ನವಾದವು. ಎರಡರಲ್ಲಿನ ಕಥಾವಸ್ತು ಹಾಗೂ ರಚನಾತಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಭೇದವಿದೆ. ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ, ಧ್ವನಿಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಥೆಗಿಂತ, ಕಲ್ಪನೆಗಿಂತ, ಸತ್ಯಸಂಗತಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವಿದೆ. ಒಂದು ವಿಷಯ ಅಥವಾ ಸಮಸ್ಯೆ, ಒಂದು ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಥವಾ ವಸ್ತು, ಕಡೆಗೆ ಒಂದು ಭಾವನೆ ಅಥವಾ ಅನುಭವವನ್ನು ಕುರಿತು ಬುದ್ಧಿಶಾಲಿಯಾದ ನಿರ್ದೇಶಕನೊಬ್ಬ ವೈಯಕ್ತಿಕ ದೃಷ್ಟಿ ಬೀರಿ, ಸೂತ್ರಬದ್ಧವಾಗಿ ರಚಿಸಿದ ಶೃತಿಕೆಯೇ ಶಬ್ದಚಿತ್ರ ಅಥವಾ ಧ್ವನಿಚಿತ್ರವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ಧ್ವನಿ-ಚಿತ್ರಗಳು ನಾಟಕರಂಗದ, ಏಕೆ, ಚಲನಚಿತ್ರದ ಸಾಧ್ಯತೆ, ಮೇರಿಗಳನ್ನೂ ಮೀರುವುದರಿಂದ ಹಾಗೂ ಅದರ ಯಶಸ್ಸು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರೇಡಿಯೋವನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿರುವುದರಿಂದ, ಅವು ರೇಡಿಯೋವಿನ ಒಂದು ಅಪೂರ್ವ ಕೊಡುಗೆಯೆನಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಒಂದು ವಿಷಯದ ಬಗೆಗೆ ಕಲೆಹಾಕಿದ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಮನರಂಜಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವುದೇ ಧ್ವನಿಚಿತ್ರದ ಧ್ಯೇಯ. ಪ್ರಸಾರ-ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅದು ‘most creative and most imaginative form’ ಎನಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಸತ್ಯಸಂಗತಿ, ಅದರ ಬಗೆಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಂತೋಷದನೆ, ವಿಚಾರ ಕೆರಳಿಸುವಂತಿದ್ದರೂ ಮನರಂಜಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಕೃತಿ, ಹಾಗೂ ನಿಷ್ಣಾತ ನಿರ್ದೇಶನ ಈ ಎಲ್ಲದರ ಸಮರಸದಿಂದಾಗಿ, ಸಫಲವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಧ್ವನಿ-ಚಿತ್ರ ಮೂಡಿಬರುತ್ತದೆ. ವಿಚಾರಶಕ್ತಿಯನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಸಂತೋಷನಾತ್ಮಕ ಪ್ರಸಾರ ಭಾಷಣ ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿಭಾನ್ವಿತ ಪ್ರಸಾರನಾಟಕ ಇವುಗಳ ಅಂಗಸಂಗಮವೇ ಧ್ವನಿ-ಚಿತ್ರದ ಹುಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಧ್ವನಿಚಿತ್ರವನ್ನು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ, ಸಂತೋಧನಾತ್ಮಕ (documentary), ಊಹಾಪರ (imaginative) ಸಾಹಿತ್ಯಕ (literary) ಮತ್ತು ನಾದಪ್ರಾಧಾನ್ಯ (musical) ಎಂದು ವಿಭಾಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆ ನಿಷ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ ನಿಜವಾದ ಒಂದು ಧ್ವನಿಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಈ ಎಲ್ಲ ವಿಭಾಗಗಳ ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣಗಳೂ ಕಂಡುಬರಬೇಕು.

Documentary ಅಥವಾ ಸಂತೋಧನಾತ್ಮಕ ಧ್ವನಿ-ಚಿತ್ರವು, ಒಂದು ಸಂಗತಿ, ಘಟನೆ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿಷಯ, ಅಥವಾ ವ್ಯಕ್ತಿಜೀವನದ ಬಗೆಗೆ ವಿಶೇಷ ಸಂತೋಧನೆ ನಡೆಸಿ ಅದರ ವಿವಿಧ ಮುಖಗಳನ್ನು ಮೂಡಿಸುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ವಿವರಣೆ, ಸೂಕ್ತ ಸಂದರ್ಶನಗಳು, ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ “ನೈಜವಾದ” ಧ್ವನಿವಿಶೇಷಗಳು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, “ಮುಸೋಲಿನಿಯ ಕಡೆಯ ದಿನ” ಗಳ ಬಗೆಗೆ ಬ್ರಿಡ್‌ಸನ್, “ಹಿಟ್ಟರನ ಅಂತ್ಯ” ವನ್ನು ಕುರಿತು ಟ್ರವರ್

ರೋಪರ್, ಕುಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ “ಬೆಲ್‌ಸನ್ ಶಿಬಿರ”ದ ಬಗೆಗೆ ಕಾಟ್ರಲ್ ಇವರು ಯೂರೋಪಿನಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕಾರು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಶ್ರಮ ವಹಿಸಿ ಸಂಶೋಧನೆ ನಡೆಸಿ, ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂದರ್ಶಿಸಿ ಅಲೆದಾಡಿ, ತಿಳಿದವರನ್ನೆಲ್ಲ ಹುಡುಕಿ ಹಿಡಿದು, ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಿ ಧ್ವನಿಮುದ್ರಿಸಿಕೊಂಡು ಒಟ್ಟಾರೆ ಕಟ್ಟಿ ಬಿ. ಬಿ. ಸಿ. ಯಿಂದ ಸಾದರ ಪಡಿಸಿದ ಧ್ವನಿಚಿತ್ರಗಳು ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾಗಿವೆ. “ಮೊದಲ ನೋಟದಲ್ಲಿ ಭಾರತ” ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಲ್ಲಿ, ಲೂಯಿ ಮ್ಯಾಕ್‌ನೀಸ್, ಭಾರತದ ಮುಖ್ಯ ಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿ ತನ್ನ ನೋಟವನ್ನು ಧ್ವನಿಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಮೊನ್ನೆ ಮೊನ್ನೆ, ಗಾಂಧಿಜಿಯವರ ಬಗೆಗೆ ಬಿ. ಬಿ. ಸಿ. ನಿಲಯವು ಮೂರು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧ ಗೊಳಿಸಿದ ಧ್ವನಿಚಿತ್ರ, ಗಾಂಧಿಜಿಯವರೊಡನೆ ನಿಕಟ ಸಂಪರ್ಕ ಹೊಂದಿದ್ದ ಅವರ ಸಹಪಾಠಿಗಳು, ಸಹಕಾರ್ಯಕರ್ತರು, ಸಂಬಂಧಿಗಳು, ವಿರೋಧಿಗಳು — ಈ ಎಲ್ಲವರು ಗಾಂಧಿಜಿಯವರ ಬಗೆಗೆ ಹೇಳಿದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡು ಅವರಿಲ್ಲರ ಧ್ವನಿಗಳ ಮಾಲಿಕೆಯಾಗಿ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಪೂರ್ಣವಾಯಿತು. ಇಂತಹ ಒಂದು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಸಿದ್ಧ ಗೊಳಿಸಲು ಇಬ್ಬರು ನಿರ್ದೇಶಕರು ನಾಲ್ಕಾರು ತಿಂಗಳು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಉಳಿದು — ಮೈಲು ಮೈಲುಗಳುದ್ದ — ಹತ್ತಾರು ಗಂಟೆಗಳಷ್ಟು ಕಾಲ, ಟೀಪುಗಳಲ್ಲಿ ಧ್ವನಿ ಮುದ್ರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಿ. ಬಿ. ಸಿ. ನಿಲಯದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಮೂರು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಶ್ರಮಿಸಿ, ಧ್ವನಿ ಮುದ್ರಿಸಿದುದನ್ನು ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ಎರಡು, ಮೂರು, ನಾಲ್ಕು ಬಾರಿ ಕೇಳಿ ವಾಕ್ಯ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಕಡೆಗೊಂಡು ಚಿತ್ರ ಕಟ್ಟಿದರು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ ಹಲವಾರು ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ಧ್ವನಿಚಿತ್ರಗಳು ಪ್ರಸಾರಗೊಂಡಿವೆ. ಹಂಪಿ, ಬಿಜಾಪುರಗಳಂತಹ “ಐತಿಹಾಸಿಕ ನಗರ”ಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಕಟ್ಟಿದ ಧ್ವನಿಚಿತ್ರಗಳು, ನೇತಾಜಿ, ತಿಲಕ್, ಪಟೇಲರಂತಹ “ರಾಷ್ಟ್ರವೀರರನ್ನು” ಕುರಿತು ಕಟ್ಟಿದ ಧ್ವನಿ ಚಿತ್ರಗಳು, “ಕನ್ನಡನಾಡಿನಲ್ಲಿ ೧೮೫೭ ರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಸಂಗ್ರಾಮ”ದ ವಿವಿಧ ಮುಖಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಲು ಕಟ್ಟಿದ ಧ್ವನಿಚಿತ್ರಗಳು, ತುಂಗಭದ್ರಾ-ಯೋಜನೆ ಯಂತಹ “ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಯೋಜನೆ”ಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಕಟ್ಟಿದ ಚಿತ್ರಗಳು, ಕುಮಾರ ವ್ಯಾಸನಂತಹ ಕವಿಯ “ಬೀವನ ಹಾಗೂ ಕೃತಿ”ಗಳ ಬಗೆಗೆ ಕಟ್ಟಿದ ಚಿತ್ರಗಳು ಹೆಸರಿಸುವಂತವು.

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, imaginative ಎಂದರೆ ಊಹಾಪರ ಅಥವಾ ಕಲ್ಪನಾ ಧ್ವನಿ-ಚಿತ್ರಗಳು ಸಂಶೋಧನೆಗಿಂತ ಕಲ್ಪನಾವಿಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತವೆ. ಹಬ್ಬಹುಣ್ಣಿಮೆಗಳ ಬಗೆಗೆ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿರುವ ದಂತಕಥೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಕಟ್ಟಿದ ಧ್ವನಿಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸಬಹುದು. ನದಿಗಳು, ಪುತುಗಳು, ಮುಂಜಾವು, ಸಂಜೆ, ಒಂದು ಶಿಲ್ಪ, ಒಂದು ಚಿತ್ರ, ಒಂದು ಗೀತೆ, ಏನೆಲ್ಲ ಈ ಕಲ್ಪನಾಚಿತ್ರಗಳ ವಸ್ತುವಾಗಬಹುದು. ಅವುಗಳ ಬಗೆಗೆ ತಿಳಿದ ಅಂಶಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಲೆಹಾಕಿ, ತಿಳಿಯದ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪನೆಯಿಂದ ತುಂಬಿ ಮನರಂಜಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರಗೊಂಡ ಧ್ವನಿಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತ ಕವಲಿಯವರು ರಚಿಸಿದ “ವಸಂತವಿಲಾಸ”, ಬೆಟಗೇರಿಯವರ “ಕಾರಹುಣ್ಣಿವೆ” ಮತ್ತು ಕಸ್ತೂರಿಯವರ “ಯುಗಾದಿ” ಮೊದಲಾದವು ಮರೆಯದಂತಹವು.

ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಧ್ವನಿ-ಚಿತ್ರಗಳು, ಸಾಹಿತ್ಯೋಬ್ಬನ ಅಥವಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮುಖದ ಪರಿಚಯಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತವೆ. ಎನ್ನೆಯವರು “ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ”ನ ಬಗೆಗೆ ರಚಿಸಿದ ಧ್ವನಿ-ಚಿತ್ರವನ್ನು ಉದಾಹರಣೆಗಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಮೊದಲು ಕವಿಯ ಕಾಲ, ಮನೆತನ, ಕಾವ್ಯದ ಬಗೆಗೆ ಪ್ರಕಟವಾದುದನ್ನೂ ಅಪ್ರಕಟಿತಗಳನ್ನೂ ಓದಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡು, ಗೂಢಾರ್ಥಗಳ ಹಾಗೂ ಸಂಶಯಗಳ ಬಗೆಗೆ ನಾಡಿನ ಪಂಡಿತರಿಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆದು, ಬಂದ ಉತ್ತರಗಳಿಂದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡು, ಕವಿಯ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಮಥನಮಾಡಿ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಂಡು ಅನಂತರ ಕವಿಯ ಹುಟ್ಟೂರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಆತನ ಸಂಬಂಧಿಕರೊಡನೆ ಸಂದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಧ್ವನಿಮುದ್ರಿಸಿ, ಕಾವ್ಯದ ಕೃಷಿಕ್ಷೇತ್ರವಾದ ಗದಗಿಗೆ ಹೋಗಿ ವೀರನಾರಾಯಣನ ದೇಗುಲದಲ್ಲಿ ಧ್ವನಿವಿಶೇಷಗಳನ್ನೂ ಧ್ವನಿಮುದ್ರಿಸಿ, ಕವಿಯ ಬಗೆಗೆ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿರುವ ದಂತಕಥೆಗಳನ್ನೂ ಗೀತೆಗಳನ್ನೂ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ತಂದು ನಿಲಯದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ತಂದೆಲ್ಲ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಹರಡಿಕೊಂಡು ಆರಿಸಿ ಆರಿಸಿ ಕಡೆಗೆ ಕೃತಿ ಕಟ್ಟಿ, ಸೂಕ್ತವಾದ ಧ್ವನಿಗಳನ್ನೂ, ಗಮಕಿಗಳನ್ನೂ ತರಬೇತುಗೊಳಿಸಿ ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದ ಫಲವಾಗಿ ಹೃದಯವಂತಹ ಒಂದು ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ಧ್ವನಿಚಿತ್ರ ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಕನ್ನಡಸಾಹಿತ್ಯಪರಂಪರೆಯ ಹಕ್ಕಿ-ನೋಟವನ್ನು ಮೂಡಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ರಚಿಸಿದ “ಪಾವನಪರಂಪರೆ”, ಶ್ರೀರಂಗರ “ರಸಗಂಗಾ”, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿತವಾದ “ವನ್ಯವತು-ಪಕ್ಷಿ-ಸಂಕುಲ” ವನ್ನು ಕುರಿತು ಜಬಗೇರಿಯವರ ಕೃತಿ, ಮಳಗಿಯವರು ಬರೆದ “ಅಂಜನ” ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ “ವಿಸೋಧ ವಿಲಾಸ” ಇವೆಲ್ಲ ಶ್ರೋತೃಗಳಿಗೆ ಮನರಂಜಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧಿತ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದ ಧ್ವನಿಚಿತ್ರಗಳು.

ಕಡೆಯದಾಗಿ “ನಾಡ-ಚಿತ್ರಗಳು” ಅಥವಾ “ಗಾನ-ಚಿತ್ರಗಳು” ಸಂಗೀತ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿನ ಸಂಶೋಧಿತ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಬಹುದು, ಸಮಾನ ರಾಗಗಳನ್ನು ತುಲನೆ ಮಾಡಬಹುದು, ಒಂದು ವಾದ್ಯದ ವೃತ್ತವಾಗಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿನ ಒಬ್ಬ ಕಲೆಗಾರನ ಜೀವನವನ್ನು ಕುರಿತು ಕಟ್ಟಿದ ಚಿತ್ರವಾಗಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ನಿಜವಾದ ನಾಡ-ಚಿತ್ರವೆಂದರೆ, ಕೇವಲ ಸಂಗೀತವಾದ್ಯಗಳ ನೆರವಿನಿಂದ, ಆಡುವ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಬಳಸದೆ, ವಿವಿಧ ಸ್ವರ-ಸಂಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಆ ಮೂಲಕ ಕಟ್ಟುವ ಚಿತ್ರವಾಗಬೇಕು. ಇಂತಹ ನಾಡ-ಚಿತ್ರಗಳು ಕೇಳುವ ಕಲ್ಪನೆಗೂ ಪ್ರಚೋದನೆ ಕೊಡುತ್ತವೆ. ಭಾವವಿನ್ಯಾಸದಿಂದ, ನೃತ್ಯಗತಿಯಿಂದ ರಂಗದ ಮೇಲಿನ ನರ್ತಕ, ವಿಷಯ ಒಂದನ್ನು ನೋಟಕನದುರಿಗೆ, ನೋಟಕವಾದ ಮೋಡಿಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುವಂತೆ, ಪ್ರಸಾರದ ನಾಡ-ಚಿತ್ರ, ವಾದ್ಯಗಳೇ ಮೂಡಿಸುವ ಮೋಡಿಯಿಂದ ಶ್ರೋತೃವಿನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರ ಕಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಕೇವಲ ಪಿಟೀಲು-ವಾದ್ಯ ಒಂದರಿಂದಲೇ ನಗೆ, ಅಳು, ಸೀಟಿ, ವಿವಿಧಪಕ್ಷಿಗಳ ಧ್ವನಿಗಳು, ಕೆಲವೊಂದು ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಕೂಗು ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮೂಡಿಸಬಲ್ಲ ನಿಷ್ಣಾತ ಕಲೆಗಾರರನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಇಂತಹ ವಾದ್ಯಗಳ ಅಂತಸ್ಸತ್ವವನ್ನು ಅರಿತು, ನಾಡ-ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು, ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿ ಕಥೆಯೊಂದನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ, ನಿರ್ದೇಶಕ ಜಾಣನಾಗಿರಬೇಕಾಗು

ತ್ತದೆ. ಎಸ್. ರಾಜಾರಾವ್ ಈ ರೀತಿ, ನಿಲಯದ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನೇ ಬಳಸಿಕೊಂಡು, ಸ್ವರಗಳನ್ನೂ ಧ್ವನಿವಿಶೇಷಗಳನ್ನೂ ಸಂಯೋಜಿಸಿ 'ಕಾಮದಹನ'ದ ಪೂರ್ಣಕಥೆಯನ್ನು ಎಳೆ ಎಳೆಯಾಗಿ ಮೂಡಿಸಿದರು. 'ಭೃಂಗವಿಲಾಸ'ವನ್ನು ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರು ನಾಡ-ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಸಿದರು. ಅತ್ತೆಯ ಕಾಟ ಸಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸೊಸೆಯೊಬ್ಬಳ ಬಿಡುಗಡೆಯ ಕನಸನ್ನು ಸಂಗೀತವಾದ್ಯಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದಲೇ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದ ನಾಡ-ಚಿತ್ರವನ್ನೂ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ಧಾರವಾಡದಿಂದ ಈಚೆಗೆ ಶ್ರೀ. ಎಂ. ಆರ್. ಗೌತಮ ಅವರು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಪ್ರಸಾರಗೊಂಡ ಅನೇಕ ನಾಡ-ಚಿತ್ರಗಳು ಶ್ರೋತೃಗಳಿಂದ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಪಡೆದಿವೆ.

ಸಂಗೀತ-ನಾಟಕ :

ರೇಡಿಯೋ-ನಾಟಕದ ಇನ್ನೊಂದು ಮುಖವಾಗಿ, ಈಚೆಗೆ ತುಂಬ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗುತ್ತಿರುವ ಸಂಗೀತ-ನಾಟಕಗಳ ಬಗೆಗೆ ಎರಡು ಮಾತು ಹೇಳಿ ಈ ಲೇಖನವನ್ನು ಮುಗಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆಡುಮಾತಿಗಿಂತ ಹಾಡು ಹೃದಯವನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಮುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಕಥಾವಸ್ತು ತುಂಬ ಭಾವನಾತ್ಮಕವಾಗಿದ್ದರೆ, ಗೀತ-ಮುಖವಾಗಿ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಿದಾಗ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರುತ್ತದೆ. ಈ ಮಾತನ್ನು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತ-ರೂಪವಾದ ನಾಟಕ (opera) ಅತಿಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಮನರಂಜಕೆಯೆಂಬ ಹೆಚ್ಚಳಿಕೆಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಗಳಿಸಿದೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಆ ಕಲೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲವೆಂಬ ಮಾತು ನಿಜವಾದರೂ, ಆ ಕಲೆಯೇ ಇಲ್ಲವೆಂದಿಲ್ಲ ... ಆದರೆ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ operaಗಳ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗವಾದ ನೃತ್ಯ ನಮ್ಮ ಸಂಗೀತ-ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಕವಿಗೆ ಸಂಗೀತ-ಕಲೆಯೂ ಕರಗತವಾದಾಗಲೇ ಸಂಗೀತ-ನಾಟಕದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಿದೆ. ಆದರೂ ಈಗಾಗಲೇ ನಡೆದ ಕೆಲವು ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಂದಾಗಿ, ಸಂಗೀತ-ನಾಟಕಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಪ್ರಸಾರದಲ್ಲಿಯೂ ದೊಡ್ಡ ಭವಿಷ್ಯವಿದೆ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಕಾರಂತರ "ಗೀತ-ನಾಟಕಗಳು" ಪು.ತಿ.ನ ಅವರ ಗೀತ-ನಾಟಕಗಳು ಪ್ರಸಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ. ಕೈಕಿಣಿಯವರ, ಜಿ. ಆರ್. ಪಾಂಡೇಶ್ವರರ ಮತ್ತು ಕೀರ್ತಿನಾಥ ಕುರ್ತಕೋಟಿಯವರ ಗೀತ-ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಶಕ್ತಿ, ಗೀತ-ಶಕ್ತಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದರೂ ಭೀಮಸೇನ ಜೋಷಿಯವರಂತಹ ಪವಾಡಗಾರನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿತೆಂದರೆ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಗೀತ-ನಾಟಕವಾಗಿ ಅಳಿಸಿಹೋಗಲಾರದಂತಹ ದಿವ್ಯಾನುಭವವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿವೆ.

ಎಂತೂ ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕ ಈಚೆಗೆ ಈ ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದುದು. ನೊದಲ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರವಾದ ಸ್ವತಿ ನೂರು ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ತೊಂಬತ್ತೈದರಷ್ಟು ರಂಗ-ನಾಟಕಗಳ ಪ್ರಸಾರ-ರೂಪವಲ್ಲದೆ, ನಿಷ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಪ್ರಸಾರ ನಾಟಕಗಳೆಂದಿಗೂ ಅಲ್ಲ ಎಂಬ ಮಾತು ನಿಜವಾದರೂ, ಈ ಕಳೆದ ಎಂಟು ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕ ತನ್ನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಭದ್ರಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಅದರ ಹೆಚ್ಚಳಿಕೆಯನ್ನೂ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಜನ ಅರಿತುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಭವಿಷ್ಯವಿದೆಯೆಂಬ ಮಾತನ್ನು ಮನಗಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೋತೃವಿನ ಕಲ್ಪನಾ ಶಕ್ತಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಕೊಟ್ಟು, ಅದನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತಿದೆಯೆಂಬ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, ನಾಟಕ

ದಲ್ಲಿ ಸಂಭಾಷಣೆಯ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದೆಂಬ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, ನಟರ ಕಂಠ ಸ್ವರವನ್ನು ತಿದ್ದಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಸ್ವಾಮ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮಾತಿನ ಕಲೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತದೆಂಬ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, ನಾಟಕ-ರಂಗದ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ವಿೂರಿದ ಮಹಾ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಬಲ್ಲದೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ, ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ, ಹೆಚ್ಚು ಪೆಚ್ಚಿ ಎಲ್ಲದೆ, ಮನೆ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಕಲೆಯ ಅನುಭವ ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟು ಜನರ ಅಭಿರುಚಿಯನ್ನು ತಿದ್ದುತ್ತದೆಯೆನ್ನುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲುವ ಗೌರವದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕವೂ ಪಾಲುಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ.

ನಾದಬಿಂದು

(ಒಂದು ಕಲ್ಪನಾಚಿತ್ರ.)

ಪಾತ್ರಗಳು :

ರಾಮಚಂದ್ರ,
ಕಪ್ಪೆಗಳು
ಪರಾಳು
ಮಂತ್ರಿ
ರಾಜ
ಶಬ್ದಾಧಿಕಾರಿ
ನಾದಬಿಂದು
ಸಭೆ

[ಹಾಸಿಗಯ ಮೇಲೆ ನಿದ್ದೆಯಿಲ್ಲದೆ ಒಪ್ಪಾಡುತ್ತಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿವಿಶೇಷ, ನಮ್ಮ ರಾಮ ಚಂದ್ರ, ಮೈಸೂರಿನ ಕನ್ನಡಾಂಗ್ಲೊ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಗತ.]

ರಾಮ : ನಮ್ಮ primary school madam ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟ ಕಾಗುಣಿತವೆಲ್ಲ ತಿರುವಿ ಹಾಕಿದೆ. ಗುಳಿಗೆ ತಿಂದೆ, ನೀರು ಕುಡಿದೆ — ಇನ್ನೂ ನಿನ್ನೆ ಬರಬೇಡವೆ ? (ಎಲ್ಲೋ ದೂರದಲ್ಲಿ ಗಂಟೆ ಹೊಡೆಯಿತು) ಒಂದು, ಎರಡು, ಮೂರು, ನಾಲ್ಕು ! ಅಂದರೆ, ಈಗ ಸರಿಯಾಗಿ ೫ ಗಂಟೆ ಇರಬೇಕು ... ಈ clock-towerನ ಹೀಗೆ (ತನ್ನ jokeಗೆ ತಾನೇ ನಕ್ಕು) ... ಅದಿರೋದು, ಈಗ ಇಷ್ಟು ಗಂಟೆ ಅಂತ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲ್ಲ, ಈಗ ಇಷ್ಟು ಗಂಟೆ ಖಂಡಿತ ಅಲ್ಲ ಅಂತ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳು ... (ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡು) joke ಹೇಳಿದರೆ ಚುಚ್ಚಿದರೂ ನಗಬಲ್ಲ serious ಸೀನಿ ! ಅಲ್ಲ, ಸೀನಿ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಸಾಯಂಕಾಲ ೬ ಗಂಟೆಲಿ ನಿದ್ದೆ ಬಂತು — ಈಗೇನಪ್ಪ ಅಂದರೆ ! ಹಾಳು ಈಚೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಒಳ್ಳೆ writer ಬಂದು ಬಿಟ್ಟು, ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮಹಾ ಉಪಯೋಗಾನೇ ಇಲ್ಲ ಅನಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದೆ — ಕಾದಂಬರಿ ತೋಗೊಂಡರೆ mild ಆಗಿ bore ಆಗತ್ತೆ, 50 page ಓದಿದ ಮೇಲೂ ನಿದ್ದೆ ಮಾತ್ರ ಸೊನ್ನೆ ! (ವಿಧಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡವನಂತೆ) 'Our little life is rounded with a sleep' ಆಗದೇ ಹೋದರೆ ಏನು ಗತಿ ? ಒಂದು ದಿನ ನಿದ್ದೆ ಬರದಿದ್ದರೆ ಇಷ್ಟು ಒದ್ದಾಟವಾಗುತ್ತಲ್ಲ ... (ತಿರುಗಿ) ಸರೋಜ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಿದ್ದೆ ಮಾಡ್ತಾ ಇದಾಳೆ ... ತಲೆಲೇನಾದರೂ ಇದ್ದರೆ ತಾನೇ ... ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಬರೀತಲೇ ಇರೋಣ.

[ದೂರಗಡೆ ದೂರದಲ್ಲೊಂದು ಕಾರು, ಮೆಲ್ಲನೆ ಗಾಳಿಯ ಸುಯ್ಯಲು, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಎತ್ತಿಸದು ಕಪ್ಪೆಗಳ "ವಟಿವಟಿ" — ಸಂಗೀತಸಾಧನೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ.] ಇದೇನು ವಿರಹಗೀತಿನಪ್ಪ, ಎದೆ ಬಡೆದುಕೊಂಡು ! ಬೆಳಗ್ಗೆ ಆದರೆ ಸರೋಜನ ಸಂಗೀತ, ರಾತ್ರಿ ಆದರೆ ಈ ಕಪ್ಪೆಗಳ full-time ಕಚೇರಿ ! ಅಬ್ಬಬ್ಬ, ನಿದ್ದೆ ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಬರುತ್ತೋ, ಈ ಕೊಳದ ಹತ್ತಿರ ಮನೆ ಯಾಕೆ ಕಟ್ಟಿಸ್ಕಾರೋ ಕಾಣೆ (ಕಪ್ಪೆಗಳ ಕಚೇರಿ) ಮುಂಜಾನೆ ಒಂದು ಗಂಟೆ ನಿದ್ದೆ ಕೂಡಬೇಡವೆ?... ಪ್ರಕೃತಿ ಪ್ರಕೃತಿ ಅಂತ ಕವಿಗಳು ಬಡಕೊಳ್ಳೋದು — ಪ್ರಕೃತಿಸಂಗೀತ ಅಂದರೆ ಹೀಗೆ ! ಇದಕ್ಕೇನೂ ಮೊರೆಯೇ ಇಲ್ಲವೇ, ಯಾವ international court ಇದೆ ಇದಕ್ಕೆ ? ಮನುಷ್ಯ ಅಣು ಬಿಚ್ಚಿ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನೇ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಅಡಗಿಸಿದವನು, ಈ ಕಪ್ಪೆಗಳ ಮುಂದೆ ನಿಸ್ಸಹಾಯ ! (ಆಕಳಿಸಿ) ಮೆಲ್ಲನೆ ಒಂದು walk ಆದರೂ ಹೋಗೋಣವೇ ... (ಹಾಗೇ ನಿದ್ರಿಸುವನು — ಮೆಲ್ಲನೆ ಗೊರಕೆ. ಮೃದುವಾಗಿ ಆರಂಭಿಸಿದ ಹಿಮ್ಮೇಳ ಸಂಗೀತ, ಉಚ್ಚಸ್ವಾಯಿಗೇರಿ, ದೂರದಲ್ಲಿ ಮರೆದು, ಮೆರೆವಣಿಗೆಯ ರೀವಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತದೆ — ಜತೆಗೆ ಕಪ್ಪೆಗಳ ಸದ್ದು).

ಕವೈಗಳು : ಮಹಾರಾಜರು . ಮಹಾರಾಜರು ! ಸದ್ವು

ಪರಾಕು : ಜಲಜರಾಜ ಮಹಾರಾಜ ಮಂಡೂಕ ಪ್ರತಾಪೇ

ಸರೋವರ ಭೂಷಣ ಬಿಂಬೀ

ಸಲಿಲ ಪ್ರಪಂಚ ಸ್ಪರ್ಧಾಧ್ವನೀ

ಅಬಿಂಡನಾದ ಬ್ರಹ್ಮಾಧಿಕಾರೀ

ವರುಣೇಂದ್ರಪ್ರಿಯ ಸಕಲ ಜಲಜೀವ ಖಕ್ರಾದ್ವಿತೀಯಾ

ಜೀಯಾ

ಪರಾಕು !

[ನಿಶ್ಚಿತ್ತ]

ರಾಮಚಂದ್ರ : (ನಿಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ಭೇದಿಸಿ) ಅರೆ, ಈ ಕವೈಗಳ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಿತ್ತ ಸಾಧ್ಯವೇ? ಪರವಾಗಿಲ್ಲ ಅಂದೆ ! (ಕಪೈಯೊಂದು ಗೊಗ್ಗರದನಿಯಲ್ಲಿ "ಉಶ್" ಎನ್ನುವುದು)

ಮಂತ್ರಿ : ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಯವರು ಮಂಡಿಸಿದರು. ಎಲ್ಲರೂ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಆಜ್ಞೆ. (ಗಾಂಭೀರ್ಯ ಮರೆತು, ರೇಗಿ) ಏ ಗೋದ ಮೊಟ್ಟೆ, ಕೂತುಕೊಬಾರದೇ, ಏನ್ ಬಂದಿದೆ ರೋಗ ! (ದೈನ್ಯ) ಆಹಹ, ಮಹಾಪರಾಧವನ್ನು ಮನ್ನಿಸ ಬೇಕು ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ, ಮರೆವು ವಯಸ್ಸಾಯಿತು ...

ರಾಜ : (ಕರುಣೆಯಿಂದ) ಅಮಾತ್ಯ, ನಿಮಗೆ ಮೂರು ವರ್ಷದ ಮುದಿ ಬಂದಿದೆ, ನಿಮಗೆ ಮರೆವು ಸಹಜವೇ, ಮನ್ನಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಮಂತ್ರಿ : ಪ್ರಭುಗಳ ಕರುಣೆ ಸಾಗರವಿಶಾಲ. (ಕೈಕಟ್ಟಿ) ಹಾಡು !.

[ನಾಲ್ಕು ಕಪೈಗಳು ಮುಂದೆ ಬಂದು ಕುಣಿದು ಹಾಡುತ್ತವೆ; ಕೋಲಾಟದ ಕುಣಿತ-ವನ್ನಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.]

ಹಾಡು : ಮುಂದೆ ಬಂದು ಏರಿ ಎದ್ದು

ಕಂಠವೆತ್ತಿ ಹಾಡಿರಿ !

ದೇವನಲ್ಲಿ ಮೊರೆಯನಿಟ್ಟು

ಜೀವದಾಸೆ ಮರೆತು ಬಿಟ್ಟು

ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ ತೇಲಿರಿ !

[ಆದರೆ ಸಭೆಯಲ್ಲೇಕೋ ಗುಜು ಗುಜು ಅಶಾಂತಿ]

ರಾಜ : (ಸಭೆಯ ಗಲಿಬಿಲಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ) ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಈಚೆಗೇಕೋ ಸಂಗೀತ ಕಲೆಯಲ್ಲಿರಬೇಕಾದ ಆಸಕ್ತಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮದಿ ಕಾಣುವ ಅಭಿರುಚಿ ಹೋಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಅದೋ ಅಲ್ಲಿ ನೋಡಿ, ಶಬ್ದಾಚಲರಾಯರೇ !

ಮಂತ್ರಿ : (ಆಕ್ರೋಶದಿಂದ) ಶುದ್ಧ, ಮನುಷ್ಯರ ಹಾಗೆ, ಇಂಪೇ ಇಲ್ಲದೆ ವಟಗುಟ್ಟು ತ್ತಾರೆ. (ಕರೆದು) ಏ ಶಬ್ದಾಧಿಕಾರಿ, ಅದೇನು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಗದ್ದಲ, ನೋಡು. ಅಡಗಿಸು. ಅವರಿಗಿಂತ ನಿನ್ನ ಸದ್ದೇ ಹೆಚ್ಚಾಗದಿರಲಿ. (ತಿರುಗಿ) ಪ್ರಭುಗಳ ಕರುಣೆ ದೊಡ್ಡದು, ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಪುರಾತನ ಕಲೆಗಾಗುತ್ತಿರುವ ಅವಮಾನವನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದು, ನಾ ಬಲ್ಲೆ, (ಥಟ್ಟನೆ ಏನೋ ಕಂಡು) ಓ, ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಅಪರಿಚಿತ ಮಾನವನೊಬ್ಬ ಕಾಲಿಟ್ಟಿರುವ ಹಾಗಿದೆ. (ಹದರಿ) ಇನ್ನೇನು ಅನಾ-ಹುತವೋ ; ಆತ ಇದ್ದಲ್ಲಿದ್ದಾಗಲೇ ಸಾಕಷ್ಟಾಗಿದೆ.

ರಾಜ : ಮೈ ಪರಚಿಕೊಳ್ಳದೆ ಸುಮ್ಮನಿರಬಾರದೇ ಮಂತ್ರಿವರ್ಯ ! ಸಭೆಯಲ್ಲೇ, ಮೊನ್ನೆ ತಾನೇ ಮೇಲುನಾಡಿನಿಂದ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರದ ಕಲಿಕೆ ಮುಗಿಸಿಬಂದ ನಮ್ಮ ನಾದಬಿಂದು ಇದ್ದಾರೆ. ಅವರನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟು ವಿಚಾರಿಸೋಣ (ಕೆಚ್ಚಿನಿಂದ) ಮಿತಿ ಮೀರಿದರೆ ನಮ್ಮ ಜನಾಂಗವೇ ನಮ್ಮ ಹಿಂದಿಲ್ಲವೇ, ತೋಳಾಬಲದ ಕಂಠಶಕ್ತಿಯ ನೆಮ್ಮಿಗೆ ನಮಗಿರಲಿ. ಆಗಾಗ ಆಸ್ಥಾನ ಹೀಗೆ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿರಬೇಕು.

ಮಂತ್ರಿ : ಪ್ರಭುಗಳ ಕರುಣೆ ಅನಂತ — ಆದರೆ ಮಾನವ ಜಂತುವನ್ನು ಮನ್ನಿಸುವವರಿಗಿರಬಾರದು ... ನನಗೇನೋ ಈ ಜಾತಿಯನ್ನು ನೆನಸಿಕೊಂಡರೇ ಎದೆ ಉರಿಯುತ್ತದೆ, ಸದ್ದಡಗುತ್ತದೆ.

ಶಬ್ದಾಧಿಕಾರಿ : (ಮುಂದೆ ಬಂದು) ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ, ಅಪರಾಧಿ !

ರಾಮಚಂದ್ರ : (ಕಕ್ಕಾಬಿಕ್ಕಿಯಾಗಿ, ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲದೆ) ಎಲ್ಲಿೋ ಬಂದು, ಎಲ್ಲಿೋ ಸಿಕ್ಕೋಡೆನಲ್ಲವು ಈ ಭಾರಿ ಮಂಡೂಕಗಳ ಹತ್ತಿರ ! ... ಬಿಡಯ್ಯ ಕೈಯಿ... walk ಊಂತ ಹೊರಟವನು ಈ ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ walk ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ ?

ರಾಜ : (ಗಂವೀರವಾಗಿ) ಶಬ್ದಾಧಿಕಾರಿ, ಅಪರಿಚಿತರನ್ನು ಅಪರಾಧಿಗಳೆಂದು ಎಣಿಸುವ ವಾಡಿಕೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಕೈಬಿಟ್ಟು ನಿಲ್ಲು ಮಾನವಶ್ರೇಷ್ಠರೇ, ತಮ್ಮನ್ನು ಮೇಲುನಾಡಿನ ಅನಧಿಕೃತ ರಾಯಭಾರಿಯೆಂದು ನಾವೆಣಿಸುತ್ತೇವೆ. ತಮಗೆ ನಮ್ಮ ತುಂಬುಕಂಠದ ಸ್ವಾಗತವಿದೆ. ತಮ್ಮದೇನು ಅರಿಕೆ ಇದ್ದರೂ ಆಲಿಸಲು ಸಿದ್ಧರಿದ್ದೇವೆ. ತಮ್ಮ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ಕುತೂಹಲ, ಜ್ಞಾನ ಎಷ್ಟೆಂದು, (ನಕ್ಕು) — ಆಗಾಗ, ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಿಂದ ನೀವುಗಳು ಅವಹರಿಸಿ ಒಯ್ಯುವ ಹುತಾತ್ಮರ ಸಂಖ್ಯೆ, ಹೇಳುತ್ತದೆ. (ಸಭೆ : ಅಸಮಾಧಾನದ ಗುಣಗುಣ. ಮಂತ್ರಿ : ಸದ್ದು !) ಇದೇ ಸಭೆಯಲ್ಲೇ ಇರುವ ಹತ್ತೆಂಟು ಮಂದಿ — ನಿಮ್ಮ ಜತೆ ನಾಡಿಗರ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದು, ತಲೆಯುಳಿಸಿಕೊಂಡು ತಪ್ಪಿ ಬಂದ ಅನುಭವವನ್ನು — ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟುವಂತೆ ಬಣ್ಣಿಸಬಲ್ಲರು. ನಮ್ಮ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ಆದರವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಆಸಕ್ತಿ ಇದೆ ಎನ್ನುವುದು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಂತೋಷದ ಸಂಗತಿ ... ಮನುಷ್ಯರ ನಡುವೆ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದರೂ ಹೆದರದೆ,

ಅನೇಕ ಕಾಲು, ಕತ್ತಿಗಳಿಂದ ಪಾರಾಗಿ, ಮಾನವರಲ್ಲೇ ಕೆಲವರನ್ನು ತಮ್ಮ ಚಾತುರಿಯಿಂದಲೂ ವಾಗ್ವೈಖರಿಯಿಂದಲೂ ಸ್ನೇಹಕ್ಕೆ ಸೆಳೆದು, ಇಡೀ ಮಾನವತಾಸ್ಥವನ್ನು ದಡದಿಂದ ದಡದವರೆಗೆ ಕಡೆದು, ಕಲಿತು ಹಿಂದಿರುಗಿರುವ ನಮ್ಮ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಪ್ರಜೆ — ನಾದಬಿಂದು, ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲ ಮಾತಿಗೂ ಸಮರ್ಪಕವಾದ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರ ಹೇಳಬಲ್ಲರು. (ಸಭೆ : ಚಪ್ಪಾಳೆ)

ನಾದಬಿಂದು : '(ಮುಂದೆ ಬಂದು) ತಮ್ಮ ಕೃಪೆ ಮಹಾರಾಜರೇ.

ರಾಜ : ಇರಲಿ. ಇಂದಿನ ಓಲಗ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿರುವಂತಿದೆ. ಮೊದಲು ರಾಯಭಾರಿಗೆ ಸ್ವಾಗತಗೀತೆ ಒಂದಾಗಲಿ, ತರುವಾಯ ವಿಚಾರವಿಮರ್ಶೆ ತೊಡಗಲಿ.

[ಮತ್ತೆ ಕಪ್ಪಿಗಳ ಮೇಳವೊಂದು ಕುಪ್ಪಳಿಸಿ ಹಾಡತೊಡಗುತ್ತದೆ, ಮೊದಲಿಗಿಂತ ಕರ್ಕಶವಾಗಿ.]

ಹಾಡು ೨ : (ಒಂಟಿದನಿ)

ದನಿಗಳ ಬೀಡಿದು ನಮ್ಮೂರು,

ಚಂದ್ರನ ತಾಗುವ ದನಿಗಳದು !

(ಹಿಮ್ಮೇಳ) - ಗಳದು, — ಗಳದು, ದನಿಗಳದು !

[ಇದನ್ನೇ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಕಿವಿಯೊಡೆಯುವ ಹಾಗೆ, ಏನ್ನುತ್ತಿರುವಾಗ]

ರಾಮಚಂದ್ರ : (ಕೂಗಿ ಹಾಡನ್ನು ಮುಂದು) Mister! ಅಲ್ಲ, ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ, ದಯೆ. ವಿಟ್ಟ, ದಯವಿಟ್ಟ, ಇ ಈ ಹಾಡನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸೋಣವಾಗಲಿ! Please.... ಅಲ್ಲ, ಕೃಪೆ ಮಾಡಿ

ರಾಜ : ಏನು, ಹಾಡನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕೇ? ಅಂತೆಯೇ ಆಗಲಿ (ಮಂತ್ರಿ "ಹಾಡು ನಿಲ್ಲಿರಿ" ಎನ್ನುವನು, ಮೇಳದವರು ಹೋಗುವರು) ಆದರೆ, ಈ ಕೋರಿಕೆಯ ಹಿಂದಿನ ಅರ್ಥವೇನು ?

ರಾಮ : (ಹೇಳಲಾರದೆ) ಹೇಗಪ್ಪ ಹೇಳಲಿ ?ಏನಿಲ್ಲ ಕಿವಿ ... ಅಲ್ಲ (ಕನ್ನಡ ಮಾತುಗಳು ಬಾಯಿ ತುಂಬಾ ಬರಲು, ಲೀಲಾಜಾಲವಾಗಿ) ಅ ... ತಮ್ಮಂಥವರ ಕಂಠಶ್ರೀಯ ಮುಂದೆ ಸಂಗೀತದ ಅಟ್ಟಹಾಸವೇ, ಎನಿಸಿತು, Rather ... ನನಗೆ ತಮ್ಮ ಇನಿಮಾತನ್ನು ಕೇಳುವ ಆಸೆ ...

ನಾದಬಿಂದು : (ತಲೆಹಾಕಿ)ಸ್ವಾಮಿ, ಇದ್ದದ್ದನ್ನು ಅದುಮಿ, ಇಲ್ಲದ್ದನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುವುದಕ್ಕಿದು ಮಾನವರ ಮೇಲುನಾಡಲ್ಲ. ಮರೆಮಾಚುವುದು ಮಾನವ ಸಹಜ ವಾದರೂ, — ನೀವೇ ಹೇಳುವಂತೆ, 'ರಾಮೇಶ್ವರಕ್ಕೆ ಹೋದರೂ ಶನೀಶ್ವರ ಬಿಡ' ಎಂದು - ತಮ್ಮ ಕುಟಿಲ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಯವರ

ಸ್ವಚ್ಛವರ್ಚಸ್ಸಿನವರೆಗೂ ಎಳೆದು ತಂದಿರುವುದು ತರವಲ್ಲ. (ರಾಜನ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ ದೈನ್ಯದಿಂದ) ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ, ನನ್ನ ದುಡುಕನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ.

ರಾಜ : (ಮೆಚ್ಚು) ಭೇಷ್, ನಾದಬಿಂದು. ಸ್ವಾಶಸ್ವದ ಮುಂದೆ ಸಹನೆ ದೊಡ್ಡದಲ್ಲ.

ನಾದಬಿಂದು : ಇನ್ನು ನನಗೆ ನೆಮ್ಮದಿ. (ತಿರುಗಿ) ಮಾನವರಾಯರೇ, ಭೇಕರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ, ನೀರಿಗಿಳಿದ ಗಾಳಿಯಂತೆ, ಸುಳ್ಳು ತಾನೇ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ತಪಿಸುತ್ತದೆ.

ರಾಮ : (ಅವರಂತೆಯೇ ಕನ್ನಡ ಮಾತನಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ) ನಿಜ ಹೇಳೋದಾದರೆ ... ತಮ್ಮ ಗೀತಕಲೆ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದದ್ದು. ಆದರೆ ... ಏಕೆ, ನನ್ನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಂಪನಗಳಿದ್ದು ... ರಕ್ತಸಂಚಾರ ಅಲ್ಲೋಲಗೊಂಡಿದೆ. ನನ್ನ ನಿತ್ಯಕ್ರಿಯನ್ನು ತಿಳಿದು .. ಕನಿಕರಿಸಬೇಕಾಗಿ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ನಾದಬಿಂದು : (ಬಿಗಿಯಾಗಿ) ಅಡಗಿ ನುಡಿಯುವ, ತೊದಲಿ ತಡವಿ ಅಡಗಿಸುವ, ತಿಳಿಗೇಡಿತನ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬೇಡ. ಕಪಟವಿಲ್ಲ ನೀರಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಬೆಂಕಿ.

ರಾಮ : (ಸ್ವಲ್ಪ ರೇಗಿ) ತಿಳಿಗೇಡೀನಂತೆ ತಿಳಿಗೇಡಿ ! ಮುಚ್ಚುಮರೆ ಏನು ಬಂತು, ನಿಮ್ಮತ್ತ ? ಹೇಳೇ ಬಿಡ್ತೀನಿ ಕೇಳಿ ! courtesy ನೋಡಿದರೆ ಕೆನ್ನೇಗೆ ಹೊಡೀ ತಾರೆ ... (ಅಚ್ಚು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅಣಗಿಸುವಂತೆ, ರೇಗಿ) ಕೇಳಿ 'ನಿಮ್ಮ' ಸಂಗೀತ 'ನಮ್ಮ' ಕಿವಿಗಳಿಗೆ ಕಲೋರ, ಕರ್ಕಶ, ನಮ್ಮ ಮನಶ್ಶಾಂತಿಗೆ ಪರಮ ಶತ್ರು, ನಿದ್ದೆಗೆ ಕುತ್ತು, ಕರ್ಣರೋಗಗಳನ್ನೇಕಕ್ಕೆ ಬಿತ್ತು ! ಸಾಕೆ ?

ಮಂತ್ರಿ : ಪ್ರಭು, ಕಲೆಪಾತಕನಿವನು ! (ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಗದ್ದಲಕ್ಕಾರಂಭ)

ರಾಜ : (ಅರ್ಥವಾಗದೆ) ಇದು ಸಾಧ್ಯವೆ ? ನಮ್ಮ ಇಂದ್ರಸ್ತೋತ್ರಗಳು, ಇಂಪಾದ ವಿರಹಗೀತೆಗಳು, ಹಾಲುಜೇನಿನಂತಹ ಒಲವುಗಬ್ಬಗಳು — “ಕಲೋರ,” “ಕರ್ಕಶ” ! ಹೃದಯಸಂಜೀವಿನಿ, “ಪರಮಶತ್ರು” ! ನಿದ್ದೆಯನ್ನಲ್ಲದೆ ಇನಿ ದಾದ ಹೊಂಗನಸುಗಳನ್ನೂ ತಂದೂಡುವ ದಿವ್ಯ ಸಂಗೀತ ಕಲೆ “ಕುತ್ತು” ! ಅಸಾಧ್ಯ, ಈತನಿಗೇನೋ ಮನೋರೋಗವಿರಬೇಕು.

ಮಂತ್ರಿ : (ರಾಜನಿಗೆ ಒಸುಗುಟ್ಟಿ) ತಮ್ಮ ರಾಣಿವಾಸ, ಬೆದರಿ, ಓಲಗದಿಂದ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಕಾಲ್ದಿಗೆಯುತ್ತಿದಾರೆ.

ರಾಜ : (ಓೀತಿಯಿಂದ) ಪಾಪ, ಆಕೆಯ ಮೆದುಹೃದಯ ಇಂತಹ ಒರಟುಮಾತಿನಿಂದ ಬಹು ನೊಂದಿರಬೇಕು. ಆಮೇಲೆ ಸಂತೈಸುತ್ತೇನೆ.

[ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಗದ್ದಲ — “ಕಡಿ ! ಬಡಿ !” ಇತ್ಯಾದಿ ಕೂಗು]

ನಾದಬಿಂದು : (ಮುಂದೆ ಬಂದು, ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಹಬಂದಿಗೆ ತಂದು) ಸದ್ದು ! ... ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ, ನೊಂದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಇಂತಹ ಮಾತಿಗೆ ಅಚ್ಚರಿಪಡಬೇಕಾದ್ದಿಲ್ಲ. (ಕಟಕಿ) ಮಾನವರಿಗೆ ಎಂಥದೂ ಸಾಧ್ಯ.

ರಾಜ : (ಗಂಭೀರ) ಹೌದು, ಹೌದು, ಆ ಜಾತಿಗೇ ರಸಿಕತನ ಕಡಿಮೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ.

ನಾದಬಿಂದು : (ಸಭೆಯನ್ನು ಕುರಿತು) ಮಹಾಜನರೆ, ಇಂತಹ ಬಿರುನುಡಿಗಳಿಗೆ ನಾವು ನೊಂದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಪ್ರಮೇಯವೇನಿಲ್ಲ. “ಲೋಕೋಭಿನ್ನರುಚಿಃ” ಎನ್ನುವುದು ಅವರಲ್ಲೊಂದು ಗಾದೆ-ಮಾತು. ಎಂತಹ ಮತಿಹೀನ ಆಸೆಗಳನ್ನೂ ಅವರು ಆ ಮಾತಿನಿಂದ ಸರಿ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ರಾಮ : (ಫೂರ್ತಿ ರೇಗಿ) ಅಲ್ಲೇ, ಕಪ್ಪೆ-ಲಾಯರೇ, ಇಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಬಿಡಿ ... ನಿಮ್ಮ ಜಾತಿಯನ್ನೇ ನಾನು ಆರೋಪಿಸುತ್ತೇನೆ; ನಿಮ್ಮ ಸಂಗೀತ, ನಮ್ಮ ಸಂಕಟ. ನಿಮ್ಮ ಪ್ರೇಮಸಲ್ಲಾಪ, ನಮ್ಮ ಜೀವವೇದನೆ ... ಮಳೆಯಿಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮ ಬೆಳೆಯಿಲ್ಲ; ಅಂತಹ ಮಳೆಯನ್ನೂ ಕೂಡ ನಿಮ್ಮಿಂದಾಗಿ ನಾವು ತಪಿಸುವಂತಾಗಿದೆ. ಈ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ — ನನ್ನಂತಹ ಎಷ್ಟು ಸಾವಿರ ಮನುಷ್ಯರು ನಿಮ್ಮ ಆಲಾಪನೆಗಳಿಗೆ ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು, ನಿದ್ರೆಯನ್ನೂ ನೆಮ್ಮದಿಯನ್ನೂ ತೊರೆದು, ತಂತಮ್ಮ ಹಾಸಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ನರಳಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ಗೊತ್ತೇ? ಇಂಥವರು ನೆನ್ನೆ ಎಷ್ಟೋ ನಾಳೆ ಎಷ್ಟೋ? ... (ಸಭೆ ಆವಾಹನಗುತ್ತದೆ. ಮೆಲ್ಲನೆ ಗುಡುಗುಡು),

ಮಂತ್ರಿ : (ಕೋಪದಿಂದ) ಈ ಧೂರ್ತನನ್ನು, ಈ ದರ್ದುರ ವೈರಿಯನ್ನು, ಈ ಕಲೆ ಪಾತಕನನ್ನು, ಈಗಲೇ ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಗುರಿಮಾಡದಿದ್ದರೆ ನಿಮ್ಮ ಮಾನ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ, ಆಜ್ಞೆಯಾಗಲಿ!

ರಾಜ : (ಶಾಂತನಾಗಿ) ಮಂತ್ರಿ, ಕೋಪದಲ್ಲಿ ಕೊಯ್ದ ಬಾಲ ಶಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದೀತೇ? ಈತನ ಬಿರುಮಾತಿನ ಹಿಂದೆಯೂ ಸತ್ಯದ ಧ್ವನಿ ಕೇಳಿಬರುವಂತಿದೆ.

ಮಂತ್ರಿ : (ನೊಂದು) ಓ, ತಮ್ಮ ಕರುಣೆ ಅಪಾರ — ಆದರೆ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೇ ವಿಪತ್ತು ಬಂದೀತು (ಗೊಣಗುವನು)

ರಾಜ : (ತಿರುಗಿ) ನಾದಬಿಂದುರಾಯರೇ, ಈ ಆರೋಪಕ್ಕೇನು ಸಮಾಧಾನ? (ಗಹನವಾಗಿ) ಕಂಡದ್ದನ್ನು ಕಾಣದಿರುವ ಕುರುಡರು ಕೆಲವರು, ಕಾಣದ್ದನ್ನೂ ಕಾಣುವ ಕನಸಿಗರು ಕೆಲವರು. ಕಣ್ಣು ಮುಂದೆ ಕಾಣುವುದನ್ನೇ ಕಾಣುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಮ್ಮದಾಗಲಿ. ಈ ವಿಷಯದ ವಿಚಾರಣೆ, ಈ ಅಮೃತಮಂಥನ, ಆರಂಭವಾಗಲಿ.

ನಾದಬಿಂದು : ದೊಡ್ಡ ಮಾತು. ನನ್ನ ಪಾಂಡಿತ್ಯವೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಅಡಿಯಾಳು. (ತಿರುಗಿ) ಮಾನವರಾಯರೇ, ತಮ್ಮ ಆರೋಪವನ್ನು, ಅಖಂಡ ನಾದಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾದ ನಮ್ಮ ಮಂಡೂಕ-ಪ್ರತಾಪ ಮಹಾರಾಜರು ಅನಂತ ಕನಿಕರದಿಂದ ಆಲಿಸಿ, ಅದನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಲು ಅಪ್ಪಣೆ ಇತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಿಮ್ಮ ಒಳ ಹೊರಗುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಎತ್ತಿ ಹಾಕಿ ನ್ಯಾಯದ ತಕ್ಕಡಿಯಲ್ಲಿ ತೂಗಿ, ‘ಅಪರಾಧ

ಯಾರದು, ಆರೋಪ ಯಾರದು' ಎಂದು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ವಿಮರ್ಶಿಸೋಣ...
ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ : ನಮ್ಮ ಭವ್ಯವಾದ ಪುರಾತನ ಕಲೆಯ ಮೇಲೆ ಮಹ-
ತ್ತರ ಆರೋಪ ತಮ್ಮದಾಗಿದೆ. ನ್ಯಾಯವಾದಿಗಳಾದ ನಾವು, ಅದನ್ನು ಒಪ್ಪಿ
ಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ.

(ಸಭೆ : ಏನು ? ಏನು ? ಛೇ, ಉಂಟೆ ? ಏನನ್ನಾಯ, ಅವಮಾನ ! ಇತ್ಯಾದಿ)

ಶಬ್ದಾಧಿಕಾರಿ : (ಗಗ್ಗರಿಸಿ) ಸದ್ವ !

ನಾದಬಿಂದು : (ನಿಧಾನವಾಗಿ) ಆದರೆ ... (ಸಭೆ ನಿಶ್ಚಿತ್ತವಾಗುವುದು) ನಾನು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ
ದ್ದಾಗ, — ನಮ್ಮಿಂದ ತಾವು ನರುಳುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಿಮ್ಮಿಂದ ನೀವೇ
ಸಂಕಟಕ್ಕೊಳಗಾಗುವುದನ್ನು — ನಾನು ಕಂಡಿದ್ದೇನೆ. ನಮ್ಮ ಮಾತಿನಿಂದ
ಹಾಡಿನಿಂದ ಕೆಲವರಿಗೆ ನಿದ್ರೆ ಕೆಟ್ಟಿರಬಹುದು, ನಿಮ್ಮ ಮಾತಿನಿಂದ ನಿದ್ರೆ
ಬಂದಿರಬಹುದು ; ಆದರೂ ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಅನುಭವ ಕಂಡ ಹಾಗೆ, ನೀವು
ನಮ್ಮನ್ನು ಅಷ್ಟು ಬಿರುಸಾಗಿ ದೂರುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ.

ರಾಮ : ಹಾಗಾದ್ರೆ, ನನಗೆ ನಿದ್ರೆ ಬರದೇ ಇರೋದು ಸುಳ್ಳೆ ? ನಮ್ಮ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ
ಮಾತಾಗಿ, 'ಕವ್ಯೆ ಹಾಗೆ ಅರಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಡವೋ' ಎನ್ನುವ idiamಗಳು,
ನುಡಿಗಟ್ಟು — ಸುಳ್ಳೆ ? ... ನಿಮ್ಮ ಜತೆಗೆ, ಪ್ರಾಸಕ್ಕೋಸ್ಕರ, 'ಕಾಗೆ,
ಕತ್ತೆ' ಮುಂತಾದ ಶ್ರೀಕಂಠರನ್ನೂ ಸೇರಿಸ್ತೇವೆ, ನಿಜ ; ಆದರೂ, (ನಸು
ನಕ್ಕು) 'ನಿಮ್ಮ' ಸಾಧನೆ, ಬಿಡುವೇ ಇಲ್ಲದ ಭಗೀರತಪ್ರಯತ್ನ 'ಅವಕ್ಕೆ'
ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ !

ನಾದಬಿಂದು : (ಮುಖ ಮುರಿಯುತ್ತ) ನಿಮ್ಮ ನುಡಿ-ಜಾಣ್ಮೆ ಮೆಚ್ಚತಕ್ಕದ್ದೇ ಸರಿ. ಆದರೆ,
ಈಗ ಈ ಗಂಭೀರ ಮಂಡೂಕಮಾನರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಉಪಹಾಸಕ್ಕೆ ನಾವು ಸಿದ್ಧ
ರಿಲ್ಲ...ನಿಮ್ಮಂತೆಯೇ ನಮಗೂ ಹಕ್ಕುಗಳುಂಟೆಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯಬೇಡಿರಿ.
ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳು, ಅದೂ ರಾತ್ರಿಯ ತಂಪು ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹಾಡಿ
ಕೊಳ್ಳುವುದು ನಮ್ಮ ಹಕ್ಕು. ಅಂತಹ ಕಾಲದಲ್ಲೂ, ನಮ್ಮ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯ
ವಿಹಾರದಲ್ಲೂ ನಿಮ್ಮಿಂದ ನಮಗಾಗುವ ತೊಂದರೆ, ನಿಮ್ಮಿಂದ ನಿಮಗಾದೀತೆ ?

ರಾಮ : (ಹಾಸ್ಯಮಾಡುತ್ತ) ಏನೂ ? ತುಳಿತೀವೀಂತಲ್ಲ ? ನಾವು, ಆನೆಗಳ ಕಾಲಿಗೆ
ಸಿಕ್ಕದೆ, ಜೋಪಾನವಾಗಿ ನಡೆಯೋದಿಲ್ಲವೆ ? ಹಾಗೇ, ನೀವೂ, ಸ್ವಲ್ಪ
ಹುಷಾರಾಗಿ —

ನಾದಬಿಂದು : ನೀವು ಆನೆಗಳಷ್ಟು ವಿಶಾಲಮನಸ್ಸಿನವರೂ ಮಂದಗಮನರೂ ಅಲ್ಲ.
ಆ ಮಾತಿಗೆ ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತೇನೆ, ಇದೇ ನಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಕಂಡ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಬಂದರೆ,
ನಾವು ನಿದ್ರೆ ಮಾಡುವಾಗ ನಿಶ್ಚಿತ್ತವಾಗಿ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ; ನಿಮ್ಮ ಹಾಗೆ

ಎಚ್ಚರವಿರಲಿ, ಇಲ್ಲದಿರಲಿ, ಶಬ್ದಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. (ರಾಜರಿಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತ) ಇವರು ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಹೃದಯದ್ರಾವಕ ಸದ್ದಿಗೆ “ಗೊ—ರ—ಕೆ” ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ, ಮಹಾಪ್ರಭು!

ಸಭೆ : ‘ಗೊ—ರ—ಕೆ’, ‘ಗೊ—ರ—ಕೆ’ ! ನಮ್ಮ ನಾದಬಿಂದುರಾಯರದು ಏನು ಪಾಂಡಿತ್ಯ !

ನಾದಬಿಂದು : (ನಕ್ಕು) ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿವರು ಮಾತನ್ನೂ ಆಡುತ್ತಾರೆ!...

(ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವರ ನಗು: ಗಂಭೀರವಾಗಿ) ಎಷ್ಟು ಸಾರಿ ಬೆಳದಿಂಗಳಿನ ಹಾಲು ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ, ಈ ‘ಗೊರಕೆಯ ಕರ್ಕಶಧ್ವನಿ, ಸಪ್ತಸ್ವರವನ್ನು ಎಳೆದೇಳಿದು, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೊಕ್ಕು, ಹರಡಿ, — ನಮ್ಮ ಮೃದುವಿಲಾಸಿನಿಯರ ಹೃದಯ-ಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರೂರಭಯಗಳನ್ನು ನಟ್ಟು ನಮ್ಮ ವಿಲಾಸದ ಗಳಿಗೆಯನ್ನು ವಿಕಾರಗೊಳಿಸಿಲ್ಲ ? (ಗಂಭೀರ ಮಾನ)

ರಾಜ : ಮಾನವರಾಯರೇನನ್ನುತ್ತಾರೆ ?

ರಾಮ : ಅ ...ಅಂದರೆ...ನಮ್ಮ ಹಾಗೇ ನೀವೂನು? “ಎಲ್ಲರ ಮನೇ ದೋಸೇನೂ ತೂತು” ಅಂತ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹೇಳೋದುಂಟು.

ನಾದಬಿಂದು : ಅಂತಹ ವಕ್ರಮಾತುಗಳು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ನೂರಂಟಿವೆ, ಇರಲಿ. ಇನ್ನು ಇವರ ಸಂಗೀತದ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಬರೋಣ. ನಾವು ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದವರು — ಇವರು ಹಾಗಲ್ಲ. ಇವರ ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದಾಗ, ಮತ್ತು ಬಹಳ ವರುಷವಾಗುವವರೆಗೆ, ಒಂದು ರೀತಿಯಾಗಿ ಗೋಳಿಡುತ್ತವೆ, ಇದನ್ನು ಅವರು. ‘ಅ—ಳು’ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ರೀತಿಯಾಗಿ ಕೇಕೆ ಹಾಕುತ್ತವೆ. ಅದನ್ನು ನಗು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. (ಸಭೆ : ‘ಅಳು’, ‘ಅ—ಳು’, ‘ನಗು’ ! ಆಹಾ ಏನು ಪಾಂಡಿತ್ಯ) ಇವರ ‘ಅಳು’ವಿನಲ್ಲಾಗಲಿ, ‘ನಗು’ವಿನಲ್ಲಾಗಲಿ ನಮ್ಮ ಕುಲಕ್ಕೆ ಸಹಜವಾದ ಇಂಪಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಸರ್ವವೇದ್ಯ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಇವರು ಸಂಗೀತವನ್ನು ಕಲಿಯುತ್ತಾರೆ ! (ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ನಗು) ಜತೆಗೆ ಮರದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನೂ ಊದು-ಕೊಳವೆಗಳನ್ನೂ ಉದ್ದನೆಯ ದಿಂಡುಗಳನ್ನು ತಿರುಚಿ, ಅದುಮಿ, ಊದಿ ತಮ್ಮೊಡನೆ ಕಿರುಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಷ್ಟಾದರೂ ಇವರ ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಪ್ರಕೃತಿಸಹಜವಾದ ಸ್ಫೂರ್ತಿ, ಸೌಂದರ್ಯ ಇಲ್ಲ ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು.

ರಾಮ : (ಮೆಲ್ಲಗೆ) ನಮ್ಮ ಸರೋಜನ್ನ ನೆನಸಿಕೊಂಡರೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕ ಮಾತು..

ಅವಳೇ ಇಲ್ಲಿದ್ದಿದ್ದರೆ ನಾನಿಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಇದ್ದೆ — ಒಂದು ಹಾಡು ಹಾಡಿಸಿದ್ದರೆ ಸಾಕಾಗಿತ್ತು !

ನಾದಬಿಂದು : (ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತ) ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಹಾಡುವವರೇ ಹೀಗೆ ಮುಲುಕಿ ನರಳಿ ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತಾರಿಂದ ಮೇಲೆ, ಕೇಳುವವರ ಮಾತೇನು ? — ಇಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಜನಕ್ಕೊಂದು ಮಾತು : ಇವರ ಸಂಗೀತ-ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ನಮ್ಮ ತರುಣ ತರುಣಿಯರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಅನುಕರಿಸುವಂತೆ ನನಗೆ ಆಗಾಗ ಕೇಳಿಬಂದಿದೆ; ಶೋಚನೀಯವಾದ ವಿಷಯ. (ಸಭೆ : ತ್ಸು ತ್ಸು - ಛೇ ಛೇ !) (ಇವರ ವಿಲಕ್ಷಣ ಸಂಗೀತದ ವಿಚಿತ್ರ ವೇದನೆಗಳ ಅರಿವು, ಹಿಂದೆ, ನಾವೇ ನಾವಾಗಿದ್ದಾಗ ನಮಗೆ ಅಪ್ಪರಲಿಲ್ಲ)(ವ್ಯಂಗ್ಯ) ಇವರ ಮಾತೂ, ಸಂಗೀತವೂ(ಸಭೆಯಲ್ಲಿ) ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕೇಳಿಸುವದಿಲ್ಲವಂತೆ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಧ್ವನಿಶಕ್ತಿ ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡುವ ರಾಕ್ಸ್ ಯಂತ್ರಗಳನ್ನೂ ದೊಡ್ಡ ಮನೆಗಳನ್ನೂ ಇವರಿಗೆ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವುದು ನಮಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಪ್ರಾಣಿವರ್ಗಕ್ಕೆಲ್ಲ ದುಃಖಕರವಾದ ವಿಷಯ.

ರಾಮ : ನಮಗೂ ದುಃಖವೇ ಸ್ವಾಮಿ ? radio ತಾನೇ ನೀವು ಹೇಳಿರೋದು ?

ನಾದಬಿಂದು : ನೋಡಿ, ಅಪರಾಧಿಯೇ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ಮತ್ತೇನು ? ಮಾನವನ ದೂರು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಬಂದಿದ್ದರೆ, ನಮ್ಮ ಆರೋಪಗಳ ಸರ ಮೈಲಿಯುದ್ದವಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಒಮ್ಮೆ ಮನುಷ್ಯಮರಿಗಳು ' ಪಟಾಕಿ ' ಎಂಬ ಬೆಂಕಿಯ ಬಾಣವನ್ನು ಎಸೆದ ಸದ್ದಿಗೆ, ಒಂದೇ ಏಟಿಗೆ ನಲವತ್ತು ಕಪ್ಪೆಗಳು ಕಿವುಡಾಗಿ ಹೋದುವು. ಒಂದಲ್ಲ, ಎರಡಲ್ಲ, ನಲವತ್ತು ! (ಸಭೆ ತ್ಸು ತ್ಸು) ಈಚೆಗೆ ಆಟಕ್ಕೊಂದು 'ಬಾಂಬುಗಳೆಂಬ ಪಟಾಕಿ'ಗಳನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದಾರೆಂತೆ — ಅದರಲ್ಲಿಷ್ಟು ಕಿವಿಗೆ ಸಂಚಕಾರವೋ ?

ರಾಮ : Bomb ಹಾಕಿದರೆ, ಕಿವಿ ಏನು, ಸ್ವಾಮಿ, ಈ ಕಪ್ಪೆರಾಜ್ಯಾನೇ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೆ ! ತಿಳಿತೇ ?

ನಾದಬಿಂದು : ಸುಳ್ಳು ಸುಳ್ಳು ಜಂಬಾ ಕೊಚ್ಚಬೇಡಿ, ಮಾನವರಾಯರೇ. ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯಾನೇ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ — ? ಕನಸು ! ... (ಮುಂದುವರಿಸಿ) ಕಡೆಯದಾಗಿ ಸುಬ್ಬರಾಯನ ಕೆರೆಯ ಪ್ರಕರಣ ...

ಸಭೆ : ಹೌದು, ಹೌದು — ಹೇಳಿ, ಹೇಳಿ !

ರಾಮ : ಅಂದರೆ — ?

ನಾದಬಿಂದು : ಅದು, ಮಾನವಕುಲ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ನಡೆಸಿದ, ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ, ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಗೆ ಅವರ ಸ್ವಾರ್ಥಕ್ಕೆ, ಮಹಾಸಾಕ್ಷಿ ; ಅವರ ಕ್ರಾರ್ಥದ ಧ್ವಜ !

ಸಭೆ : ಧಿಕ್ಕಾರವಿರಲಿ ! ಅನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ಧಿಕ್ಕಾರವಿರಲಿ !

ನಾದಬಿಂದು : ಮಹಾಪ್ರಭುಗಳಿಗೂ ಇದರ ಅರಿವಿಲ್ಲದಿರುವಂತಿದೆ. ನಮ್ಮ ವಯೋ ವೃದ್ಧ ಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಅದರ ಅನುಭವ ಚೆನ್ನಾಗುಂಟು (ಚರಿತ್ರೆ ಹೇಳುವಂತೆ) ಸುಮಾರು ಮೂರು ವರುಷದ ಹಿಂದೆ ; ಆಳಿದ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳವರ ಕಾಲ. ಸುಬ್ಬರಾಯನ ಕೆರೆ ನಮ್ಮ ಚಕ್ರಾಧಿಪತ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿತ್ತು.

ರಾಮ : (ಛಿಟ್ಟನೆ ಅರ್ಥವಾಗಿ) ಓ ... ಹೌದು (ನಕ್ಕು) ಆ ಕೆರೇಲಿ ಆಗ ನೀರಿತ್ತು ...

ನಾದಬಿಂದು : (ಗತಕಾಲದ ವೈಭವವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುತ್ತ) ಹುಲುಸಾದ ಹುಲ್ಲುಮರಗಳ ಕಾಡಿನ ನಡುವೆ, ಆ ಸವಿನೀರಿನಲ್ಲಿ ಚೆಲ್ಲಾಟವಾಡುತ್ತ, - ಸಿಹಿಯಾದ ದೊಡ್ಡ ಮಾದರಿಯ ಸೊಳ್ಳೆಗಳನ್ನೂ ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಬೇಟೆಯನ್ನೂ ಹಿಡಿದು ಮೆಲ್ಲುತ್ತ ಸ್ವಸ್ಥದಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ ನಮ್ಮ ಕುಲವಿತ್ತು.

ಮಂತ್ರಿ : (ಗದ್ಗದನಾಗಿ) ಅಂತಹ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಮಣ್ಣುಗೂಡಿಸಿದ ಮಾನವನಿಗಿಂತಲೂ ರಾಕ್ಷಸರುಂಟೆ? ನೆನಸಿಕೊಂಡರೆ, ಸ್ವರ್ಗವೇ ಖಿಲವಾದಷ್ಟು ದುಃಖವಾಗುತ್ತದೆ.

ರಾಜ : ಆಮೇಲೇನಾಯಿತು? ತೀರ್ಥರೂಪರೊಮ್ಮೆ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ದುಃಖಪಟ್ಟಿದ್ದರು. ನನಗೆ ಆಗಿನ್ನೂ ಬಾಲ ಬಿದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ — ಬಾಲ್ಯಾವಸ್ಥೆ ... ನೀವು ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಿ, ಏನಾಯಿತು?

ನಾದಬಿಂದು : ಆಗುವುದೇನು? ಮನುಷ್ಯನ ಸ್ವಾರ್ಥದಿಂದಲೂ, ದೇವತೆಗಳ ಅಸೂಯೆಯಿಂದಲೂ ನಮಗೆ ಆಪತ್ತು ಬಂದಿತು; ನಮ್ಮ ಆಧಾರವಾಗಿದ್ದ ಜಲ ರಾಶಿಯನ್ನೂ ಈ ಮಾನವರು ರಕ್ತಸಮಾಯೆಯಿಂದ ಬತ್ತಿಸಿಬಿಟ್ಟರು. ಕಾರಣ ನಾವೇ ಅಂತೆ; ಪಾಪ, ಆ ಸವಿಮೈಯ ಬಡಸೊಳ್ಳೆಗಳಂತೆ! ಆ ಬೇಸಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಿವರೈರೊಮ್ಮೆ ನನಗೆ ಹೇಳಿದರು — ಅರ್ಧಕುಲ ಭೂಮಿಯೊಳಗೆ ಬೆಂದು, ಗತರಾಜ್ಯದ ಒಡೆದ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಬಸವಳಿದು ಹೋಯಿತು. ವಂಶಕ್ಕೇ ಆಪತ್ತಾಗಿ ಹೋಯಿತು ... ಅದೋ, ಅದೋ, ಮಂತ್ರಿಗಳು ಮೂರ್ಛೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ... (ಸಭೆ: ತುಂಬ ಕೋಲಾಹಲ)

ರಾಮ : (ಪೆಚ್ಚಾಗಿ) ಇನ್ನೇನವ್ವ ಗತಿ, ನನಗೆ? ಈ political crimeಗೆ ನಾನೇ ಹೊಣೆಯೆ? (ಕನಿಕರ) ಇದ್ದರೂ, ಅನ್ಯಾಯನವ್ವ!

ನಾದಬಿಂದು : ನಮಗೆ ನೆಲ, ನೀರು ಎರಡರಲ್ಲೂ ಬಾಳುವ ಶಕ್ತಿ ಕೊಟ್ಟ ದೇವರು ದೊಡ್ಡವನು, ಬದುಕಿಕೊಂಡೆವು ... ಈಗ, ಅದೇ ಕೆರೆಯಿದ್ದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ, ನಮ್ಮ ಗತರಾಜ್ಯದ ಗೋರಿಯ ಮೇಲೆ, ನಮ್ಮ ಗಂಟಲಿಗಿಂತಲೂ ಸಾವಿರ ಪಾಲು ಕಠೋರವಾದ ಧ್ವನಿಮಂದಿರ — ‘ ರಾ - ಡಿ - ಯೋ ’ — ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿದೆ. ಆಗಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯರೂ ಸೇರಿ ‘ ಆಟ ’ವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಜಗಳವಾಡುತ್ತಾರೆ, ಚರ್ಮದ ಉಂಡೆಯನ್ನು ಒದ್ದು ಚಿತ್ರಹಿಂಸೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ... ಮಾನವರಾಯರೇ, ನಮ್ಮ ಆರೋಪ ಇನ್ನೂ ಮುಗಿದಿಲ್ಲ. ಹೇಳಲು ನಾಲಗೆ ನಡುಗುತ್ತದೆ, ವಃಹಾಪ್ರಭು.

ರಾಜ : ನಾವಿದ್ದೇವೆ, ನಾದಬಿಂದು. ಧೈರ್ಯ ತಂದುಕೋ.

ನಾದಬಿಂದು : ಧೈರ್ಯ ಬಂದಿತು, ಪ್ರಭು. ಈ ಮಾನವರ ಮೇಲುನಾಡಿನಲ್ಲಾಗುವ ಅಕ್ರಮ, ಅತ್ಯಾಚಾರ, ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಲು ಬಾಯಿ ಸಾಲದು. ಈ ಜನ

ರಲ್ಲಿ ಈಸಪ (Aesop) ನೆಂಬಾತನೊಬ್ಬನಿದ್ದ; ಅವನು ಮಾತ್ರ ನಮ್ಮ ಚರಿತ್ರೆಯ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸೊಗಸಾಗಿ ಸ್ನೇಹದಿಂದ ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅವನಂತಹ ಒಬ್ಬಬ್ಬರನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ, ಇಡೀ ಮಾನವಕೋಟಿಯೇ ಮಂಡೂಕದ್ವೇಷಿ. ಮಾನವ ಮರಿಗಳು ನಮ್ಮನ್ನು ಹಿಡಿದೊಯ್ದು ಕಾರಾಗೃಹಕ್ಕೆ ದೂಡುತ್ತವೆ, ಕೈಕಾಲು ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕುತ್ತವೆ. ನಗುತ್ತವೆ, ಕಲ್ಲೆಸೆದು ಓಡಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ, ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಮಾನವರೇ ನಮ್ಮನ್ನು ಕದ್ದೊಯ್ದು ... ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಯವರಿಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ, ಆದರೆ ಮುಂದಿನ ರಕ್ತತರ್ಪಣದ ಕತೆ ನಿಮಗೆ ತಿಳಿಯದು — ಅವರು ನಮ್ಮನ್ನು ಕದ್ದೊಯ್ದು, ತಿಳಿಯಾದ ಗಟ್ಟಿ ಗಾಜಿನ ಸೌಧಗಳಲ್ಲಿ, ಅನ್ನ ನೀರಿಲ್ಲದೆ, ಕೂಡಿಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ನಾನೂ ಒಮ್ಮೆ ಹಾಗೆ ಸಿಕ್ಕುಬಿದ್ದು ಆ ಯಮಗಂಡದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಲು ಕಷ್ಟವಾಯಿತು. ಮುಂದೆ — ಹೇಳುವುದಕ್ಕೇ ಭಯಂಕರವಾಗಿದೆ — ನಮ್ಮನ್ನು ಆಗಾಗ ಒಯ್ದು, ಕೈಕಾಲಿಗೆ ಮೊಳೆಹೊಡೆದು, ಶಿಲುಬೆಗೇರಿಸಿ ನಮ್ಮ ದೇಹಗಳನ್ನು ಹಿರಿದು, ಕರುಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ... (ಭಾವಪರವಶನಾಗಿ) ಮುಂದೆ ಹೇಳಲಾರೆ ಪ್ರಭು! ಅದರಿಂದ ಈ ರಕ್ತಸರಿಗೇನು ಲಾಭವೋ ಸುಖವೋ ಕಾಣೆ. (ಕೆಂಗಣ್ಣಿನಾಗಿ) ಮಾನವ! ಅಪರಾಧ ಯಾರದು? ಆರೋಪ ಯಾರದು?

ರಾಮ : (ಮುಂದುಗಾಣದೆ) ಮಹಾಸ್ವಾಮೀ ತಮ್ಮ ಕರುಣೆ ದೊಡ್ಡದು. ನಾನು ಮಾನವನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ತಪ್ಪಲ್ಲ. ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ, ನಿಮ್ಮ ಆರೋಪಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರೂ, 'ನಾನು' ಅಪರಾಧಿಯಲ್ಲ! (ಕೂಗುತ್ತ) ನಾನು ಚರಿತ್ರೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, biology ನನ್ನ subject ಅಲ್ಲ ನನ್ನದು arts, science ಅಲ್ಲ.

ರಾಜ : (ನಿಧಾನವಾಗಿ ನಿಶ್ಚಯದಿಂದ) ನಿನಗೆ ದಂಡನೆ ತಪ್ಪದು ... (ಚಿಂತನೆಯ ಗುಂಗಿನಲ್ಲಿ) ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ದುಃಖವಿದೆ! ಇಂತಹ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ವರುಷಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ಗಳಿಗೆ ಮೈಮರೆತು ಒಲವಿನಲ್ಲೂ ಗೀತದಲ್ಲೂ (ಕನಸಿನ ಜೇನಿನಲ್ಲಿ) ಮುಳುಗಿ ವಿಲಾಸಿಸಿದರೆ, ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ಮಾನವನಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚೇ?

ನಾಡಬಿಂದು : (ಮುಂದುವರಿಸಿ ಭಾಷಣವನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತ) ಇವೆಲ್ಲದರಿಂದ, ಪ್ರಭು ನಮ್ಮ ಜನಾಂಗದ ಮನೋಭಾವದಲ್ಲೇ ಒಂದು ಆಳವಾದ ನಿರಾಸೆ, ವಿಧಿವಾದ, ನಾಟಿ ನಿಂತಿದೆ. ಅದಕ್ಕೇ ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ಕಲೆಯೆಲ್ಲೂ, ಎಂತಹ ಸಗ್ಗದ ಒಲವಿನಲ್ಲೂ ಕಣ್ಣೀರಿನ ಕಡಲಿನ ಅಲೆಬಡಿತದ ಮೊರೆ! (ನಾಡಬಿಂದುವಿನ ವಾಗ್ವೈಖರಿಗೆ ಆಸ್ಥಾನ ಮಾಡ್ತನಿರುತ್ತದೆ.)

ರಾಜ : (ಸ್ವಲ್ಪ ನೀರವನಾಗಿದ್ದು) ಈ ಮಾನವನನ್ನು ಅವನ ಕುಲದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ದಂಡಿಸುವುದೇ ಸರಿ.

ರಾಮ : ಸ್ವಾಮಿ (ಅಂಗಲಾಚಿ) ದಯವಿಟ್ಟು ಮನ್ನಿಸಿ, ನಾನು ನಿರಪರಾಧಿ ಸಾಧು! ನಮ್ಮ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಪರವಾಗಿ ಚಳುವಳಿ ಹೂಡುತ್ತೇನೆ.

[ಸಭೆ ನಿಶ್ಯಬ್ದವಾಗಿದ್ದದ್ದು, ವಿಪರೀತ ಗದ್ದಲ ಮಾಡುತ್ತದೆ. — ಹಾಹಾಕಾರ]

ರಾಜ : ಇದೇನು ಹಾಹಾಕಾರ ? ಏನು ಹೊಸ ಆಪತ್ತು ?

ಶಬ್ದಾಧಿಕಾರಿ : (ಓಡಿ ಬಂದು) ಸ್ವಾಮೀ, ರಾಜ್ಯದ ಪಡುವಲ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಮನುಷ್ಯರು ವಿಷ ಹಾಕಿರುವಂತಿದೆ. ಅಲ್ಲಿನವರೆಲ್ಲ, ಮೈ ಕಣ್ಣು ಮೂಗಲ್ಲೆ ಉರಿ, ಉರಿ, ಎಂದು ಪೇಚಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ರಾಮ : (ಗಾಬರಿ) ಇದೇನಪ್ಪ ಬಂತು ! ಸರೋಜ ಸಾರು-ಗೀರು ತಂದು ಸುರಿದಿ-
ದಾಳೋ ಏನೋ? ಎಲ್ಲ ನನ್ನ ತಲೆಗೇ ಬಂತಲ್ಲಪ್ಪ what the devil !
ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಖಂಡಿತ ಚಳುವಳಿ, 'ಕಪ್ಪೆ ಸಹಾಯಸಂಘ'

ರಾಜ : (ಫೂರ್ತಿ ರೇಗಿ) ದುರದೃಷ್ಟದ ಮಾನವ ! ನಮ್ಮ ತೀರ್ಪನ್ನು ಕೇಳು. ನಮ್ಮ
ಕುಲಕ್ಕೆ, ನಿನ್ನ ಮಾತು ಸಂಗೀತ ಕರ್ಕಶ; ನಿನ್ನ ಇರವು ನಮ್ಮ ನೆಮ್ಮದಿಗೇ
ಕುತ್ತು ! ಇಂದಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಾಳೆ ಯುದ್ಧ ಸಿದ್ಧ. ಅದಕ್ಕೆ ಕುರುಹಾಗಿ ನಿನಗೆ
ನಮ್ಮ ಶಬ್ದಯಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಮರಣದಂಡನೆ ವಿಧಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಈ ರಾಕ್ಷಸಮಾದಿ
ಯನ್ನು ಓಲಗದಿಂದ ತೊಲಗಿಸಿ

ಎರಡು ಗುಹೆಗಳು

(ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಖಂಡರೂಪಕ)

ಪಾತ್ರಗಳು

೧. ಸುತನುಕಾ — (ಸುಮಾರು ೨೩ ವರ್ಷ)
೨. ಸುಸಂಗತಾ — (ಸುಮಾರು ೨೦ ವರ್ಷ)
೩. ಕುಟ್ಟಿನಿ — (ಸುಮಾರು ೬೦ ವರ್ಷ)
೪. ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ — (ಸುಮಾರು ೩೨ ವರ್ಷ)
೫. ಅರ್ಜುನ ಗರ್ಗದೇವ — (ಸುಮಾರು ೭೦ ವರ್ಷ)

ಕಾಲ : ಕ್ರಿ. ಪೂ. ೨೫೦ರ ಸುಮಾರು.

ಸ್ಥಳ : ಮಗಧದಲ್ಲಿನ ಒಂದು ನಗರ.

ಸೂಚನೆಗಳು : ಪ್ರಸಾರವನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದೆ.

೧. ಸ್ಥಾಪನೆ

ಪ್ರಸಾರಕಿ : ... ನೀವು ಕೇಳುತ್ತಿರುವುದು ಸಾಯಂಕಾಲದ ವಾರ್ತಾಪ್ರಸಾರ...

ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದ ಸುರಜ್ ಜಿಲ್ಲೆಯ ರಾಮಘರ್ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಂಶೋಧನೆ ಯೊಂದರ ವಿವರಗಳು ಈಗ ಹೊರಬಿದ್ದಿವೆ. ಈ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ಭಾರತೀಯ ನಾಟ್ಯಗೃಹವೊಂದರ ಹಾಗೂ ವರ್ಣ ರಂಜಿತ ಭಿತ್ತಿಚಿತ್ರಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರುವ ಚಿತ್ರಗೃಹವೊಂದರ ಅವಶೇಷಗಳು ದೊರೆತು, ಪುರಾತನ ಭಾರತೀಯ ನಾಟ್ಯ ಹಾಗೂ ಚಿತ್ರಕಲೆಗಳ ಇತಿಹಾಸದ ಮೇಲೆ ಹೊಸ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲಿದಂತಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂಶೋಧನೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ ದವರು ಡಾ. ಬ್ಲಾಕ್ ಎಂಬ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು.

ರಾಮಘರ್ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಬಹು ಪುರಾತನವಾದ ದೇವಾಲಯಗಳೂ ಗುಹೆ ಗಳೂ ಅನೇಕವಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ, ಅಲ್ಲಿನ ಜನ 'ಸೀತಾಬೆಂಗ' ಎಂದು ಕರೆ ಯುವ ಒಂದು ಗುಹೆಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಾಗ ಅದು ಪ್ರಾಚೀನಕಾಲದ ನಾಟ್ಯ ಗೃಹವೊಂದರ ಅವಶೇಷವೆಂದು ತಿಳಿದುಬಂದಿತು. ಅದರ ಆಯ-ಆಕಾರಗಳು ಹಾಗೂ ಪೀಠವೇದಿಕೆಗಳು ಭರತಮುನಿಯ 'ನಾಟ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ'ದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿತ ವಾಗಿರುವ ರಂಗಮಂಟಪದ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೋಲುತ್ತವೆ.

ಗುಹೆಯ ಹಜಾರಕ್ಕೆ ಎರಿಹೋಗುವ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜೀರ್ಣಶಾಸನವೂ ದೊರೆತಿದೆ. ಶಾಸನದ ಸಮೀಪವಾದ ಪ್ರಾಕೃತಭಾಷೆಯ ಪದ್ಯಶಾಸನ ಒಂದು. ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಅಳಿದುಳಿದಿರುವ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಓದಿದರೆ ಅದರ ಅರ್ಥ ಹೀಗಿದೆ :

[ಶ್ರಾವಕನ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೃದುವಾದ ಭಾವವಿಕಾರಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ವಾದನ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ: ಮಂದ್ರತಾರಕಗಳ ಮಿಶ್ರಣದ, ಬಂಡಬಂಡವಾದ, ತಂತ್ರೀವಾದ್ಯದ ಚಂಚಲ ತಾನಗಳು.]

ಪ್ರಸಾರಕಿ : (ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತ) "... ಉಚ್ಚಪ್ರಕೃತಿಯ ಕವಿವರೇಣ್ಯರು ಹೃದಯವನ್ನು ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ ... ವಸಂತಪೂರ್ಣಮೆಯ ಆನಂದೋತ್ಸವವೆಂದು ಗಾಯನ ವಿನೋದಗೋಷ್ಠಿಗಳಲ್ಲಿ ಜನರು ಜಾತೀ ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತರಾಗಿ ನಲಿಯುತ್ತಾರೆ ... "

[ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ವಾದನ ಕ್ಷಯಿಸುತ್ತದೆ.]

ಪ್ರಸಾರಕಿ : (ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತ) ಈ ಶಾಸನದ ಭಾಷಾರೂಪ ಮತ್ತು ಇತರ ಆಧಾರ ಗಳಿಂದ ಈ ಗುಹೆ ಇಂದಿಗೆ ಸುಮಾರು ಎರಡು ಸಾವಿರದ ಇನ್ನೂರು ವರ್ಷ ಗಳ ಹಿಂದೆ ನಿರ್ಮಿತವಾದುದೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗಿದೆ.

“ ಸೀತಾಬೆಂಗ ” ಗುಹೆಯ ನೈಋತ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ನೂರು ಅಡಿ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಮತ್ತೊಂದು ಗುಹೆಯಿದೆ. ಇದನ್ನು ಅಲ್ಲಿನ ಜನ ‘ಜೋಗಿಮಾರ’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಗುಹೆಯ ಒಳಗೆ ಸುಂದರವಾದ ಅನೇಕಾನೇಕ ವರ್ಣರಂಜಿತ ಭಿತ್ತಿಚಿತ್ರಗಳಿವೆ. ಈ ಗುಹೆಯೂ ‘ ಸೀತಾಬೆಂಗ ’ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ನಿರ್ಮಿತವಾದುದೆಂದು ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಈಗ ದೊರೆತಿರುವ ಭಾರತೀಯ ಭಿತ್ತಿಚಿತ್ರಗಳೆಲ್ಲ ಇನ್ನೇ ಅತ್ಯಂತ ಪುರಾತನವಾದವುಗಳಾಗಿವೆ.

‘ ಸೀತಾಬೆಂಗ ’ದ ಶಾಸನ ರಚಿತವಾದ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ರಚಿತವಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಶಾಸನ “ ಜೋಗಿಮಾರ ” ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ದೊರೆತಿದೆ ...

[ಪುನಃ, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ರೀತಿಯ ವಾದ್ಯತಾನಗಳು ವೃದ್ಧಿಸಿ ಬರುತ್ತವೆ.]

ಪ್ರಸಾರಕಿ : (ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತ) ಅದು ದೇವದತ್ತ ಎಂಬ ಅಲ್ಲಿನ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ರೂಪದಕ್ಷ - ಅಥವಾ ಚಿತ್ರಕಾರ - ನ ಹಾಗೂ ಸುತನುಕಾ ಎಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ನರ್ತಕಿಯ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತದೆ. ಶಾಸನ ಜೀರ್ಣವಾಗಿದ್ದು ಅದರಲ್ಲಿ ಮತ್ತಾವ ವಿವರಗಳೂ ತಿಳಿಯದಂತಿವೆ ...

[ಕೊನೆಯ ಸಾಲು ಕ್ಷೇಣಿಸುತ್ತ ಹೋಗಿ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಅಶ್ರಾವ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಚಂಚಲ ತಾನಗಳು ವೃದ್ಧಿಸಿ ಮುನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿಜೃಂಭಿಸಲಾರಂಭಿಸುತ್ತವೆ : ಶ್ರಾವಕನ ಭಾವಲಹರಿಯ ಪ್ರತೀಕವಾದ ವಾದನ : ಕುಣಿವ ಕುಪ್ಪಳಿಸುವ ಏರುವ ಹಾರುವ ಚಿತ್ರತಾನಗಳು ಅಲೆಯಲೆಯಾಗಿ ಬಂದು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಬೃಹದಾಕಾರವಾಗಿ, ಮಗುಚಿ, ಪುನಃ ಹಠಾತ್ತಾಗಿ ನಿಂತುಬಿಡುತ್ತವೆ. ಕ್ಷಣ ನೀರವ.

ಮತ್ತೆ — ವೃದ್ಧಿಸಿ ಬರುವ ತೀವ್ರಗತಿಯ ಲಾಸ್ಯದ ಕಿಂಕಿಣೀಭೂತೃತಿ ; ಅದನ್ನು ಹಿನ್ನೆಲೆಗೆ ಸರಿಸಿ ವೃದ್ಧಿಗೊಳ್ಳುವ, ಅನಂದೋತ್ಸವದ ಅನೇಕ ರಾಗ ತಾಲಗಳ ವಿಚಿತ್ರ ಮಿಶ್ರಣ ; ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡುಗಳ ಅಸ್ಪಷ್ಟ ಹರ್ಷಭೃಷಿಗಳು, ಬಂಡಗಾಯನಗಳು, ಸಾಧುವಾದಗಳು ; ಇವುಗಳ ಮಥನದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿತೆಂಬಂತೆ ತೋರುವ ಕೇಂದ್ರಸ್ಥಿತವಾದ ಸ್ತ್ರೀಕಂಠವೊಂದರ ಮಾರ್ಮವಪೂರ್ಣವಾದ ಆಲಾಪನ.* ಅನಂದೋತ್ಸವದ ಉತ್ಸಾಹ ಹಿಂದೆ ಸರಿದು ಸ್ತ್ರೀಕಂಠದ ಮೃದು ಆಲಾಪನವೊಂದೇ ಕ್ಷಣಕಾಲ ಶ್ರವಣಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸಿ ಮುಕ್ತಾಯಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಅನಂತರ — ನೂಪುರಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಸದ್ದು.]

೨. ಸಾಯಂಸಂಧ್ಯೆಯೆಂಬ ಪ್ರಥಮದೃಶ್ಯ

[ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ನೂಪುರಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಸದ್ದು]

ಸುತನುಕಾ : ಸುಸಂಗದೆ ...

* ಈ ಆಲಾಪನೆಯ ಮೂಲ ಗೀತ ಪ್ರಾಯಃ ಹೀಗೆ :

‘ ಸರಸವಸಂತೇ ಸಾಯಂಕಾಲೇ ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾಮೃತರಸವರ್ಷೇ |

ಕೋಕಿಲಕೂಜನಸಿಂಹಚಂಚಲ ಮಾರುತ ಹರ್ಷೋತ್ಸರ್ವೇ |’ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಸುಸಂಗತಾ : (ಒಳಗಿನಿಂದ) ಬಂದೆ ಅಜ್ಜುಕಾ ...

[ಹೆಜ್ಜೆಯ ಸದ್ದು ವೃದ್ಧಿಸುವುದು.]

ಸುಸಂಗತಾ : (ಅಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ) ಅಜ್ಜುಕಾ !

ಸುತನುಕಾ : (ಮೆಲುನಗೆಯೊಡನೆ) ಅಷ್ಟೊಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯ !

ಸುಸಂಗತಾ : ಈ ಅಲಂಕಾರದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಸೌಂದರ್ಯ ಎಷ್ಟು ಅದ್ಭುತವಾಗಿದೆ ಅಜ್ಜುಕಾ !

ಸುತನುಕಾ : ಹೀಗೆಯೇ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುತ್ತ ನಿಂತಿರುತ್ತೀಯಾ ?

ಸುಸಂಗತಾ : ಅಶೋಕಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲವೆ ?

ಸುತನುಕಾ : (ನಕ್ಕು) ಈ ಅಲಂಕಾರಕ್ಕೆ ಅಶೋಕ !—ಹಲಾ, ನಿನಗೆ ಅಲಂಕಾರ ಸಂಗ್ರಹದ ಶಿಕ್ಷೆ ಸಾಲದು. ದತ್ತಕನ 'ಅಲಂಕಾರಪ್ರಕರಣ'ವನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಪಾಠಮಾಡಿಸಬೇಕು. ... ಹೋಗು : ಶಿರೀಷಮಾಲಿಕೆ, ಸಂಗಡ ಮಂದಾರದ ಶೇಖರಕ.

[ಹೆಜ್ಜೆ ಕ್ಷಯಿಸುವುದು. ನೂಪುರಗಳ ಸದ್ದಿನಿಂದ ಸುತನುಕಾ ನಾಲ್ಕು ಹೆಜ್ಜೆ ದೂರ. ಪ್ರಾಯಃ, ವಾತಾಯನದ ಬಳಿ—ಹೋದದ್ದು ಸೂಚಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಆಲಾಪನವನ್ನು ಆಕೆ ತುಟಿಯೊಳಗೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದು ಕೇಳಿಸುತ್ತದೆ. ಪುನಃ ಸುಸಂಗತಾಳ ಹೆಜ್ಜೆ ವೃದ್ಧಿಸಿದಂತೆ ಆಲಾಪನ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ನೂಪುರಶಬ್ದ ಆಕೆ ಓರಕ್ಕೆ ಮರಳಿದುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.]

ಸುತನುಕಾ : (ಮರಳುತ್ತ, ಅರ್ಧ ತನ್ನಲ್ಲಿ) ವಸಂತಪೂರ್ಣಿಮೆಗೆ ಯಥಾಯೋಗ್ಯವಾದ ಸಂಧ್ಯೆ !

ಸುಸಂಗತಾ : (ಆರನಗುವಿನೊಡನೆ) ಇಂದಿನ ಪ್ರಾತಸ್ಸಂಧ್ಯೆ ಮಾತ್ರ ವಸಂತ ಪೂರ್ಣಿಮೆಗೆ ಅಯೋಗ್ಯವಾಗಿತ್ತು !

[ಸುತನುಕಾ ಓರದಲ್ಲ ಕುಳಿತ ಸದ್ದು.]

ಸುಸಂಗತಾ : ತೊಡಿಸಲೆ ಅಜ್ಜುಕಾ ?

ಸುತನುಕಾ : ಹ್ನು ... ಶೇಖರಕವನ್ನಿಲ್ಲಿ ಕೊಡು.

ಸುಸಂಗತಾ : ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಿಂದ ನೀನು ಅಸ್ವಸ್ಥಳಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು ನಾನು ಎಷ್ಟು ಭೀತಳಾಗಿದ್ದೆ !

ಸುತನುಕಾ : ಈಗ ?

ಸುಸಂಗತಾ : ಈಗ ಸ್ವಸ್ಥಳಾಗಿದ್ದೀಯೆ, ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಉಲ್ಲಸಿತಳಾಗಿದ್ದೀಯೆ, ಉತ್ಸಾಹಿತಳಾಗಿದ್ದೀಯೆ.

ಸುತನುಕಾ : ವಸಂತಪೂರ್ಣಿಮೆಯ ಪ್ರಭಾವ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಯಶಃ ಈ ನೇಪಥ್ಯದ

ಪರಿಣಾಮ.

ಸುಸಂಗತಾ : ... ಅಜ್ಜಾ ಕಾ, ಇಂದು ನೀನು ಈ ವಸಂತಾಲಂಕಾರವನ್ನು ಧರಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದಾಗ ನನಗೆ ಎಷ್ಟು ಖೇದವಾಗಿತ್ತು ಬಲ್ಲೆಯಾ ?

ಸುತನುಕಾ : ನಗರದ ರಸಿಕ ಶಿಖಾಮಣಿಗಳಿಗೆ ರಾತ್ರಿ ಆಗಬಹುದಾಗಿದ್ದ ಖೇದ ಕ್ಷಿಂತ ?

ಸುಸಂಗತಾ : ಪರಿಹಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ ಅಜ್ಜಾ ಕಾ. ಆದರೆ ಈ ಗ್ರಾಮಬಾಲಿಕೆಗೆ ಇದೇ ದೊಡ್ಡ ಸಂಪತ್ತು ... ಹೆಚ್ಚು ನೋಡಿದವಳಲ್ಲ, ಆದರೂ ನನಗೆ ದೃಢ ವಿದೆ : ಇಂಥ ಅಮೂಲ್ಯ ಅಲಂಕಾರ ಇನ್ನಾವುದೇ ನರ್ತಕಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಇರಲಾರದು ... ಇಂಥ ಗಂಧರ್ವಸಮಾನವಾದ ವಸಂತನೇಷಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡುವುದು ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲವೆ ? ... ದೇವರು ನನಗೆ ಸ್ತ್ರೀಜನ್ಮವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೂ ಅಸೂಯೆಯನ್ನಾಗಲಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಮೂಲವಾದ ಸಂಪತ್ತನ್ನಾಗಲಿ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ ಅಜ್ಜಾ ಕಾ ! ...

ಸುತನುಕಾ : ಮುಗ್ಧೆ, ಈ ನೇಷಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಅಭಿಮಾನವಿಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದೆ ಯೇನು ? ನನ್ನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನರ್ತನ ಕೂಡ ಎಷ್ಟೋ ವೇಳೆ ಕೊಡಲಾರದ ರಸಾನುಭೂತಿಯನ್ನು ಈ ಅಲಂಕಾರ ಕೊಟ್ಟಿದೆ ... ಐದು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಈ ಅಲಂಕಾರವನ್ನು ಸಿದ್ಧ ಮಾಡಿಸಿದಾಗ ಆಗಿನ ನನ್ನ ಸಂಪತ್ತೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೀರಿನಂತೆ ವ್ಯಯ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಮಾಲ್ಯವೊಂದೇ ಅಲ್ಲ ಸುಸಂಗದೆ ; ಈ ಅಲಂಕಾರ ಕಲ್ಪನೆಗೆ ರೂಪದಕ್ಷ ದೇವದತ್ತರು ಎಷ್ಟು ಶ್ರಮ ವಹಿಸಿದ ರೆಂಬುದು ನನಗೊಬ್ಬಳಿಗೆ ಗೊತ್ತು ... ಇನ್ನಾರು ಇಂಥ ಅಲಂಕಾರವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಬಲ್ಲರು ? ನೇಷಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಕೃತಿಕಲ್ಪನವೆಂಬ ನೂತನ ಅಂತವನ್ನು ಇಂದು ಅನ್ಯರು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೂ ಅಸಾಧ್ಯ.

ಸುಸಂಗತಾ : ಆರ್ಯ ದೇವದತ್ತರು ಪ್ರಥಮ ತಮ್ಮ ಸ್ನೇಹದಿಂದ ಹೆಣೆದ ಈ ಅಲಂಕಾರವನ್ನು ಅನಂತರ ವರ್ಷವರ್ಷವೂ ತಮ್ಮ ಸ್ಪರ್ಧೆಯ ಝಳದಿಂದ ಉಜ್ವಲಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ಅಲ್ಲವೆ ?

ಸುತನುಕಾ : (ಮೃದುಹಾಸದೊಡನೆ) ನನ್ನ ಮಾತನ್ನೆ ನನಗೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ !

ಸುಸಂಗತಾ : ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಸುತನುಕಾ : ನನ್ನ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಜೀವನದ ಐದು ವಸಂತಪೂರ್ಣಿಮೆಗಳ ಯಶಸ್ತ್ರೀಯಿಂದ ಈ ನೇಷಧ್ಯ ಅನರ್ಘ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಸುಸಂಗತಾ : ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಕಳೆದ ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ಈ ಅಲಂಕಾರ ಚೋರರಿಂದ ಅಪಹೃತವಾದಾಗ ಅದನ್ನು ಶೋಧಿಸಲು ನಿನ್ನ ಅರ್ಥ ಸಂಪತ್ತನ್ನೆ ವ್ಯಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆಯಾ ?

ಸುತನುಕಾ : (ನಕ್ಕು) ಹ್ಲಾ, ಕಳೆದ ವರ್ಷದ ಮಾಘ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ ಇನ್ನೂ

ನಿನ್ನ ಸ್ಮರಣೆಯಲ್ಲಿದೆ ! ಇಂದು ಆ ಸ್ಮರಣೆ ಬಂದಾಗಲೇ ಈ ಅಲಂಕಾರವನ್ನು ಧರಿಸುವ ಧೃಢವಾಯಿತು.

ಸುಸಂಗತಾ : ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲ ಸಮೀಪವಾದಂತೆ ಎಲ್ಲವೂ ಶುಭ್ರ ಮುಖವಾಗುತ್ತಿವೆ...

ಅಜ್ಜಾಕಾ, ಈ ಎಲ್ಲ ಶುಭಗಳೂ ಇಂದಿನ ರಾತ್ರಿಯ ನಿನ್ನ ನರ್ತನಪ್ರಯೋಗದ ಅದ್ಭುತ ಯಶಸ್ಸನ್ನೇ ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ.

ಸುತನುಕಾ : ಮುಗ್ಧ ಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ಸಿನ ಶುಭವನ್ನು ತಂದವಳು ನಾನು !

ಸುಸಂಗತಾ : ಆದರೆ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಿಂದ ನೀನು ಅಸ್ವಸ್ಥಳಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು ನಾನೇನು ತರ್ಕಿಸಿದೆ ಗೊತ್ತೆ ಅಜ್ಜಾಕಾ ? ನರ್ತನದ ಭೀತಿಯಿಂದಲೇ ನಿನಗೆ ಅಸ್ವಸ್ಥತೆ ಉಂಟಾಯಿತೆಂದು.

ಸುತನುಕಾ : (ಎದ್ದುಕೊಂಡು) ಭಲಾ !

ಸುಸಂಗತಾ : ಸತ್ಯ ಅಜ್ಜಾಕಾ. ಭರತಾಚಾರ್ಯರೇ ಹೇಳಿಲ್ಲವೆ, ಆರ್ಯಾವರ್ತದಲ್ಲಿ ಈ ವರ್ಯಂತ ಇಂಥ ಜಟಿಲನರ್ತನ ವಿಧಾನವನ್ನು ಯೋಚಿಸಿದವರಿಲ್ಲವೆಂದು ?

ಸುತನುಕಾ : ನೀನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಎಷ್ಟು ವರ್ಷಗಳಾದವು ಹಲಾ ?

ಸುಸಂಗತಾ : ಏಕೆ, ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಾಯಿತಲ್ಲವೆ ?

ಸುತನುಕಾ : ಈ ಮೂರು ವಸಂತಪೂರ್ಣಿಮೆಗಳೆಲ್ಲೂ ನನ್ನ ನರ್ತನವನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೀಯೆ.

ಸುಸಂಗತಾ : ನಿಜ ಅಜ್ಜಾಕಾ. ಈ ಮೂರು ವಸಂತಪೂರ್ಣಿಮೆಗಳೆಲ್ಲೂ ನಾನು ಇಂಥದೇ ಮಾತು ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ ; ನನ್ನ ಭಯವನ್ನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಕಾಣಲೆತ್ತಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನೀನು ಮಾತ್ರ — ಈ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ಐದು ವರ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ಹೀಗೇ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿ ಯಶಸ್ಸು ಪಡೆದಿದ್ದೀಯೆ... ಆದರೂ ಇಂದಿನ ಪ್ರಯೋಗ ಜಟಿಲ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅಪಾಯಕಾರಿಯೂ ಆಗಿದೆಯೆಂದು ಭರತಾಚಾರ್ಯರೇ ಸ್ವತಃ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆಲ್ಲವೆ ?

ಸುತನುಕಾ : ಹಲಾ, ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಇಂದಿನ ನನ್ನ ಅಲಂಕಾರ ಅದ್ಭುತವಾಗಿದೆಯೆ ?

ಸುಸಂಗತಾ : ಪುನಃ ಹಾಸ್ಯ !

ಸುತನುಕಾ : ಹಾಸ್ಯವಲ್ಲ ಸುಸಂಗತಾ ಆ ಅದ್ಭುತವನ್ನು ನಿನ್ನ ಮುಖದಿಂದಲೇ ಕೇಳಿ ತೃಪ್ತಿಹೊಂದಲಿ ?

ಸುಸಂಗತಾ : ನನ್ನ ಮುಖದಿಂದ ಏಕೆ, ರಾತ್ರಿ ಮಗಧದ ರಸಿಕ ಶ್ರೀಮಂತರ ಮುಖದಿಂದಲೇ ಕೇಳಿ ತೃಪ್ತಿಹೊಂದುವೆ.

ಸುತನುಕಾ : ನನಗೆ ಈಗಲೇ ಚವಲ !

ಸುಸಂಗತಾ : ಸಾಕ್ಷಿಗೆ ಯಾರನ್ನು ಕರೆತರಲಿ ?

ಸುತನುಕಾ : ನಿನಗೆ ನೇಪಥ್ಯಾಲಂಕಾರದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಕಾವ್ಯಾಲಂಕಾರದಲ್ಲೂ

ಶಿಕ್ಷೆ ಬೇಕು ! ಮಣಿದರ್ಪಣ ತರುತ್ತೀಯಾ ?

ಸುಸಂಗತಾ : ಓ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಇಷ್ಟು ವೃತ್ತವರ್ತನ ! ತರುತ್ತೇನೆ ಅಜ್ಜುಕಾ.

[ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಯಿಸುತ್ತದೆ ; ಕ್ಷಣಾರ್ಧ ಮಾನ ; ಹೆಜ್ಜೆ ವೃದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ.]

ಸುಸಂಗತಾ : (ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತ).... ನನಗೆ ಒಂದು ಸಂದೇಹ ಅಜ್ಜುಕಾ....

ಸುತನುಕಾ : ನನ್ನ ಸಂದೇಹವನ್ನು ಮೊದಲು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ, ಆ ದರ್ಪಣ ವನ್ನಿಲ್ಲಿ ತಾ.

ಸುಸಂಗತಾ : ನೋಡು ಅಜ್ಜುಕಾ, ನಾನು ಹೇಳಿದುದು ಸತ್ಯವೇ ?

ಸುತನುಕಾ : ನಿಷ್ಕಾರಣ ಅಸತ್ಯ ನುಡಿಯಬಲ್ಲ ಕವಿತಾಶಕ್ತಿ ನಿನಗೆಲ್ಲಿಂದ ಬರಬೇಕು, ಪಾಪ ! ಈಗ ಹೊರಡಲಿ ನಿನ್ನ ಸಂದೇಹ.

ಸುಸಂಗತಾ : ನೀನು ಪೂರ್ವಾತ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿರಾಕರಿಸಿದವಳು ಅನಂತರ ಈ ಅಲಂಕಾರ ವನ್ನು ಧರಿಸಿದೆ, ಅಸ್ವಸ್ಥಳಾಗಿದ್ದವಳು ಉಲ್ಲಸಿತಳಾದೆ....

ಸುತನುಕಾ : ಭಲಾ, ಮುಕ್ತವಿಷಯಗ್ರಹಣಾಲಂಕಾರ !.... ಮುಂದೆ ?

ಸುಸಂಗತಾ : ಈ ಪರಿವರ್ತನೆಗೆಲ್ಲ ನಾನೇ — ಈ ಮುಗ್ಧಳೇ — ಕಾರಣಳಿರಬೇಕು ಎಂಬ ಅನುಶಯ ನನಗೆ.

ಸುತನುಕಾ : ಅಭಿನಂದನ ... ಅಲ್ಲ, ಅಭಿವಂದನ !

ಸುಸಂಗತಾ ! ಎರಡು ಘಳಿಗೆಗಳ ಹಿಂದೆ ನಾನೇ ಅಲ್ಲವೆ, ನಿನಗೆ ನಿನ್ನ ಪ್ರತಿಪರ್ಧಿ ರೂಪದಕ್ಕೆ ದೇವದತ್ತರ ಪುನರಾಗಮನದ ವಾರ್ತೆ ತಿಳಿಸಿದವಳು ?

ಸುತನುಕಾ : ಅವರ ಪುನರಾಗಮನದ ವಾರ್ತೆ ತಿಳಿದೇ ನಾನು ಉಲ್ಲಸಿತಳಾದೆನೆಂದು ನಿನ್ನ ಅನುಶಯವಲ್ಲವೆ ? ಸತ್ಯ. ಅವರು ಅಂದು ಇಲ್ಲಿಂದ ಅಜ್ಜಾತವಾಗಿ ಪಲಾಯನಮಾಡಿದಾಗ ನಾನು ರೋದಿಸುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದೆನಲ್ಲ !

ಸುಸಂಗತಾ : ಅ ಅ ಹಾಗಲ್ಲ ಅಜ್ಜುಕಾ, ಕೇವಲ ವಿನೋದಕ್ಕಾಗಿ ಹೊಂದಿಸಿದೆ....

ಸುತನುಕಾ : (ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ಮಾನವಾಗಿದ್ದು) ಅಥವಾ ವಿನೋದವೇಕೆ, ಅದೇ ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯಿರಬಹುದು.

ಸುಸಂಗತಾ : ನಿನ್ನ ಪಾದದಾಣೆ ಅಜ್ಜುಕಾ, ನಾನು ಹೇಳಿದುದು ಹಾಸ್ಯಕ್ಕಾಗಿ....

ಸುತನುಕಾ : ಬಾಲಿಕೆ, ಹಾಸ್ಯವಲ್ಲ. ಪ್ರಾಯಶಃ, ವಾಸ್ತವಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಅದೂ ಒಂದು ಜೀವನದ ಕ್ಷಣಕ್ಷಣಗಳನ್ನೂ ನ್ಯಾಸವಾಗಿಟ್ಟು ದೀರ್ಘಕಾಲ ಸಾಧಿಸಿದ ಇಂಥ ದಿವ್ಯನೃತ್ಯವನ್ನು ಈ ವೈಭವಾಕಾಂಕ್ಷಿ - ಯುದ್ಧಪ್ರಿಯ ಪ್ರಭುಗಳ ವಿಲಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಅಥವಾ ರಸಿಕಮನ್ಯರಾದ ಮಗಧದ ಮೂರ್ಖ ಶ್ರೀಮಂತರಿಗಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಿರುವೆನೆಂದು ಭಾವಿಸಿದೆಯಾ ? — ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಈ ಸುತನುಕಾಳ ಪಾದಕಿಂಕಣೀಯೋಗ ಪರಿಸಮಾಪ್ತಿಗೊಂಡು

ಎಷ್ಟೋ ವರ್ಷಗಳಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು ನಾನು ನರ್ತಿಸುವುದು ನನ್ನ ಸಮಾನ ಸ್ಪರ್ಧಿಗಳಾದ ಆರ್ಯ-ದೇವದತ್ತರು ಆಶ್ಚರ್ಯಮೂಕರಾಗುವ ಸಲುವಾಗಿ, ಆರ್ಚಾರ್ಯ ಗರ್ಗದೇವರು ಅಭಿಮಾನಪೂರ್ಣರಾಗಿ ಸಾಧುವಾದ ಮಾಡುವ ಸಲುವಾಗಿ, ಕವಿ ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿಭಾನುದತ್ತರು ಆದ್ರ್ವನಯರಾಗಿ ಶಿರಃಸಮ್ಮತ ಸೂಚಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ.

[ಒಳಗಿನಿಂದ ಕೂಗು : ಕುಟ್ಟಿನಿ ! ಸುಸಂಗದೆ ! ... ಏ ಮೂರ್ಖ ! ...]

ಸುತನುಕಾ : ಅಂಬ ಇಷ್ಟು ಬೇಗ ಜಾಗೃತಳಾಗಿಬಿಟ್ಟಳೆ ? — ವಸಂತಪೂರ್ಣಿಮೆಯು ವೈಚಿತ್ರ್ಯವಿರಬೇಕು !... ಹೋಗು, ಮತ್ತೆ ಹೇಷಾರವ ಆರಂಭವಾದೀತು.

[ಹೆಜ್ಜೆಯ ಸದ್ದು ಕ್ಷಯಿಸುವುದು. ಅನಂತರ, ಮತ್ತೊಂದು — ಸುತನುಕಾಳದು. ಹೆಜ್ಜೆ ತುಸು ದೂರ ಹೋಗಿ — ಪ್ರಾಯಃ ದ್ವಾರದ ಬಳಿ — ನಿಂತುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ನೂಪುರರವ. ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ —

ಸುತನುಕಾ : ಬಂಧುಲ ...

ಬಂಧುಲ : (ಹೊರಗಿನಿಂದ) ತಾಯಿ

ಸುತನುಕಾ : ಜತ್ತಗನಿಗೆ ತಿಳಿಸು : ಇನ್ನೊಂದು ಘಳಿಗೆಗೆ ರಥ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರಲಿ.

ಬಂಧುಲ : ಆಗಲಿ ತಾಯಿ.

[ಪುನಃ ಸುತನುಕಾ ಸ್ವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಮರಳಿದುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ನೂಪುರದ ಸದ್ದು. ಅನಂತರ ವೃದ್ಧಿ ಸುವ-ಸುಸಂಗತಾಳ-ಹೆಜ್ಜೆಯ ಸದ್ದು.]

ಸುಸಂಗತಾ : ಹು ! ಎಂತೆಂತಹ ವಿಲಕ್ಷಣ ಪುರುಷರುತ್ತಾರೆ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ !

ಸುತನುಕಾ : ಸ್ವಗತವೊ ಆಕಾಶಭಾಷಿತವೊ ? ...

ಸುಸಂಗತಾ : ಇಲ್ಲ ಅಜ್ಜುಕಾ. ಅತ್ತಿಯೂ ಈಗ ಮಾತ್ರ ಎದ್ದಳು. ನಿನ್ನ ಸ್ವಸ್ಥತೆಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಳು. ಈಗ ಉಲ್ಲಸಿತಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ ಎಂದೆ ... ಪ್ರಸಾಧನ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಟ್ಟು ಬಂದೆ.

ಸುತನುಕಾ : ... ಅದಾಯಿತು, ಮತ್ತೇನೋ ನಿನ್ನೊಳಗೆ ಆಡುತ್ತ ಬಂದೆಯಲ್ಲ ...

ಸುಸಂಗತಾ : ಅದೇ ರೂಪದಕ್ಕೆ ದೇವದತ್ತರನ್ನು ಕುರಿತು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ ...

ಎಂತಹ ವಿಲಕ್ಷಣ ಪುರುಷ ! ... ಈ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅವರ ಪ್ರತಿಭೆಯೇನು, ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯೇನು ! ... ಕಾಶ್ಮೀರದ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ರೂಪದಕ್ಕೆ ಭದ್ರಸೇನರು ಇವರ ರೂಪಕಲ್ಪನಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ' ಆರ್ಯಾವರ್ತದಲ್ಲಿ ಅದ್ವಿತೀಯ ರೂಪದಕ್ಕೆ ನೆಂಬ ನನ್ನ ಕೀರ್ತಿ ಇಂದು ಈ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದಲ್ಲಿ ಕುಮಾರ ದೇವದತ್ತನಿಂದ ಪರಾಭವ ಹೊಂದಿತು ' ಎಂದು ಪ್ರಶಂಸಿಸಿರುವಾಗ ! ಅಧಿಕಪ್ರಸಂಗವೇ ಅಜ್ಜುಕಾ ? ...

ಅದುಮಿದ ಭಾವಗಳು ಒಮ್ಮೆಲೆ ವಿಶ್ಯಂಖಲವಾಗಿ, ಸುತನುಕಾ ಬಿಕ್ಕಿಳಿಸುವ ಸದ್ದು
ಆ ತೀವ್ರಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಯೇ —]

ಕುಟ್ಟಿನಿ : (ಒಳಗಿನಿಂದ) ಪುತ್ತಿಯಾ ! ... ಪುತ್ತಿಯಾ ! ...

[ಗೆಜ್ಜೆಯ ವಿಷ್ಯಂಭಣ ತಂತಿಯ ಮೊರೆತ ತಟಕ್ಕನೆ ಕಡಿದುಹೋಗುವುದು.]

ಕುಟ್ಟಿನಿ : (ಒಳಗಿನಿಂದ) ಪುತ್ತಿಯಾ ! ...

ಸುತನುಕಾ : ಹಲಾ ! ... ಹಲಾ ! ...

[ವೃದ್ಧಿಸುವ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಸದ್ದು.]

ಸುಸಂಗತಾ : ಅಜ್ಜುಕಾ ...

[ಅಪ್ಪರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಹೆಜ್ಜೆ-ಕುಟ್ಟಿನಿಯದು-ವೃದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ.]

ಕುಟ್ಟಿನಿ : ಪುತ್ತಿಯಾ ! ...

ಸುತನುಕಾ : ಸುಸಂಗದಾಳನ್ನು ಕಳಿಸುತ್ತೇನೆ ಅಂಬ.

ಕುಟ್ಟಿನಿ : ಆ ಮೂರ್ಖೆಯನ್ನು ಯಾರು ಕೇಳಿದರು ? ... ಪುತ್ತಿಯಾ, ಅಲ್ಲ ! ಈ

ಅಲಂಕಾರದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಂಡು ಎಷ್ಟು ಆನಂದವಾಗುತ್ತದೆ ಬಲ್ಲೆಯಾ ? ...

ಸುಸಂಗದೆ, ಈ ಅಲಂಕಾರದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪುತ್ರಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವಾಗ... ಈ ದೇಶದ

ಪರಮಸುಂದರಿಯರನ್ನೆಲ್ಲ ತಂದು ಇವಳ ಪಾದದಲ್ಲಿ ನಿವಾಳಿಸಿ ಎಸೆಯಬೇಕು !

ಸುತನುಕಾ : ಅಂಬ, ಹೊರಗೆ ಬಂಧುಲ ಹುಂಜಗಳ ಕಾಳಗ ಅರಂಭಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಕುಟ್ಟಿನಿ : (ಗಮನಿಸದೆ) ... ಎಷ್ಟು ಅನರ್ಥವಾದ ನೇಪಥ್ಯ ಇದು ! ... ನನ್ನ ಕಾಲ

ದಲ್ಲಿ ನಾನು ಅಷ್ಟೆಲ್ಲ ವೈಭವದಲ್ಲಿ ಮೆರೆದಿದ್ದರೂ ಇಂಥ ಆಭರಣವನ್ನು ಒಂದು

ದಿನ ಧರಿಸಲಿಲ್ಲ ... ಈ ಮೂರ್ಖ ಸುಸಂಗದಾ ಆಗ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು, ನಿನ್ನ

ಈ ಅಲಂಕಾರಗಳನ್ನು ಚೋರರು ಅಪಹರಿಸಿದಾಗ, ಈ ಅಲಂಕಾರವನ್ನು

ತೋರಿಸಿ ತರಲು ನೀನು ವ್ಯಯಿಸಿದ್ದರಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಭಾಗ ವ್ಯಯಿಸಿದ್ದರೆ ನೂತನ

ಅಲಂಕಾರವನ್ನೇ ಮಾಡಿಸಬಹುದಿತ್ತಂತೆ.

ಸುಸಂಗತಾ : ನಾನೆಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದ್ದೆ ಅತ್ತಿಯಾ ?

ಕುಟ್ಟಿನಿ : ಸುಮ್ಮನಿರು ಮೂರ್ಖ ! ಪ್ರತಿವಾದ ಮಾಡಬೇಡ. ನಾನೇನು ಸುಳ್ಳು

ಡುವವಳಿ ? ... ಪಾಪ ! ಆ ಗಾಂವಗನ್ನಿಯಾಗೆ* ಇವುಗಳ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ

ತಿಳಿಯಬೇಕು ? ... ಪುತ್ತಿಯಾ, ಇದೆಲ್ಲವೂ ನನಗೆ ಪ್ರಿಯವೇ. ಆದರೆ, —

ಸುಸಂಗತಾ : ಅತ್ತಿಯಾಳ ನಿದ್ರೆಯ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಅಜ್ಜುಕಾ ನೃತ್ಯವಾದನಗಳಿಂದ

* ಗಾಂವಗನ್ನಿಯಾ = ಗ್ರಾಮಿಕನಿಕಾ (?).

ಅದುಮಿದ ಭಾವಗಳು ಒಮ್ಮೆಲೆ ವಿಶ್ಯಂಖಲವಾಗಿ, ಸುತನುಕಾ ಬಿಕ್ಕಿಳಿಸುವ ಸದ್ದು
ಆ ತೀವ್ರಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಯೇ —]

ಕುಟ್ಟಿನಿ : (ಒಳಗಿನಿಂದ) ಪುತ್ತಿಯಾ ! ... ಪುತ್ತಿಯಾ ! ...

[ಗೆಜ್ಜೆಯ ವಿಷ್ಯಂಭಣ ತಂತಿಯ ಮೊರೆತ ತಟಕ್ಕನೆ ಕಡಿದುಹೋಗುವುದು.]

ಕುಟ್ಟಿನಿ : (ಒಳಗಿನಿಂದ) ಪುತ್ತಿಯಾ ! ...

ಸುತನುಕಾ : ಹಲಾ ! ... ಹಲಾ ! ...

[ವೃದ್ಧಿಸುವ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಸದ್ದು.]

ಸುಸಂಗತಾ : ಅಜ್ಜುಕಾ ...

[ಅಪ್ಪರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಹೆಜ್ಜೆ-ಕುಟ್ಟಿನಿಯದು-ವೃದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ.]

ಕುಟ್ಟಿನಿ : ಪುತ್ತಿಯಾ ! ...

ಸುತನುಕಾ : ಸುಸಂಗದಾಳನ್ನು ಕಳಿಸುತ್ತೇನೆ ಅಂಬ.

ಕುಟ್ಟಿನಿ : ಆ ಮೂರ್ಖೆಯನ್ನು ಯಾರು ಕೇಳಿದರು ? ... ಪುತ್ತಿಯಾ, ಅಲ್ಲ ! ಈ

ಅಲಂಕಾರದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಂಡು ಎಷ್ಟು ಆನಂದವಾಗುತ್ತದೆ ಬಲ್ಲೆಯಾ ? ...

ಸುಸಂಗದೆ, ಈ ಅಲಂಕಾರದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪುತ್ರಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವಾಗ... ಈ ದೇಶದ

ಪರಮಸುಂದರಿಯರನ್ನೆಲ್ಲ ತಂದು ಇವಳ ಪಾದದಲ್ಲಿ ನಿವಾಳಿಸಿ ಎಸೆಯಬೇಕು !

ಸುತನುಕಾ : ಅಂಬ, ಹೊರಗೆ ಬಂಧುಲ ಹುಂಜಗಳ ಕಾಳಗ ಅರಂಭಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಕುಟ್ಟಿನಿ : (ಗಮನಿಸದೆ) ... ಎಷ್ಟು ಅನರ್ಥವಾದ ನೇಪಥ್ಯ ಇದು ! ... ನನ್ನ ಕಾಲ

ದಲ್ಲಿ ನಾನು ಅಷ್ಟೆಲ್ಲ ವೈಭವದಲ್ಲಿ ಮೆರೆದಿದ್ದರೂ ಇಂಥ ಆಭರಣವನ್ನು ಒಂದು

ದಿನ ಧರಿಸಲಿಲ್ಲ ... ಈ ಮೂರ್ಖ ಸುಸಂಗದಾ ಆಗ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು, ನಿನ್ನ

ಈ ಅಲಂಕಾರಗಳನ್ನು ಚೋರರು ಅಪಹರಿಸಿದಾಗ, ಈ ಅಲಂಕಾರವನ್ನು

ತೋರಿಸಿ ತರಲು ನೀನು ವ್ಯಯಿಸಿದ್ದರಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಭಾಗ ವ್ಯಯಿಸಿದ್ದರೆ ನೂತನ

ಅಲಂಕಾರವನ್ನೇ ಮಾಡಿಸಬಹುದಿತ್ತಂತೆ.

ಸುಸಂಗತಾ : ನಾನೆಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದ್ದೆ ಅತ್ತಿಯಾ ?

ಕುಟ್ಟಿನಿ : ಸುಮ್ಮನಿರು ಮೂರ್ಖ ! ಪ್ರತಿವಾದ ಮಾಡಬೇಡ. ನಾನೇನು ಸುಳ್ಳು

ಡುವವಳಿ ? ... ಪಾಪ ! ಆ ಗಾಂವಗನ್ನಿಯಾಗೆ* ಇವುಗಳ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ

ತಿಳಿಯಬೇಕು ? ... ಪುತ್ತಿಯಾ, ಇದೆಲ್ಲವೂ ನನಗೆ ಪ್ರಿಯವೇ. ಆದರೆ, —

ಸುಸಂಗತಾ : ಅತ್ತಿಯಾಳ ನಿದ್ರೆಯ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಅಜ್ಜುಕಾ ನೃತ್ಯವಾದನಗಳಿಂದ

* ಗಾಂವಗನ್ನಿಯಾ = ಗ್ರಾಮಿಕನಿಕಾ (?).

ಅದುಮಿದ ಭಾವಗಳು ಒಮ್ಮೆಲೆ ವಿಶ್ಯಂಖಲವಾಗಿ, ಸುತನುಕಾ ಬಿಕ್ಕಿಳಿಸುವ ಸದ್ದು
ಆ ತೀವ್ರಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಯೇ —]

ಕುಟ್ಟಿನಿ : (ಒಳಗಿನಿಂದ) ಪುತ್ತಿಯಾ ! ... ಪುತ್ತಿಯಾ ! ...

[ಗೆಜ್ಜೆಯ ವಿಷ್ಯಂಭಣ ತಂತಿಯ ಮೊರೆತ ತಟಕ್ಕನೆ ಕಡಿದುಹೋಗುವುದು.]

ಕುಟ್ಟಿನಿ : (ಒಳಗಿನಿಂದ) ಪುತ್ತಿಯಾ ! ...

ಸುತನುಕಾ : ಹಲಾ ! ... ಹಲಾ ! ...

[ವೃದ್ಧಿಸುವ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಸದ್ದು.]

ಸುಸಂಗತಾ : ಅಜ್ಜುಕಾ ...

[ಅಪ್ಪರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಹೆಜ್ಜೆ-ಕುಟ್ಟಿನಿಯದು-ವೃದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ.]

ಕುಟ್ಟಿನಿ : ಪುತ್ತಿಯಾ ! ...

ಸುತನುಕಾ : ಸುಸಂಗದಾಳನ್ನು ಕಳಿಸುತ್ತೇನೆ ಅಂಬ.

ಕುಟ್ಟಿನಿ : ಆ ಮೂರ್ಖೆಯನ್ನು ಯಾರು ಕೇಳಿದರು ? ... ಪುತ್ತಿಯಾ, ಅಲ್ಲ ! ಈ

ಅಲಂಕಾರದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಂಡು ಎಷ್ಟು ಆನಂದವಾಗುತ್ತದೆ ಬಲ್ಲೆಯಾ ? ...

ಸುಸಂಗದೆ, ಈ ಅಲಂಕಾರದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪುತ್ರಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವಾಗ... ಈ ದೇಶದ
ಪರಮಸುಂದರಿಯರನ್ನೆಲ್ಲ ತಂದು ಇವಳ ಪಾದದಲ್ಲಿ ನಿವಾಳಿಸಿ ಎಸೆಯಬೇಕು !

ಸುತನುಕಾ : ಅಂಬ, ಹೊರಗೆ ಬಂಧುಲ ಹುಂಜಗಳ ಕಾಳಗ ಅರಂಭಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಕುಟ್ಟಿನಿ : (ಗಮನಿಸದೆ) ... ಎಷ್ಟು ಅನರ್ಥವಾದ ನೇಪಥ್ಯ ಇದು ! ... ನನ್ನ ಕಾಲ

ದಲ್ಲಿ ನಾನು ಅಷ್ಟೆಲ್ಲ ವೈಭವದಲ್ಲಿ ಮೆರೆದಿದ್ದರೂ ಇಂಥ ಆಭರಣವನ್ನು ಒಂದು

ದಿನ ಧರಿಸಲಿಲ್ಲ ... ಈ ಮೂರ್ಖ ಸುಸಂಗದಾ ಆಗ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು, ನಿನ್ನ

ಈ ಅಲಂಕಾರಗಳನ್ನು ಚೋರರು ಅಪಹರಿಸಿದಾಗ, ಈ ಅಲಂಕಾರವನ್ನು

ತೋರಿಸಿ ತರಲು ನೀನು ವ್ಯಯಿಸಿದ್ದರಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಭಾಗ ವ್ಯಯಿಸಿದ್ದರೆ ನೂತನ

ಅಲಂಕಾರವನ್ನೇ ಮಾಡಿಸಬಹುದಿತ್ತಂತೆ.

ಸುಸಂಗತಾ : ನಾನೆಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದ್ದೆ ಅತ್ತಿಯಾ ?

ಕುಟ್ಟಿನಿ : ಸುಮ್ಮನಿರು ಮೂರ್ಖ ! ಪ್ರತಿವಾದ ಮಾಡಬೇಡ. ನಾನೇನು ಸುಳ್ಳು

ಡುವವಳಿ ? ... ಪಾಪ ! ಆ ಗಾಂವಗನ್ನಿಯಾಗೆ* ಇವುಗಳ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ

ತಿಳಿಯಬೇಕು ? ... ಪುತ್ತಿಯಾ, ಇದೆಲ್ಲವೂ ನನಗೆ ಪ್ರಿಯವೇ. ಆದರೆ, —

ಸುಸಂಗತಾ : ಅತ್ತಿಯಾಳ ನಿದ್ರೆಯ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಅಜ್ಜುಕಾ ನೃತ್ಯವಾದನಗಳಿಂದ

* ಗಾಂವಗನ್ನಿಯಾ = ಗ್ರಾಮಿಕನಿಕಾ (?).

ಅದುಮಿದ ಭಾವಗಳು ಒಮ್ಮೆಲೆ ವಿಶ್ಯಂಖಲವಾಗಿ, ಸುತನುಕಾ ಬಿಕ್ಕಿಳಿಸುವ ಸದ್ದು
ಆ ತೀವ್ರಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಯೇ —]

ಕುಟ್ಟಿನಿ : (ಒಳಗಿನಿಂದ) ಪುತ್ತಿಯಾ ! ... ಪುತ್ತಿಯಾ ! ...

[ಗೆಜ್ಜೆಯ ವಿಷ್ಯಂಭಣ ತಂತಿಯ ಮೊರೆತ ತಟಕ್ಕನೆ ಕಡಿದುಹೋಗುವುದು.]

ಕುಟ್ಟಿನಿ : (ಒಳಗಿನಿಂದ) ಪುತ್ತಿಯಾ ! ...

ಸುತನುಕಾ : ಹಲಾ ! ... ಹಲಾ ! ...

[ವೃದ್ಧಿಸುವ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಸದ್ದು.]

ಸುಸಂಗತಾ : ಅಜ್ಜುಕಾ ...

[ಅಪ್ಪರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಹೆಜ್ಜೆ-ಕುಟ್ಟಿನಿಯದು-ವೃದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ.]

ಕುಟ್ಟಿನಿ : ಪುತ್ತಿಯಾ ! ...

ಸುತನುಕಾ : ಸುಸಂಗದಾಳನ್ನು ಕಳಿಸುತ್ತೇನೆ ಅಂಬ.

ಕುಟ್ಟಿನಿ : ಆ ಮೂರ್ಖೆಯನ್ನು ಯಾರು ಕೇಳಿದರು ? ... ಪುತ್ತಿಯಾ, ಅಲ್ಲ ! ಈ

ಅಲಂಕಾರದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಂಡು ಎಷ್ಟು ಆನಂದವಾಗುತ್ತದೆ ಬಲ್ಲೆಯಾ ? ...

ಸುಸಂಗದೆ, ಈ ಅಲಂಕಾರದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪುತ್ರಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವಾಗ... ಈ ದೇಶದ

ಪರಮಸುಂದರಿಯರನ್ನೆಲ್ಲ ತಂದು ಇವಳ ಪಾದದಲ್ಲಿ ನಿವಾಳಿಸಿ ಎಸೆಯಬೇಕು !

ಸುತನುಕಾ : ಅಂಬ, ಹೊರಗೆ ಬಂಧುಲ ಹುಂಜಗಳ ಕಾಳಗ ಅರಂಭಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಕುಟ್ಟಿನಿ : (ಗಮನಿಸದೆ) ... ಎಷ್ಟು ಅನರ್ಥವಾದ ನೇಪಥ್ಯ ಇದು ! ... ನನ್ನ ಕಾಲ

ದಲ್ಲಿ ನಾನು ಅಷ್ಟೆಲ್ಲ ವೈಭವದಲ್ಲಿ ಮೆರೆದಿದ್ದರೂ ಇಂಥ ಆಭರಣವನ್ನು ಒಂದು

ದಿನ ಧರಿಸಲಿಲ್ಲ ... ಈ ಮೂರ್ಖ ಸುಸಂಗದಾ ಆಗ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು, ನಿನ್ನ

ಈ ಅಲಂಕಾರಗಳನ್ನು ಚೋರರು ಅಪಹರಿಸಿದಾಗ, ಈ ಅಲಂಕಾರವನ್ನು

ತೋರಿಸಿ ತರಲು ನೀನು ವ್ಯಯಿಸಿದ್ದರಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಭಾಗ ವ್ಯಯಿಸಿದ್ದರೆ ನೂತನ

ಅಲಂಕಾರವನ್ನೇ ಮಾಡಿಸಬಹುದಿತ್ತಂತೆ.

ಸುಸಂಗತಾ : ನಾನೆಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದ್ದೆ ಅತ್ತಿಯಾ ?

ಕುಟ್ಟಿನಿ : ಸುಮ್ಮನಿರು ಮೂರ್ಖ ! ಪ್ರತಿವಾದ ಮಾಡಬೇಡ. ನಾನೇನು ಸುಳ್ಳು

ಡುವವಳೆ ? ... ಪಾಪ ! ಆ ಗಾಂವಗನ್ನಿಯಾಗೆ* ಇವುಗಳ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ

ತಿಳಿಯಬೇಕು ? ... ಪುತ್ತಿಯಾ, ಇದೆಲ್ಲವೂ ನನಗೆ ಪ್ರಿಯವೇ. ಆದರೆ, —

ಸುಸಂಗತಾ : ಅತ್ತಿಯಾಳ ನಿದ್ರೆಯ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಅಜ್ಜುಕಾ ನೃತ್ಯವಾದನಗಳಿಂದ

* ಗಾಂವಗನ್ನಿಯಾ = ಗ್ರಾಮಿಕನಿಕಾ (?).

ನಿದ್ರಾಭಂಗಮಾಡುವುದು ಮಾತ್ರ ಅಪ್ರಿಯ !

ಸುತನುಕಾ : ಎಂದಿಗೂ ಇಲ್ಲ. ಸಗ್ಗಭಂಡನೇ* ಬಂದು ಫೀಳಿಟ್ಟರೂ ಅವಳ ನಿದ್ರಾಭಂಗವಾಗದು !

ಕುಟ್ಟಿನಿ : ಹಾಳು ನಿದ್ರೆ ! ನಿಮಗೆಲ್ಲ ಅಡೊಂದು ಪರಿಹಾಸ, ನನಗೆ ವ್ಯಾಧಿ ! ...

ಈಚೆಗಂತೂ ನನಗೆ ನಿದ್ರೆಯೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಹಾಳಾಗಲಿ !

... ಆ ವಿಷಯವಲ್ಲ ನಾನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದುದು ... ಹ್ಲಾ, ಅದೇನೋ ಹೇಳು.

ತ್ತಿದ್ದೆನಲ್ಲ, ಹಾಳು, ಅಲ್ಲೆ ಮರೆತುಹೋಯಿತು ... ಸುಸಂಗದೆ ! ...

ಸುಸಂಗತಾ : ... “ ಇದೆಲ್ಲವೂ ನನಗೆ ಪ್ರಿಯವೆ. ಆದರೆ ... ”

ಕುಟ್ಟಿನಿ : ಹ್ಲಾ ! ಇದೆಲ್ಲವೂ ನನಗೆ ಪ್ರಿಯವೇ. ಆದರೆ ... ನಿನಗೆ ಬೇಕೆನ್ನು ವಷ್ಟು ನರ್ತನ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡು, ಬೇಕೆನ್ನುವಷ್ಟು ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡು. ಹೇಗೆ ಬೇಕು ಹಾಗೆ ನಿಃಶೃಂಖಲಳಾಗಿ ನಲಿ ! ... ಆದರೆ ಇಂಥ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಮಾತ್ರ ಬೇಡ. ನಿನಗಿಂತ ಎಷ್ಟೋ ಹೆಚ್ಚು ಸಂವತ್ಸರಗಳನ್ನುಂಡ ನನ್ನ ಅನುಭವದಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ : ಈ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಬೇಡ ... ಆರಂಭದಲ್ಲಿಯೇನೋ ಸ್ನೇಹದಿಂದ ನಡೆಯಿತು. ಆದರೆ ಅದೇ ಈಗ ಎಂಥ ದ್ವೇಷಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ ನೋಡು ! ಕಳೆದ ವಸಂತಪೂರ್ಣಿಮೆಯ ಅಪಪ್ರಸಂಗಗಳಿಂದಲೇ ನೀನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳ ಬೇಕಿತ್ತು ! ... ನಮ್ಮ ಕುಲದ ಜನಕ್ಕೆ ದ್ವೇಷವೊಂದಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಶತ್ರು ವೆಂಬುದೇ ಇಲ್ಲ. ಅದೂ ಸದ್ವಂಶದ ದ್ವೇಷ ! ... ರೂಪದಕ್ಷ ದೇವದತ್ತರು ಆಗ ಅಜ್ಞಾತವಾಗಿ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ್ದೀಕೆ ? ಮತ್ತೆ ಆ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಅಜ್ಞಾತವಾಗಿಯೇ ಬಂದು ಅಜ್ಞಾತವಾಗಿಯೇ ಸ್ಪರ್ಧೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ್ದೀಕೆ ?

ಸುಸಂಗತಾ : ಅವರು ಇಂದು ಮತ್ತೆ ನಗರಕ್ಕೆ ಮರಳಿದ್ದಾರಂತೆ ಅತ್ತಿಯಾ.

ಕುಟ್ಟಿನಿ : ನಿಜವೆ ? — ಹ್ಲಾ. ಇವೆಲ್ಲ ಏಕೆ ? ಈ ರಹಸ್ಯಗಳು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ ಪುತ್ತಿಯಾ. ಅವರು ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಅಭಿಚಾರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಿರ ಬೇಕು ! ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹೀಗೇಕೆ ಅಜ್ಞಾತರಹಸ್ಯವಾಗಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ? ... ಅಲ್ಲದೆ, ನನಗೆ ಆ ಪ್ರಬಲವಾದ ಸಂಶಯ ಇನ್ನೂ ದೂರವಾಗಿಲ್ಲ : ಮಾಘ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ದಿನವೇ ಅವರು ಅಜ್ಞಾತವಾಗಿ ನಗರಕ್ಕೆ ಬಂದದ್ದು ಮತ್ತು ಅದೇ ದಿನವೇ ನಿನ್ನ ಈ ಅಲಂಕಾರಗಳು ಅಪಹೃತವಾದದ್ದು ! ಅಪಹರಿಸಿ ದವರು ಜೋರರೆಂಬುದು ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು, ನಿಜ. ಆದರೆ ಆ ಜೋರರ ಹಿಂದೆ ರೂಪದಕ್ಷರ ಅಭಿಚಾರಹಸ್ತವಿರಬಾರದೇ ? ... ನನಗೇನೋ ಇವೆಲ್ಲ ಭೀಕರ ವಾಗಿ ತೋರುತ್ತವೆ ! ... ಅದಕ್ಕೇ ಭರತಾಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿಯೂ ವಿಜ್ಞಾನಪಿ.

* ಸಗ್ಗ ಭಂಡ = ಸ್ವರ್ಗದ (ಯಮನ) ಕೋಣ.

ಕೊಂಡೆ. ಆದರೆ ಈ ಪಾಸಿಯ ಮಾತು ಆ ಮಹನೀಯರ ಕಿವಿಗೂ ಮುಟ್ಟಿ-
ಲಿಲ್ಲ ಪುತ್ರಿಯಾ, ನೀನು ಮತ್ತೇನನ್ನೂ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ, ನನ್ನ
ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳುವದೇ ಇಲ್ಲ.

ಸುತನುಕಾ : ಸುಸಂಗದೆ, ಬಂಧುಲನಿಗೆ ಆಚಾರ್ಯಪಾದರ ಸಮಯವನ್ನು ತಿಳಿದು.
ಬರುವಂತೆ ಹೇಳು.

[ಹೆಚ್ಚು ಸದ್ದು ಕ್ಷಯಿಸುವುದು.]

ಕುಟ್ಟಿನಿ : ಹ್ಲಾ, ನನ್ನ ಮಾತೇ ಬೇಡವಾಗಿದೆ ನಿನಗೆ.

ಸುತನುಕಾ : ಅಂಬ, ಇಂದು ನಿನಗೆ ಅರ್ಧನಿದ್ರೆಯಲ್ಲೆ ಎಚ್ಚರವಾಯಿತು ...

ಹೋಗಲಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ಒಳಗೆ ಹೋಗುತ್ತೀಯಾ ?

ಕುಟ್ಟಿನಿ : ಹೋಗುತ್ತೇನೆ ತಾಯಿ, ಅಗತ್ಯ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ ! ... ನನ್ನ ಮಾತೆಂಬುದು
ನಿನಗೆ ಯಃಕಶ್ಚಿತ್ ಪದಾರ್ಥವಾಗಿಹೋಗಿದೆ. ನಿನಗೆ ಮಾತ್ರವೇನು, ಇಲ್ಲಿ
ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹಾಗೆಯೇ ! ಚೇಟಿರು ಕೂಡ ನನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲ ...
ಆ ಗಾಂವಗನ್ನಿಯಾ ಸುಸಂಗದಾಳೇ ನನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಏನೋ
ದೂರದ ಬಂಧು, ಅನಾಥ ಎಂದು ನಾನೇ ಅವಳನ್ನು ಕರೆತಂದೆ. ಅಂಥವ-
ಳಿಗೂ ಈಗ ನಾನೊಂದು ಯಃಕಶ್ಚಿತ್ ಪದಾರ್ಥ ! ಮುಖ್ಯವಾಗಿ
ಹಾಳಾಗಿಹೋಗಲಿ ! ನನಗೇಕೆ ? ... ಹೋಗಿ ಹುಂಜದ ಕಾಳಗವನ್ನಾದರೂ
ನೋಡುತ್ತೇನೆ !

[ಹೆಚ್ಚು ಸದ್ದು ಕ್ಷಯಿಸುವುದು. ಏನನ್ನೂ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡು ಇರಬೇಕು, ಸುತನುಕಾ
ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೇ ಪಕಪಕ ನಗುವ ಸದ್ದು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ವೃದ್ಧಿಸುವುದು.]

ಸುಸಂಗತಾ : ಅಜ್ಜುಕಾ, ಯಾರೋ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ ಹೊರಗೆ — ಯಾರು ಊಹಿಸು-
ತ್ತೀಯಾ ?

ಸುತನುಕಾ : (ಆತ್ಮಾಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ) ಆಹ್ ! ? ನಿಜವೆ ? ! ...

ಸುಸಂಗತಾ : ಊಹಿಸಿದೆಯಾ ?

ಸುತನುಕಾ : ಹೇಳು ಹಲಾ.

ಸುಸಂಗತಾ : ಆರ್ಯ ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿಗಳು ಆಗಮಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಸುತನುಕಾ : (ಉತ್ಸಾಹ ಕುಗ್ಗಿದ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ) ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿಗಳೆ ?

ಸುಸಂಗತಾ : ಮತ್ತಾರೆಂದು ...

ಸುತನುಕಾ : ಬರವಾಡು.

[ಹೆಚ್ಚು ಕ್ಷಯಿಸುವುದು, ಅನಂತರ ಎರಡು ಹೆಜ್ಜೆಗಳು ವೃದ್ಧಿಸುತ್ತಿರಲು —]

ಸುತನುಕಾ : ಅಭಿವಾದಿಸುತ್ತೇನೆ ಆರ್ಯ. ಹೀಗೆ ದಯವಾಗಲಿ.

ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ : ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಯುಕ್ತವಾದದ್ದು ಅಭಿನಂದನ, ಅಭಿವಾದನವಲ್ಲ ನಾಯಿಕೆ.

ಸುತನುಕಾ : ಒಳ್ಳೆಯದು ಆರ್ಯ. (ಮೆಲುಸಗೆಯೊಡನೆ) ಅಭಿವಂದನಾಪೂರ್ವಕ ಅಭಿನಂದನಗಳು ... ಪೀಠ ಅಲಂಕೃತವಾಗಲಿ ... ಹಲಾ ...

[ಹೆಜ್ಜೆ ಹೊಡೆಯುವುದು.]

ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ : ಅಲ್ಲದೆ, ಯಾರಾದರೂ — ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಿನ್ನಂಥ ಸುಂದರ ಪ್ರಮದಿಯರು — ನನಗೆ ಅಭಿವಾದನ ಮಾಡಿದರೆ ನನ್ನ ವಯಸ್ಕತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ನನಗೇ ಸಂತಯವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ !

[ಇಬ್ಬರೂ ನಗುತ್ತಿರಲು ಹೆಜ್ಜೆಯ ಸದ್ದು ವೃದ್ಧಿಸುವದು.]

ಸುತನುಕಾ : ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡು.... ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಆರ್ಯ.

ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ : ಭಲಾ ! ನನಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ಉಪಾಯವನ್ನೇ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ.... ನಾಯಿಕೆ, ಈ ನಗರದ ಜನ ಇದೊಂದು ಅಂಶದಲ್ಲಿ ಅರಸಿಕರು. ಅದೇ ಕಾನ್ಯಕುಬ್ಜರನ್ನು ನೋಡಬೇಕು : ತಾಂಬೂಲದ ಕಲೆ ಅವರ ಗೃಹಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿನ ಒಂದು ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗವಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ. ತಾಂಬೂಲ ಕಟ್ಟುವುದರಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಅವರಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಶ್ರದ್ಧೆ ! ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಶಿಲ್ಪಕ್ಕೂ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲದ್ದು ಈ ನಖಶಿಲ್ಪ.

ಸುತನುಕಾ : ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಈ ಸುಸಂಗದಾಳನ್ನೊಮ್ಮೆ ಅಲ್ಲಿ ಕಳಿಸಬೇಕು, ತಾಂಬೂಲ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಿತಳಾಗಿ ಬರಲು.

ಸುಸಂಗತಾ : ಈ ರಾಜ್ಯದಿಂದ ಆ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ! — ಇಷ್ಟೊಂದು ದೂರದ ಕಲ್ಪನೆ ಯಿಂದಲೇ ನಾನು ಭೀತಳಾಗುತ್ತೇನೆ.... ಆರ್ಯರು ಪ್ರವಾಸ ಹೋದದ್ದು ಅಲ್ಲಿಗೇ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ : ಅಲ್ಲಿಗೂ.

ಸುತನುಕಾ : ಅಂಥ ಹತ್ತು ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿ ಬಂದಿರಬೇಕು ಅವರು.

ಸುಸಂಗತಾ : ವರ್ಷದ ಬಹುದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಆರ್ಯರು ಸಂಚಾರದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ : ನಿವಾಸಕ್ಕಿಂತ ಪ್ರವಾಸವೇ ಹಿತ.

ಸುತನುಕಾ : ಅಥವಾ — ಕವಿಗಳಿಗೆ ನಿವಾಸಶೃಂಗಾರಕ್ಕಿಂತ ಪ್ರವಾಸಶೃಂಗಾರವೇ ಪ್ರಿಯ ಎನ್ನಬಹುದಲ್ಲವೆ ?

ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ : ಗೃಹಸ್ಥನಲ್ಲದೆ ಕೇವಲ ಗೃಹವಾನ್ ಆಗಿರುವ ನನಗೆ ಅಂಥ ದ್ವಂದ್ವವೆಲ್ಲಿ ? — ಬೇಕಿದ್ದರೆ ಹೀಗೆನ್ನು : ನಿವಾಸವಿಪ್ರಯೋಗಕ್ಕಿಂತ ಪ್ರವಾಸವಿಪ್ರಯೋಗವೇ ಪ್ರಿಯ ಎಂದು !

[ಚಂದ್ರ ಮತ್ತು ಸುತನು ನಗುವರು, ಅವರನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಸುಸಂಗದೆಯೂ ನಗುವಳು]
 ಸುಸಂಗತಾ : ವಸಂತಪೂರ್ಣಿಮೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಆರ್ಯರು ನಗರಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದಂತಾಯಿತು.

ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ : ಅನ್ಯಥಾ ವಂಚಿತನಾಗುತ್ತಿದ್ದೆ.

ಸುಸಂಗತಾ : ಆರ್ಯರು ಹೊರಡುವಾಗ ಈ ಬಾರಿ ಅಜ್ಜ ಕಾಳ ನೃತ್ಯ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿತ್ತು.

ಸುತನುಕಾ : ಮುಗ್ಧೆ, ನಿನ್ನ ಅಜ್ಜ ಕಾಳ ನೃತ್ಯವೇ ವಸಂತಪೂರ್ಣಿಮೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿದೆಯೇನು ?

ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ : ಆಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ತರ್ಕಿಸಿದ್ದಾಳೆ, ನಾಯಿಕೆ ನಾನು ಪ್ರವಾಸ ಹೊರಟಾಗ ಪ್ರಭುಗಳು ಅಸ್ವಸ್ಥರಾಗಿದ್ದರು ; ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಶಾಂತಿಯ ಸೂಚನೆಯಿತ್ತು. ಆದರೆ, ಈ ನಗರದ ವೈಚಿತ್ರ್ಯ ತಿಳಿದ ನನಗೆ, ವಸಂತ ಪೂರ್ಣಿಮೆ ಬಂದಿತೆಂದರೆ ಮತ್ತೆಲ್ಲ ವಿಸ್ಮೃತವಾಗಿ ನಗರ ಆನಂದ ನಂದನವಾಗಿ ಬಿಡುವುದೆಂಬ ಭರವಸವಿತ್ತು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾದದ್ದು ನಿನ್ನ ಸ್ಪರ್ಧಾನೃತ್ಯ.

ಸುತನುಕಾ : ರೂಪದಕ್ಷರು ಕೃಪೆಮಾಡಿದರೆನ್ನುತ್ತೇನೆ.

ಸುಸಂಗತಾ : ಕಳೆದ ಮಾಘ ಅಮವಾಸ್ಯೆಯ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಆರ್ಯ ದೇವದತ್ತರು ಅಜ್ಞಾತವಾಗಿ ನಗರಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದರು. ಅದೇ ರಾತ್ರಿ 'ದ್ಯುಲೋಕಮನೋಹರ'ದ ಭಿತಿಯ ಮೇಲೆ ಅದ್ಭುತ ವರ್ಣಚಿತ್ರವೊಂದನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ವಸಂತಪೂರ್ಣಿಮೆಯೆಂದು ಆ ಆಲೇಖ್ಯದ ಅಭಿನಯಸ್ಪರ್ಧೆಗಾಗಿ ಎಂದಿನಂತೆ ಅಜ್ಜ ಕಾಳನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸುವ ಪತ್ರಿಕೆಯೊಂದನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕಳಿಸಿ, ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಪಾತಕಾಲ ಅವರು ಅದೃಶ್ಯರಾಗಿದ್ದರು.

ಸುತನುಕಾ : ಹಲಾ ಆರ್ಯರು ನಗರಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿಯೂ ಈ ವಾರ್ತೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದೆಯೇನು ?

ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ : ವಾರ್ತೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಇಂದು, ರೂಪದಕ್ಷ ಪುನಃ ನಗರಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯದ ವಾರ್ತೆಯೂ ತಿಳಿಯಿತು. ನಗರದ ತುಂಬ ಈ ವಾರ್ತೆಗಳೇ ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ಪ್ರಸರಿಸುತ್ತಿವೆ.

ಸುತನುಕಾ : ಇಲ್ಲಿಗೂ ಜನರ ಜಿಹ್ವೋದ್ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಚ್ಯುತರಾಗಲಿಲ್ಲ ನಾವಿಬ್ಬರು !

ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ : ನಗರಪರಿಭ್ರಮಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ನೋಡಿದ್ದೇನೆ ನಾಯಿಕೆ : ಇಂದಿನ ಉತ್ಸವದ ಕುತೂಹಲಸಮಸ್ತವೂ ಸೀತಾಮಂದಿರ ಹಾಗೂ ದ್ಯುಲೋಕಮನೋಹರಗಳ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾವಲಯ ರಚಿಸಿದೆ. ನಾಟ್ಯಮಂದಿರಗಳ ರೂಪಮಂದಿರಗಳ ಮಧ್ಯಂತರದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮಾವಿಲಾಸಗೋಳಿಸುತ್ತಿರುವ ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರ ವಾರ್ತಾಕೌತುಕಕ್ಕೆ ಇಂದಿನ ಆನಂದಕೋಲಾಹಲವೆಲ್ಲ ಹಿನ್ನೆಲೆ

ಮಾತ್ರವಾಗಿದೆ....ನಾಯಿಕೆ, ಜನರ ಹರ್ಷಸಮೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ತಾವು ಅಗಣ್ಯರಾಗಿ ಹೋಗಿರುವೆವೆಂದು ಸಂಕಟಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ನಮ್ಮಂಥ ಚಂಡಪ್ರಚಂಡ ಕವಿಗಾಯಕರು ಮಾತ್ರ ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಭಾಗ್ಯದಿಂದ ಅಸೂಯೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಸುಸಂಗತಾ : ಆರ್ಯರು ಕೂಡಾ ?

ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ : ನಾಯಿಕೆಯನ್ನು ಕೇಳು, ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ : ಉತ್ತಮ ಕವಿಯ ಪ್ರಪಂಚವು ಲಕ್ಷಣ ಅಸೂಯೆ !

ಸುತನುಕಾ : ಆರ್ಯರಂಥವರೂ ಅಸೂಯೆಗೊಂಡಿದ್ದರೆ ಈ ನರ್ತಕಿ ಅದೊಂದು ಅಲಂಕೃತಿಯೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಸುಸಂಗತಾ : ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಭಟ್ಟಶಂಕರರ ಶಿಷ್ಯೆ ಸುಕೇಶಿಯ ನಾಟ್ಯಪ್ರದರ್ಶನ ವಿದ್ವಿತ್ತಲ್ಲವೆ? ಆರ್ಯರು ಉಪಸ್ಥಿತರಿದ್ದರೇನು ?

ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ : ಈ ದಿನವೆಲ್ಲ ಉತ್ಸವಕ್ಕೊಂದೇ ನನ್ನನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.... ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ' ಸ್ವಪ್ನೋರ್ವತೀಯ 'ವೆಂಬ ಅಂಕದ ಪ್ರಯೋಗವಿತ್ತು. ಭಟ್ಟ ಶಂಕರರ ಶಿಷ್ಯೆ ಕರುಣನೇಪಥ್ಯದಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಾಳೆ....ಅನಂತರ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ, ಗಾಯನಗೋಷ್ಠಿಯ ಮಲ್ಲಿಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಉಪಸ್ಥಿತನಿದ್ದೆ ! (ಸುತನುಕಾಳು ನಗುವಳು; ಅನಂತರ ಸುಸಂಗತಾ ಕೂಡ ನಗುವಳು.) ಅಪರಾಹ್ನ ಪ್ರಭುಗಳ ಕಾವ್ಯ ಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಆಂತರ್ಯಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ರೂಪದಕ್ಷನ ದರ್ಶನವಾಯಿತು.

ಸುತನುಕಾ : ಓ, ಹಾಗಾದರೆ ಮಿತ್ರಸಮಾಗಮವಾಗಿದೆ !

ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ : ಪ್ರಭುಗಳ ಆಂತರ್ಯಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಆತನ ದರ್ಶನವಾಯಿತು ; ಸಂಭಾಷಣಕ್ಕೆ ಅವಸರ ಒದಗಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿಂದ ನೇರ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನನಗೆ ರೂಪದಕ್ಷನ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಕುರಿತು ಬಂದೆ.

ಸುತನುಕಾ : ಆರ್ಯರ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸುವಲ್ಲಿ ರೂಪದಕ್ಷರೇ ನನಗಿಂತ ಸಮರ್ಥರು.

ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ : ನಾಯಿಕೆ, ಕವಿಯ ಉಕ್ತಿಮಾತ್ರ ವ್ಯಂಗ್ಯವೆಂದು ಭಾವಿಸಿರುವೆಯಾ? ಆತನ ದೃಷ್ಟಿಯೂ ವ್ಯಂಗ್ಯ! ನಾನು ಸಮೂಹದ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಾಣಲೆತ್ತಿಸುವವನು, ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಸಮೂಹವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳಲೆತ್ತಿಸುವವನು. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನು ಕುರಿತ ಜನವಾಕ್ಯಗಳು ನನ್ನನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿದವು. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷದರ್ಶನಕ್ಕಿಂತ ಪರೋಕ್ಷದರ್ಶನ ನನಗೆ ಪ್ರಿಯ. ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳು ನನ್ನ ಅಹಂಕಾರದ ಛಾಯೆಯಿಲ್ಲದೆ ಏನನ್ನು ತೋರಿಸಬಲ್ಲವು ? ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನೋಡುವುದನ್ನು ಕಾಲಾಂತರ ದೇಶಾಂತರ ಅಕ್ಷಂತರಗಳಿಂದ ನೋಡಲಿಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ ನಾಯಿಕೆ, ರೂಪದಕ್ಷನಲ್ಲಿ

ಹೇಗೂ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ನಾನು ಆತನಿಂದ ಕೇಳಲಿಚ್ಛಿಸುವ ಕಥೆಯೇ ಬೇರೆ !

ಸುತನುಕಾ : ಆರ್ಯ, ಪ್ರಥಮದಲ್ಲಿ ಜನರು ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಪ್ರಣಯವನ್ನು ತಾವೇ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಆದ್ರ್ವಜಿಹ್ವೆಯಲ್ಲಿ ಆಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಅನಂತರ ಅವರ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯದ ಕಥಾನಕಗಳು ಬೆರೆತುವಂತೆ. ಈಚೆ, ಪ್ರಣಯಕ್ಕೆ ಬದಲು ದ್ವೇಷವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಜನ ಆಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವರೆಂದೂ ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಪ್ರಾಯಶಃ, ನೀವು ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಹಾಗೂ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ವಿಲಕ್ಷಣ ಸ್ಪರ್ಧೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಇವುಗಳ ಹಿಂದೆ ದೀರ್ಘರಮ್ಯ ಕಥೆಯೊಂದನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿರುವರೆಂದು ತರ್ಕಿಸುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ, (ಮೆಲುನಗೆ ಯೊಡನೆ) ಆರ್ಯರ ನೂತನಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ವಸ್ತುವಾಗಬಲ್ಲ ಅಂಥ ಯಾವ ಕಥೆಯೂ ಘಟಿಸಲಿಲ್ಲ ! ಮೊದಲಿಗೆ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಸ್ನೇಹವಿತ್ತು ; ಅದರಿಂದ ಮೊದಲಾದ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿದೆ, ಇಷ್ಟೇ ಕಥೆ.

ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ : ರೂಪದಕ್ಷ ಅಜ್ಞಾತನಾಗಿ ನಗರಕ್ಕೆ ಬಂದುಹೋದದ್ದು ?

ಸುತನುಕಾ : ಅದು ಅವರ ಆಗಮನನಿರ್ಗಮನದಷ್ಟೇ ಅಜ್ಞಾತ ! ಕಳೆದ ಮಾಘ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ರಾತ್ರಿ ಅವರು ನಗರದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದರೆಂಬುದು ಮತ್ತು ಅದೇ ರಾತ್ರಿ 'ದ್ಯುಲೋಕಮನೋಹರ'ದಲ್ಲಿ ಆಲೇಖ್ಯವೊಂದನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದರೆಂಬುದು ನನಗೆ ತಿಳಿದದ್ದು ಅನಂತರ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಅವರ ಹ್ರಸ್ವಪತ್ರಿಕೆಯೊಂದು ಇಲ್ಲಿ ಬಂದಾಗ.

ಸುಸಂಗತಾ : ಆರ್ಯರಿಗೆ ಹೇಳಬಹುದಾದ ಕೌತುಕವೆಂದರೆ, ಅದೇ ರಾತ್ರಿ ಅಜ್ಜು ಕಾಳ ಈ ಅನರ್ಘ ವಸಂತಾಭರಣಗಳು ಅವಶ್ಯವಾಗಿದ್ದವು.

ಸುತನುಕಾ : ಅದು ಕಾಕತಾಲೀಯ ಆರ್ಯ. ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಚೋರರು ಅಪಹರಿಸಿದ್ದರು. ಮತ್ತೊಂದು ವಾರದಲ್ಲಿ ನಗರಪಾಲಕರ ಶ್ರಮದಿಂದ ಚೋರರೂ ಸಂಗಡ ಆಭರಣಗಳೂ ದೊರೆತವು ಹಲಾ, ಒಳಗೆ ನರ್ತನ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವುದಿದೆ.

[ಹೆಣ್ಣು ಕ್ಷಯಿಸುವುದು. ಈತನಕ ಇದ್ದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ವಾದ್ಯಗಳು ಬದಲಾಗಿ ಮುಂದಿನ ಪ್ರಸಂಗಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಚಿತ್ರವಾದ್ಯಗಳು ಆರಂಭವಾಗುವುವು,]

ಸುತನುಕಾ : ಆರ್ಯ, ಸುಸಂಗದಾಳ ಅಪಪ್ರಸಂಗದಿಂದ ವ್ಯಥಿತಳಾಗಿದ್ದೇನೆ, ಕ್ಷಮೆ ಯಾಚಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ರೂಪದಕ್ಷರ ಶೀಲಸಂಪತ್ತಿನೆದುರು ಇಂಥ ಮಾತು ಎಷ್ಟು ಹೀನವೆಂಬುದನ್ನು ನಾನು ಬಲ್ಲೆ.

ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ : ನಾನು ಅದನ್ನು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ, ನಿನ್ನ ಕಥನವನ್ನೇ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ನಾಯಿಕೆ. ಕಥನ ತುಂಬ ಹ್ರಸ್ವವಾಯಿತು, ರೂಕ್ಷವಾಯಿತು ಅಥವಾ, ಆ ಕುರಿತ ನನ್ನ ಪ್ರಶ್ನವೇ ರೂಕ್ಷವಾಗಿತ್ತು

ಸುತನುಕಾ : ಆರ್ಯ, ಅನ್ಯಥಾ ಭಾವಿಸಬಾರದು. ರೂಪದಕ್ಷರಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಗೌರವವಿದೆ. ತದ್ಭಾವಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವಲ್ಲಿ ನಾನು ಅಶಕ್ತಳು.

ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ : ಆತನನ್ನು ಯಾರು ತಾನೇ ಗೌರವಿಸದೆ ಇರಬಲ್ಲರು ನಾಯಿಕೆ ? —
ಅದೊಂದು ಪ್ರತಿಭೋನ್ನತ ವಿದ್ಯುಚ್ಛೇತನ !

ಸುತನುಕಾ : ಇಂದಿಗೂ, ರೂಪದಕ್ಷರ ಆಕರ್ಷಣೀಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಯಾವ ಅಂಶವೂ ನನಗೆ ಅಪ್ರಿಯವೆನಿಸಿದುದಿಲ್ಲ, ಅವರ ದೈತ್ಯಾಹಂಕಾರವೊಂದಲ್ಲದೆ.

ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ : ಅಹಂಕಾರ ?

ಸುತನುಕಾ : (ಈಷದುದ್ದೇಗದಿಂದ) ಈ ಒಂದು ಅಂಶದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಯಾರಿಗಿಂತ ಸಮೀಪದ ಅನುಭೂತಿ ನನಗಿದೆ ಆರ್ಯ ... ಸಾಮಾನ್ಯ ಅಹಂಕಾರವೆ ?... ಅದು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಉತ್ತೇಜಿತವಾಗಿ ಮನುಷ್ಯಗಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಆಸುರೀಗುಣದ ಪರಮಾವಧಿಗೆ ಒಂದು ಅಸಾಧಾರಣ ನಿದರ್ಶನವನ್ನೊದಗಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ ! ಅಂಥ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವರು ಹಿಂಸ್ರಪಶುವಾಗುತ್ತಾರೆ, ಅನೂಹ್ಯ ರಾಕ್ಷಸ ರಾಗುತ್ತಾರೆ !

ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ : ನಿನ್ನ ಇಂಥ ಅನುಭೂತಿಗಾಗಿ ನನ್ನ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಅನುಕಂಪನ ವಿದೆ ನಾಯಿಕೆ. ನಿನ್ನ ಅನುಭೂತಿಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದಲ್ಲ. — ಆದರೂ ಇದೊಂದು ಮಾತನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ : ರೂಪದಕ್ಷನಲ್ಲಿ ಅಂಥ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ನಾನು ಕಾಣಲಿಲ್ಲ.

ಸುತನುಕಾ : (ಈ ಮತ್ತೆ ಮುಂದಿನ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಸುತನುಕಾ ಮತ್ತಷ್ಟು ಉದ್ದೇಶಿತ ಳಾಗಿ ತೋರುತ್ತಾಳೆ.) ನೀವು ಕಾಣಲಿಲ್ಲ, ಜಗತ್ತೇ ಕಾಣಲಾರದು ! ಆದರೆ ನಾನೊಬ್ಬಳು, ಈ ಹತಭಾಗ್ಯೆಯೊಬ್ಬಳು ಸ್ಪಷ್ಟ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಅನುಭವಿಸಿದ್ದೇನೆ... ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡರೆ ನನ್ನ ಅಂತಃಕರಣವೆಲ್ಲ ರೋಮಾಂಚಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ! ಚಿತ್ತ ಕ್ರೋಶಕ್ರೋಶ ದೂರ ಸಿಡಿದು ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ ... ಓಹ್ ! ನಾನು ಅದನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವುದೂ ಅಸಾಧ್ಯ, ನೀವು ಗ್ರಹಿಸುವುದಂತೂ ಅತ್ಯಂತ ಅಸಾಧ್ಯ !

ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ : ಒಮ್ಮೆ ರೂಪದಕ್ಷನೂ ನಿನ್ನ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಇಂಥದೇ ಮಾತು ಗಳನ್ನು ಹೇಳಬಹುದು—ಆಗ ?

ಸುತನುಕಾ : ನನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ಅವರೇ ಪ್ರಮಾಣ ಕೊಟ್ಟರೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. — ಅಥವಾ, ಅವರು ಇಚ್ಛೆ ಬಂದಂತೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಿ, ನನಗೆ ಅವರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಅವರಲ್ಲಿ . . ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು ಆರ್ಯ, ನನ್ನ ಆಂತರ್ಯಜುಗುಪ್ಸೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜನಗೊಳಿಸಬಾರದಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ : ನಾಯಿಕೆ, ನಿನ್ನ ಭಾವಗಳು ನಿರಾಧಾರ ಕಲ್ಪಿತಗಳಲ್ಲವೆಂದು ಸಿದ್ಧ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಮಾತ್ರ ನಾನು ಪ್ರಶ್ನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಸುತನುಕಾ : ಆರ್ಯ, ನನ್ನ ಭಾವಗಳು ನಿರಾಧಾರವಲ್ಲವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ನಿಮಗೆ ನಿದ.

ಶನ ಬೇಕಲ್ಲವೆ? ... ಒಂದು ಅಕಾಲಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ದೀರ್ಘವತ್ಸರಗಳ ನಿದರ್ಶನ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೀರಿ! ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ, ಅಹೋರಾತ್ರಿಗಳ ಕ್ಷಣಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೂ ನನ್ನನ್ನು ಉನ್ನತತೆಯ ನರಕರಾರವದಲ್ಲಿ ಹಿಂಸಿಸಿದ ಆ ಅಹಂಕಾರಕ್ಕೆ ಈಗ ಯಾವ ನಿದರ್ಶನವನ್ನು ಕೊಡಲಿ? ... ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ನೋಡಿದ ಈ ಚಂದ್ರ-ಶಾಲೆಯ ಯವಯವಗಳು, ಈ ವಸಂತನೇಪಥ್ಯದ ತಂತುತಂತುಗಳು ಮೂಕ ನಿರ್ಜೀವವಾಗಿರುವಾಗ ಮತ್ತಾವ ನಿದರ್ಶನವನ್ನು ಕೊಡಲಿ? ... ಅಥವಾ, ಆರ್ಯ, ಇನ್ನು ಅತ್ಯಲ್ಪ ಅವಕಾಶದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಅಂತರ್ಗೋಪಿತ ಪ್ರತಿ ಶೋಧವೇ ಅದಕ್ಕೆ ನಿದರ್ಶನ ಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ : ಚಕ್ಕು ಹೀನವಾದ ಪ್ರತಿಶೋಧದ ನಿದರ್ಶನ ?

ಸುತನುಕಾ : ಆರ್ಯ, ದೀರ್ಘಕಾಲದಿಂದ ಗುಹಾಗೋಪಿತವಾಗಿರುವ ನನ್ನ ಪ್ರತಿ ಶೋಧವನ್ನು ಉತ್ಪಾಟನ ಮಾಡಲೆತ್ತಿ ಸುತ್ತಿದ್ದೀರಿ ನೀವು !

ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ : ನಾಯಿಕೆ, ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷ ಪ್ರತಿಪಕ್ಷಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಯಾರೊಬ್ಬರನ್ನು ಪೋಷಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ನನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಲ್ಲ ರೂಪದಕ್ಷ ನನಗೆ ಪ್ರಿಯ, ಸತ್ಯ. ಆದರೆ ನಾನು ಈಗ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಪ್ರಿಯಾಪ್ರಿಯತೆಯ ಆಚೆಯಿಂದ.

ಸುತನುಕಾ : ಆರ್ಯ, ಬಹುಶಃ ನಾನು ಉತ್ತೇಜಿತಳಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ವಾಣಿ ದರಿದ್ರವಾಗಿದೆ ಅಥವಾ, ನಾನು ಸರ್ವಸ್ವ ದರಿದ್ರಳಾಗಿದ್ದೇನೆ- ಈ ದಾರಿದ್ರ್ಯಾಂಧಕಾರದ ಚೂಲಜ್ವಲೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಾನು ಸ್ಪಷ್ಟ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಆ ಔಜ್ವಲ್ಯದಲ್ಲಿನ ರೂಪದಕ್ಷರ ಪರಿಹಾಸಪ್ರತಿಮೆ ನನ್ನ ಏಕೈಕ ಲಕ್ಷ್ಯವಾಗಿದೆ ನನ್ನ ಜೀವನಸಮಸ್ತವನ್ನೂ ನ್ಯಾಸವಾಗಿಟ್ಟು ಆ ಪರಿಹಾಸವನ್ನು ಶತಚೂರ್ಣಗೊಳಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ : ಸ್ಥಿರಳಾಗು ನಾಯಿಕೆ ಒಂದು ವರ್ಷದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಇಂದು ಮಾತ್ರ ನಾನು ರೂಪದಕ್ಷನನ್ನು ನೋಡಿದೆ. ನಾಗರಕಪ್ರಮದೆಯರ ಅಕ್ಷಿ ಲೋಭಕ್ಕೆ ಅಲಂಕಾರವಾಗಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆತನ ಶರೀರಸಾಷ್ಟವ ಅಂಗ ಕಾಂತಿ ನಿನಗೆ ಅಪರಿಚಿತವೆ ? ಅಂಥ ಗಾತ್ರ ಇಂದು ಏನಾಗಿದೆ ಬಲ್ಲೆಯಾ ? ಹನ್ನೆರಡು ಮಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ಹಿಂಸ್ರವತ್ಸರಗಳ ವಕ್ರಕುಹರವನ್ನು ದಾಟಿ ಬಂದ ರೂಪದಕ್ಷ ಇಂದು ಅಕಾಲವೃದ್ಧನಾಗಿದ್ದಾನೆ, ಜೀರ್ಣನಾಗಿ ದ್ದಾನೆ.

ಸುತನುಕಾ : (ಈಷದ್ಗದ್ಗದಸ್ವರದಲ್ಲಿ) ಆರ್ಯ ...

ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ ... ಮುಖ ಜಪಾಕುಸುಮದಂತೆ ಪಾಂಡುರವಾಗಿದೆ, ಜೀರ್ಣಫಲ ದಂತೆ ರೇಖಿತವಾಗಿದೆ ; ಗಾತ್ರ ಶುಷ್ಕಕಾಷ್ಠದಂತೆ ಆಕುಂಚಿತವಾಗಿದೆ ... ಆ ಅಕ್ಷಿ ತೇಜಸ್ವಿನಿಂದಲ್ಲದೆ ಇಂದು ಆತನನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಕೂಡ ಅಸಾಧ್ಯ !

ಸುತನುಕಾ : (ಪೂರ್ಣ ಗದ್ದದಳಾಗಿ) ಆರ್ಯ, ಈ ನಿರ್ಭಾಗ್ಯಳನ್ನು ನೀವೂ ನಿಷ್ಕರ
ಳೆಂದು ಭಾವಿಸುವಿರಾ ?

ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ : ಅನಗತ್ಯವಾಗಿ ನಾನೇಕೆ ಹಾಗೆ ಭಾವಿಸಲಿ ?

ಸುತನುಕಾ : ಸತ್ಯ ಆರ್ಯ. ನೀವು ಸ್ವತಃ ಏನನ್ನೂ ಭಾವಿಸುವುದಿಲ್ಲ ! ಅನ್ಯರ
ಮಾನಸಸರಸ್ಸಿನ ಭಾವತರಂಗಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ಭಾವರಾಗಿಯೇ ಕ್ರೇಡಿಸುವವರು
ನೀವು ! ... (ನಿಟ್ಟುಸಿರುಡುವಳು.)

[ಹೆಚ್ಚು ವೃದ್ಧಿಸುವುದು ; ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ವಾದ್ಯಗಳು ಪಲ್ಲಟಿಸಿ ಯಥಾಪೂರ್ವವಾಗುವುವು.]

ಸುಸಂಗತಾ : ಅಜ್ಜುಕಾ, ದೀಪವನ್ನಿರಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಸುತನುಕಾ : ಓ, ಇಷ್ಟು ಬೇಗ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಮಯವಾಗಿದೆ ! ... ಹಲಾ ...

ಸುಸಂಗತಾ : ಇನ್ನೊಂದು ದೀಪ ತರುತ್ತೇನೆ.

ಸುತನುಕಾ : ಬೇಡ, ಬಂಧುಲನನ್ನು ನೋಡು.

[ಹೆಚ್ಚು ಕ್ಷಯಿಸುವುದು]

ಸುತನುಕಾ : ... ಇಂದಿನ ನೃತ್ಯದ ಯಶಸ್ಸಿಗಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಆಶೀರ್ವದಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆ
ಆರ್ಯ ?

ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ : ನಿನ್ನನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸಲೆಂದು ಬಂದವನು ನಾನು — ಒಳ್ಳೆಯದು,
ಆಶೀರ್ವದಿಸುತ್ತೇನೆ. ಮಧುಹೃದಯದ ಪೂರ್ಣಕುಂಭವನ್ನು ಚೆಲ್ಲಿ ಆಶೀ-
ರ್ವದಿಸುತ್ತೇನೆ : ಜೀವನದ ಜಯಸಮಸ್ತವನ್ನೂ ವರ್ಧಿಸಲಿ ನಿನ್ನ ಇಂದಿನ
ವಿಜಯ !

ಸುತನುಕಾ : ನನ್ನ ನೃತ್ಯಜೀವನದ ಅನಲ್ಪಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯಪಾದರೊಬ್ಬರನ್ನು
ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೊಬ್ಬರನ್ನು ಆಶೀರ್ವಾದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಇದು
ಎರಡನೆಯ ಬಾರಿ ಮಾತ್ರ ! ಆರ್ಯ, ಅನುಗ್ರಹವಾಯಿತು ಮತ್ತು,
ಆರ್ಯ, ನನಗೇ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗುತ್ತಿದೆ : ಒಂದು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಪೂರ್ವವಾಗಿ
ಎಷ್ಟೊಂದು ಉತ್ತೇಜಿತಳಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆ ನಾನು !

ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ : ನಾಯಿಕ, ನನ್ನ ನೂತನ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ನನಗಿಂತ ಮಧುರವಾಗಿ
ಕಥಿಸಬಲ್ಲೆ ನೀನು !....ಒಳ್ಳೆಯದು, ಮತ್ತೆ ಅವಕಾಶವಡೆಯುತ್ತೇನೆ....ಪಕ್ಷಿ
ಕೋಶವನ್ನು ಅನಾವೃತಗೊಳಿಸಿ ಲಘುವಾಗಿದ್ದೀಯೆ ; ಇಂದಿನ ನೃತ್ಯದಲ್ಲಿ
ಈ ಲಾಘವವನ್ನೂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ.

[ಹೆಚ್ಚು ವೃದ್ಧಿಸುವುದು.]

ಸುಸಂಗತಾ : ಪ್ರದೋಷಪೂಜೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯಪಾದರೇ ಇಲ್ಲಿ ದಯೆ
ಮಾಡುವರಂತೆ.

ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ : ನಾನಿನ್ನು ಹೊರಡುತ್ತೇನೆ ನಾಯಿಕೆ.

ಸುತನುಕಾ : ಆಚಾರ್ಯಪಾದರ ದರ್ಶನಮಾಡಿ ಹೋಗಬಹುದಲ್ಲವೆ ?

ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ (ಸಹಾಸ) ಮತ್ಸ್ಯಾವತಾರ ನೃಸಿಂಹಾವತಾರಗಳ ಸಮಾಗಮ ! ?

ಸುತನುಕಾ : ಪ್ರಹೇಲಿಕೆ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ : ವೇದೋದ್ಧರಣಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದ ನೂತನ ಅವತಾರ ನಿಮ್ಮ ಆಚಾರ್ಯ ಪಾದರದು ; ನಾನು ಹೇಗೂ ಕವಿ, ಪ್ರಿಯಜನರ ಹೃದಯವನ್ನೆ ಭೇದಿಸುವ ವನು ! ... ಕೇವಲ ಪರಿಹಾಸ ನಾಯಿಕೆ, ಆಚಾರ್ಯಪಾದರನ್ನು ನಿಂದಿಸುತ್ತಿರುವೆ ನೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಡ.

ಸುತನುಕಾ : ಹಲಾ

[ಹೆಜ್ಜೆ ಹೊಡೆದು ಅನಂತರ ವೃದ್ಧಿಸುವುದು.]

ಸುತನುಕಾ : ಆರ್ಯ, ಅಲ್ಪ ಫಲೋಪಹಾರಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು.

ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ : ಒಳ್ಳೆಯದು, ... ಬರುತ್ತೇನೆ.

[ಹೆಜ್ಜೆ ಹೊಡೆದು.]

ಸುತನುಕಾ : ಹಲಾ, ಆಚಾರ್ಯಪಾದರ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರು.

[ಹೆಜ್ಜೆ ಹೊಡೆದು.]

ಸುತನುಕಾ : (ಸ್ವಗತ) ... ಗುಹೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಗಂಧರ್ವಲೋಕವನ್ನು ಬಿಳಿಸುವ ಕವಿಯೆ, ನಿನಗೆ ಸರ್ವತ್ರ ಜಯವಿರಲಿ ! ... ಆದರೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷದ ಕರ್ತವ್ಯದಿಂದ ವಿಸ್ಮೃತಳಾಗಲಾರೆ ! ... ರಾತ್ರಿ ಕಳೆದು ನಿನ್ನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತೇನೆ ಕವಿಯೆ ! ... ನನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ, ... ಅನ್ಯರೊಬ್ಬರ ಸಲುವಾಗಿಯೂ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ, ... ಅನ್ಯರಿಲ್ಲರ ಸಲುವಾಗಿ ಕೂಡ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ : ನಿನಗೆ ಸರ್ವತ್ರ ವಿಜಯವಿರಲಿ ! ...

[ಹೆಜ್ಜೆ ಹೊಡೆದು.]

ಸುಸಂಗತಾ : ಆಚಾರ್ಯಪಾದರ ಆಗಮನವಾಗುತ್ತಿದೆ ಅಜ್ಜ ಕಾ.

ಸುತನುಕಾ : ಬರಮಾಡು.

[ಹೆಜ್ಜೆ ಹೊಡೆದು ಅನಂತರ ಎರಡು ಹೆಜ್ಜೆಗಳು ವೃದ್ಧಿಸುವುವು. ಪುನಃ, ಮತ್ತೊಂದು ಹೊಡೆದು]

ಸುತನುಕಾ : (ಸಸಂಭ್ರಮ) ಶಿಷ್ಯೆ ಅಭಿವಾದಿಸುತ್ತಾಳೆ ಆಚಾರ್ಯ.

ಆಚಾರ್ಯ : ಏಳು ವತ್ಸೆ. ನಿನಗೆ ಭದ್ರವಾಗಲಿ.

[ಹೆಜ್ಜೆ ಹೊಡೆದು.]

ಸುತನುಕಾ : ಅರ್ಘ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಕೃಪೆಯಾಗಲಿ.

ಆಚಾರ್ಯ : ಸ್ವಸ್ತಿ. ರಸವತಿಯಾಗು, ಯಶಸ್ವತಿಯಾಗು.

ಸುತನುಕಾ : ... ಪೀಠ ಅಲಂಕೃತವಾಗಲಿ. ಹಲಾ ...

[ಹೆಜ್ಜೆ ಹೊಡೆದು.]

ಆಚಾರ್ಯ : ವತ್ಸೆ, ಪೂರ್ವಪ್ರಯೋಗ ಕುಶಲವೆ ?

ಸುತನುಕಾ : ಆಚಾರ್ಯಪಾದರ ಆಶೀರ್ವಾದದಿಂದ.

ಆಚಾರ್ಯ : ಅಸ್ತು ವತ್ಸೆ, ನಿನಗೆ ಅಜ್ಞಾತವಲ್ಲ : ಇಂದಿನ ನೃತ್ಯಯೋಜನೆ ಭರತ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಅಲಂಕಾರಪ್ರಾಯವಾಗುವಂಥದು, ಪಂಡಿತಜಿಹ್ವೆಗಳ ಮುಕ್ತಾಫಲವಾಗುವಂಥದು, ಸಾಮಾಜಿಕರಿಗೆ ರಸನಿಕೇತನವೆನಿಸುವಂಥದು. ಇದರ ರೂಪಕಲ್ಪನದಲ್ಲಿ ರೂಪದಕ್ಷದೇವದತ್ತನ ಕಾಶಲ ಪರೀಕ್ಷೆಯಾಗಿದೆ, ನೃತ್ಯಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ, ಶಿಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಆಚಾರ್ಯನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಪರೀಕ್ಷೆಯಾಗಿದೆ; ಇನ್ನು ಇದರ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಸತ್ತ್ವಪರೀಕ್ಷೆಯಾಗಲಿದೆ.

ಸುತನುಕಾ : ಆಚಾರ್ಯಪಾದಗಳನ್ನು ಗೌರವಪೂರ್ವಕ ಸ್ಮರಿಸಿ ಈ ಶಿಷ್ಯ ವಿನಯದಿಂದ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸುತ್ತಾಳೆ : ಆಚಾರ್ಯಪಾದರ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಮಗಧಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ನಾಯಿಕಾಮಣಿಯೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಈ ಸುತನುಕಾ ಇಂದು, ಈ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ, ಭರತಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರಯೋಕ್ತೃಗಳ ಅಕ್ಷಿಮಣಿಯಾಗುವಳೆಂಬ ವಿಶ್ವಾಸವಿದೆ.

ಆಚಾರ್ಯ : ಭಲಾ ! ನಾನಿದನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ ಆದರೆ, ವತ್ಸೆ, ಜಾಗೃತಿಗಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ, ಅವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕಾಗಿಯಲ್ಲ : ಇಂದು ನಿನ್ನ ಉಚ್ಚಗ್ರಹಗಳು ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಗಿವೆ. ಭೀತಿ ಬೇಡ. ತಕ್ಕ ಉಪಶಮನವೂ ನಡೆದಿದೆ. ಜಾಗೃತಳಾಗಿ ಏಕೋದ್ಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪ್ರವೃತ್ತಳಾಗು. ಯಶಸ್ವತಿಯಾಗುವೆ.

ಸುತನುಕಾ : ಆಚಾರ್ಯಪಾದರ ಆಶೀರ್ವಾದವಲಯದಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಿತಳಾಗಿರುವವಳನ್ನು ಗ್ರಹದೃಷ್ಟಿಯ ವ್ಯಂಗ್ಯ ತಾಕಲಾರದೆಂದು ನನ್ನ ದೃಢ.

ಆಚಾರ್ಯ : ವಿಶ್ವಸ್ತನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನಿನಗೆ ಭದ್ರವಾಗಲಿ ! ... ವತ್ಸೆ, ನಿನ್ನ ಮನನಕ್ಕೆಂದು ಪುನಃಸ್ಮರಣ ಇದು : ನಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಯ ಸಾಮಾಜಿಕರ ಸಾಧುವಾದವಲ್ಲ, ಸದ್ಯಃಪರಕೀರಿಯಲ್ಲ. ಜಗತ್ತಿನ ವ್ಯವಹೃತಿಗಳಿಂದ ಬಹುಭಾಗ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿರುವ ನಿನ್ನ ಆಚಾರ್ಯ ಅಂಥ ಅಲ್ಪ ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತನಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಯ ಮಹತ್ತಮವಾದುದು ... ದೇವಪವಿತ್ರವಾದ ಆರ್ಯಾವರ್ತದ ಪುಣ್ಯಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಇಂದು ಪಾಖಂಡಿಗಳು ಹುಟ್ಟಿ ನೇದಗಳನ್ನು ಖಿಲಗೊಳಿಸುವೆವೆಂದು ಕಟೀಬದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರ್ಥ. ನೇದಗಳು ನಿಖಿಲವಾದರೂ ನೇದಭಾವವನ್ನು ಅವರು ಖಿಲಗೊಳಿಸಬಲ್ಲರು. ನೇದಭಾವ ಸಂಪೂರ್ಣ ನಷ್ಟವಾಯಿತೆಂದರೆ ಅಂಥ ಜನರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಅಂಥ ದೇಶಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವೇ ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ ... ಇಂಥ ಪರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೇದದ

ಪುನರುದ್ಧೃತಿಗಾಗಿ — ಅರ್ಥಾತ್ ವೇದಭಾವದ ಪುನರುದ್ಧೃತಿಗಾಗಿ —
ದೀಕ್ಷೆ ತೊಟ್ಟವರು ನಾವು ... ವತ್ಸೆ

ಸುತನುಕಾ : ಮನನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಆಚಾರ್ಯ : ಅಸ್ತು ... ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ ಜ್ಞಾನ ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಬೀಜರೂಪವಾಗಿ
ಸಂಚಿತವಾಗಿದೆ. ವೇದಗಳನ್ನು ಜಿಟ್ಟು ಅನ್ಯಥಾ ಶುದ್ಧಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲ, ಅರ್ಥಾತ್
ಅನ್ಯಥಾ ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ ! ಸಂಪೂರ್ಣ ನಿರ್ಲಿಪ್ತರಾಗಿದ್ದ ಆರ್ಯಮಹರ್ಷಿ
ಗಳು ಕೂಡ ವೇದಸಂಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತರಾಗಿದ್ದರು. ಅದ
ಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಪುರಾಣೋಪವೇದಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ತತ್ಪರಂಪರೆಯ ಭರತ
ಸಂತತಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದವರು ನಾವು. ನಾಟ್ಯವೇದದ ಮೂಲಕವಾಗಿ ವೇದಭಾವ
ಪ್ರಸರಣವೇ ವೇದಭಾವ ಪುನಸ್ಸಾಧನವೇ ನಮ್ಮ ಏಕೈಕ ಲಕ್ಷ್ಯ ... ವತ್ಸೆ.

ಸುತನುಕಾ : ಯಥಾಮತಿ ಗ್ರಹಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಆಚಾರ್ಯ : ಅಸ್ತು ಈ ಪಠ್ಯಂತದ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಸ್ಮರಣದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಇಂದಿನ
ಕರ್ತವ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತಳಾಗು. ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಯಶಸ್ವತಿಯಾಗುವೆ

ಅತಿ ಮುಖ್ಯವಾದದ್ದು ಏಕೋದ್ಯಥ ಲಕ್ಷ್ಯ.

ಸುತನುಕಾ : ಸಾಧಿಸುತ್ತೇನೆ ಆಚಾರ್ಯ.

ಆಚಾರ್ಯ : ಇಂದಿನ ನೃತ್ಯಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಯಾಮಬಾಹುಲ್ಯವಿದೆ. ಕಷ್ಟ
ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಅಪಾಯಕರವೂ ಆದ ವಾಯಾಮ. ಆದರೆ ಅಷ್ಟಮಾತ್ರದಿಂದ
ಈ ನೃತ್ಯ ಅಪೂರ್ವವಾಗದು. ಈ ವ್ಯಾಯಾಮವೆಲ್ಲ ರಸಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನನ್ನು ಉಪ-
ಸರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದರೆ ಇಂದಿನ ನೃತ್ಯ ಅಪೂರ್ವ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ,
ಅದ್ಭುತವೂ ಆದೀತು ... ಅಸ್ತು. ಅಗತ್ಯವಾದುದನ್ನೆಲ್ಲ ಹಿಂದೆಯೇ ತಿಳಿಸಿ
ದ್ದೇನೆ. ಒಂದೊಂದೂ ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿರಲಿ ಆಕಾಶಕೀಚಾರಿಗಳ ಪ್ರಯೋಗ
ದಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಳಾಗಿರು.

ಸುತನುಕಾ : ಆಚಾರ್ಯಪಾದರು ಆಶೀರ್ವದಿಸಬೇಕು.

ಆಚಾರ್ಯ : ನಿನ್ನನ್ನು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ ಹೋಗಲೆಂದೇ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ ... ಅಲ್ಲದೆ
ಇಂದಿನ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ನಾನು ಉಪಸ್ಥಿತನಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಸುತನುಕಾ : ಆಚಾರ್ಯ ...

ಆಚಾರ್ಯ : ಆ ಕುರಿತು ಪ್ರಶ್ನೆ ಬೇಡ. ನಿನಗಾಗಿಯೇ ಅದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ ...
ಮತ್ತು, ಇಗೋ ... ಈ ಯಂತ್ರ ನಿನ್ನಲ್ಲಿರಲಿ. ನರ್ತನ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟ
ದೈವತನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಧರಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

ಸುತನುಕಾ : ಆಜ್ಞೆ ... ಆರ್ಯ ದೇವದತ್ತರು ನಗರಕ್ಕೆ ಮರಳಿರುವ ವಾರ್ತೆ
ಆಚಾರ್ಯಪಾದರಿಗೆ ಅಜ್ಞಾತವಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಆಚಾರ್ಯ : ಹ್ನು ... ವತ್ಸೆ, ನಾನು ಹೊರಡುತ್ತೇನೆ. ಪುನಃ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತೇನೆ: ನಿನ್ನ

ಲಕ್ಷ್ಯ ಸದಾ ಜಾಗೃತವಾಗಿರಲಿ, ಏಕೋದ್ಯಥವಿರಲಿ. ಕರ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ಓಂಕಾರ
ವೊಂದೇ ವಿಜೃಂಭಿಸುತ್ತಿರಲಿ.

ಸುತನುಕಾ : ಆಶೀರ್ವಾದಕ್ಕಾಗಿ ಅಭಿವಾದಿಸುತ್ತೇನೆ

ಆಚಾರ್ಯ : ಸ್ವಸ್ತಿ. ಏಳು. ಯಶಸ್ತ್ರೀಯುತಳಾಗು

ಸುತನುಕಾ : ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ದರ್ಶನ ಪಡೆಯುತ್ತೇನೆ.

ಆಚಾರ್ಯ : ಅಸು

[ಎರಡು ಹೆಜ್ಜೆಗಳು ಕ್ಷಯಿಸಿ ಕ್ಷಣಾನಂತರ ಒಂದು ವೃದ್ಧಿಸುವುದು]

ಸುತನುಕಾ : ಹಲಾ ...

[ಹೆಜ್ಜೆ ವೃದ್ಧಿಸುವುದು.]

ಸುಸಂಗತಾ : ಅಜ್ಜಾ ಕಾ, ಆಚಾರ್ಯಪಾದರು ಇಲ್ಲಿ ಬರುವ ಮೊದಲಲ್ಲಿ ರೂಪದಕ್ಷರು
ಅವರ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದರಂತೆ.

ಸುತನುಕಾ : ಆ ? ! ... ಯಾರು ಹೇಳಿದರು ?

ಸುಸಂಗತಾ : ಆಚಾರ್ಯಪಾದರ ಚೇಟಿ ಹೇಳಿದ. ಕಾರಣ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ.

ಸುತನುಕಾ : (ನಿಟ್ಟು ಸಿರಿಡುವಳು) ... ಹೊರಡಲು ಸಮಯವಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಸುಸಂಗತಾ : ರಥ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಒಳಗೆ ಸಲಕರಣೆಗಳೂ ಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ.

ಸುತನುಕಾ : ಒಳ್ಳೆಯದು. ನೀನು ಹೊರಗೆ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರು.

ಸುಸಂಗತಾ : ಯಾರಾದರೂ ಬರುತ್ತಾರೆಯೇ ?

ಸುತನುಕಾ : ನಾನು ಸಿದ್ಧಳಾಗುತ್ತೇನೆ.

[ಹೆಜ್ಜೆ ಕ್ಷಯಿಸುವುದು.]

ಸುತನುಕಾ : (ನಿಟ್ಟು ಸಿರಿಡುವಳು, ಅನಂತರ, ಸ್ವಗತ) ... 'ಮಾಯವೊ ಮಂತ್ರವೊ
ಯಾರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಬೇಕು ? ' ... 'ನಿನಗೆ ವಿಕಲವ್ಯಾಮೋಹ ! ' ...
'ಹ್ಲಾ, ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ಚಿಂತಿಸಲು ಈಗ ಸಮಯವಿಲ್ಲ ! ನಿನ್ನ ಏಕೋದ್ಯಥ
ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಲಕ್ಷ್ಯ ನರ್ತನ ! ' ...

[ಆಕೆ ಒಳಕ್ಕೆ ತೆರಳುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ನೂಪುರರವ, ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ವಾದ್ಯಾದಿಗಳು
ಸ್ತಬ್ಧವಾಗಿ ನೂಪುರರವವೊಂದು ಕ್ಷಯಿಸುತ್ತ ಹೋಗುವ ಸದ್ದು ಬಹುಕಾಲ ಕೇಳಿ
ಸುತ್ತಲೇ ಇರುವುದು. ಅನಂತರ, ನೂಪುರರವ ಕಿಂಕಿಣಿಝಂಜಿತ್ಯುತಿಯಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನ
ಗೊಂಡು, ವೃದ್ಧಿಸುತ್ತ ಬಂದು, ತಟಕ್ಕನೆ ತೀವ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಜೃಂಭಿಸಿ ದ್ರುತನರ್ತನವನ್ನು
ಸೂಚಿಸುವುದು. ಕ್ಷಣಾನಂತರ ಎಲ್ಲವೂ ಸ್ತಬ್ಧವಾಗಿ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ನಿರವ.]

೩. ಖಂಡರಾತ್ರಿಯೆಂಬ ದೃಶ್ಯಸೇತು

[ಒಂದು ಕ್ಷಣ ನೀರವದ ಅನಂತರ — ಮನೆಯ ಒಳಭಾಗದಲ್ಲೆಂಬಂತೆ ಸುಸಂಗತಾಳ ಕೂಗು — "ಅತ್ತಿಯಾ ! ಅತ್ತಿಯಾ !" ಅದೇ ಕೂಗು ಮನೆಯ ಒಳಭಾಗವನ್ನೆಲ್ಲ ಸುತ್ತುತ್ತಿರುವಂತೆ, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆಗಳಿಂದ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಕೇಳಿಬರುತ್ತದೆ. ಪುನಃ, ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲೆನ್ನುವಂತೆ — ಸುಸಂಗತಾ : "ಬಂಧುಲ, ಅತ್ತಿಯಾ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿಲ್ಲ ವಷ್ಟೆ?" ಬಂಧುಲ : "ಇಲ್ಲ ತಾಯಿ, ನಾನು ನೋಡಿದಾಗ - ಘಳಿಗೆಯ ಹಿಂದೆ - ಚಂದ್ರ ಸಾಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದರು", ಹೆಣ್ಣುಗಳು ಶ್ರವಣಕೇಂದ್ರವಾದ ಚಂದ್ರಸಾಲೆಯತ್ತ ವೃದ್ಧಿಸಿ ಬರುವುವು.]

ಸುಸಂಗತಾ : ಅತ್ತಿಯಾ ! ಅತ್ತಿಯಾ !! ಥೂ ! ಇದೇನು ಹಾಳು ನಿದ್ರೆಯೋ ಇವಳಿಗೆ ! ಅತ್ತಿಯಾ ! ಅತ್ತಿಯಾ !

ಕುಟ್ಟಿನಿ : ಅ... ಯಾರೆ ?

ಸುಸಂಗತಾ : ನಾನು ! ಏಳು ಅತ್ತಿಯಾ. ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು ನೋಡು — ನಾನು !

ಕುಟ್ಟಿನಿ : ಥೂ, ಹಾಳು ಹುಡುಗಿ ! ... ನಿನಗೆ ಸಮಯಾಸಮಯವೊಂದೂ ತಿಳಿಯದು ! ... ಈ ಆರ್ಧರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ...

ಸುಸಂಗತಾ : ಏಳು ಅತ್ತಿಯಾ ! ... ಇದು ಆರ್ಧರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ, ಇನ್ನೂ ರಾತ್ರಿಯ ಎರಡು ಪ್ರಹರ ಕಳೆದಿಲ್ಲ ... ಇಲ್ಲಿ ಕೇಳು ... ಅಜ್ಜು ಕಾ ...

ಕುಟ್ಟಿನಿ : ... ಈಗ ಬೇಡ ... ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ...

ಸುಸಂಗತಾ : ಅತ್ತಿಯಾ ! ಜಾಗೃತಳಾಗು. ಇಲ್ಲಿ ಕೇಳು : ಅಚಾತುರ್ಯವಾಗಿ ಹೋಯಿತು ! ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೀಯ ? ಅಜ್ಜು ಕಾ

ಕುಟ್ಟಿನಿ : ಥೂ, ಈ ಹಾಳು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನನಗೆ ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸೌಖ್ಯವಿಲ್ಲ ! ಅದೇನು, ಏನಾಗಬೇಕಂತೆ ನಿನ್ನ ಅಜ್ಜು ಕಾಳಿಗೆ ?

ಸುಸಂಗತಾ : ಅಚಾತುರ್ಯವಾಗಿಹೋಯಿತು, ಅತ್ತಿಯಾ ! ಅಜ್ಜು ಕಾ ನರ್ತನ ಮಧ್ಯೆ ರಂಗದ ಮೇಲೆ ಸ್ವಲಿತಳಾಗಿ ಬಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ಪ್ರಬಲ ಆಘಾತವಾಗಿದೆ. ಏಳು, ಹೋಗೋಣ.

ಕುಟ್ಟಿನಿ : ಅಯ್ಯೋ ! ಅಯ್ಯೋ !! ಅಯ್ಯೋ ದುರ್ಮುಖಿ, ಇದೇನು ವಾರ್ತೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೀಯ ? ನಾನೇನು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿದ್ದೇನೆಯೇ ?

ಸುಸಂಗತಾ : ವಿಲಂಬ ಮಾಡಬೇಡ ಅತ್ತಿಯಾ ! ಏಳು ಹೋಗೋಣ ತ್ವರಿತವಾಗಿ !

ಕುಟ್ಟಿನಿ : ಅಯ್ಯೋ ! ಅಯ್ಯೋ !! ಇದೇನು ದುರ್ದೈವಿ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆಯೇ ! ... ಸ್ವಾಮೀ, ಈಶ್ವರಾ ! .. ನಾನು ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದ್ದೆ ಬೇಡವೆಂದು ... ನನಗೆ ಮೊದಲೇ ತಿಳಿದಿತ್ತು ... ಅಯ್ಯೋ ! ಏನು ಗತಿಯಾಯಿತೇ ! ... ಆ ದೇವ

ದತ್ತನ ಅಭಿಚಾರ ಫಲಿಸಿತು ! ... ಮೂರ್ಖ, ನಡೆ, ವಿಲಂಬಮಾಡಬೇಡ, ಬೇಗ!...ಕೂಡಲೇ ಪ್ರತ್ಯಭಿಚಾರ ಮಾಡಿಸಬೇಕು...ಬರುವಾಗ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿ ಬಂದೆಯಾ ?

ಸುಸಂಗತಾ : ಹೌದು ಅತ್ತಿಯಾ, ಮೊದಲೇ ಆಚಾರ್ಯಪಾದರಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಅವರು ಯಜ್ಞವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ರಂತೆ. ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿದೆ. ಅವರು ಈಗ ಬರು. ವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಕುಟ್ಟಿನಿ : ಅಯ್ಯೋ, ಎಂಥ ಶತಮೂರ್ಖಳೇ ನೀನು ! ಆಚಾರ್ಯಪಾದರನ್ನು ಯಾರು ಕೇಳಿದರು ? ಕಾಪಾಲಿಗಳನ್ನು ನೋಡಲಿಲ್ಲವೆ ?.... ಇಲ್ಲಿಯೇ ವಿಲಂಬ ಮಾಡುತ್ತೀಯೆ ನೀನು ! ನಡೆ, ಬೇಗ ಹೋಗೋಣ ಈ ಅರ್ಧ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಅವರೇನು ಬರುತ್ತಾರೆಯೇ

ಸುಸಂಗತಾ : ನೋಡೋಣ ನಡೆ, ಅತ್ತಿಯಾ.

ಕುಟ್ಟಿನಿ : ಹ್ಲಾ, ನಡೆ, ಮತ್ತೆ ವಿಲಂಬಮಾಡಬೇಡ !

[ಆತುರದಿಂದ ಹೆಜ್ಜೆಗಳು ಕ್ಷಯಿಸುವವು. ಅವರ ಆತುರವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ವಾದ್ಯಗಳು ತ್ವರೆಗೊಂಡು ನಿಲ್ಲಿತವೆ. ಪುನಃ ದೃಶ್ಯಚೈದವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಕ್ಷಣ ನೀರವ.]

೪. ಪ್ರಾತಸ್ಸಂಧ್ಯೆಯೆಂಬ ದ್ವಿತೀಯ ದೃಶ್ಯ

[ದೃಶ್ಯಾಂತರ ಸೂಚಿತವಾದ ಅನಂತರ — ಪ್ರಾತಃಪೂರ್ವವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಮೃದುಮಂದ್ರ ವಾದ್ಯವಾದನ. ಮುಂದೆ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಸುತನುಕಾಳ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ತ್ರಾಸ ತೋರುತ್ತದೆ.]

ಸುತನುಕಾ : ಹಲಾ....

ಸುಸಂಗತಾ : ಇಲ್ಲೇ ಇದ್ದೇನೆ. ಈಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಸ್ಥವೆ ಅಜ್ಜುಕಾ?

ಸುತನುಕಾ : ಸೂರ್ಯೋದಯವಾಯಿತೆ ?

ಸುಸಂಗತಾ : ಅದೇ ಸಮಯ.

ಸುತನುಕಾ : ಇಂದಿನ ಪ್ರಾತಃಪೂರ್ವ ಎಷ್ಟು ಮಧುರವಾಗಿತ್ತು ! ಎಂತೆಂತಹ ರಾಗಾನುರಾಗಗಳು, ಭಾವಾನುಭಾವಗಳು ! ... ಇಂಥ ಉಜ್ವಲ ರಾಗಲಯಗಳನ್ನು ನನ್ನ ಅತ್ಯದ್ಭುತ ನರ್ತನಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಪರಿಭಾವಿಸಿದುದಿಲ್ಲ

ಸುಸಂಗತಾ : ಈಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಸ್ಥವೆ ಅಜ್ಜುಕಾ ?

ಸುತನುಕಾ : ಸ್ವಸ್ಥಳಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಸುಸಂಗದೆ, ಮನಸ್ಸು ಪ್ರಾತಃಸಂಧ್ಯೆಯಂತೆಯೇ ಪ್ರಸನ್ನವಾಗಿದೆ, ಉಲ್ಲಸಿತವಾಗಿದೆ...ಈ ನಿರ್ಭಾಗ್ಯೆಯಿಂದ ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲ ನೀವು ಸಂಭ್ರಮಗೊಂಡಿರಿ.

ಸುಸಂಗತಾ : ನಿನ್ನ ತ್ರಾಸದ ಮುಂದೆ ಅದೊಂದು ವಿಶೇಷವೆ ?

ಸುತನುಕಾ : ರಾತ್ರಿ ನನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ನೀವೆಲ್ಲಾ ಭೀತರಾಗಿಬಿಟ್ಟಿರಬೇಕು !
(ಮೃದುವಾಗಿ ನಗುವಳು)

ಸುಸಂಗತಾ : ಆಗದಿರುತ್ತದೆಯೆ ಅಜ್ಜುಕಾ ?

ಸುತನುಕಾ : ... ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿಗಳು ಅಷ್ಟು ಭೀರರೆಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸಿರಲಿಲ್ಲ.

ಸುಸಂಗತಾ : ಅವರೊಬ್ಬರಿದ್ದು ದು ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ನೂರು ಜನ ಇದ್ದಂತಿತ್ತು ಅಜ್ಜುಕಾ.
ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ಸ್ಥಿತಿ ಏನಾಗುತ್ತಿತ್ತೋ!...ಅದೆಂತಹ ಸ್ಥಿತಿ ಅವರಿಗೆ!..ನಾಟ್ಯ
ಮಂದಿರದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆತರುವಾಗ ಸಂಸ್ಥಾನಕರು ಸಂಗಡ ಸೇವಕರನ್ನು
ಕಳಿಸಲಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಆರೈ ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿಗಳೇ ಬೇಡವೆಂದು ನಿವಾರಿಸಿದರು.

ಸುತನುಕಾ : ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲ ಅವರು ಇಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೆಂದೇ ನಾನೀಗ ಸ್ವಸ್ಥಳಾಗಿದ್ದೇನೆ.
ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ನನ್ನ ಸ್ಥಿತಿ ಉಲ್ಬಣಗೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು.

ಸುಸಂಗತಾ : ಈ ಹತಭಾಗ್ಯೆಯಿದ್ದುದೂ ವ್ಯರ್ಥವಾಯಿತು. ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲ ಆರ್ಯ
ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿಗಳೇ ನಿನ್ನ ಸೇವೆ ಮಾಡಿದರು ... ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿ ಸಮೀಪಿಸಿ
ದಾಗ ಆರ್ಯರು ನನ್ನನ್ನು ಬಲವಂತದಿಂದ ನಿದ್ರೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದರು. ಆ
ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯ ನಿದ್ರೆ ಅಜ್ಜುಕಾ ? — ಆರ್ಯರ ಬಲವಂತಕ್ಕೆ ಒಳಗೆ
ಹೋಗಿ ಕುಳಿತೆ ... ಈಗ ಜಾವದ ಹಿಂದೆ, ತಾವು ಹೋಗುವಾಗ ಮಾತ್ರ
ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದು ಇಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದರು.

ಸುತನುಕಾ : ಆಗಿನ ಅರ್ಧಸ್ಮೃತಿಯ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಹೇಳಲಾಗದುದನ್ನು
ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿಗಳು ಅರಿತರು ... ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯದು ಸುಸಂಗದೆ : ಈ ಒಂದು
ರಾತ್ರಿಯಾದರೂ ಆರ್ಯರ ಸೇವೆ ನನಗೆ ಅತ್ಯವಶ್ಯವಾಗಿತ್ತು ... ಶತೇಶತ
ಕವಿಜೀವ ಅವರದು ! ಹಾಗಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವರಿಗೆ ಈ ಗುಹೆ ನಿಚ್ಚಳ ಪುಷ್ಕರಣಿ
ಯಂತೆ ಕಾಣಬೇಕಿತ್ತು ಹೇಗೆ ? ... ಐದು ವರ್ಷಗಳ ಗುಪ್ತ ನಿಧಿಯ ಈ
ರಹಸ್ಯಸ್ಥಾನ ನನಗೇ ಅಜ್ಞಾತವಾಗಿತ್ತು. ಎಷ್ಟು ಶುಲಭದ್ರಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ತೋರಿಸಿ
ದರು ! ... (ನೋವಿನ ಮೆಲನಗುವಿನೊಡನೆ, ಸ್ವಗತವೆಂಬಂತೆ) ಚೋರಶಿಖಾ-
ಮಣಿ !! ... ಸುಸಂಗದೆ, ಈ ರಹಸ್ಯ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲೆಯೇನು ? :
ಒಂದು ವೇಳೆ ರಾತ್ರಿ ಈ ನನ್ನ ನೇಪಥ್ಯವನ್ನು ಬದಲಿಸಿದ್ದರೆ ಅಥವಾ ನನ್ನನ್ನು
ಈ ಚಂದ್ರಶಾಲೆಯಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಡೆಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದಿದ್ದರೆ, ಬಹುಶಃ, ಈಗ
ಹೀಗಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ನಾನು ! ..

ಸುಸಂಗತಾ : ಸಾಮಾನ್ಯ ಆಘಾತವೆ ? ಪಾದದ ವಿಗಾತ್ರವನ್ನು ನೋಡಿಯೇ
ನನಗೆ ಭಯವಾಗುತ್ತದೆ ! ... ವೈದ್ಯ ಸಂಶಯಿಸಿದಂತೆ ಅಸ್ತಿಭಂಗವಾಗಿರ-
ದಿದ್ದರೆ ಸಾಕು ಈಗ ವೇದನೆ ಹೇಗಿದೆ ಅಜ್ಜುಕಾ ?

ಸುತನುಕಾ : ನನಗೆ ಅಧರ ಸ್ಮೃತಿಯೇ ಇಲ್ಲ ! ಮುಗ್ಧ, ಈಗಿನ ನನ್ನ ಹೃದಯ

ಲಾಘವವನ್ನು ಹೇಗೆ ಹೇಳಲಿ ನಿನಗೆ ? ಶರನ್ನೇಳದ ತೂಲರಾಶಿ ! ಮಂಥನಾನಂತರ ಕ್ಷೀರಫೇನ ! ಓಹ್, ಐದು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನನಗೆ ಅರಿವಿಲ್ಲದೆಯೇ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಗೋಪನ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಸ್ಮೃತಿಸಂಪತ್ತಿನ ಭಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ಅವರು ಒಂದು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ದೋಚಿ ಸೂರೆಮಾಡಿ-ಬಿಟ್ಟರು ! ನನ್ನೆದುರಿನ ನೆಲ ಆ ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಸಂಕೀರ್ಣಗೊಂಡ ನಂದನವಾಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು ! ಓ, ನನ್ನ ಹೃದಯ ಹೂವಿನಷ್ಟು ಹಗುರವಾಗಿ ಹೊಯಿತು ! ... ಕಾಲಿಗೆ ಚೆಲ್ಲದ ಆ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ರೂಪದಕ್ಷ ದೇವದತ್ತರು ನೋಡಬೇಕಿತ್ತು ಸುಸಂಗದೆ ! ಈಗ ಐದು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ, ಇಂಥದೇ ವಸಂತಪೂರ್ಣಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ಷೀರರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ (ನಿಟ್ಟುನಿಟ್ಟು).... ಈ ರಾತ್ರಿಯೂ ಹಾಗೆಯೇ ಕುಳಿತು, ದೀನಳೊಬ್ಬಳು ತಮ್ಮ ಪಾದಕ್ಕೆ ಉಪಾಯನವಾಗಿ ಚೆಲ್ಲಿದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಆ ಹತ್ತಭಾಗ್ಯ ನೋಡಬೇಕಿತ್ತು ! (ತ್ರಾಸದಿಂದ ನಿಟ್ಟುಸುರು ಬಿಟ್ಟು ನೀರವಳಾಗುವಳು. ಕ್ಷಣಾನಂತರ ತುಂಬ ಬಳಲಿಕೆಯಿಂದೊಬಂತೆ —) ಸುಸಂಗದೆ

ಸುಸಂಗತಾ : ತ್ರಾಸವಾಯಿತೆ ಅಜ್ಜಿಕಾ ? ... ಏನಾದರೂ ಪೇಯ ತರಲೆ ?

ಸುತನುಕಾ : ಈ ಘಟನೆಯ ಅನಂತರ ರಾತ್ರಿ ರೂಪದಕ್ಷರನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೆಯಾ ?

ಸುಸಂಗತಾ : ರಾತ್ರಿಯ ಪ್ರಕೃಬ್ಧದಲ್ಲಿ ಅವರು ಯಾರ ಕಣ್ಣಿಗೂ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಭುಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ತೆರಳುವಾಗ ಮೂರುಮೂರು ಬಾರಿ ಅವರನ್ನು ಕೇಳಿದರಂತೆ. ಅನಂತರ ನೇವಧ್ಯಗೃಹದಲ್ಲಿ ನಾನು ನಿನ್ನ ಶುಶ್ರೂಷೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಚಂದನಕನಿಂದ ಈ ವಾರ್ತೆ ತಿಳಿಯಿತು ...

ಸುತನುಕಾ : ಹೇಳು ಸುಸಂಗದೆ. ಈ ನಿರ್ಭಾಗ್ಯಳ ಹೃದಯ ಪಾಷಾಣಕರಿನವಾಗಿದೆ.

ಸುಸಂಗತಾ : ಅವರು ನಾಟ್ಯಗೃಹದ ಬಹಿರುದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ತಮಾಲವೃಕ್ಷದ ಕೆಳಗೆ ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟಿತರಾಗಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದರಂತೆ. ಕೇಳಿದ ಸಂಸ್ಥಾನಕ ಮಧುರವರ್ಮರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಶುಶ್ರೂಷೆಮಾಡಿದರಂತೆ .. ನಾಟ್ಯಗೃಹದಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ಕೂಗಿಕೊಂಡುದು ಮತ್ತು ಅನಂತರ ಇಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟಿತರಾಗಿದ್ದುದು ಇವನ್ನು ಕಂಡು 'ಕ್ಷೀಬ' ೧. ರಿದ್ದಿ ರಬಹುದೆಂಬ ಸಂಶಯವಾಯಿತಂತೆ.

ಸುತನುಕಾ : ಮೂರ್ಖರು ! ...

ಸುಸಂಗತಾ : ... ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದಾಗ ಅಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಿತಂತೆ ... ಅನಂತರ ಬೋಧೆಯಾದೊಡನೆಯೇ ಅವರು ತಾವು ಸ್ವಸ್ಥರಾಗಿರುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿ ಜೋತೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಚೇಟಿನನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಉಳಿದವರನ್ನೆಲ್ಲ ಅಪವಾರಿಸಿದರಂತೆ ... ಬಹುಕಾಲ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತಿದ್ದರಂತೆ ...

[ಸುತನುಕಾ ನರಳಿ ನಿಟ್ಟುಸಿರುವಳು; ಸುಸಂಗತಾ ಕಥನ ನಿಲ್ಲಿಸುವಳು.]

ಸುತನುಕಾ : ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಡ ಹಲಾ.

ಸುಸಂಗತಾ : ನಾನು ವಾರ್ತೆ ತಿಳಿಯಲು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆ. ಪುನಃ ನಾಟ್ಯಗೃಹಕ್ಕೆ ಮರಳಿದಾಗ ಮತ್ತೆ ಚಂದನಕನೇ ಹೇಳಿದ : ಅವರು ನೇಪಥ್ಯಗೃಹಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ನಿನ್ನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ವ್ಯಜನಕವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕುಳಿತಿದ್ದರಂತೆ.

ಸುತನುಕಾ : ಆಗ ಜೀವಮುದ್ರಿತವಾಗಿದ್ದ ಈ ನಿರ್ಭಾಗ್ಯಳ ಕಣ್ಣುಗಳು ಅನಂತರ ತೆರೆದವು ... ಮುಂದೆ ?

ಸುಸಂಗತಾ : ನಾವು ಅಲ್ಲಿ ಬರುವ ವೇಳೆಗೆ ಅವರು ನಿರ್ಗಮಿಸಿದ್ದರು ... ಅಲ್ಲಿದ್ದವರು ಆಗಿನ ಅವರ ಸಿತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಮಾತನಾಡುವುದಕ್ಕೂ ಭಯಗೊಂಡರಂತೆ.

ಸುತನುಕಾ : (ಅತ್ಯಂತ ತ್ರಾಸದಿಂದ) ಸುಸಂಗದೆ !

ಸುಸಂಗತಾ : ತ್ರಾಸವಾಯಿತೆ ಅಜ್ಜುಕಾ ? ಸ್ವಲ್ಪ ಹಾಗೆಯೇ ವಿಶ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡು ಪೇಯ ತರುತ್ತೇನೆ.

ಸುತನುಕಾ : ಅಯ್ಯೋ ಮೂರ್ಖ ಬಾಲಿಕೆ ! ... (ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ನೀರವಳಾಗಿದ್ದು) ಸುಸಂಗದೆ, ನನ್ನ ವೀಣೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ.

ಸುಸಂಗತಾ : ವೀಣೆ ?

ಸುತನುಕಾ : (ಅಜ್ಜಿಯೆಂಬಂತೆ) ಹೃ !

[ಹೆಜ್ಜೆ ಕ್ಷಯಿಸಿ, ಅನಂತರ ವೃದ್ಧಿಸುವುದು.]

ಸುಸಂಗತಾ : ಅಜ್ಜುಕಾ

ಸುತನುಕಾ : ಹೃ. ಅಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ವಾದಿಸು : 'ಸರಸವಸಂತೇ ಸಾಯಂಕಾಲೇ ..'

[ವೀಣೆ ಅಣಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡು ಸೂಚಿತ ಗೀತವನ್ನು ವಾದಿಸಲಾರಂಭಿಸುವಳು.]

ಸುತನುಕಾ : (ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲಾನಂತರ) ಪ್ರಕಾಶ ಅತಿಯಾಯಿತು. ವಾತಾಯನವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಬಾ.

[ಹೆಜ್ಜೆಯ, ಅನಂತರ ವಾತಾಯನ ಮುಚ್ಚಿದ, ಪುನಃ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಸಪ್ಪಳ]

ಸುತನುಕಾ : ಹೃ. ಆರಂಭವಾಗಲಿ.

[ಪುನಃ ವೀಣಾವಾದನ, ಅಪತ್ಯಾಲಾನಂತರ]

ಸುತನುಕಾ : ಅಕುಶಲೆ, ಸಾಕು ನಿಲ್ಲಿಸು ಪಾಪ, ನೀನೇನು ವಾದಿಸಬಲ್ಲೆ !....

ರಾತ್ರಿ ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿಗಳು ಮುಹೂರ್ತಕಾಲ ವೀಣಾವಾದನ ಮಾಡಿದರು, ..
ಇದೇ ಗೀತ — ಕೇಳಿದೆಯಾ ?

ಸುಸಂಗತಾ : ಅಜ್ಜುಕಾ

ಸುತನುಕಾ : ವೀಣೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿಟ್ಟು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊರಗೆ ಹೋಗು ! ಒಂದು ಕ್ಷಣ
ಏಕಾಂತ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಬೇಕು ನನಗೆ.

[ಅಚೀಚೆ ಚಲಿಸುವ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಸದ್ದು]

ಸುತನುಕಾ : ಛೇ, ವಾತಾಯನವನ್ನು ತೆರೆಯಬೇಡ ನನಗೀಗ ಅಂಧಕಾರ
ಬೇಕು ! ... ಪಾತಾಲ-ಗುಹೆಯಂಥ ಅಂಧಕಾರ ಬೇಕು ! ಹೋಗು.

[ಹೆಜ್ಜೆ ಕೈಯಿಸುವುದು. ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವೀಣೆಯ ಝೇಂಕ್ರತಿ ಅರಂಭವಾಗಿ ಮೇಲಿನ
ಗೀತ ನಡೆಯತೊಡಗುವುದು. ಅದಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿ, ಕಿಂಕಿಣೀಝಂಕರಾತ್ಮಕ ವೃದ್ಧಿಸಿ
ದ್ರುತಗತಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುಂಭಿಸುವುದು, ತನ್ನೆದ್ದ ಹಠಾತ್ತಾಗಿ ಪುರುಷಕಂಠದ ಕೂಗು :
"ಅಹೋ ! ಜಾಗ್ರತ !!" ಕಿಂಕಿಣೀ ತಾಳ ತಬ್ಬಿ ತಡವರಿಸುವುದು. ವೀಣಾರವ ಹುಚ್ಚು-
ವರಿಯುವುದು. ತಾಳ ಶ್ರುತಿಗಳು ತಬ್ಬಿ ಕೋಲಾಹಲವಾದಂತಾಗಲು —]

ಸುತನುಕಾ : ಹಲಾ ...

[ಹೆಜ್ಜೆ ವೃದ್ಧಿಸುವುದು]

ಸುಸಂಗತಾ : ಕರೆದೆಯಾ, ಅಜ್ಜುಕಾ ? ...

ಸುತನುಕಾ : ಹ್ಲಾ ... ಈ ಏಕಾಂತ ಎಷ್ಟು ಅಸಹ್ಯ ! ... ನಾನಿನ್ನು ಏಕಾಂಗಿ.
ಯಾಗಿದಲಾರೆ ಹಲಾ, ಗುಹೆಯಲ್ಲಿರಲಾರೆ ! ... ಬಾ, ನನ್ನ ಸಮೀಪ, ...
ತೀರ ಸಮೀಪ, ... ಕುಳಿತುಕೋ ... ಅಂಧಕಾರ ಬೇಡ, ವಾತಾಯನವನ್ನು
ತೆರೆದು ಬಾ.

[ಹೆಜ್ಜೆಯ, ವಾತಾಯನ ತೆರೆದ ಮತ್ತೆ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಸದ್ದು]

ಸುತನುಕಾ : ಬಾ, ಇನ್ನೂ ಸಮೀಪ ... ಹ್ಲಾ, ಹಾಗೆ ! ... ಕುಳಿತುಕೋ ...
(ಅತೀವ ಮೃದುಸ್ವರದಲ್ಲಿ) ... ' ಸರಸವಸಂಠೇ ಸಾಯಂಕಾಲೇ ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾ
ಮೃತರಸವರ್ಷೇ ... ' ನನ್ನದೇ ಅಗ್ನಿಗೀತ ಅದು ! ಆದರೂ ನನಗೆ ಅರ್ಥ
ವಾದದ್ದು ಕಳೆದ ರಾತ್ರಿ, ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿಗಳು ವೀಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಿಡಿಸಿದಾಗ ! ...
ಮಾಕಂದಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಕೋಕಿಲ ಏಕಪ್ರಕಾರ ಕೂಜಿಸುತ್ತದೆ, ಅಂಧಕಾರ
ಕಂಪಿಸಿ ಕಂಪಿಸಿ ಸ್ವೇದ ಸುರಿಸುವಂತೆ — ಕೇಳಿದ್ದೀಯೇನು ? ... ' ಸರಸ
ವಸಂಠೇ ಸಾಯಂಕಾಲೇ ... ' — ಓಹ್, ಅದೊಂದು ಅಭಿಜ್ಞಾನ ಸೂಚನ
ದಿಂದ ಆರ್ಯರು ನನ್ನ ಅಜ್ಞಾತಪಾತಾಲವನ್ನು ಉಜ್ಜ್ವಲಗೊಳಿಸಿಬಿಟ್ಟರು !..

ಸುಸಂಗತಾ : ಅಜ್ಜುಕಾ, ರೂಪದಕ್ಷರ ವಾರ್ತೆ ತಿಳಿದುಬರಲು ಬಂಧುಲನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಲಿ ?

ಸುತನುಕಾ : ಬಂಧುಲ ಬೇಡ. ನೀನೇ ಹೋಗಬೇಕು ... ಹೌದು, ರೂಪದಕ್ಷರ ವಾರ್ತೆ ಈಗ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ ... ನೆನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ನೃತ್ಯದ ತುರಿಯಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ, ಒಮ್ಮೆ, ಒಂದೇ ನಿಮಿಷ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ರೂಪದಕ್ಷರ ವಿದ್ಯುತ್ಪ್ರಜ್ವಲನಾಂತರದ ಆ ಅದ್ಭುತ ಕಥೆಯನ್ನು ಸ್ಫೋಟಗೊಳಿಸಿತು ... (ಪೇಲವವಾದ ಮೃದು ಹಾಸ್ಯದೊಡನೆ) ಸ್ಫೋಟ ಅನುಭವಿಸಿದ ನಾವು ಕಥೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲಿಲ್ಲ ! ... ಅದೇ ಕಥೆಯನ್ನು ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿಗಳು ನಿರ್ಲಿಪ್ತರಾಗಿ ನುಡಿಸಿ ಭಾರ ಕಳೆದು ನಡೆದರು... ಅದರ ಅನುಭೂತಿ ಅವರಿಗೆ ಅನಗತ್ಯವಾಗಿತ್ತು... ಮತ್ತು, ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ರೂಪದಕ್ಷರೋಬ್ಬರಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಾರು ಆ ಕಥೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬಲ್ಲರು ? ... ಅವರಿಗೆ ಆ ಕಥೆಯನ್ನು ನಿವೇದಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ ...

ಸುಸಂಗತಾ : ನಾನೇ ಹೋಗುವುದೆ ?

ಸುತನುಕಾ : ಕಥೆ ಮರ್ತ್ಯವಾಗಲೆಂದು ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿಗಳು ಕೇಳಿದರು, ಸಾರ್ಥಕವಾಗಲೆಂದು ರೂಪದಕ್ಷರು ಕೇಳಲಿ ... ಮತ್ತು ... ಅನಂತರ ... ಹ್ಲಾ — ಹಲಾ, ಆಚಾರ್ಯಪಾದರಿಗೆ ವಾರ್ತೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದೆಯಾ ?

ಸುಸಂಗತಾ : ಹೌದು ಅಜ್ಜುಕಾ. ಅತ್ತಿಯಾಳಿಗೆ ತಿಳಿಸುವ ಮೊದಲೇ ಆಚಾರ್ಯ ಪಾದರಲ್ಲಿ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಆಗ ಅವರು ಯಜ್ಞವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದರಂತೆ. ವಾರ್ತೆ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದೆ. ಅವರಿಂದ ಉತ್ತರ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ನೇಪಥ್ಯಗೃಹಕ್ಕೆ ಬರಲಾರರೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟೆ.

ಸುತನುಕಾ : ಯಂತ್ರ ಧರಿಸಿರಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿಬಿಟ್ಟೆಯಾ ?

ಸುಸಂಗತಾ : ಯಾವ ಯಂತ್ರ ? — ನನಗೆ ತಿಳಿಯದು.

ಸುತನುಕಾ : ಓ, ಏನೋ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೀನೆ ನಾನು ! ... ಹ್ಲಾ, ಹೋಗಿ ರೂಪದಕ್ಷರ ವಾರ್ತೆ ತಿಳಿದು ಬಾ.

ಸುಸಂಗತಾ : ನಾನೇ ಹೋಗುವುದೆ ? ... ನಿಮಗೆ ... ?

ಸುತನುಕಾ : ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂಧುಲನಿದ್ದಾನೆ, ಹೋಗು.

[ಹೆಜ್ಜೆಯ ಸದ್ದು ಕ್ಷೀಣಿಸುವುದು.]

ಸುತನುಕಾ : (ಸ್ವಗತ) ಕೊನೆಯದಾಗಿ, ಈ ಕಥೆಯ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳನ್ನಾದರೂ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ನಿವೇದಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿದೆ ಆಚಾರ್ಯ ! ... ಆದರೆ ಕಿಂಕಿಣಿಯ ವ್ಯಥೆಯಲ್ಲೂ ಪ್ರಣವದ ಕಥೆ ಕೇಳುವ ನಿಮಗೆ ಈ ಪ್ರಣಯದ ಕಥೆ ಅರ್ಥವಾದೀತೆ ?

[ಆತುರದಿಂದ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಸದ್ದು ವೃದ್ಧಿಸುವುದು.]

ಸುಸಂಗತಾ : ಅಜ್ಜಾಕಾ, ಆಚಾರ್ಯಪಾದರ ಆಗಮನವಾಗುತ್ತಿದೆ !

ಸುತನುಕಾ : ಆ ? ! ಇರಲಿ. ಸದ್ಯ ನಿನ್ನ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರು. ಆಚಾರ್ಯಪಾದರನ್ನು ಬರಮಾಡಿ ಹೋಗಬೇಕು.

ಸುಸಂಗತಾ : ಆಗಮಿಸಿರಬೇಕು, ಕರೆತರುತ್ತೇನೆ.

[ಹೆಜ್ಜೆ ಕ್ಷಯಿಸಿ ಅನಂತರ ಎರಡು ಹೆಜ್ಜೆಗಳು ವೃದ್ಧಿಸುವುವು; ಪುನಃ, ಒಂದು ಕ್ಷಯಿಸುವುದು]

ಸುತನುಕಾ : (ಸಂಭ್ರಮ) ದಯವಾಗಲಿ ಆಚಾರ್ಯ ಅಪರಾಧ ಪರಿಮಾರ್ಜಿತವಾಗಲಿ. ಎಳಲೂ ಅಶಕ್ತಳಾಗಿ ಹೀಗೆಯೇ ಅಭಿವಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ

ಆಚಾರ್ಯ : ಸಂಭ್ರಮ ಬೇಡ.

ಸುತನುಕಾ : ಪೀಠ ಅಲಂಕೃತವಾಗಲಿ.

ಆಚಾರ್ಯ : ಅಸ್ತು.

[ಹೆಜ್ಜೆ ವೃದ್ಧಿಸುವುದು.]

ಸುತನುಕಾ : ಸ್ವೀಕೃತವಾಗಲಿ. ಆಚಾರ್ಯ.

ಆಚಾರ್ಯ : ಅಸ್ತು.

[ಒಂದು ಕ್ಷಣ ನಿರವ]

ಸುತನುಕಾ : (ಮೆಲುದನಿಯಲ್ಲಿ) ಹಲಾ ...

ಸುಸಂಗತಾ : (ಮೆಲುದನಿಯಲ್ಲಿ) ಶೀಘ್ರ ಬರುತ್ತೇನೆ; ಬಂಧುಲನಿಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ.

ಸುತನುಕಾ : ಹ್ನು.

[ಹೆಜ್ಜೆ ಕ್ಷೀಣಿಸುವುದು. ಪುನಃ ಈಷತ್ಕಾಲ ನಿರವ. ಅನಂತರ —]

ಸುತನುಕಾ : ಅಜ್ಜಾ ಬಾಲಿಕೆಯಿಂದ ಅಪರಾಧವಾಗಿದ್ದರೆ ಅದು ಕ್ಷಮಾರ್ಹವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಆಚಾರ್ಯ : ಸಾಮಾನ್ಯ ಅಪರಾಧವಲ್ಲ, — ಗುರುತಿರಸ್ಪತಿ, ಬ್ರಹ್ಮವಂಚನ !

ಸುತನುಕಾ : (ಅರ್ಧ ಗದ್ಗದಳಾಗಿ) ಆಚಾರ್ಯಪಾದರ ಕರುಣೆಗಾಗಿ ಕಾತರಳಾಗಿದ್ದೇನೆ ಈ ಅಜ್ಜಿ.

ಆಚಾರ್ಯ : ಕ್ಷಮಾಕರುಣೆಗಳು ಅಜ್ಜತೆಯಲ್ಲಿ, ಅವಜ್ಜತೆಯಲ್ಲಲ್ಲ.

ಸುತನುಕಾ : (ಗದ್ಗದಳಾಗಿ) ಆಚಾರ್ಯಪಾದರ ವಾತ್ಸಲ್ಯದ ಸ್ನಿಗ್ಧಚ್ಛಾಯೆಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷಿನಿಮೀಲನ ಮಾಡಿದ ಶಿಶು ಇದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಗಣಿಕೆಯಾಗಿದ್ದ

ನನ್ನನ್ನು ಇಂದು ಜನ ಪ್ರಶಂಸಿಸುವಂತೆ ನಾಯಿಕಾ-ಶಿರೋಮಣಿ ಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದವರು ತಾವು, ಕಾವ್ಯಾದಿ ವಿದ್ಯಾಕುಶಲಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದವರು ತಾವು ಗುರುವೇ, ಯಾವ ತಮ್ಮ ಕರುಣೆಯ ಕ್ಷೀರಾನ್ನವನ್ನು ಪಡೆದು ಬೆಳೆದನೋ ಅದು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ, ತಮ್ಮ ಪೂಜ್ಯ ಪಾದಗಳ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ: ಈ ದೀನ ಶಿಷ್ಯ ಆಚಾರ್ಯಪಾದಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟೇಪಿ ಅವಜ್ಞೆ ಚಿಂತಿಸಿದವಳಲ್ಲ ಅವಜ್ಞೆಯಲ್ಲ ಗುರುವೇ, ಅಥವಾ ಅಜ್ಞತೆಯೂ ಅಲ್ಲದಿರಬಹುದು ನಾನು ಅಸಹಾಯಳಾಗಿದ್ದೆ, ಪರವಶಳಾಗಿದ್ದೆ

ಆಚಾರ್ಯ : ಹೃ.

ಸುತನುಕಾ : (ಕಿಂಚಿತ್ಸ್ಮರಳಾಗಿ) ಆಚಾರ್ಯಪಾದಗಳ ಅನುಗ್ರಹಧೂಲಿಯನ್ನು ದೀರ್ಘ ಧರಿಸಿದ್ದ ಈ ಶಿರಸ್ಸು, ಅಗತ್ಯಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಅದೇ ಪಾದಗಳ ಆಗ್ರಹವನ್ನೂ ಅನುಗ್ರಹವೆಂದೇ ಧರಿಸುತ್ತದೆ ಆಚಾರ್ಯ ಇಷ್ಟು ದಿನ ನನಗೇ ಅಜ್ಞಾತ ವಾಗಿದ್ದ ನನ್ನ ರಹಸ್ಯರಮ್ಯಕಥೆಯೊಂದನ್ನು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ನಿವೇದಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿತ್ತು. ಆದರೆ ಇದು ವಿಷಮಸಮಯ ಬೇಡ. ಆಚಾರ್ಯಪಾದರ ವಾತ್ಸಲ್ಯ ಈ ದೀನಳ ಕಿಂಚಿದನುಭೂತಿಯನ್ನಾದರೂ ಅವಧರಿಸಲಿ ಅನಂತರದ ಆಗ್ರಹಾನುಗ್ರಹಗಳೆರಡಕ್ಕೂ ಸಿದ್ಧಳಾಗಿರುತ್ತಾಳೆ ಈ ದೀನಿ.

ಆಚಾರ್ಯ : ಬ್ರಹ್ಮೋಪಾಸಕನಿಗೆ ಯಾವ ಕ್ಷುದ್ರಳ ಯಾವ ಅವಭಾಸವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂಬ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಭದ್ರವಾದ ಓಂಕಾರ ಸದಾ ಆತನ ಕರ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ರೈಂಕರಿಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆ.

ಸುತನುಕಾ : ಆಚಾರ್ಯರ ಆಜ್ಞಾ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಈ ಶಿಷ್ಯ.

ಆಚಾರ್ಯ : ಅಸ್ತು. ಅದೇನು, ಹೇಳು.

ಸುತನುಕಾ : (ಕ್ಷಣಾರ್ಧ ನೀರವಳಾಗಿ, ನಿಟ್ಟುಸಿರುಬಿಟ್ಟು, ಅನಂತರ -) ಗುರುವೆ, ಅಜ್ಞಳ ಅವಿನಯ ನಿರ್ಲಜ್ಜೆಗಳು ಪರಿಮಾರ್ಜಿತವಾಗಲಿ ಆಚಾರ್ಯಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಈ ದೀನಳು ... ಇದೇ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಇದೇ ಕೊನೆಯ ಬಾರಿಗೆ ... ತನ್ನ ಅಂತಃಕರಣವನ್ನು ಅನಾವೃತಗೊಳಿಸುತ್ತಾಳೆ.

[ಪುನಃ, ಕ್ಷಣಾರ್ಧ ನೀರವ]

(ನಿರ್ಲಿಪ್ತಳೆಂಬಂತೆ) ಕಳೆದ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ, ಎಂದರೆ ... ಮನ್ನಥ ಸಂವತ್ಸರದ ವಸಂತಪೂರ್ಣಿಮೆಯ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ, ಹಿಂದಿನ ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆಯೇ, ಚತುರ್ವೇದ-ಸಮುದ್ರ ಸಾಮುದ್ರಿಕ-ಭರತಾರ್ಣವ-ತಿಮಿಂಗಿಲ ಭರತಾಚಾರ್ಯ ಗರಗರದೇವರ ದೀನ ಶಿಷ್ಯೆ, ಮಗಧಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಕಲಾನಿಕೇತನ ವಾದ ಸೀತಾಮಂದಿರದ ನಾಟ್ಯರಂಗದಲ್ಲಿ ಪದವಿಟ್ಟಳು ಪೂರ್ವರಂಗದ

ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ನೆರವೇರಿತು; ಚಮತ್ಕಾರವಾದ ಆರಂಭವೇ ಸಾಮಾಜಿಕರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೂರೆಗೊಂಡು ಸಾಧುವಾದಗಳ ಮಳೆಗರೆಯಿಸಿತು ನರ್ತನ ಅದ್ಭುತವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತ ನವಖಂಡಗಳು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಮುಕ್ತಾಯಗೊಂಡವು ಕೊನೆಯದಾಗಿ, ದಶಮಖಂಡ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಆರಂಭದ ಭಾಮಚಾರಿಗಳ ಮಂಡಲ ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಒಮ್ಮೆಗೇ ಗೀತದ ಗತಿ ತೀವ್ರವಾಯಿತು. ಮೃದಂಗಗಳು ಮೇಘಗರ್ಜನೆಯಂತೆ ಮೊಳಗಿದವು ಭಾಮಚಾರಿಗಳ ಮಂಡಲ ಮುಗಿದು ಆಕಾಶ ಕೀಚಾರಿಗಳು ಆರಂಭವಾದವು ಸಾಮಾಜಿಕರು ಲಿಖಿತ ಮೂರ್ತಿಗಳಂತೆ ಉತ್ಕೀರ್ಣ ಪ್ರತಿಮೆಗಳಂತೆ, ಸ್ತಬ್ಧಜ್ವಾಲೆಗಳೆಂಬಂತೆ ಮಂತ್ರಮುಗ್ಧರಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದರು ತೃತೀಯ ಆಕಾಶಕೀಚಾರಿ ಆರಂಭವಾದೊಡನೆಯೇ ಸಾಮಾಜಿಕಗೃಹದ ಆಲೌಕಿಕ ಜ್ಯೋತಿಯೊಂದರಿಂದ ನರ್ತಕಿಯ ಕಣ್ಣುಗಳು ಒಮ್ಮೆಲೇ ಕೋರೈಸಿಹೋದವು. ಅದರೊಡನೆಯೇ 'ಅಹೋ! ಜಾಗೃತ!' ಎಂಬ ತೀವ್ರ ಆರ್ತಕಂಠವೊಂದು ಕೂಡಿಬಂದು, ಒಂದು ನಿಮಿಷಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಚಿತ್ರ ಸ್ಫೋಟವಾಗಿಹೋಯಿತು! ಆ ಸ್ಫೋಟದೊಡನೆಯೇ ನರ್ತಕಿ ಬೇರೊಂದು ಲೋಕ ಸೇರಿದ್ದಳು. ಅಲ್ಲಿ, ಸುಮನೋಹರ ಚಂದ್ರಿಕಾವಾದ್ಯಗಳ ನಡುವೆ, ಅದ್ವಿತೀಯರಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ರೂಪದಕ್ಷ ದೇವದತ್ತರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಮಧುರಲಾಸ್ಯ ಆರಂಭವಾಗಿತ್ತು ಲಾಸ್ಯಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ, ಮತ್ತೊಂದು ದುರ್ಮುಹೂರ್ತ ಒದಗಿಬರಲು, ನರ್ತಕಿ ನೇಪಥ್ಯಗೃಹದಲ್ಲಿ ಭಗ್ನಪಾದಳಾಗಿ ಬಿದ್ದಳು (ಕಥನ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ನಿಡುಸುಯ್ಯುವಳು. ದೀರ್ಘನೀರವ.)

ಆಚಾರ್ಯ : (ನೀರವಾನಂತರ) ನೀನು ಕ್ಷುದ್ರಳು. ರಸೋಪಾಸನಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಸ್ಥೈರ್ಯ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ತಿಲಾಂಶವೂ ಇಲ್ಲ.... ನಿನ್ನಂಥ ಅಲ್ಪಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡಲು ಯುಕ್ತಶಿಕ್ಷೆ ಲಂಪಟವಿಟ ಸಾಕಿತ್ತು ನಾನು ವಂಚಿತನಾದೆ ಅಸ್ತು. ವಿಧಿಲಿಖಿತ ಹಾಗಿದೆ. ಜೀವನದೀರ್ಘವೂ ಹೀಗೆಯೇ ವಂಚಿತವಾಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಮೂರ್ಖ, ನೀನು ತಿಳಿಯಲಾರೆ, ಒಂದು ಕ್ಷಣದ ಅಹಂಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಬ್ರಹ್ಮೋಪಾಸಕನನ್ನು ಎಂತಹ ಅಂಧಂತಮ ಕೂಪಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಸರ್ವತ್ರ ವಂಚಿತನಾಗಿಯೂ ವಿಚಲಿತನಾಗದೆ ಈ ವೃದ್ಧಾವೃದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯ ಆಲಂಬನವಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದೆ ಧಿಕ್! ಇನ್ನೆಂದಿಗೂ ಹೀಗೆ ವಂಚಿತನಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೆಂದಿಗೂ ಈ ನೇಪಥ್ಯಕರಲ್ಲಿ, ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವಿಡುವುದಿಲ್ಲ ಆಯಿತು, ಇಂಥ ವಂಚಕರಿಂದ ತುಂಬಿದ ಭರತಸಂಸೃತಿಗೆ ಇನ್ನು ನಿಸ್ತಾರವಿಲ್ಲ! ಪರಮಗುರು ಭರತ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಸಾಕ್ಷಿ, ಭಗವಾನ್ ಮಹೇಶ್ವರನ ಸಾಕ್ಷಿ, ವೇದಮೂಲನಾದ

ಪಿತಾಮಹ ಸಾಕ್ಷಿ — ಈ ದಿನವೇ ಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಭರತ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಸ್ವಪ್ನೇಷಿ ಸ್ಮರಿಸುವುದಿಲ್ಲ

ಸುತನುಕಾ : ಗುರುವೇ, ಗುರುವೇ ಈ ಅಲ್ಪಳಲ್ಲಿನ ಕೋಪಕ್ಕಾಗಿ ಇಂಥ ಘೋರ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಬೇಡ ಬೇಡ ಗುರುವೇ !

ಆಚಾರ್ಯ : ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಸಂಕಲ್ಪಗಳೆಲ್ಲ ಆಗಲೇ ಮುಗಿದಿವೆ. ನಿನ್ನ ಶಿಕ್ಷಾವ್ಯಾಜದಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾದ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಪ್ರಾತರ್ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿ ಕೊಟ್ಟು, ಉದಯೋನ್ಮುಖನಾದ ಭಗವಾನ್ ಸೂರ್ಯದೇವನ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಆಗಲೇ ಸಂಕಲ್ಪ ಕೊಂಡುಡುಡಾಯಿತು.

ಸುತನುಕಾ : ಯಾವ ಗ್ರಂಥ ಆಚಾರ್ಯ ? ಮಹರ್ಷಿಗಳ ನಾಟ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ತಾವು ರಚಿಸಿದ ಆ ಅಮೋಘ ವಾಖ್ಯೆಯೆಲ್ಲವಷ್ಟೆ ?

ಆಚಾರ್ಯ : ಅದೇ.

ಸುತನುಕಾ : ಅಯ್ಯೋ ! ಆಚಾರ್ಯ, ಎಂಥ ಪ್ರಮಾದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಳಾದೆ ನಾನು ! ವಿಶಾಲ ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಲದ ನಿರವಧಿಯಲ್ಲಿ ನಾಟ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಂಗಡಲೇ ವಿರಾಜಿಸಲಿದ್ದ ಆ ಅಮೋಘ ಗ್ರಂಥ ನನ್ನಿಂದಾಗಿ ನಷ್ಟವಾಗಬೇಕಾಯಿತೆ? ಈ ಸಾಮಾನ್ಯಳಿಗೆ ಅಂಥ ಅನಂತಕಾಲದ ಶಾಪವೆ ? ಈ ಅಲ್ಪಳಿಗೆ ತಾವು ಅಷ್ಟೊಂದು ಮಹತ್ವ ಕಲ್ಪಿಸಬಾರದಿತ್ತು ಗುರುವೇ !

ಆಚಾರ್ಯ : ಅದನ್ನು ವಿಲಂಬವಾಗಿ, ಈಗ, ಗ್ರಹಿಸಿದ್ದೇನೆ ! ಅಸ್ತು. ಸಂಭಾಷಣದಿಂದ ಉತ್ತರೋತ್ತರವೂ ಕಲುಷಿತನಾಗಲು ಇಚ್ಛೆಯಿಲ್ಲ ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನೀನು ಕ್ಷುದ್ರಳು ಈಗಲಾದರೂ ತಿಳಿದುಕೋ : ವೇದೋತ್ತೇಜಿತ ಉಜ್ಜ್ವಲ ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ರಸಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶವುಂಟು, ನಿನ್ನಂಥ ಅಹಂಕಾರದ ಸ್ವಲಂಕೃತ ಸ್ವರ್ಣಕುಂಭಗಳಿಲ್ಲ ! ನಿನ್ನಂಥ ಕ್ಷುದ್ರಳು ಈ ಬ್ರಹ್ಮೋಪಾಸಕನ ಆಗ್ರಹಾನುಗ್ರಹಗಳಿಲ್ಲ, ಔದಾಸೀನ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಪಾತ್ರಳು ! ಅಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾದಾನ ಮಾಡಿದ ದೋಷಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ ಧಿಕ್, ಧಿಕ್, ಧಿಕ್ ನಿನ್ನಂಥ ಕಲಾಮನ್ಯರಿಗೆ !

[ಹೆಜ್ಜೆ ಭರದಿಂದ ಕೈಯಿಸುತ್ತದೆ]

ಸುತನುಕಾ : ಆಚಾರ್ಯ ... ಆಚಾರ್ಯ ...

[ಆಕೆ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದು ಹಾಗೆಯೇ ನೆಲಕ್ಕೆ ಕುಸಿದ ಸದ್ದು. ಹಲವಾರು ವಾದ್ಯಗಳ ತೀವ್ರ ಕೋಲಾಹಲ, ಪಕ್ಷಪ್ರತಿಪಕ್ಷವಾಗಿ ಎಂಬಂತೆ ಝಂಕರಿಸುವ ಕಾಂಸ್ಯಕಿಂಕಿಣಿಗಳ ನಾದ. ಇವೆಲ್ಲನ್ನೂ ಹಿಂದೆ ಸರಿಸಿ ತಾನೇತಾನಾಗಿ ಕಿವಿ ಕೊರೆಯುವ ವಿಣೆಯ ತೀವ್ರತಾರಕ ವಾದನ : 'ಸರಸ ವಸಂತೇ ...' ಕ್ಷಣಕಾಲದ ಅನಂತರ ಎಲ್ಲವೂ ಕ್ಷೀಣಿಸುತ್ತಿರಲು ಸುತನುಕಾ ಎದ್ದು ಕುಳಿತ ಸದ್ದು. ಅನಂತರ ಆಕೆ ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳುತ್ತಿ--

ರುವ ಸಪ್ತಳ. ಪುನಃ ಆಕೆಯ ಅಳುವನ್ನು ಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿ ಮೇಲೇರುವ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ರಂಗ ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹೊರಗಿನೆಂಬಂತೆ —

ಸುಸಂಗತಾ : ಬಂಧುಲ ...

ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಸುತನುಕಾ ಸಾವರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸದ್ದು, ವೃದ್ಧಿಸುವ ಹೆಜ್ಜೆ.]

ಸುಸಂಗತಾ : ಅತ್ತಿಯಾ !

ಸುತನುಕಾ : ಜಾಗೃತಳಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಾಳು, ನೋಡು ಬೇಗ ಹೋಗು.

[ಹೆಜ್ಜೆ ಕೈಯಿಸಿ ಕ್ಷಣಾನಂತರ ಪುನಃ ವೃದ್ಧಿಸುವುದು.]

ಸುಸಂಗತಾ : ಅಜ್ಜುಕಾ ...

ಸುತನುಕಾ : ಏನು ವಾರ್ತೆ ಹೇಳು.

ಸುಸಂಗತಾ : ಈ ಪಾಪಿಷ್ಠಿಯನ್ನು ಕೇಳಬೇಡ ಅಜ್ಜುಕಾ ... ನನಗೆ ವಿಶ್ವಸನೀಯ ವಾದ ವಾರ್ತೆ ದೊರೆಯಲೇ ಇಲ್ಲ.

[ಒಳಗಿನಿಂದೆಂಬಂತೆ ಕುಟ್ಟಿಕೆಯ ಕೂಗು : ಏ ಬಂಧುಲ ! ಆ ಹುಂಜ ಹಾರಿಹೋಗಿ ತಿದೆ, ನೋಡು, ಹಿಡಿದುಕೊ ! ... ಮನೆಯಲ್ಲಾ ರಕ್ತ ! ...]

ಸುಸಂಗತಾ : ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿನ ಅವಭೋಧೆ, ಅಷ್ಟೆ ... ಈಗ ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ.

ಸುತನುಕಾ : ಪುಣ್ಯ !

ಸುಸಂಗತಾ : ಆಚಾರ್ಯಪಾದರು

ಸುನನುಕಾ : ಈಗ ಮಾತ್ರ ಹೋದರು ... ಹಲಾ, ಆಚಾರ್ಯಪಾದರ ಸಾಂತ್ವನದಿಂದ ಸ್ಥಿರಳಾದೆ ... ಇನ್ನು ನನಗೆ ಆಚಾರ್ಯಪಾದರಲ್ಲಿಯೆಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಆಸಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ ಪ್ರಾಯಶಃ, ಅಂಥದೊಂದು ಆಘಾತ ವಿಧಿಲಿಖಿತವಾಗಿತ್ತು, ಆಯಿತು ! ... ಹಿಂದಿನಂತೆ ಮುಂದೆಯೂ ಜಗತ್ತಿನ ಲೀಲಾರೂಪಕದಲ್ಲಿ ನಾನೊಬ್ಬಳು ಕೇವಲ ಸಾಮಾಜಿಕಳು, ತಟಸ್ಥಳು ! — ಜಗತ್ತಿನ ಸಮಸ್ತ ವೈವಹೃತಿಗಳಿಂದಲೂ ಉದಾಸೀನಳು, ನಿರ್ಲಿಪ್ತಳು.

ಸುಸಂಗತಾ : ಉತ್ತೇಜಿತಳಾಗಬೇಡ ಅಜ್ಜುಕಾ. ರೂಪದಕ್ಷರ ವಾರ್ತೆ ಈಷತ್ ಕೇಳಿದೆ

ಸುತನುಕಾ : ಮುಗ್ಧೆ, ವಸಂತಪೂರ್ಣಿಮಾ ರಾತ್ರಿ ಕಳೆಯಿತು ! ಅದೇ ಮೊದಲ ಬಾರಿ ಹಾಗೂ ಅದೇ ಕೊನೆಯ ಬಾರಿ ನಾನು ಉತ್ತೇಜಿತಳಾದುದು ಈಗ ರೂಪದಕ್ಷರ ವಾರ್ತೆಯೂ ನನಗೆ ಕೇವಲ ವಾರ್ತೆ !

ಸುಸಂಗತಾ : ಮಾರ್ಗಮಧ್ಯೆಯೇ ವಾರ್ತೆ ದೊರೆಯಿತು: ರೂಪದಕ್ಷರ ಜೇಷ್ಠ ಇತ್ತಲಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ. ಆತ ಹೊರಟದ್ದು ಇಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸಲುವಾಗಿಯೇ....

ರೂಪದಕ್ಷರು ರಾತ್ರಿ ನೇಪಥ್ಯಗ್ರಹದಿಂದ ಹೊರಟು ಪುನಃ ಸೀತಾ-
ಮಂದಿರದ ಪಾರ್ಶ್ವೋದ್ಯಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಬಹುಕಾಲ ನಿಶ್ಚಲರಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದರಂತೆ.
ಅನಂತರ, ನಾವು ನಿನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟಾಗ ಅವರೂ
ನಮ್ಮ ರಥವನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದರಂತೆ. ಚೇಟಿ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಅವರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ
ಇದ್ದನಂತೆ ನಮ್ಮ ಉದ್ಯಾನಿಕೆಯ ದ್ವಾರಕ್ಕೆ ಬರುವಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಆರ್ಯ
ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿಗಳು ರಥವನ್ನು ಒಳಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ ತಾವೂ ಒಳಕ್ಕೆ ಬಂದುದು
ಕಾಣಿಸಿತಂತೆ. ತತ್ಕ್ಷಣವೇ ರೂಪದಕ್ಷರು 'ಕಾರ್ಯವಾಯಿತು. ನಡೆ' ಎಂದು
ಚೇಟಿನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಟರಂತೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ನಡೆದ ಮೇಲೆ
ತಿರುಗಿ, 'ಪುನಃ ಅಲ್ಲಿಗೇ ಹೋಗೋಣ ನಡೆ' ಎಂದರಂತೆ. ಪುನಃ ಇಲ್ಲಿಗೆ
ಬಂದು ನಮ್ಮ ಉದ್ಯಾನಿಕೆಯ ದ್ವಾರದಲ್ಲೇ ಮೌನವಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದರಂತೆ.
ಪ್ರಹರ ಕಳೆದರೂ ಅವರು ಹಾಗೆಯೇ ನಿಶ್ಚಲ ಕುಳಿತಿದ್ದರಂತೆ.... ಅಜ್ಜು ಕಾ....
ಸುತನುಕಾ : (ಭಾವವಿಶ್ಲವವನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕುತ್ತ) ಹೇಳು.

ಸುಸಂಗತಾ : ... ಹಾಗೆಯೇ ನಿಶ್ಚಲ ಕುಳಿತಿದ್ದರಂತೆ ... ಪ್ರಾತಃಕಾಲಕ್ಕೆ ಪ್ರಹರ
ವಿರುವಾಗ, ಆರ್ಯ ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿಗಳು ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟೊಡನೆಯೇ, ಅವ
ರನ್ನೆ ಒಮ್ಮೆ ದುರುಗುಟ್ಟಿ ನೋಡಿ, ಚೇಟಿನಿಗೆ 'ಈಗ ಕಾರ್ಯವಾಯಿತು, ನಡೆ'
ಎಂದರಂತೆ ... ಆತನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ನೇರ ದ್ಯುಲೋಕಮನೋಹರಕ್ಕೆ
ನಡೆದರಂತೆ. ಅಲ್ಲಿ ಚೇಟಿ ದೀಪ ಸಿದ್ಧ ಮಾಡಿದನಂತೆ. ಅನಂತರ ಅವರು ತಮ್ಮ
ಆಲೇಖ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳನ್ನು ತರಿಸಿಕೊಂಡು ಚೇಟಿನನ್ನು ಬಲವಂತದಿಂದ ನಿದ್ರೆಗೆ
ಕಳುಹಿಸಿದರಂತೆ ... ಅದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು, ಚೇಟಿನಿಗೆ, ತಾವು ಇಂದಿನ ನೃತ್ಯ-
ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಶ್ರಮಿಸಿದುದನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಶ್ರಮ
ವ್ಯರ್ಥವಾದುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, 'ಅದು ಯೋಗ್ಯವೇ !' ಎನ್ನುತ್ತ ರೋದಿಸ
ತೊಡಗಿದರಂತೆ. ಅನಂತರ, 'ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಆದ್ಯಂತ ಘಟನೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನರ್ತ
ಕಿಗೆ ತಿಳಿಸಿಬರಬೇಕು' ಎಂದು ಚೇಟಿನಿಗೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದರಂತೆ ... ಪ್ರಾತಃಕಾಲ
ಈಗ, ಘಳಿಗೆ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಚೇಟಿ ಎದ್ದು ನೋಡುವಾಗ ರೂಪದಕ್ಷರ ಎದುರಿ
ನಲ್ಲಿ ಭಿತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ನರ್ತಕಿಯೊಬ್ಬಳ ನೃತ್ಯಪಾದಗಳು ಅಷ್ಟೇ
ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿದ್ದು ವಂತೆ ... ಅವರು ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲಿಯೇ ...

ಸುತನುಕಾ : ಅಯ್ಯೋ ! ...

[ಆಕೆ ಮೂರ್ಛಿತಳಾದದ್ದು ಸೂಚಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಶುಶ್ರುಷೆಯ ಸದ್ದು. ಸ್ವಲ್ಪ
ಕಾಲಾನಂತರ ಉಚ್ಛ್ವಾಸದ ಗತಿಯ ಮೂಲಕ ಆಕೆಗೆ ಬೋಧೆಯಾದದ್ದು ಸೂಚಿತ
ವಾಗುತ್ತದೆ.

ಸುಸಂಗತಾ : ಅಜ್ಜು ಕಾ, ... ಹಾ, ಹಾಗೆಯೇ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಶ್ರಮಿಸು ... ಏಳಬೇಡ.

ಸುತನುಕಾ : ಸ್ಥಿರಳಾಗಿದ್ದೇನೆ ಹಲಾ ... ಭೀತಳಾಗಬೇಡ.

ಸುಸಂಗತಾ : ನಾನು ಪಾಪಿಷ್ಠ ಅಜ್ಜುಕಾ ... ಆದ್ಯಂತ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ನಿಮಗೆ ಚೇಟಿನಿಂದ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರಂತೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಪಾಪಿಷ್ಠ ದುರ್ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕಾಯಿತು.

ಸುತನುಕಾ : ಸುಸಂಗದೆ, ರೂಪದಕ್ಕರ ಮರಣವಾರ್ತೆಯ ಸಂಗಡ ನಾನೂ ಒಂದು ವಾರ್ತೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಕೇಳು: ಆಚಾರ್ಯಪಾದರು ನನ್ನನ್ನು ನಿಂದಿಸಿ ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ತ್ಯಜಿಸಿ ಹೊರಟುಹೋದರು.

ಸುಸಂಗತಾ : ಅಜ್ಜುಕಾ

ಸುತನುಕಾ : ನಿನ್ನ ವಾರ್ತೆಗೆ ವಿನಿಮಯವಾಗಿ !

[ಒಂದು ಕ್ಷಣ ನೀರವ.]

ಸುತನುಕಾ : ಹಲಾ. ಸೀತಾಮಂದಿರಕ್ಕೂ ದ್ಯುಲೋಕಮನೋಹರಕ್ಕೂ ಎಷ್ಟು ಸಮೀಪ !

ಸುಸಂಗತಾ : (ಮಾನ.)

ಸುತನುಕಾ : ಮುಗ್ಧೆ, ಅಂಧಕಾರದಲ್ಲಿ ದೂರ ಸಮೀಪಗಳ ಭೇದವೇ? ... — ಹೋಗು. ವಾತಾಯನವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಬಾ ... ಉತ್ಸವದ ದಿನಗಳನ್ನು ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆದವಳಿಗೆ ಇಂಥ ದುರ್ದಿನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶವೇಕೆ ?

ಸುಸಂಗತಾ : ಅಜ್ಜುಕಾ —

ಸುತನುಕಾ : ಮೃತ್ಯುಭಯವೇ ? ... ಮೂರ್ಖ ಬಾಲಿಕೆ, ಹೋಗು. ವಾತಾಯನವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಬಾ. ಭಯ ಬೇಡ, ನಾನು ಸ್ಥಿರಳಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಹೋಗು.

[ಹೆಜ್ಜೆಯ, ವಾತಾಯನದ, ಪುನಃ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಸದ್ದು.]

ಸುತನುಕಾ : ಬಾ, ಸಮೀಪ ಕುಳಿತುಕೋ ... ಮೂರ್ಖಳೆ, ಮೃತ್ಯುಭಯವೇ?... ನಾನು ಮೃತಳಾಗುವೆನೆಂದು ...

ಸುಸಂಗತಾ : ಏಡ, ಬೇಡ ಅಜ್ಜುಕಾ.

ಸುತನುಕಾ : ಸ್ಥಿರಳಾಗು ಬಾಲಿಕೆ ! ... ರೂಪದಕ್ಕೆ ಆಚಾರ್ಯ ದೇವದತ್ತರು ದ್ಯುಲೋಕಮನೋಹರದಲ್ಲಿ ರೂಪಕಲ್ಪನದಲ್ಲಿಯೇ ಮೃತ್ಯುವಿನ ಆವಾಹನ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು ...

ಸುಸಂಗತಾ : (ಮಾನ),

ಸುತನುಕಾ : ಭೀತಳಾಗಬೇಡ. ನಾನು ಇಷ್ಟು ಶೀಘ್ರ ಮೃತಳಾಗಲಾರೆ ನಾನೀಗ ಪ್ರಾಯಶಃ ಕ್ಷುಬ್ಧಳಾಗಿದ್ದೇನೆ ಪುನಃ ಸ್ವಸ್ಥಳಾಗುತ್ತೇನೆ, ಸ್ಥಿರಳಾಗುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಪಾದಗಳು ಯಥಾಪೂರ್ವ ಕುಶಲವಾಗುತ್ತವೆ ಮತ್ತು

ಬಂದು ಮತು ಕಳೆಯುತ್ತದೆ ,... ಕೊನೆಗೊಮ್ಮೆ ವಸಂತಪತು ಆಗಮಿಸು-
ತ್ತದೆ ವಸಂತಪೂರ್ಣಿಮೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ ಆ ವಸಂತಪೂರ್ಣಿ-
ಮಿಯ ಕ್ಷೀರ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಸುತನುಕಾಳ ಕೀರ್ತಿನಿಕೇತನವಾದ ಸೀತಾನಿವಾ-
ಸದ ಶುಭರಂಗದ ಮೇಲೆ ಲಘುಪಾದಗಳ ಚಿತ್ರವಿನ್ಯಾಸದಿಂದ ಈ ನರ್ತಕಿ-
ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾಳೆ ಸಾಮಾಜಿಕರು ಸಾಧುವಾದಗಳ ಸುರಿಮಳೆಗರೆಯು-
ತ್ತಾರೆ ಗೀತವಾದ್ಯಗಳು ಆನಂದಸಮುದ್ರದ ಉತ್ತೇಜಿತ ವೀಚಿಗಳೆಂಬಂತೆ
ಹುಯ್ಯಲಿಡುತ್ತವೆ.... ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಿದ್ದು ಅಲಭ್ಯನಾದ ಬಂಧಿತಪ್ರಿಯನ ಆರ್ತ-
ನೇತೃಗಳ ಮೂಕಸಂಕಟವನ್ನು ಕೇಳಿ ಆಕ್ರಂದಿಸುವ ಪ್ರಿಯಳಂತೆ, ನರ್ತಕಿಯು
ಪಾದಕಿಂಕಣಿಗಳು ವಾದ್ಯಝೇಂಕೃತಿಗೆ ಪ್ರತಿಝೇಂಕೃತಿ ಕೊಟ್ಟು ಕೋಲಾಹಲ
ವೆಚ್ಚಿಸುತ್ತವೆ ... ಅನಂತರ ... ರಾಗ ಲಯದಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗುತ್ತದೆ ... ಲಯ
ನರ್ತನದಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗುತ್ತದೆ, ... ನರ್ತನ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗುತ್ತದೆ, ...
ಭಾವ ಪ್ರೇಮದಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗುತ್ತದೆ, ಪ್ರೇಮ ಓಂಕಾರದಲ್ಲಿ ಲೀನ-
ವಾಗುತ್ತದೆ

[ಕೊನೆಕೊನೆಗೆ ಕ್ಷೇಣವಾಗುತ್ತ ಬಂದ ಮಾತು ಮತ್ತು ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ವಾದನ ಆಶ್ರಯ-
ವಾಗಿ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ನೀರವ. ಅನಂತರ ಮತ್ತೆ — ವಿವಿಧ ವಾದ್ಯಗಳು ರಾಗಕೋಲಾ-
ಹಲದಲ್ಲಿ ಮೊರೆಯುತ್ತಿರಲು —]

ಗಾನಫಿಲು

ಅಥವಾ

ಬಡಪಾಯಿ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ

(ಒಂದು ಹೊಸ ಪ್ರಯೋಗ)

ಪಾತ್ರಗಳು :

ಹೆಂಡತಿ (ಮಾಲತಿ)
ಗಂಡ (ಮಾಧವಶರ್ಮ)
ಗೊಗ್ಗರು ದನಿ
ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ
ಡಂಗುರದವ
ಸಹರೆ
ಮಂತ್ರನಾದಿ
ರಾಜ
ರಾಜಕುಮಾರಿ
ನಾಗಸ್ವರ ವಿದ್ವಾನ್.

[ಒಂದು ತಮಿಳು ಜಾನಪದ ಕತೆಯನ್ನು ಓದಿದಾಗ ಇಲ್ಲಿನ ಸನ್ನಿವೇಶ ಪ್ರೇರಿತವಾಯಿತು. — ಲೇಖಕ]

ಮಾಲತಿ : ಅಲ್ಲಾ, ಏನೂಂದ್ರೆ ಹೀಗೆ ಮೂಗು ಹಿಡ್ಕೊಂಡು ಮೂಲೆಗುಂಪಾಗಿ ಕೂತರೆ ಹೇಗೆ? ಯಾವುದಾದರೂ ಮೋಟು-ಗೋಡೆ ಹಿಂದಾದರೂ ನಿಂತ್ಯೊಳ್ಳಿ ಹೋಗಿ !

ಮಾಧವ : ಏನು ? ಮೋಟು-ಗೋಡೆ ಹಿಂದೇನೇ ? ನೋಡಿಲ್ಲಿ, ನಿಂತ್ಯೊಂಡೆ !

ಮಾಲತಿ : ಏನಿದು, ನನ್ನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿಟ್ಟಿರಲ್ಲ ... ಇಲ್ಲೆಲ್ಲದೆ ಮೋಟು ಗೋಡೆ ?

ಮಾಧವ : (ನಕ್ಕು) ಮಾತಾಡ್ತಾ ಇದ್ದಲ್ಲ, ಮೋಟುಗೋಡೆ ! ಅದಕ್ಕೇನು ಅಷ್ಟು ದೂರ ಹುಡುಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕೇ ? ಅಗ್ನಿಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಕೈಹಿಡಿದು, ತಾಲಿಕಟ್ಟಿ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿಲ್ಲವೇನೇ, ನಿನ್ನ ! “ ಕತ್ತೆ ಎಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ, ಮೋಟುಗೋಡೆ ಹಿಂದೆ ” ಅನ್ನೋ ಹಾಗೆ, ‘ ಈ ಗಾರ್ಡ್‌ಭತರ್ಮ ಎಲ್ಲಿ ? ’ ಅಂದ್ರೆ, ಈ ಮೋಟುಗೋಡೆ ಮಾಲತೀ ಸೆರಗನಲ್ಲ !

ಮಾಲತಿ : (ರೇಗಿ) ನಿಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿ ಎಲ್ಲ ಇಂತದ್ದರಲ್ಲೇ ಖರ್ಚು ಮಾಡಿ ಹೆಂಡತೀನ ಮೋಟುಗೋಡೆ ಅನ್ನೋದರಲ್ಲಿ !

ಮಾಧವ : ಇಂತದ್ದರಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿ ಖರ್ಚಾಗೊಲ್ಲ ಕಣೆ, ಮನೆದು ಹರಿತ ಆಗುತ್ತೆ ! ಕತ್ತಿ ! ಕತ್ತಿ ಇದ್ದಹಾಗೆ ಬುದ್ಧಿ ! ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ ಕೂರಸಿ ಇಟ್ಟರೆ ಕಬ್ಬಿಣ

ಮಾಲತಿ : ಹಾಗೆಂತ ಮೋಟುಗೋಡೆ ಮೇಲೇ ಮಸೀತೀರಲ್ಲ ?

ಮಾಧವ : ಇವತ್ತು ಮೋಟುಗೋಡೆ, ನಾಳೆ ಮಹಾಪರ್ವತ — ಇಂದ್ರನ ವಜ್ರಾ ಯುಧನೂ, ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ತುಂಡಾಗಿತ್ತು ಕಣೆ

ಮಾಲತಿ : ನೋಡೋಣ, ನೋಡೋಣ — ಏನು ಮಾಡ್ತಿರೋ, ನಿಮ್ಮ ವಜ್ರಾ ಯುಧ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ! ಕೈಲಿರಬೇಕಾದ ವಜ್ರ ಎಲ್ಲ ತಲೇಲಿ ತುಂಬಿ ಕೊಂಡಿದೆ. ಅದೂ ಎಂತಹ ವಜ್ರ ಅಹಹಾ ಮರವಜ್ರ ! ಸರಿ, ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡ್ಕೊಂಬನ್ನಿ — ಕೂಳು ಬಸಿಕೋತೀರಂತೆ. ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಬೇಳೆ ಬೇಯೋದಿಲ್ಲ, ಸೀದುಹೋಗುತ್ತೆ ; ಒಳಗೆ ಹೊಗ್ಗೀನಿ ಏನಾಗಿದೆಯೋ ?

ಮಾಧವ : ಕಾಸಿಲ್ಲದ ಗಂಡ, ಮೂದಲಿಸಿ ಮುಖ ಮುರಿಯೋ ಹೆಂಡತಿ ! ಏನಾ ದರೂ ಮಾಡಿ, ತಲೇಲಿರೋ ವಜ್ರನ ಕೈಗೆ ಒರಿಸಿಕೋ ಬೇಕಲ್ಲ ಇಲ್ಲ ದಿದ್ದರೆ ಮನೆದಿದ್ದಿಲ್ಲ ಮಣ್ಣು ಕತ್ತರಿ ಸೊಕ್ಕಾಗತ್ತೆ ! ಇರಲಿ, ಇರಲಿ.

[ಹೀಗೆಂತ ಮನಸ್ಸುಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಊರ ಹೊರಗಿನ ಕೊಳ್ಳಕ್ಕೆ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡೋಣ ಅಂತ ಹೋದ. ಗಾಯತ್ರಿ ಜಪಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ....]

ಮಾಧವ : ಓಂಭೂರ್ಭುವಸ್ಸು ವಃ

ಗೊಗ್ಗರುದನಿ : (ನಿಧಾನವಾಗಿ) ಆ ನೀರಿಗೆ ಕೈ ಹಾಕಬೇಡ, ಜೀವದ ಮೇಲೆ ಆಸೆ ಇದ್ದರೆ ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಡು.

ಮಾಧವ : (ಆರ್ಥಕ್ಕೇ ನಿಲ್ಲಿಸಿ) ಯಾರದು ? ... ಗಂಟಲು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದೆಯೇ ?

[ಮಾಧವನಿ]

ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೇ ? ... ಸರಿಯೆ, ಈ ಬುದ್ಧಿಗೇ ಏನೋ ಭ್ರಮೆ ಬಂದಿದೆ.

ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ತೀರಿಸಿ ಹೋಗೋಣಂತೆ. (ನೀರನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವನು.)

ಗೊಗ್ಗರುದನಿ : ಇಲ್ಲಿ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡಬಾರದು. ಹೊರಡು !

ಮಾಧವ : ಸರಿಹೋಯ್ತು ಇದ್ಯಾಕೋ! (ಗಾಳಿಗೆ) ಯಾರಯ್ಯ ನೀನು, ಗೊಗ್ಗಯ್ಯ, ಬೆದರಿಸ್ತಾ ಇದೀಯಾ ? ಹೊಳೆ ನೀರಿಗೆ ದೊಣೆನಾಯಕನ ಅಪ್ಪಣೇನೇ ? (ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ, ರೇಗಿ) ಏ ದೊಣೆನಾಯಕ, ಹೀಗೆಲ್ಲ ಬೆದರಿಕೆ ಹಾಕಬೇಡ.

ಬೆದರೋದಿಲ್ಲ ಈ ಹಾರವ, ಗಟ್ಟಿಕುಳ ! ...

[ಮಾಧವನಿ]

(ತನಗೇ) ಅರೆ, ಇದೇನಿದು ಹುಚ್ಚು ನನ್ನದು ... ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ ಇಲ್ಲಿ, ಗಾಳಿಗೆ ಗುದ್ದುತಾ ಇದೇನಿ ! ಹೊಟ್ಟೆಲಿ ತಾಳ ಹಾಕಿದರೆ, ಬುದ್ಧಿ ಹೀಗೆಲ್ಲ ಕುಣಿಯುತ್ತೆ ! ಬೇಗ ಹೋಗಿ, ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಹವಿಸ್ಸು ಹಾಕಬೇಕು. ಹುಂ, ಹೋಗೋಣ.

ಗೊಗ್ಗರುದನಿ : (ಸ್ವಲ್ಪ ತಗ್ಗಿಸಿ) ಹೋಗಬೇಡ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ. ನಿಲ್ಲು.

ಮಾಧವ : (ರೇಗಿ) ಯಾರಯ್ಯ ನೀನು, ಎಲ್ಲಿ ಅವಿತುಕೊಂಡಿದೀ ? ಎಂತಹ ಅನಿಷ್ಟ ಶಕುನಿ ನೀನು, ನಾನು ಮಾಡೋದನ್ನೆಲ್ಲ ಬೇಡಾಬೇಡಾಂತ ತಡೆಹಾಕ್ತೀ ... ಎಲ್ಲಿದೀಯಾ ?

ಗೊಗ್ಗರುದನಿ : (ಮೆಲ್ಲಗೆ) ಮೇಲೆ, ಈ ಅರಳೇಮರದ ಮೇಲಿದೀನಿ. ನಿನಗೆ ಕಾಣಿಸೋ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ನಾನು ... ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ.

ಮಾಧವ : (ಸಂಶಯಾತ್ಮ) ಈಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ ಇಲ್ಲ, ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸರೂ ಇಲ್ಲ ಅಂತ ಯಾರೋ ಹೇಳಿದ್ದರು.

ಗೊಗ್ಗರುದನಿ : ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಅದೆಲ್ಲ ಸುಳ್ಳು. ನೀನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ನಾನು ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ ... ನಾನೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿದ್ದೆ, ಹೋದಜನ್ಮದಲ್ಲಿ.

ಮಾಧವ : (ಕುಹಕ) ಸರಿಯೆ, ನೀನು ಹೋದಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ. ನಾನು ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಬೆದರಿಸೋ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ. ಸದ್ಗತಿಯೇ ಬಂದಹಾಗಾಯ್ತು.

ಗೊಗ್ಗರುದನಿ : (ನೊಂದು) ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಬೇಡ, ಕಷ್ಟ ಪಡೋವರನ್ನ ಕಂಡು ಹಾಸ್ಯಮಾಡಬೇಡ. ಅಳೋವರನ್ನ ಕಂಡು ನಕ್ಕರೆ, ನಗೋವರನ್ನ ಕಂಡು ಅಳಬೇಕಾಗುತ್ತೆ.

ಮಾಧವ : ಒಳ್ಳೇ ವೇದಾಂತ ಸಂಪಾದಿಸಿದೆಯಲ್ಲ, ಪರವಾಯಿಲ್ಲ. ನೆಲದ ಮೇಲೆ.

ಇರೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗಿಂತ, ಮರದ ಮೇಲಿರೋ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸರೇ ವಾಸಿ,
ನೇದಾಂತದಲ್ಲಿ.

ಗೊಗ್ಗರುದನಿ : ಹೌದು, ಹೌದು. ನೇದಾಂತ ಕಲಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತೆ. (ದಿಟ್ಟನ ಅಂಗಲಾಚಿ) ನನ್ನ ಕತೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೇಳಬಾರದೇ ?

ಮಾಧವ: (ಅಸಡ್ಡೆ) ಊಟಕ್ಕೆ ನೊದಲು ಕತೆ ಕೇಳಿದರೆ ಸ್ವಾರಸ್ಯ ಕಡಿಮೆ ...

ಕತೆಗೋ ಅರ್ಥವಾಗೊಲ್ಲ ಹೊಟ್ಟೆ ಹಸೀತಾ ಇದೆ, — ಹಾರವ ಬೇರಿ.

ಗೊಗ್ಗರುದನಿ : ಸ್ವಲ್ಪ ಕೇಳಿಬಿಡು. ಬಹಳ ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿದೇನೆ.

ಮಾಧವ: ಏನಪ್ಪ ಅಂತಾ ಕಷ್ಟ? ಮರದ ಮೇಲೆ ವಾಸ, ಸುಖವಾಗಿ. ಕುರೂಪ ಹೊಟ್ಟಿನೋವು, ಹಸಿವು, ಹಲ್ಲುನೋವು ಅನ್ನೋದಕ್ಕೆ ದೇಹವೇ ಇಲ್ಲ. ನಾನೂ ನಿನ್ನ ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಯಾರಿಗೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ, ಸಾಲಗಾರರ ಕಣ್ಣಿಗಿಲ್ಲ ಮಣ್ಣಿರಸ್ತಾ, ಇದ್ದೆ ...

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ: ಹಾಗೆಲ್ಲ ಅನ್ನೇಡವ್ವ. ದೇಹ ಕಾಣಿಸೊಲ್ಲ ಅಷ್ಟೆ ... ಬುದ್ಧಿವಂತ ನೀನು, ನನ್ನ ಹಾಗೆ ಆಗಿಬಿಡಬೇಡ. ನಾನು ಈ ಮರ ಬಿಟ್ಟು ಅಲುಗಾಡೋ ಹಾಗಿಲ್ಲ. (ನಿಟ್ಟುಸಿರು, ಇಡೀ ಮರ ಅಲುಗುವುದು) ... ನಮ್ಮ ಕಷ್ಟ ಕೇಳೋ ವರು ಯಾರಿದಾರೆ? ಯಾರು ತಾನೇ ಇದಾರೆ? (ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ ಆಳಾರಂಭಿಸುವನು)

ಮಾಧವ: (ಸಂತೃಪ್ತ) ಛೇ, ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ವನಾಗಿ ಅಳೋದೇ ? ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷ
ಸರು ಬೆದರಿಕೆ ಹಾಕಿ, ಹಾರಾಡಿಸೋ ಬದಲು, ಹೀಗೆ, ಹುಡುಗರ ಹಾಗೆ
ಅತ್ತಬಿಡೋದೇ !..... ಅಳಬೇಡ, ಹೋಗಲಿ ... ಈ ಮರ ಬಹಳ
ಅಲ್ಲಾಡ್ತಾ ಇದೆ ... ಸ್ವಲ್ಪ ಸುಮ್ಮನಿರು. ಹೋಗಲಿ, ಏನಾಗಿದೆ ನಿನಗೆ,
ಹೇಳು, ಕೇಳೇನಿ.

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ: (ಕಣ್ಣಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಮುಡುಕಿಯ ಹಾಗೆ) ಕೇಶ್ರಿಯೇನವ್ವ, ಈ ಬಡ ಪಾಯಿ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸನ ಕತೇನ ... ಮಿಕ್ಕ ಜನ ಎಲ್ಲ ನನ್ನ ಧ್ವನಿ ಕೇಳಿದರೆ ಬೆದರಿಕೊಂಡು, ಎದ್ದೊ ಬಿದ್ದೊ ಅಂತ ಓಡಿಹೋಗ್ತಾರೆ. (ನೆನಪಾಗಿ) ಮೊನ್ನೆ ಶಿಟ್ಟಿ ಒಬ್ಬ ಓಡಿಹೋಗುವಾಗ, ಹ ಹ ಹ ಪಂಚೆ ಕಾಲಿಗೆ ಸಿಕ್ಕೊಂಡು ... ಹ ಹ ಹ (ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ, ನಗುವನು)

ಮಾಧವ: ಒಳ್ಳೇ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸನ ಸಹವಾಸ! ಕ್ಷಣಚಿತ್ತ, ಕ್ಷಣಪಿತ್ತ ... ಒಂದು ನಿಮಿಷ ಅಳು, ಒಂದು ನಿಮಿಷ ನಗು! ಮರದ ಕೆಳಗಿರೋ ನಮಗೆ, ಇದು ಅತ್ತರೂ ಎಲೆ ಉದುರುತ್ತೆ, ನಕ್ಷರಂತೂ ಎಲೆಗಳ ಸುರಿಮಳೆ!

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ : (ನಗುವುದನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು) ನಗು ಬಂದು ಬಿಡ್ತು ... (ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು)
ಹೀಗೆ ನಕ್ಕೇ ಈ ಗತೀಗೆ ಬಂದೆ ಹುಂ ! ನನ್ನ ಕಷ್ಟ ಹೇಳಿಬಿಡ್ತೀನಿ
ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಹೆದರದೆ ನಿಂತುಕೊಂಡವನು, ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ನನ್ನ ಕಷ್ಟ ಪಾರು

ಮಾಡೋದು ಸಾಧ್ಯ. (ಆರ್ತವಾಗಿ) ನೀನೇ, ನೀನೆ, ... ನೀನೇ ಕಾಪಾಡಬೇಕು. ...

ಮಾಧವ: (ಬೇಸರಪಟ್ಟು) ಏನು ಕಷ್ಟ ಅಂತಲೇ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. (ಊಹಿಸಿ) ಹೆಂಡತಿ ಕಾಟವೇನಯ್ಯ?

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ: (ಬಚ್ಚಿಟ್ಟ ಆಸೆ ಉಸುರುವ ಹಾಗಿ) ಹೆಂಡತಿ ಕಾಟ, ಸ್ವರ್ಗಸದೃಶ ...

ಮಾಧವ: (ಆರ್ಥವಾಗಿ) ಮದುವೆ ಆಗಿಲ್ಲ, ಪಾಪ, ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಂತ ಕಾಣುತ್ತೆ (ಮತ್ತೆ ಊಹಿಸಿ) ಹೋಗಲಿ, ಮದುವೆ ಮಾಡ್ಕೊಬೇಕೇನಯ್ಯ?

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ: ಕಾಣಿಸೋ ಮೈ ಇದ್ದರೆ ಮದುವೆ! ಈ ಸ್ಥಿತೀಲಿ, — ಮರಕ್ಕಿಲ್ಲ ಮದುವೆ? ಹುಂ.

ಮಾಧವ: (ಬೇಜಾರಾಗಿ) ಒಳ್ಳೇ ಮಾತು ಬೆಳಸಿಯಿಲ್ಲ. ಬೇಗ ಹೇಳಪ್ಪ, ಈಗ ಏನಾಗಿದೆ? ಅಂಥಾ ಕಷ್ಟ ಏನು ಬಂದು ಕವಿದುಕೊಂಡಿದೆ?

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ: (ತಟ್ಟನೆ, ಸ್ವರ ಬದಲಾಯಿಸಿ, ವಿವರಿಸುತ್ತ) ಆ ಕೊಳ ಇದೆಯಲ್ಲ?

ಮಾಧವ: ಇದೆ!

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ: ಅದರಾಚೆ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಮನೆ ಕಾಣೋದಿಲ್ಲವೆ? ಸುಣ್ಣ ಬಣ್ಣ ಏನೂ ಇಲ್ಲದೆ, ಅರ್ಧ ಕಟ್ಟಿಬಿಟ್ಟು ಮರೆತುಹೋದಹಾಗೆ!

ಮಾಧವ: ಹಾಂ! ಕಾಣಿಸ್ತು, ಅದಕ್ಕೇನು? (ಸ್ವಲ್ಪ ವ್ಯಂಗ್ಯ) ತಾವು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕೋ? ದೆವ್ವಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಹಾಗೆ ಮಾಡಿಸಿದಾರೆ ಮನೇನ!

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ: (ಏಕೋ ರೇಗಿ) ಹೌದು ಹೌದು ಆ ದೆವ್ವಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಹಾಗೆ ಮಾಡಿಸಿದಾರೆ! (ಕೂಗಿ) ಪಿಶಾಚಿ! ಪಿಶಾಚಿ!

ಮಾಧವ: ಏನು? ಇನ್ನೊಂದು ಪಿಶಾಚೀನೇ? (ವಿಚಾರಿಸುತ್ತ) ಹೆಣ್ಣೋ, ಗಂಡೋ?

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ: (ವ್ಯಂಗ್ಯ ಗಮನಿಸದೆ) ಗಂಡು! ಅಲ್ಲೊಬ್ಬ, ಈ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ನಾಗಸ್ವರ ಬಾರಿಸ್ತಾನೆ, ಪಿಶಾಚಿ!

ಮಾಧವ: (ಕುತೂಹಲ) ನಾಗಸ್ವರ ಬಾರಿಸ್ತಾನೆಯೆ ಪಿಶಾಚಿ?

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ: ಹೌದು ನಾಗಸ್ವರ ಬಾರಿಸ್ತಾನೆ. ನರಕಸ್ವರ, ಅಪಸ್ವರದ ಕೌರವ! ಅಲ್ಲ, ಅವನು ಬಾರಿಸೋದು ನಾಗಸ್ವರವಲ್ಲ—ನನ್ನ ಕಿವಿ ಒಳಗೆ ಸಲಾಕಿ ಹಾಕಿ ಅಗೆದು, ನನ್ನ ಮೆದುಳಿನಮೇಲೆ ರಿಂಗಣಗುಣಿತ ಕುಣೀತಾನೆ! ಪಿಶಾಚಿ!

ಮಾಧವ: (ಇದೇನು ಮಹಾ! ಎನ್ನುವ ಹಾಗಿ) ನಾಗಸ್ವರಕ್ಕೇ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಶಬ್ದ ಸಂಪತ್ತು ಖರ್ಚು ಮಾಡ್ತೀಯಲ್ಲ ಏನೋ ಮಹಾಕಷ್ಟ ಅಂದು ಕೊಂಡಿದ್ದೆ (ವಿವರಿಸಿ) ನಾವು ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೋವಾಗೆಲ್ಲ ಕೇಳಿರೀವಿ, ಈ ನಾಗಸ್ವರಾನೆ. ನಾನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಬೇರೆ, ಮದುವೆ ಮಾಡಿಸೋನು. ಧಾರ್ಮಿಕ ಹೇಳಬೇಕಾದರೆ, ಬಲವೆಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟು, ತಲೆಗೆ ಬಂದ

ಹಾಗೆ ಬಾರಿಸಿಬಿಡು” ಅಂತ ಅವನಿಗೆ ಬೆನ್ನು ಚಪ್ಪರಿಸ್ತೀವಿ. ಯಾಕೆ ಗೊತ್ತೆ ? ಮಂತ್ರ ತಪ್ಪಾದರೂ, ಗದ್ದಲದಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಸ್ತರಲಿ ಅಂತ ! ನಾಗ ಸ್ವರದೇನು ನಮ್ಮ ಆಪ್ತ ಬಂಧು !

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ : ಹುಂ; ನಿಮ್ಮ ಆಪ್ತಬಂಧು ನಾ ಕಾಣೆನೇ ? ನಾನೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿದ್ದೆನಲ್ಲವೇ, ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆ ? ಆದರೆ — ಇವನು ! ಇವನು, — ಈ ಸಂಗೀತದ ಯಮದೂತ. ಈ ಅವಸ್ಥರದ ಶೂಲ, ಈ ರಸಾಭಾಸದ ಕಾದ ಸೀಸದ ಝರಿ ! ಇವನ ಹಾಗೆ ನಾ ಯಾರನ್ನೂ ಕೇಳಿಲ್ಲವು ... ಇವನ ಭೈರವಿ ರಾಗ, ಕಾಳಭೈರವಿ ! ಇವನ ಹಂಸಧ್ವನಿ — ಕಂಸಧ್ವನಿ ! ಇವನು ತೋಡಿ ಬಾರಿಸ್ತಾಗ, ನನ್ನ ಎದೆ ರಕ್ತಾನೇ ತೋಡಿ ತೋಡಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿರೋ ಹಾಗೆ, ನನಗೆ ಚಿತ್ರಹಿಂಸೆ ಆಗುತ್ತೆ ! ಒಂದೊಂದು ರಾಗ ಬಾರಿಸಿದಾಗಲೇ ಹೀಗೆ — ಇನ್ನು ರಾಗಮಾಲಿಕೆ ಬಾರಿಸ್ತಾನೆ ... ರಾಗಮಾಲಿಕೆ ಅಲ್ಲ, ರಾಗಗಳ ರುಂಡಮಾಲಿಕೆ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ! ತೋಡಿ ಒಳಗೆ ಭೈರವಿ ಹೊಕ್ಕು, ಅದರ ಹೊಟ್ಟೆ ಸೀಳಿ, ಅದರ ನರಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ, ಹಿಂದೋಳಕ್ಕೆ ಮಾಲೆಹಾಕಿ, ಬಲಿಗೆ ಕೋಣನ್ನ ಒಯ್ಯೋ ಹಾಗೆ, ಈ ರಾಗಗಳ ರುಂಡಮಾಲೆ ಹಾಕಿದ ಹಿಂದೋಳಾನ ಅಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹೋಗ್ತಾನಯ್ಯ ! ... (ಅಂಗಲಾಚಿ) ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ನನ್ನ ಬಿಡಿಸು ಇಲ್ಲಿಂದ ಬಿಡಿಸು !

ಮಾಧವ : (ಚಚ್ಚರಿ) ಕೋಪಕ್ಕೆ ವೇಗವಿದೆಯೇ ಹೊರತು ವ್ಯಾಕರಣವಿಲ್ಲ — ಏನು ಉಪಮೆಗಳು ! ... ಅಲ್ಲ, ಪರವಾಯಿಲ್ಲ, ರಾಕ್ಷಸನಾದರೂ ಸಂಗೀತಜ್ಞಾನ ಜೋರಾಗಿದೆ ... ಆದರೂ, ಈ ನಾಗಸ್ವರಕ್ಕೆ ಹೆದರಿಯಿಂಬಿಡೋದೇ, ಮನುಷ್ಯರೇ ಹೆದರೊಲ್ಲ !

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ : (ರೇಗಿ) ಮನುಷ್ಯರೂ ನನ್ನಷ್ಟು ಸಂಗೀತ ಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದಾರೆ, ಹೆದರತಾ ಇದ್ದರು : ಹೆದರೋದ್ದಲ್ಲ, ಹುಚ್ಚಿದ್ದು ಇವನ್ನ ಕೊಂದು ಸಂಗೀತ ಸರಸ್ವತೀಗೆ ಸಂತರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿಸ್ತಾ ಇದ್ದು ! ಹಾಳು, ಸರಸ್ವತಿ ಸೌಮ್ಯ ದೇವತೆ ! ಮಹಾಕಾಳಿ ಆಗಿದ್ದಿದ್ದರೆ, ತೋರಿಸ್ತಾ ಇದ್ದಳು ಗತೀನ, ಈ ಮಹಿಷಾಸುರನಿಗೆ ! ... ಹಾಳು ! ಹಾಳು ! ಶಾಪಕ್ಕೆ ಆಳಾಗಿ ಈ ಮರದಲ್ಲಿ ಮಿಕಮಿಕಾಂತ ಒದ್ದಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ ... ಹುಂ.

ಮಾಧವ : (ಕುತೂಹಲ) ಶಾಪ ? ... ಏನು ಶಾಪ ?

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ : ಈ ಸಂಕಟದಲ್ಲಿ ನನ್ನಕತೆ ಹೇಳೋದ್ದೇ ಮರೆತುಬಿಟ್ಟೆಲ್ಲ. ಹೋದ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಾನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿದ್ದೆಂತೆ ಹೇಳಿದೆನಲ್ಲ — ಗಾನಪ್ರಿಯ ಅಂತ ನನ್ನ ಹೆಸರು ; ಸಂಗೀತಶಾಸ್ತ್ರದ ಎಲ್ಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮಗಳನ್ನೂ ಕಲಿತುಕೊಂಡಿದ್ದೆ ; ಕಲಿತ ವಿದ್ಯೇನ ಯಾರಿಗೂ ಹೇಳಿಕೊಡದೆ ಲೋಭಿಯಾಗಿದ್ದೆ. ಜತೇಗೆ, ಯಾರೇನು ಹಾಡಿದರೂ ಅವರ ತನ್ನೆಲ್ಲ ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸ್ತಾ ಇದ್ದೆ ... ನನಗೆ,

ಒಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಅಪಸ್ವರಾನೂ ಸಹಿಸೋದಿಲ್ಲ, ಏನು ಮಾಡಲಿ ? ಅದಕ್ಕೇ, ಅಷ್ಟೆಲ್ಲ ಸಂಗೀತ ಕಲೀಬಾರದು — ಕಿವಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ, ಎಲ್ಲಿ ಹೋದರೂ ಅಪಸ್ವರ ಕೇಳಿಸಿ ನರಕಯಾತನೆ ಆಗುತ್ತೆ. ನೋಡು, ನಿಸರ್ಗೇನಾದರೂ ಅನ್ನಿಸತ್ಯೆ ?

ಮಾಧವ : (ತನಗೆ) ಪರವಾಯಿಲ್ಲ, ' ಸಂಗೀತದ ಗಂಧವಿಲ್ಲ ' ಅಂತ ಅವಮಾನ ಮಾಡೇಬಿಟ್ಟು; ಈ ಬ್ರಹ್ಮೇತಿ ! ಹೋಗಲಿ, ಅವನ ಯಾತನೇನೂ ತಪ್ಪಿತು ನಮಗೆ ! ... (ಮುಂದುವರಿಸಿ) ಸರಿಯೇ, ಆ ಮೇಲೇನಾಯಿತು ?

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ : ಒಂದು ದಿನ, ಒಬ್ಬ ಸನ್ಯಾಸಿ ಬೀದೀಲಿ ಶ್ಲೋಕ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಬಂದ, ಅವನ ಹಾಹಾಕಾರ ಕೇಳಲಾರದೆ, ಅವನ್ನ ಹಿಡಿದು ಚೆಚ್ಚಿಬಿಟ್ಟ. ಅವನು ಪರಮೇಶ್ವರನ ಭಕ್ತನಂತೆ; ಪರಮೇಶ್ವರನಿಗೆ ಕೋಪ ಬಂತು, ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸನಾಗು ಅಂತ ಶಪಿಸಿಬಿಟ್ಟ ... ಕಿವಿಡು ದೇವರು ! ಭಕ್ತಿ ಇದ್ದರೆ ಸಾಕು, ಸ್ವರಶುದ್ಧಿ ಅವನಿಗೆ ಬೇಡ ... ನೋಡೀಗ ಅಂತಹ ಗಾನಪ್ರಿಯ, ಇವತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸನಾಗಿ — ಈ ನಾಗಸ್ವರದ ನರಕದೂತನ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ನರಳುತ್ತಾ ಇದೀನಿ ... (ಉದ್ವೇಗ) ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಬಿಡಿಸವ್ವ, ಬಿಡಿಸು. ಅದೋ ... ಅದೋ ನೋಡು ... (ದೂರದಲ್ಲಿ ತೆಳ್ಳಗೆ ನಾಗಸ್ವರ)

ಮಾಧವ : (ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸಾಲದು; ಕೇಳಿಸಲಿಲ್ಲ) ಎಲ್ಲಿ ... ಎಲ್ಲಿ ... ಏನು ? ಓಹೋ ನಾಗಸ್ವರವೇ ... ಎಷ್ಟು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಯ್ಯ ನನ್ನ ಕಿವಿ !

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ : ಶುರು ಆಯಿತು, ... ಬಿಡಿಸು ಬಿಡಿಸು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ! ಈಗ ಹೀಗಿದೆ — ಇನ್ನೂ ಶ್ರುತಿ ನೋಡ್ತಾ ಇದಾನೆ. ಇನ್ನೇನು ಶುರು ಆಯ್ತು. ಬಿಡಿಸು, ಕಾಪಾಡು ! ಈ ಮೂರು ದಿನದಿಂದ ನರಕಯಾತನೆ ತಾಳಲಾರೆ ! ನಾಗರಹಾವು ಕೊಲ್ಲುತ್ತೆ; ಈ ನಾಗಸ್ವರ ಕೊಲ್ಲೋದಿಲ್ಲ, ಚಿತ್ರಹಿಂಸೆ ಮಾಡುತ್ತೆ ! ಬಿಡಿಸು ... (ಭಯವಿಪ್ಲವನಾಗಿ) ನೋಡು, ನೋಡು, ಶುರು ಆಯ್ತು ...

[ನಾಗಸ್ವರ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೇಳಿಸಲಾರಂಭಿಸುವುದು. ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಅಪಸ್ವರಗಳೂ ಹೊರಳಿ ನರಳಿ, ಆಕಾಶ-ಭೂಮಿಗಳನ್ನು ಕೊರೆಕೊರೆದು, ಸ್ಪಂದನಸ್ಪಂದನವಾಗಿ ಆಕ್ರಂದನಸ್ವರ ಮೊಳಗಿಬರುವುದು.]

ಮಾಧವ : (ಆಲಸ) ಇದು, ಸ್ವಲ್ಪ ಕಷ್ಟವೇ, ನನಗೂ — ಇನ್ನು ನಿನ್ನಂತಹ ಗಾನ ಪ್ರಿಯನಿಗೆ, ಮರಣಾನಂದವೇ ! (ಪುನಃ ಹಳೇಪುತ್ತಿಗೆ ಬಂದು) ಸರಿ, ಈಗ ನಿನಗೇ ಈ ಮರಾನ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗೋದಕ್ಕೆ ಬರೋದಿಲ್ಲ ? ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ ನೀನು !

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ : (ನೊಂದು) ಹಾರಾಡೋದಕ್ಕೆ ನಾನೇನು ಪಿತಾಚಿನೇ ? ದೆವ್ವ ಭೂತ ಪ್ರೇತ ಭೇತಾಳ ಪಿತಾಚಿಗಳು ತಾನೇ ಓಡಾಡಬಲ್ಲವು. (ಜಂಬಿಂದ)

ನಾನು ... ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ, ಬ್ರಹ್ಮಬಲದಿಂದ ಚಲಿಸಬೇಕಾದವನು.

ಮಾಧವ : ಹಾಗಾದರೆ ಚಲಿಸು. ಏನು ಕಷ್ಟ ನಿನಗೆ ? ಹೀಗೆ ನರಕ ನರಕಾಂತ
ಗೋಳಾಡಿಕೊಂಡು, ಈ ಅರಳಿಮರಕ್ಕೆ ಯಾಕೆ ಜೋತುಬಿದ್ದಿದೀ ?

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ : (ತುಸು ನೊಂದು) ನನ್ನ ಬ್ರಹ್ಮಬಲ ತೀರಿಹೋಯಿತು. ನೀನು
ಕೊಟ್ಟಿರೆ ಚಲಿಸ್ತೀನಿ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, (ಉದ್ದೇಗ) ಇಲ್ಲೇ ಅನಂತಕಾಲದ
ವರೆಗೂ ಕೊಳೆಯುತ್ತ, ಈ ನಾಗಸ್ವರದಿಂದ ಹಣ್ಣಾಗಿ ಹುಣ್ಣಾಗಿ ಅನಂತ
ಕಾಲದ ವರೆಗೂ ಈ ರಾರವದಲ್ಲಿ ಸವೆಯಬೇಕಲ್ಲಾ. ಸಹಿಸಲಾರೆ, ಸಹಿಸ
ಲಾರೆ ! (ನಾಗಸ್ವರ) ಆಪದ್ವಾಂಧವ, ಬಿಡಿಸು, ಬಿಡಿಸು, ನಿನಗೇನು ಬೇಕಾ-
ದರೂ ಮಾಡ್ತೇನೆ, ನಿನ್ನ ಬ್ರಹ್ಮಬಲದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೊಡು, ನಾಲ್ಕು ಗಾವುದ
ದೂರನಾದರೂ ಹೋಗ್ತೇನೆ !

ಮಾಧವ : (ತನ್ನ ಶಕ್ತಿ ಅರಿತು) ಆಯಿತು ಕೊಡೋಣಂತೆ. ಕೊಟ್ಟಿರೆ ... ನೀನೇನು
ನನಗೆ ಕೊಡ್ತೀಯಾ ? ರಾಜ್ಯ ... ಭೂಮಿ ... ಒಡವೆ ... ಮಂತ್ರಶಕ್ತಿ ...
ಏನು ಕೊಡಬಲ್ಲೆ ?

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ : (ಮತ್ತೆ ಅಭಿಮಾನಕ್ಕೆ ಕುಂದಾದಂತೆ) ನಾನು ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ.
ಭೂತ ಭೇತಾಳವಲ್ಲ—ರಾಜ್ಯ ಒಡವೆ ಮಂತ್ರಶಕ್ತಿ ಕೊಡೋದಕ್ಕೆ ! ಬ್ರಾಹ್ಮಣ
ನಾಗಿದ್ದನು, — ಕೃತಜ್ಞತೆ ... ಆಶೀರ್ವಾದ ... ವೇದವಿದ್ಯೆ — ಇವು ಎಷ್ಟು
ಬೇಕಾದರೂ ಕೊಡಬಲ್ಲೆ.

ಮಾಧವ : (ತಿರಸ್ಕಾರ) ಕೃತಜ್ಞತೆ, ಆಶೀರ್ವಾದ, ವೇದವಿದ್ಯೆ ... ನಾನೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ.
ನನ್ನ ಹತ್ತಿರನೂ ಇವೆಲ್ಲ ಸರಕು ಬೇಕಾದ ಹಾಗಿವೆ. ನನ್ನ ಹತ್ರ ಇಲ್ಲದೇ
ಇರೋದಾಗಿ, ಧನ ಕನಕ ವಸ್ತ್ರಾದಿಗಳು, ಏನಾದರೂ ಕೊಟ್ಟರೆ, ಏನೋ...
ನೋಡಬಹುದು.

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ : ನನ್ನ ಸಂಗೀತಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೊಡ್ತೀನಲ್ಲ ...

ಮಾಧವ : ಬೇಡಪ್ಪ ಬೇಡ, ನಿನ್ನ ಹಾಗೆ ನಾನೂ ಕಿವಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಮಾಡಿಕೊಂಡು,
' ಅದು ಅಪಸ್ವರ — ಇದು ಅಪಶ್ರುತಿ ' ಅಂತ ನರಕಯಾತನೆ ಪಡಲೆ ?
ಈಗ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ, ಗುಳ್ಳೆನರಿ ಉಳಿಟ್ಟಹಾಗೆ, ಹನೆಹಾಡಿದರೂ ನನಗೆ
ಕರ್ಣಾಮೃತ ... ಬೇಡಪ್ಪ ಬೇಡ. ಧನ; ಕನಕ; ವಸ್ತ್ರ; ಭೂಮಿ; ಪದರಿ —
ಇವು ನನಗೆ ಬೇಕು.

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ : (ಮುಖ ಮುರಿಯುವ ಹಾಗೆ) ನೀನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ, ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲ
ಆಸೆಪಡುತ್ತೀ ? ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಲ್ಲ, ವೈಶ್ಯ ! ಛಿ, ಹೀಗೆ ಚೌಕಶಿ ಮಾಡ್ತೀಯಲ್ಲ—
ನನ್ನ ಜೀವ ಇಲ್ಲಿ ಬೇಯ್ತಾ ಇದ್ದರೆ ! [ನಾಗಸ್ವರದ ವಿಕಾರ ಕೇಕಾರವ]
ಅಯ್ಯೋ, ಅಯ್ಯೋ, ಬಿಡಿಸು, ಬಿಡಿಸು ... ಇವನು ಉದುತ್ತ ಇರೋದು
ನಾಗಸ್ವರವಲ್ಲ, ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಕಹಳೆ ! (ತನಗೆ ತಾನೇ ಕನಿಕರಪಟ್ಟು)

ಅಯ್ಯೋ ಎಂತಹ ನಿಸ್ಸಾಹಾಯ ನಾನು, ಹೇಳವನಾದೆನಲ್ಲ, ಎಂತಹ ಪಾಪಿ ಜನ್ಮ ! [ನಾಗಸ್ವರ]

ಮಾಧವ : (ವಿಚಾರಿಸುತ್ತ) ಹಾಗಾದರೆ ನಿನಗೆ ಏನೇನೂ ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲವೆ ?

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ : ಶಕ್ತಿ ಮಂತ್ರಗಳೆಲ್ಲ ದೈವ್ಯ ಭೂತಗಳಿಗೆ. ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸರಿಗಿರುವುದು ಒಂದೇ ಶಕ್ತಿ.

ಮಾಧವ : ಅಂದರೆ ?

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ : ಮರಗಳನ್ನೂ, ಕೆಲವು ಸಾರಿ ಮನುಷ್ಯರನ್ನೂ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು. ಬ್ರಹ್ಮವಿಲ್ಲದ ನನಗೆ ಆ ಶಕ್ತಿಯೂ ಇಲ್ಲ ! (ಅಳುತ್ತ) ಹೇಳವ, ಹೇಳವ, ಹೇಳವ ನಾನು ! ಗಾನಪ್ರಿಯ, ಈ ಕರ್ಣಕಲೋರ ನರಕದಲ್ಲಿ ಕೈಕಾಲಿಲ್ಲದ ಹೇಳವ ! (ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳುವನು)

ಮಾಧವ : (ಗಮನಿಸದೆ ಯೋಚಿಸುತ್ತ) ಮರಗಳನ್ನೂ, ಮನುಷ್ಯರನ್ನೂ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳೋ ಶಕ್ತಿ, ಅಷ್ಟೇನೇ ? (ಥಟ್ಟನೆ) ಗಾನಪ್ರಿಯ, ಅಳಬೇಡ. ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ, ನೀನು ಒಂದೇ ಒಂದು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು.

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ : (ಬಿಕ್ಕಿ) ನಾನೇನೂ ಮಾಡಲಾರೆ, ನಾನೇನೂ ಮಾಡಲಾರೆ ! ನಾನು ಹೇಳವ ! ಕೈಕಾಲಿಲ್ಲದ ರುಂಡ-ಮುಂಡ !

ಮಾಧವ : (ಸ್ವಲ್ಪ ರೇಗಿ) ನಿನ್ನ ಈಗಲೇ ಬಿಡಿಸುತ್ತೇನೆ, ಅಳು ನಿಲ್ಲಿಸು ... ಥು, ಮೈಯೆಲ್ಲಾ ಎಲೆ ಉದರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟು ! (ಕೊಡವಿ ಕೊಳ್ಳುವನು)

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ : (ನಿಲ್ಲಿಸಿ) ಬಿಡಿಸುತ್ತೀಯಾ ? ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಶ್ರೇಷ್ಠನೇ, ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಬಿಡಿಸುತ್ತೀಯಾ ? ಎಂತಹ ನರಕದಿಂದ ನನಗೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಆಗ್ತಾ ಇದೆ ಅನ್ನೋ ದನ್ನ ನೀ ಕಾಣೆ ...

ಮಾಧವ : ಆದರೆ, ನನಗೆ ಕೀರ್ತಿ, ಕಾಣಿಕೆಗಳು ಬರೋ ಹಾಗೆ ಒಂದು ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕು ನೀನು.

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ : (ನಿರಾಸ) ನಾನು ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದೆನಲ್ಲ ; ನಾನು ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ, ಉಚ್ಚಕುಲದ ಪ್ರೇತ, ಯಾವ ಮಂತ್ರ ತಂತ್ರವೂ ಬರದು ಅಂತ.

ಮಾಧವ : ನೀನು ಈ ಮರಾನ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡ ಹಾಗೆ, ಮನುಷ್ಯರನ್ನೂ ಹಿಡಿದು ಕೊಳ್ಳೋ ತಾನೆ ?

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ : ಅದೇ ನನ್ನ ಕೆಲಸ ... ಸೂಕ್ಷ್ಮದೇಹಿಯಾದ ನಾನು, ಮರ ಮನುಷ್ಯರ ಪರಕಾಯ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿ, ಅಲೆಯೋ ನನ್ನ ಆತ್ಮಕ್ಕೊಂದು ಗೂಡು ಹುಡುಕಿ ಕೊಡಬೇಕು.

ಮಾಧವ : (ಆತುರನಾಗಿ) ಹಾಗಾದರೆ, ಈಗಲೇ ಬಿಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ಕೂಡಲೇ ಹೋಗಿ, ಈ ಮಹಿಷಪುರಿಯ ರಾಜಕುಮಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೀಯಾ ?

ಮಾಧವ : ಇವತ್ತು ಬೆಳಗ್ಗೆ.* ಅಲ್ಲ ಕಣೆ, ಮೋಟುಗೋಡೆ ಮಾಲತೀ, ನೋಡ್ತಾ ಇರು. ಈ ಮೋಟುಗೋಡೇ ಮೇಲೇ ಕಿನ್‌ಕಾಪು, ಚೀನಾಂಬರ ಪೀತಾಂಬರ ಗಳನ್ನು ಹರವಿಹಾಕೋಣಂತೆ ...

ಮಾಲತಿ : ಹಾಗಾದರೆ ಬಿಡಿಸೇ ಬಿಡ್ತೀರಾ ?

ಮಾಧವ : ಖಂಡಿತ. ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತ; ನನ್ನ ನೋಡಿದರೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

ಮಾಲತಿ : (ಅಳುತ್ತ) ಹಾಗಾದರೆ ... ಹಾಗಾದರೆ ...

ಮಾಧವ : ಯಾಕೇ ಅಲ್ತಿಯಾ ? ರೇಶಿಮೆ ಶೀರೆ, ರತ್ನದ ವಂಕಿ ಬೇಡವೇನೆ ?

ಮಾಲತಿ : ಅಲ್ಲ ... ಅ ... ಅ ... ಭೂತ ಬಿಡಿಸಿದವರಿಗೆ (ಬಿಕ್ಕಿ) ಜಹಗೀರಿನ ಜತೆಗೆ, ರಾಜಕುಮಾರೀನೂ ಕೊಡ್ತೀನಂತೆ ... ಡಂಗುರ ... ಅ ... ಅ ...

ಮಾಧವ : ಅಯ್ಯೋ ಪೆಚ್ಚೇ, ಇಷ್ಟೇನೇ ? ಒಂದು ಮದುವೆ ಸಾಲದೇನೇ ನನಗೆ ? ಅದೂ ಈ ರಾಜಕುಮಾರಿ ಕಮಲಲೋಚನೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹೂಬಿದ್ದ ಹುಡುಗಿ.. ಛಿ ಅಳಬೇಡ ... ಭೂತ ಬಿಡಿಸೋಕೇ ಹೋಗ್ತಾ ಇದೀನಿ, ಆ ಭೂತ ಬಿಡಿಸಿ ಈ ಭೂತದ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕೋತೀನೇನೇ ? ... (ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ) ನಾನು ಮಾಧವ, ನೀನು ಮಾಲತಿ; ಗಾರ್ಡಭತರ್ಮನಿಗೆ ಮೋಟುಗೋಡೇ ಮಾಲತೀನೇ ಗತಿ ಕಣೆ ಮಾಲತೀ !

ಮಾಲತಿ : (ಸ್ವಲ್ಪ ಬಿಕ್ಕುತ್ತ) ಇನ್ನೇಲೆ "ಮೋಟುಗೋಡೆ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ" ಅನ್ನೋದಿಲ್ಲ ಅಂದ್ರೇ ...

ಮಾಧವ : ಇನ್ನೇಲೆ, 'ಮೋಟುಗೋಡೆ ಹತ್ತ ಬನ್ನಿ' ಅಂತ ಅನ್ನು, ತಿಳಿತೇನೇ ಮೋಟುಗೋಡೆ ಮಾಲತೀ .. ಇನ್ನು ಹೋಗ್ತೀನಿ ... (ಬಿಟ್ಟುಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ) ಈಗ, ಈ ಹರಕಲು ಪಂಚೆ ಮುಚ್ಚೋ ಹಾಗೆ ಈ ಉತ್ತರೀಯದ ಮಡಿಕೆ ಹಾಗೇ ! ಈ ಉತ್ತರೀಯದ ಹರಕು ಮುಚ್ಚೋದಕ್ಕೆ ಈ ಕೆಂಪು ಶಾಲಿನ ಹೊದಿಕೆ. ಈ ಕೆಂಪು ಶಾಲಿನ ಈ ಕಿಂಡಿ ಮುಚ್ಚೋದಕ್ಕೆ ಅದರ ಮೇಲೆ ಹೀಗೆ ಕೈ ಇಟ್ಟೋಳೋದು ... ನಗಬೇಡ ... ಹೋಗೋವಾಗ, ಹೀಗೆ ! ಬರೋವಾಗ, — ನೋಡ್ತಾ ಇರು !

ರಾಜಕುಮಾರಿಯ ಅಂತಃಪುರ

ಮಾಧವ : (ಪಕ್ಕರಿಗೆ) ರಾಜಕುಮಾರಿಯವರ ಭೂತಗ್ರಹಣವನ್ನು ಬಿಡಿಸುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಬಂದಿದ್ದಾನೆಂದು ರಾಜರಿಗೆ ಹೇಳು, ಕೂಡಲೆ !

ಪಹರೆ : (ತಿರಸ್ಕಾರ) ಒಳಗಡೆ, ಯಾರು ಯಾರೋ ಮಲಯಾಳದ ಮಂತ್ರವಾದಿಗ

ಳೆಲ್ಲ ಬಂದಿದಾರೆ. ಹರಕುಪಂಚೆ ಹಾರುವಯ್ಯನೋರಿಗೆಲ್ಲ ಒಳಗೆ ಬಿಡ್ತಾರೋ ಇಲ್ಲವೋ. ಸುಮ್ಮನೆ ಯಾಕೆ ನಿಮಗೆ ತ್ರಾಸ ?

ಮಾಧವ : (ಜರ್ಬಾಗಿ) ಹೇಳು ಹೋಗಯ್ಯ, ಸುಮ್ಮನೆ ತಲೆಹರಟೆ ಮಾಡಬೇಡ. ಮಹಾರಾಜರಿಂದ ಮುಂದೆ ಶಿಕ್ಷೆ ಆದೀತು.

ಪಹರೆ : (ಕೊಡವಿ) ಹುಂ ! ಹಾರವಯ್ಯ ಬೆದರಿಕೆ ಹಾಕ್ತಾನೆ ! (ತಿರುಗಿ) ಅರರೆ ! ಮಂತ್ರವಾದಿಗಳು ... ಓಡೋಡಿ ಬರ್ತಿದಾರೆ. ಏನಾಯ್ತೋ ಏನು ಕತೆಯೋ? ಯಾಕೆ ಸ್ವಾಮಿ ? . .

ಮಂತ್ರವಾದಿ : (ಏದುತ್ತ ಬಂದು) ನನ್ನ ಕೈಲಾಗೊಲ್ಲವ್ವ, ನನ್ನ ಕೈಲಾಗೊಲ್ಲ. ಇದು ಯಾವುದೋ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ ! ಭೂತ ಕೆಂಬೂತ ಪೆಡಂಬೂತ ಭೇತಾಳ ದೆಯ್ಯ ಪ್ರೇತ ಪಿಶಾಚಿ ಎಲ್ಲಾನೂ ಬಿಡಿಸಿದೀನಿ. ಇದು ...ಇದು... ಅದೇನು ರಂಪ, ಏನು ಮಾತು — ಹಾಡು ಬೇರೆ ಹೇಳುತ್ತೆ ! ಆಗೋದಿಲ್ಲವ್ವ, ಪ್ರಾಣ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇ ಹೆಚ್ಚು, ಮೆಟರೆ ಹಿಸಕೋಕ್ಕೇ ಬಂದಿತ್ತು, ಉಸ್ರವ್ವ (ಹೋಗುವನು.)

ಪಹರೆ : ಹಾರವಯ್ಯನೋರೇ — ಇನ್ನು ನೋಡಬೇಕುಂತೀರಾ ?

ಮಾಧವ : ನೋಡ್ತೀನಿ ಬಿಡಯ್ಯ.

ಪಹರೆ : ಸರಿ, ತಮ್ಮಿಷ್ಟ, ಬನ್ನಿ ...

ರಾಜ : (ಬಂದು) ಇನ್ಯಾರಿದಾರೆ? ... ಬ್ರಾಹ್ಮಣವರೈ, ಊರಿನ ಎಲ್ಲ ಮಂತ್ರವಾದಿ ಗಳೂ ಸೋತು ಹೋದರು. ಇದೇನು ವಿಪತ್ತು ಬಂದಿತು! ನನ್ನ ಆರು ರಾಜ ಕುಮಾರಿಯರಿಗೂ ಹೀಗೇಯೇ ಲಗ್ನ ಮಾಡಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಮನೆಯ ಸಂಪ್ರ ದಾಯದ ಹಾಗೆ, ದೆವ್ವಗಳೆಲ್ಲ, ಹಿಡಿದರೂ ನಾಲ್ಕು ದಿನವಿದ್ದು ಹೋಗುತ್ತಿ ದ್ದವು. ಈ ಕಡೆಯ ಕುಮಾರಿಗೆ, ... ಇದೇನೋ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸನಂತೆ ! ಅದೇನು ತಿನ್ನುತ್ತದೆ ! ಒಂದು ಹರಿವಾಣ ಲಡ್ಡಿಗೆ, ಎರಡು ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ಖಾಲಿ ! ಪಾಯಸವನ್ನಂತೂ, ಗಂಗಾಳಕ್ಕೆ ಗಂಗಾಳವನ್ನೇ ಬಗ್ಗಿಸಿಕೊಳ್ಳು ತ್ತಿದ್ದಾಳೆ ... ಇನ್ನು ಮಂಡಿಗೆ, ಸಂಡಿಗೆ, ಹವಳ ! ನಮ್ಮ ಬಾಣಸದ ಮನೆ ಬರಿದಾಗುತ್ತಿದೆ, ಅಡಿಗೆಯವರು ಓಡಿಹೋಗುವುದರಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ !

ಮಾಧವ : (ಸ್ವಗತ) ನಮ್ಮ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸನಿಗೆ ಪೂರ್ವಜನ್ನದ ವಾಸನೆ, ಪಾಪ ! ಅರಳಿಮರದಿಂದ ಅರಮನೆಗೆ ಬಂದರೆ ಆಗುವುದೇ ಹೀಗೆ !

ರಾಜ : ತಾವೂ ಭೂತ ಬಿಡಿಸಲು ಬಂದಿರಾ ? ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಮಲಯಾಳದ ಮಂತ್ರವಾದಿ ಜಂಬುದ್ವೀಪದ ಇಂದ್ರಜಾಲಕರು ಸೋತಲ್ಲಿ, ನೀವು ಗೆಲ್ಲುವ ಭರವಸೆ ನಿಮಗಿದೆಯೇ ?

ಮಾಧವ : ಅದಿರಲಿ, ಈಗ ಹಿಡಿದಿರುವ ಭೂತ ಆಗಾಗ ಹಾಡುತ್ತದೆಯೇ ?

ರಾಜ : (ಅಚ್ಚರಿ) ನಿಮಗೆ ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯಿತು ? ಊಟವಾದ ಮೇಲೆ ಮನಬಂದ ಹಾಗೆ ಹಾಡುತ್ತದೆ. ತಾಳ ಹಾಕಿ ಹಾಕಿ ಕುಮಾರಿಯ ಕೈ ಬೆರಳು ಬಾತು. ಕೊಂಡಿವೆ. ನಿದ್ದೆಯ ಗೊರಕೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಸಪ್ತಸ್ವರದ ಆರೋಹಣ ಕೇಳಿದಂತಿದೆ.

ಮಾಧವ : (ತೃಪ್ತಿ) ಹಾಗಾದರೆ, ಆಯಿತು. ನನ್ನನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯಿರಿ.

ರಾಜ : ಆದರೆ ನಿಮಗಿದು ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯಿತು ಸ್ವಾಮಿ ?

ಮಾಧವ : (ಗಂಭೀರವಾಗಿ) ಬ್ರಹ್ಮ ಲಂ ಬಲಂ, ಬ್ರಹ್ಮಬಲಂ ತೇಜೋಬಲಂ !

ರಾಜ : (ಅರ್ಥವಾದ ಹಾಗಿ) ಬನ್ನಿ ಬನ್ನಿ, ಕೂಡಲೇ ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿ ಬಿಡಿಸಬೇಕು. ಏನು ಬೇಕಾದರೂ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ.

ಮಾಧವ : (ಗಂಭೀರವಾಗಿ) ನನ ನ್ನು ರಾಜಕುಮಾರಿಯ ಹತ್ತಿರ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿ. ನಾನು ಕರೆಕಳಿಸುವವರೆಗೂ ಯಾರೂ ಅಲ್ಲಿ ತಲೆ ಹಾಕಬಾರದು.

ರಾಜ : ಆಗಲಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶ್ರೇಷ್ಠರೇ, ಇದೇ ಬಾಗಿಲು, (ತೆಗೆದು) ಕುಮಾರಿಯ ಕೋಣೆ ! (ತೆಗೆದೊಡನೆ, ಒಳಗಿನ ಸದ್ದುಗಳು, ಹಾಡು ಕುರುಕುವುದು)

ಮಾಧವ : ಇನ್ನು ಹತ್ತು ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬನ್ನಿ. ರಾಜಕುಮಾರಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಿ. (ಬಾಗಿಲು ಹಾಕಿ) ಹ್ರಾ ಹ್ರಿ ಹ್ರೂ, ಭೂಮಂತರ ಕಾಳಿ (ನೋಡಿ) ಇವರೆಲ್ಲ ಹೋದರೋ ? ಹುಂ, ಏನಯ್ಯ ಗಾನಪ್ರಿಯ ?

ರಾಜಕುಮಾರಿ :
ಲಡ್ಡು ಲಡ್ಡೂ !
ಸಾ ಸರಿಗಮಪದನಿಸಾ !
ಒಡ್ಡು ಒಡ್ಡೂ !
ಹೊಟ್ಟಿ ತುಂಬ ಲಡ್ಡು ಲಡ್ಡೂ !
ಗಮರಿಸನಿದಹಾ !

ಮಾಧವ : (ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ) ಗಾನಪ್ರಿಯಾ ! ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ ಗಾನಪ್ರಿಯಾ ? ನಿನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತ, ನಾನು, ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಕೊಟ್ಟ ಮಾತಿನಂತೆ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗು.

ಹುಡುಗಿಯೊಳಗಿನಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸನ ಗೊಗ್ಗರುದನಿ : ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ನಿನ್ನಿಂದ ನನಗೆ ಬಹಳ ಉಪಕಾರವಾಯಿತು. ಅರಳಿಮರದ ಮೇಲೆ ಗಾಳಿ ಕುಡಿದೂ ಕುಡಿದೂ ಬೆಂಡಾಗಿದ್ದ ನಾನು, ಇಲ್ಲಿ (ರಾಗವಾಗಿ) ಲಡ್ಡು ಮಂಡಿಗೆ ಹಪ್ಪಳ ಸಂಡಿಗೆ ಒಬ್ಬಟ್ಟು ಹೋಳಿಗೆ ಪಾಯಸ ಪರಮಾನ್ನಗಳನ್ನೂ ... ತಿಂದು ತೇಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ ಸುಕೃತ ! ಅಲ್ಲದೆ, ಈ ಹುಡುಗಿಗೆ ಎಂತಹ ಕಂಠ ! ಅಹಹಾ, ಜೇನುತುಪದ ಕಂಠ ! ಒಂದು ಕೀರ್ತನೆ ಹಾಡಿಸುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು ! (ಹುಡುಗಿಯ ಕಂಠದಲ್ಲಿ ; ಮಾರು ಬಲಾಘೋರ ...)

ಮಾಧವ : (ವ್ಯಂಗ್ಯ) ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ ! ಸ್ತ್ರೀಸಹವಾಸದ ನೆರಳಿಗೇ ಹೆದರಿದವನು, ಅಲ್ಪ ? ಈಗ ನೋಡು !

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ : ಹೊದ ಜನ್ಮವೆಲ್ಲ ವ್ಯರ್ಥವಾಯಿತು - ವ್ಯರ್ಥವಾಯಿತು ! ಇದೀಗ ನನಗೆ ಸರಿಯಾದ ನೆಲೆ. ಎಂತಹ ಸುಪ್ಪತ್ತಿಗೆ ಹಾಸಿಗೆ ! ಕಿನ್‌ಕಾಸಿನ ಪರದೆ, ಚಿನ್ನದ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮಧು, ಕೇಳಿದಾಗ ಲಡ್ಡು, ಹಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸೊಗಸಾದ ಇನಿದನಿ ! ಇಂತಹ ಶಾರೀರ-ಹೋದ ಜನ್ಮದಲ್ಲೇ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ. ನಾನು ಅಷ್ಟೆಲ್ಲ ಶಾಸ್ತ್ರ ಕಲಿತಿದ್ದೆ, ವಿಮರ್ಶಕ ಆಗಿದ್ದೆ ? ... ಇದೀಗ ಸ್ವರ್ಗ !

ಮಾಧವ : ಇದೇನು, ರಾಜಕುಮಾರೀನ ಬಿಡೋ ಮನಸ್ಸಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ನಿನಗೆ ...

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ : (ರಾಜಕುಮಾರಿಯ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಹೊರಡೋ ಹೊರಡೋ ! ಹೊರಡುತ್ತೀಯೋ, ಕರುಳು ಬಗೆದುಬಿಡಲೋ ! ಬಂದ, ಶಿವಪೂಜೆಲಿ ಕರಡಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ !

ಲಡ್ಡು ಲಡ್ಡು

ಒಡ್ಡು ಒಡ್ಡು ... ಸಾಸರಿಗಮಪದನಿಸಾಣ

ಮಾಧವ : ಇದೇನು ವಿಪರೀತ ! ನಂ ಕೈಗೆ ಬಂದ ತುತ್ತು, ಇವನ ಬಾಯಿಗೆ ಬಿತ್ತೋ ? ... ಛೇ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ, ನಾಚಿಕೆ ಆಗೋದಿಲ್ಲ ನಿನಗೆ ? ಇವತ್ತು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ತಾನೇ, ಕೃತಜ್ಞತೆ ಕೊಡ್ತೀನೀಂದೆ - ಕಡೆಗೆ ಅದೂ ಇಲ್ಲವೇ ?

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ : (ಗೊಗ್ಗರುದನಿಯಲ್ಲಿ ಚೀರಿ ನಕ್ಕು) ಸಿಕ್ಕಿದವರಿಗೆ ಸೀರುಂಡೆ ! ಆ ಅರಳಿ ಮರದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಋಣೀ, ಆದರೆ ಹ ಹ ಹ ಹ .. ಇಲ್ಲಿಂದ ನೀನೇನು ಮಾಡಿದರೂ ಹೋಗಲಾರೆ, ಕ್ಷಮಿಸಿಬಿಡು ... ಬೇಕು ಅಂದರೆ, ಸ್ವಲ್ಪ ಸಂಗೀತವಿದ್ಯೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಹಾಡಿ ಬದುಕಿಕೋ.

ಮಾಧವ : ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂತೋ ನಿನ್ನ ಪ್ರತಾಪ. ಮಾಡಿಸ್ತೀನಿ. ನನಗೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ತಾನೇ ಅಂಗಲಾಚಿದೆ, ಕಾಲು ಕಟ್ಟಿದೆ.

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ : (ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಕ್ಕು) ಕಾರ್ಯವಾಸಿ ಕತ್ತೆಕಾಲು ಕಟ್ಟು !

ಮಾಧವ : (ನಿರಾಶನಾಗಿ) ಇಲ್ಲೂ ಕತ್ತೆಪಟ್ಟು ಸಿಕ್ಕಿತೇ ? ಛೇ, ನರಮನುಷ್ಯರಿಗಷ್ಟೇ ಕೃತಜ್ಞತೆ ಇಲ್ಲ ಅಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೆ, ಭೂತ ಪ್ರೇತಗಳಿಗೂ ಇಲ್ಲವೇ ? ನಂಬಿ ದವನ ಮೈ ಬೆತ್ತಲೆ ...

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ : ನೀನು ಬೇಕಾದದ್ದು ಮಾಡು. ನಾನಿಲ್ಲಿಂದ ಹೋಗೋದಿಲ್ಲ. ನಾಲ್ಕು ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕದ ಸುಖ ನನಗಿಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದೆ. ಅರಮನೆ ಅಡಿಗೇಯವನು ಸೊಗಸಾಗಿ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡ್ತಾನೆ. ಜತೆಗೆ ಎಂತಹ ಕಂಠ !

ಹುಡುಗಿಯ ದನಿ : ಮಂಡಿಗೆ ಸಂಡಿಗೆ

ಕಾಯಿ ಹೋಳಿಗೆ ಹಪ್ಪಳ

ಸಾ ಸರಿಗ ಸರಿಗ ಸರಿ !

ಮಾಧವ : (ಘಟ್ಟನೆ) ರಾಗ ಹಾಡ್ತೀಯಾ ಅಲ್ವೆ, ಗಾನಪ್ರಿಯ! ಹಾಡ್ತೀನಿ ಇರು !
 (ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆದು) ಏ—ಯಾರಲ್ಲಿ ? ಕೂಡಲೇ ... ಊರ ಪಡುವಲಲ್ಲಿರೋ
 ಪುಷ್ಕರಣಿ ಆಚೆ ದಡದಲ್ಲಿ, ಒಬ್ಬ ನಾಗಸ್ವರ ಬಾರಿಸೋನಿದಾನೆ. ಕರೆದು ತಾ,
 ಕೂಡಲೇ. ನಾಗಸ್ವರ ಇಲ್ಲದೆ ಮಂತ್ರ ಫಲಿಸೋದಿಲ್ಲ.

ಪಹರೆ : ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿರೋವರು ಯಾರೂ ಆಗಬಾರದಾ ?

ಮಾಧವ : ಉಹುಂ. ಅವನೇ ಆಗಬೇಕು. ಅವನ ಹಾಗೆ ಬಾರಿಸೋವರು ಇನ್ನು
 ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಮಂತ್ರದ್ದು ಅವನ ನಾಗಸ್ವರ. ಕೂಡಲೇ !

ಪಹರೆ : ಆಗಲಿ, ಈಗಲೇ ಕರೀತೀನಿ ...

ಮಾಧವ : ಕೇಳಿಸಿತೋ ಗಾನಪ್ರಿಯ !

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ : (ನಡುಗುತ್ತ) ಅವನ್ನ, ಅವನ್ನ ! ಬೇಡ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಬೇಡ ! ಇನ್ನು
 ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನವಿದ್ದು ಹೊರಟುಹೋಗ್ತೀನಿ. ನಾನೇ ಹೋಗ್ತೀನಿ.

ಮಾಧವ : ಕೂಡಲೇ ಹೊರಡು. ನಿನ್ನಲ್ಲಿ, ಕೊಟ್ಟ ಮಾತಿಗೆ ಬೆಲೆ ಇಲ್ಲ. ಈಗಲೇ !

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ : (ಬೇಡಿ) ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನ ... ನಾಲ್ಕುದಿನವಾದರೂ ಸುಖ
 ಪಡ್ತೀನಿ. ನಿನ್ನ ಹಾಗೆ ನಾನೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಲ್ಲವೇ ?

ಮಾಧವ : ಕೃತಘ್ನ ! ಬಿಟ್ಟೋಡ್ತೀಯೋ, ಇಲ್ಲವೋ ? ಇರಲಿ, ಅವನೇ ಬರಾನೆ!
 ಮಂತ್ರವಾದಿ ! — ಕಂತೆಗೆ ತಕ್ಕ ಬೊಂತೆ ! ಅರೆರೆ, ಮೂರ್ಛೆ ಹೋದಳಲ್ಲ
 ರಾಜಕುಮಾರಿ ! (ದೀಸುವನು)

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ : (ಕ್ಷೀಣನಾಗಿ) ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಆಪದ್ಬಾಂಧವ — ಒಂದು ಸಾರಿ ಬದು
 ಕಿಸಿದೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಸಾರಿ ಬದುಕಿಸು. ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು. ನನ್ನ ಪಾಡಿಗೆ
 ಇಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನ ಸುಖರಾಗಿರುತ್ತೆನೆ... ನನ್ನ ಸಂಗೀತ ಜ್ಞಾನವನ್ನೆಲ್ಲ ನಿನಗೇ
 ಕೊಡುತ್ತೇನೆ.

ಮಾಧವ : ಛಿ, ಈಗಲೂ ಕುಟಿಲವೆ ? ನೀನು ಸಂಗೀತಜ್ಞಾನವನ್ನೆಲ್ಲ ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟು
 ಮೇಲೆ ಆ ನಾಗಸ್ವರದೋನು ಏನೇನು ಬಾರಿಸಿದರೂ ನಿನಗೆ ತಟ್ಟೋಹಾಗಿಲ್ಲ
 ಅಲ್ಲವೆ ? ಇಲ್ಲಿ ಯಾರೇನು ಶಿಕ್ಷೆ ಬಾರಿಸಿದರೂ ನೀನು ಸುಖವಾಗಿರಬಹುದು
 ಅಲ್ಲವೆ ? ... (ರೇಗಿ), ಹೊರಡುತ್ತಿಯೋ ಇಲ್ಲವೋ.

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ : (ಮೆಲ್ಲಗೆ) ಈ ಸುಖವನ್ನೆಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲಿ ? (ಘಟ್ಟನೆ
 ಹುಮ್ಮಸ್ಸಿನಿಂದ) ಇರಲಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ನನ್ನನ್ನು ಕೆಣಕಬೇಡ. ಇವಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ
 ನಿನ್ನನ್ನೇ ಹತ್ತಿ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ನೀ ಕೊಟ್ಟ ಬಲದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟನ್ನೂ ಉಳಿ
 ದಿದೆ ! ಅರಮನೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಗುರುಮನೆ ಆಯಿತು. ಅರಳಿಮರ ತಪ್ಪಿತಲ್ಲ.
 ಇನ್ನು ನೀನು ಹೊರಡು, ಕೂಡಲೇ ... ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೇ .. ? ಹ ಹ ಹ ಹಾ ...

ಪಹರೆ : (ಬಂದು) ಸ್ವಾಮಿ, ನಾಗಸ್ವರದವನು ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಜತೆಗೆ ಅವನ ತಮ್ಮಂದಿರಿಬ್ಬರೂ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಮಾಧವ : ಕೂಡಲೇ ಅವರಿಗಿಷ್ಟವಾದ ರಾಗಮಾಲಿಕೆ ಬಾರಿಸಹೇಳು. “ಅರಮನೆ ಓಲಗ, ಮೂರು ಜನರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಬಾರಿಸಿ,” ಅಂತ ಹೇಳು ... (ಅಹ್ವಾನಿಸುತ್ತ) ಬಾ, ಗಾನಪ್ರಿಯ, ನನ್ನ ಹಿಡಿದುಕೋ. ನನ್ನನ್ನು ಹಿಡಿದ ಮೇಲೆ, ಈ ಪ್ರಳಯದ ಕಹಳೆಯಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಡಿಸೋರು ಯಾರು ಬರ್ರಾರೆ, ನೋಡೋಕ್ಕೋಣ ಬಾ, (ಅನಂದದಿಂದ) ಆಹಾ, ಎಂತಹ ಸೊಗಸಾದ ರಾಗಮಾಲಿಕೆ ! ಕೇಳಿಸಿತೇ ?

[ಹೊರಗಡೆ ನಿರರ್ಗಳವಾಗಿ, ಹರಿದು ಬರುವ ಅಪಸ್ವರದ ಹುಚ್ಚುಹೊಳ]

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ : ಹೋದೆ, ಹೋದೆ ... ಅಯ್ಯೋ ... (ವಿಕಾರವಾಗಿ ಅತ್ತು, ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ ಪಲಾಯನವಾಗುವನು).

ರಾಜಕುಮಾರಿ : (ಎದ್ದು) ಏನು ... ಏನು ? ನನಗೇನಾಗಿತ್ತು ? ನಾನೆಲ್ಲಿದ್ದೇನೆ ? (ಮಾಧವನನ್ನು ನೋಡಿ, ಇಂತಹ ಕತೆಯ ಮಿಕ್ಕಲ್ಲ ರಾಜಕುಮಾರಿಯರ ಹಾಗೆ) ಮನ್ಮಥಾಕಾರನಾದ ಮೋಹನಾಂಗನೇ, ನೀನು ಯಾರು ?

ಮಾಧವ : (ಬೆದರಿ) ನಿಮಗೆ ... ಯಾವುದೋ ಭೂತ ಬಡಿದಿತ್ತು ... ನನ್ನ ರೆಟ್ಟಿ ಹಿಡಿಕೋಬೇಡಿ, ರಾಜಕುಮಾರಿ ... ಸ್ವಲ್ಪ ತಾಳಿ, ಬಂದೆ ... ಏ ಪಹರೆ ಯವನೆ, ಚೇಟಿಯರನ್ನು ಕರೆ, ರಾಜಕುಮಾರೀನ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈಗಲೇ ಹೊರಗೆ ಬಿಡಬಾರದು ...

ರಾಜಕುಮಾರಿ : ಮೋಹನಾಂಗ, ನಾನೂ ಬರುವೆ ತಾಳಿರಿ (ಎನ್ನುವಾಗ, ಮಾಧವ ಬಾಗಿಲು ಹಾಕುವನು).

ಮಾಧವ : ಸದ್ಯ ... ರಾಜಕುಮಾರಿ ಒಳಗೆ ಕ್ಷೇಮ, ನಾನು ಹೊರಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇಮ (ಪಹರೆಗೆ) ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ ತೊಲಗಿದ ಅಂತ ಹೇಳು ರಾಜರಿಗೆ.

ಪಹರೆ : ತೊಲಗಿದನೇ (ನೈಚ್ಯವಾಗಿ) ಆಗ ಏನೋ ಅಂದುಬಿಟ್ಟೆ, ಬುದ್ಧಿ. ಏನ್ನೂ ಮಹಾರಾಜರ ಹತ್ತಿರ ಹೇಳಿಬಿಡಬಾರದು, ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಹಾಕೋಬೇಕು.

ಮಾಧವ : ಆಗಲಿ, ನಾ ಹೇಳಿದ್ದು ಮೊದಲು ಮಾಡು ಇದೋ ರಾಜರೇ ಬಂದರು. ಬಂದ ಕೆಲಸವಾಯಿತು, ಪ್ರಭು. ಒಳಗೆ ಸುಖವಾಗಿದ್ದಾಳೆ, ತಮ್ಮ ಕುಮಾರಿ. ಚೇಟಿಯವರಿಗೆ ಹೇಳಿಕಳಿಸಿ. ಈಗಲೇ ಹೊರಗೆ ಬಿಡಬೇಡಿ, ಈಗ ತಾನೇ ಭೂತ ಬಿಟ್ಟ ಹಸಿ ಮೈ, ಇನ್ನೇನಾದರೂ ಭೂತ ಹಿಡಿಕೊಂಡಿತು.

ರಾಜ : ಸ್ವಾಮಿ, ಡಂಗುರ ಹೇಳಿದಂತೆ, ಅರಮನೆ ಸಂಪ್ರದಾಯದಂತೆ ರಾಜಕುಮಾರಿ ಯನ್ನು ತಾವೇ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಮಾಧವ : (ಬಿಚ್ಚಿ) ಛಿ ಛಿ, ಉಂಟಿ, ಉಂಟೇ? (ನವಿರಾಗಿ) ಯಾರಾದರೂ, ಕಮಲ.

ಲೋಚನ ಕುಮಾರಿಗೆ ರೂಪಗುಣಸಂಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅನುರೂಪನಾದ ವರನನ್ನು ಹುಡುಕಿಸಿ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಸಿ ಅವಳಿಗಿಂದೇ ಬೃಹ್ಮಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಗಂಡೊಂದು ಕಾದಿರುತ್ತದೆ ... ಆ ಗಂಡು ನಾನಲ್ಲ. ಈಗ ಅದರ ಬದಲು ನನ್ನದೊಂದು ಸಣ್ಣ ಬಿನ್ನಹ ಪೂರೈಸಿಕೊಡಬೇಕು.

ರಾಜ : (ತೃಪ್ತಿಯಿಂದ) ರಾಜಕುಮಾರಿಯನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ತಾವು ಏನು ಬಿನ್ನಹ ಕೇಳಿದರೂ ಸಣ್ಣದೇ ಸರಿ.

ಮಾಧವ : ಹೊರಗಡೆ ವಿಕಾರಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಕೇಕಾರವಮಾಡುತ್ತಿರುವ ನಾಗಸ್ವರ ವಿದ್ವಾಂಸನನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಹೇಳಬೇಕು.

ಪಹರೆ : ಇದೋ ನಾನೇ ಹೋದೆ, ಕಿವಿ ಕೊಳೀತಾ ಇದೆ, ಇವನ ಕೊಯ್ಲ್ಯ ಪಯ್ಯಿ ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ !

ಮಾಧವ : ಹಾಗೇ ಅವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಬರೊಕ್ಕೆ ಹೇಳು. ಮಹಾರಾಜರೇ, ಅವನಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಉಡುಗೊರೆಯಿತ್ತು, ಅವನನ್ನು ನನ್ನ ಊಳಿಗದವನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿ. ಬೇರೆಲ್ಲಾ ದರೂ ಹೋದಾನು.

ರಾಜ : ಅವನನ್ನೇ ? ಈ ಕರ್ಣ ಕಠೋರನನ್ನೇ ? ನಿಮ್ಮ ಊಳಿಗಕ್ಕೆ ?

ಮಾಧವ : ಅವನನ್ನೇ, ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ. ಅವನಿಲ್ಲದೆ ನನ್ನ ಮಂತ್ರ ಫಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನ ನಾಗಸ್ವರಕ್ಕೆ ಅಂತಹ ಶಕ್ತಿಯುಂಟು. ನಾಗಸ್ವರ ಬಾರಿಸಿದಾಗ ನಾಗರ ಹಾವುಗಳು ಹಡೆಯತ್ತಿ ಆಡುತ್ತವೆಯಂತೆ; ಇವನು ಬಾರಿಸಿದರೆ, ಬಾಲ ಮಡಿಸಿ ಭೂಮಿಯ ಮಡಿಲಿನೊಳಗೆ ಮುದುರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ರಾಜ : ಇಷ್ಟಾದರೂ ಇವನು ನಿಮಗೆ ಬೇಕೆ ?

ಮಾಧವ : ಈ ಮಂಗಳ ವಾದ್ಯ ಮದುವೆ-ಪುರೋಹಿತರ, ದೆವ್ವ ಬಿಡಿಸುವ ಮಂತ್ರ ವಾದಿಗಳ ಆಪ್ತಬಂಧು, ಪ್ರಭು ...

ರಾಜ : ಇದೋ ಚಿನ್ನದ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯೂ ಬೋಯಿಗಳೂ ಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಹಿಂದೆಯೇ ಉಡುಗೊರೆಯ ಪರಿಚಾರಕರು ಧನಕನಕವಸ್ತ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ತರುತ್ತಾರೆ. — ಗಾಡಿಗೆ ಆನೆ ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಪಹರೆ : ನಾಗಸ್ವರದೋನು ಬಂದ.

ಮಾಧವ : ಇವತ್ತಿನಿಂದ, ನೀನು ನನ್ನ ಊಳಿಗದವನು. ತಿಳೀತೆ ?

ನಾಗಸ್ವರ ವಿದ್ವಾನ್ : ನಮ್ಮ ಸಂಗೀತಸಾಧನೆ ತಮಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಾಯಿತೇ ಬುದ್ಧಿ. ದಿನವೂ ಬಂದು ಬಾರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಮಾಧವ : ಛಿ ಛಿ, ಅಪಾರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಡ. ನಿನಗೆ ಸಂಬಳ ಕೊಡುವುದು ನಾಗಸ್ವರ ಬಾರಿಸುವುದಕ್ಕಲ್ಲ, ಬಾರಿಸದಿರುವುದಕ್ಕೆ. ತಿಳಿತೇ? ನನಗೆ ಭೂತ ದಯೆ ಬಹಳ.

ಮಾಧವ : (ಶೀಘ್ರ) ಬೋಯಿ, ಇನ್ನು ಹೊರಡು. ಅಪ್ಪಣಿಯಾಗಲಿ. ಬರುತ್ತೇನೆ, ಪ್ರಭು.

ರಾಜ : ತುಂಬ ಉಪಕಾರವಾಯಿತು, ನಮಸ್ಕಾರ. (ಸ್ವಗತ) ವಿಚಿತ್ರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ! ನಾಗಸ್ವರ ಬಾರಿಸದೇ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಬಳ ಕೊಡುತ್ತಾನಂತೆ. ಸಂಗೀತ ಪ್ರಿಯನೇ ಸರಿ !

ಬೆಂಗಳೂರು : ಹಾಸು-ಹೊಕ್ಕು

(ಒಂದು ಶಬ್ದ ಚಿತ್ರ)

ಪಾತ್ರಗಳು :

ಪ್ರಕಟನಕಾರ
ನಿರೂಪಕ
ಒಬ್ಬ ವೃದ್ಧ
ಇನ್ನೊಬ್ಬ ವೃದ್ಧ
ಒಬ್ಬ ಗಾಡಿಯವ
ಧ್ವನಿ-೧
ಧ್ವನಿ-೨

ಮುದುಕಿ
 ಫೂಟ್‌ಲಾಯರಿ
 ರೈತ
 ಸ್ತ್ರೀ ಧ್ವನಿ
 ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮ
 ಸಾಹುಕಾರ
 ದಳ್ಳಾಳಿ
 ಮಾರವಾಡಿ
 ಒಬ್ಬ ವೈಶ್ಯ
 ಇನ್ನೊಬ್ಬ ವೈಶ್ಯ
 ಯುವಕ—೧
 ಪದ್ಮನಾಭನ್
 ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗ
 ಇನ್ನೊಬ್ಬ—೧
 ರಾಜಕಾರಣಿ
 ಕುಸ್ತಿ ಪ್ರೇಕ್ಷಕ
 ಇನ್ನೊಬ್ಬ—೨
 ಒಬ್ಬ—೧
 ಹೆಂಗಸು
 ಗಂಡಸು
 ಒಬ್ಬಿಬ್ಬರು
 ಒಬ್ಬ-೨
 ಇನ್ನೊಬ್ಬ-೩
 ಗೃಹಿಣಿ
 ಹೆಣ್ಣು ಮಗು
 ಚಿಕ್ಕ ಗಂಡುಮಗು
 ಯುವಕ-೨
 ಯುವತಿ
 ಒಬ್ಬ-೩
 ಟಾ:ಮ್
 ಧ್ವನಿ
 ಬಾ:ಯ್
 ಒಬ್ಬ ಯುವಕ
 ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಯುವಕ
 ಪಾದ್ರಿ

ಕಟನಕಾಶ : ಬೆಂಗಳೂರು ! ಒಂದು ಧ್ವನಿಚಿತ್ರ ಇದು. 'ಧ್ವನಿಚಿತ್ರ' ಏಕೆ - ರೇಡಿಯೋ-ನಾಟಕ ಎನ್ನೋಣ. ನಾಟಕ ? ಹೌದು, ನಾಟಕ. ಪರದೆ, ಅಂಕ, ಮುಖವಾಡ, ಬಣ್ಣವಿಲ್ಲದಿರಬಹುದು, ಆದರೆ ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳಿದ್ದಾರೆ. ನಾಯಕ ನಾಯಕೆಯರಿದ್ದಾರೆ - ಅವರನ್ನು ಹುಡುಕಿ ತೆಗೆಯುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗಬಹುದು. ಖಳನಾಯಕ-ಒಬ್ಬನಲ್ಲ, ಹಲವಾರು-ಹುಡುಕುವುದು ಬೇಡ ಅವರನ್ನು. ಒಟ್ಟಾರೆ ಈ ನಾಯಕ ನಾಯಕೆಯರು, ಉಪಪಾತ್ರಗಳು, ವಿದೂಷಕ ಎಲ್ಲ ಸೇರಿ ಒಂದೇ ಉಂಡೆಯಾಗಿ ಉರಳುತ್ತ 'ಬೆಂಗಳೂರು'ನ್ನು ಒಂದು ಸಜೀವ ರಂಗಭೂಮಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಕೇಳಿ ಇನ್ನು - ಬೆಂಗಳೂರು !

[ಕೊನೆಯ 'ಬೆಂಗಳೂರು' ಎನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ, ವಿಶೇಷ ಜನನಾಹನಸಮೂಹದ ಗೋಜನ್ನು ಸೂಚಿಸಲೋ ಎಂಬಂತೆ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ, ಮುಂದಿನ ಮಾತಿನ ಹಿಂದೆ ನೆಲೆಸುತ್ತದೆ.]

ನಿರೂಪಕ : ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣದ ಕನ್ನಡ ಮಿತ್ರರೆ, ನೀವು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕೇಳುತ್ತಿರುವಿರೋ ನನಗೆ ತಿಳಿಯದು. ಪಶ್ಚಿಮ ಕರೆನಾಡ ತೋಟಗಾರರು ನೀವಾಗಿರಬಹುದು. ದಟ್ಟಕಾಡಿನ ನಡುವೆ ದಿಟ್ಟರಾಗಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಮಲೆನಾಡಿನ ಪುತ್ರರಾಗಿರಬಹುದು ನೀವು. ಬಿಳಿಗಿರಿ ರಂಗನ, ಅಥವಾ ಘಾಟೆ-ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯನ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಗುಡ್ಡಗಾಡಿನ ಮಧ್ಯೆ ನೆಲೆಸಿದ ಕೃಷಿಕರಿರಬಹುದು ನೀವು. ಕೊಡಗಿನ ಕಾವೇರಿ ತಾಯಿಯ ನೀರು ಕುಡಿದು ಹಿಗ್ಗುವ ಬಯಲು ಸೀಮೆಯ ಮಕ್ಕಳಿರಬಹುದು ನೀವು. ಕಣಿವೆಯಾಚೆ ಬಿಸಿಲು ಕಾಸಿ ಬೇಸಾಯ ಮಾಡುವ ಕಷ್ಟಜೀವಿಗಳಿರಬಹುದು ನೀವುಬನ್ನಿಬನ್ನಿ ನನ್ನೊಂದಿಗೆ. ನೀವೆಲ್ಲ ನೋಡಿದ, ನೋಡಲಿರುವ, ನೋಡಬಯಸುವ ಈ ಕಲ್ಯಾಣಪುರಿಯನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ಸಲ ಹಾಸು ಹೊಕ್ಕಾಗಿ ನೋಡುವಿರಂತೆ.

[ಸಂಗೀತ ಉಕ್ಕಿ, ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲವಿದ್ದು ಅಡಗುತ್ತದೆ.]

ನಿರೂಪಕ : ಈಗ ಇದೊಂದು ನಗರ.....

ನಾನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ, ಪುಟ್ಟ ಮಣ್ಣಿನ ಕೋಟೆ ಕಟ್ಟಿ, ಸುತ್ತಿನ ಜಾಗಕ್ಕೆ 'ಬೆಂಗಳೂರು' ಎಂಬ ಹೆಸರಿಟ್ಟು, ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಮಂಟಪ ಕಟ್ಟಿ, "ಸಾಕು ಊರು ಇಷ್ಟು ಬೆಳೆದರೆ" ಎಂದನಂತೆ ಆ ಭೂಪ ಕೆಂಪೇಗೌಡ. ಇಂದು ಅವನಿಟ್ಟ ಗಡಿ ದಾಟಿ, ಆ ಮಂಟಪಗಳನ್ನೇ ಮರೆ ಮಾಡಿ, ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಹಳ್ಳಿ ಕೇರಿಗಳನ್ನೂ ಆವರಿಸಿ ಅರಗಿಸಿಕೊಂಡು, ಕಟ್ಟಿದವನ ಕನಸನ್ನು ಮೀರಿ ಬೆಳೆದಿದೆ ಈ ಊರು.

ಇದು ಬೆಳೆದ ಕಾರಣ ?

ಬನ್ನಿ, ತಿಳಿಯುವಿರಂತೆ, ಈ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಕಲಿತು ವಿಚಾರಿಸಿ ನೋಡೋಣ. ಸ್ವಾಮಿ,.... ನೀವು.... ನೀನಲ್ಲ, ನೀವು ಹಾಂ, ನೀವು ಬಹುಶಃ ಮೈಸೂರು, ನಂಜನಗೂಡು ಕಡೆಯಿಂದ ರೈಲಲ್ಲಿ ಬಂದವರೇನೋ. ನೀವು.... ಮುಂಡಾಸು ನೋಡಿದರೆ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯ ಕಡೆಯವರಿದ್ದ ಹಾಗಿದ್ದೀರಿ. ಹೌದೋ ? ನೀವೂ ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಬಂದವರೇ. ನೀವು.... ನೀವೂ ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಬಳ್ಳಾರಿಯ ಕಡೆಯಿಂದ ಬಂದಿದ್ದೀರಿ. ನೀವಂತೂ ಕಣವೆಯ ಕೆಳಗಿಂದ ಮದರಾಸು ರೈಲಲ್ಲಿ ಬಂದು ಈಗ ಇಳಿದವರಂತಿದ್ದೀರಿ. ನೀವು, ಹತ್ತಿರದವರೇ, ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರದ ಪುಟ್ಟ ರೈಲಲ್ಲಿ ಬಂದವರು. ನೀವೆಲ್ಲ ? ಹದಿನಾರು ದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದ ಧೂಳು ಕಾರುತ್ತ ಬಂದ ಕಿಕ್ಕಿರಿದ ಬಸ್ಸುಗಳಿಂದಿಳಿದವರು, ಅಲ್ಲವೇ ? ಬಿಡಿ...ಹಾಂ ! ಸ್ವಾಮಿ, ನಿಮ್ಮ ಕೈಚೇಲದ ಮೇಲಿದೆ ಗುರುತು....ನೀವು ಇದೇ ತಾನೇ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಬಂದಿಳಿದವರಲ್ಲವೇ ? ಸ್ವಲ್ಪ ನಿಲ್ಲಿ, ಹಾಗಾದರೆ, ಒಂದೇ ನಿಮಿಷ, ಹಾರುವ ವಿಮಾನ ಊರು ಸಮೀಪಿಸುವ ಮುಂದೆ ಗವಾಕ್ಷದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೀರೇನು ನೀವು ?

[ಹಾರುವ ವಿಮಾನದೊಳಗಿನ ಇಂಜಿನ್ ಶಬ್ದ ಮುಡಿ ಬರುತ್ತದೆ]

ಹಾಗಾದರೆ ನೀವು ಕಂಡಿರಬೇಕು. ಎಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ,..... ನೀವು ಮೇಲಿಂದ ನೋಡಿದ ಹೊಂಡಗಳು — ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಕೆಂಪಾಯಿಧಿ, ಅಗ್ರಹಾರದ ಕೆರೆಗಳು, ಇದು ನೀರಿಲ್ಲದ ಮಿಲ್ಲರ ಕೆರೆ, ಅದು ಎಡಿಯೂರ ಕೆರೆ; ಮಳೆ ತುಂಬಿದ ಧರ್ಮಾಂಬುಧಿ, ಸ್ಯಾಂಕಿ ಕೆರೆ; ಇದು ಸಂಪಂಗಿ ಕೆರೆ. ಆಚೆ, ಅಗರ, ಕೋರಮಂಗಲ, ಕೋಡಿಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆಗಳು. ಈಚೆ, ಕಾಡರ್ನ ಹಳ್ಳಿ, ಹೆಬ್ಬಾಳ, ಹೊಸಘಟ್ಟದ ಕೆರೆಗಳು. ಬಹುಶಃ ಗುಡ್ಡಗಳ ನಡುವೆ ಅಡಗಿದ ತಿಪ್ಪಗೊಂಡನಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆ ನಿಮಗೆ ಕಂಡಿತೋ ಇಲ್ಲವೋ ಇವು ಈ ನಗರದ ಸುತ್ತಣ ಹಸುರಿನ ಒಡ್ಡಾಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣ — ನಗರದ ಒಳಗಿನ ವೃಕ್ಷ ಸಂಪತ್ತಿಯ ಆಸರ. ಹಾಗೇ, ನೀವು ನೋಡಿರಬಹುದು. ಬೆಳ್ಳಬೆಳ್ಳಗೆ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತಲೆಯೆತ್ತಿ ನಿಂತ ಬಂಡೆಗಳ ಸಾಲುಗಳು.... ಬಸವನ ಗುಡಿಯಿಂದ ಮಡಿವಾಳದ ವರೆಗೆ, ಈ ಕಡೆ ಮಲ್ಲೇಶ್ವರದಿಂದ ಮಿಲ್ಲರ ಕೆರೆಯ ವರೆಗೆ-ಇವು, ಇವಲ್ಲದೆ ಊರ ಸುತ್ತ ಕಾಣುವ ಬೆಟ್ಟದ ಸಾಲುಗಳು.... ಇಲ್ಲಿನ ಸೌಧಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಚಪ್ಪಡಿಗಳನ್ನ ಒದಗಿಸಿವೆ, ಹಳೆಯ ಚಚ್ಚಾಕದ ಛತ್ರ ಚಾವಡಿಗಳಿಗೂ ಇವುಗಳದೇ ಅಸ್ತಿವಾರ. ಇಂದಿನ ವಿಧಾನಸೌಧ, 'ಸಿಲ್ವರ್-ಜೂಬಿಲಿ ಟೆಕ್ನಲಾಜಿಕಲ್ ಇನ್ ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್' 'ಟೌನ್ ಹಾಲ್'ನಂಥ ಭವ್ಯಮಂದಿರಗಳಿಗೂ ಇವುಗಳದೇ ಆಧಾರ. ಈ ಬಂಡೆಗಳ ಚೂರಾಗಿ ಉಳಿಸಿದ ಸಣ್ಣ ಬೆಣಚುಕಲ್ಲುಗಳೇ ಉರಿನ ನೂರಾರು ಮೈಲಿಯುದ್ದದ

ಫಳಫಳಿಸುವ ರಸ್ತೆಗಳಿಗೆ ಅಡಿಪಾಯ. ಇದೇ ಬೆಣಚುಕಲ್ಲುಗಳೇ ಕರಗಿ ಕೆಮ್ಮು
ಣ್ಣಾಗಿ, 'ನೆಲ ಕೆರೆದರೆ ಬಂಗಾರ' ಎನ್ನುವಷ್ಟು ಫಲವತ್ತಾದ ಮೇಲ್ಮಣ್ಣು ಹರಡಿದೆ
ಊರ ಒಳಗೆ-ಹೊರಗೆ. ಹಸನಾದ ಮಣ್ಣು - ಹದನಾದ ಮಳೆ; ಸಾಲದೇನು
ಕಾರಣ, ಊರು ಹರಡುವದಕ್ಕೆ !

[ವಿನೂನದ ಶಬ್ದ ಅಳಿಯುವುದು]

ಪ್ಲೇನ್ ಹಾಗಿರಲಿ ಈ ಎತ್ತರದ ದಿಟ್ಟದಿಂದ ನೋಡೋಣ ಇನ್ನು
ಇಲ್ಲವೇ, ತಾತಾವಿಜ್ಞಾನಮಂದಿರದ ಎತ್ತರದ ಗೋಪುರದಿಂದಲೋ, ಇತ್ತ
'ಬ್ಯಾಗಲ್ ರಾಕೆ'ನ ಮಂಟಪದಿಂದಲೋ, ಇಲ್ಲವೆ ನರಹರಿರಾಯನ ಗುಡ್ಡದ
ತುದಿಯಿಂದಲೋ ನಿಂತು ನೋಡೋಣಾಗಲಿ - ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳಾದ
ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದು ನೆಲೆಸುತ್ತಿರುವ ಜನಸ್ತೋಮ ಹೇಗೆ ಹೇಗೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಬಂದು
ನಿಂತಿತು ಎನ್ನುವದರ ಪರಿಚಯವಾದೀತು. ಈಕಡೆ ನೋಡಿ; ಮೈಸೂರು
ಹೆಂಚುಗಳ ವಹಾರದ ಮನೆಗಳು - ಅಲ್ಲಿ, ಮರಗಳ ನಡುವೆ ಮಂಗಳೂರು ಹೆಂಚು
ಗಳ ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಚಾವಣಿಗಳು - ಇವೆಲ್ಲ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ, ಅಸಂಖ್ಯಾತ,
ಕಾರಕೂನರು, ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು, ವಕೀಲರು, ವೈದ್ಯರು, ಇಂಜಿನಿಯರುಗಳು,
ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥರು ಇವರುಗಳ ವಾಸಸ್ಥಳಗಳು. ಈ R. C. C.
ಮನೆಗಳು ಹೊಸ ಕಟ್ಟಡಗಳು - ಹೊಸ ಬಡಾವಣೆಗಳು. ಆ ಸಾಲುಮರಗಳ
ಮಧ್ಯೆ ಇಣಕಿ ನೋಡುವ ಮಾಳಿಗೆಯ ಮನೆಗಳು ಉನ್ನತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು -
ಗಣ್ಯವರ್ತಕರು - ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಜೆಗಳ ನಿವಾಸಗಳು. ಚಪ್ಪಟೆಯಾದ ಈ
ತಾರಸೀಮನೆಗಳು ಹಳೆಯ ಪೇಟೆಯ ವಿಶೇಷ-ಬಿಸಿಲದಿನಗಳಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿ, ಈ
ಮನೆಗಳ ನಿವಾಸಿಗಳೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಮಂಚ, ಹಾಸಿಗೆಗಳ ಸಮೇತ ಬೀದಿಗೆ ಓಡಿ
ಬರುತ್ತಾರೆ. ಇವು ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲು ತರಕಾರಿಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸ ಹೊರಟು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ
ಬೀಡು ಬಿಟ್ಟವರ ಸಣ್ಣ ಮನೆಗಳು - ಗುಡಿಸಲುಗಳು, ಹುಲ್ಲು ಹುಲುಸಾಗಿ
ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಾರಣ ಕುರಿಮೇಕೆಗಳನ್ನು ಸಾಕುತ್ತಾ ನೆಲೆಸಿದವರ ಬಿಡಾರ
ಗಳಿವು

ಹೀಗೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನರಸುತ್ತ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದ ವರ್ತಕರು...
ಕಟ್ಟಡಗಳು, ರಸ್ತೆಗಳು, ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಂಥ ಕಲೋ
ದ್ಧರು, ಕೂಲಿಗಳು, ಸೈನಿಕವೃತ್ತಿಗಳು, ಅವರ ಪರಿವಾರ, ಅವರುಗಳ ಅವಶ್ಯ
ಕತೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಹೊರಟು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದವರು ಹತ್ತಿರದ ದೂರದ
ಊರುಗಳಿಂದ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ, ಕಚೇರಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ, ಬಂದು ನಿಂತವರು,
ಗಿರಣಿಗಳು, ದೊಡ್ಡ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳು, ಕಾರ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಪಡೆದ

ಜನರ ಗುಂಪುಗಳು, ಎರಡು ಕೋಟಿ ಜನರ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯ ಹೊಣೆ ಹೊತ್ತು ಸರ್ಕಾರದ ಮುಖ್ಯ ಕಚೇರಿಗಳ ಅಧಿಕಾರವರ್ಗ....ಈ ಎಲ್ಲರ ದೈನಂದಿನ ಆಹಾರ ವಸನ-ವಸತಿಗಳನ್ನ ಒದಗಿಸಿ ಉರು ಸರಿಯಾಗಿ ಉಸಿರಾಡುವಂತೆ ಮಾಡುವ ವಿವಿಧ ವೃತ್ತಿಯವರು ಹೀಗಲ್ಲದೆ, ಬೇರೆ ಯಾವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ವರ್ಷದ ಸರಾಸರಿಯ ೭೫ ಫಾರನ್-ಹೀಟ್ ಶಾಖದ ಹಿತವಾದ ಉಷ್ಣಾಂಶ ಸಾವಿರಾರು ಮಂದಿ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ವಲಸೆ ಬರಲು ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವಾಯ್ತು. ಹೀಗೆ ಒಂದು ಸಲ ಈ ಊರಿನ ಆಕರ್ಷಣೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟವರು ಮತ್ತೆ ಬೇರೆಕಡೆಗೆ ಕಾಲಿಡುವ ಯೋಚನೆಯನ್ನು ಸಹೆ ಮಾಡಲಾರರು !

ಒಬ್ಬ ವೃದ್ಧ : ಅಲ್ಲ ಸುಬ್ರಾಯ್, ಆದ್ರೂ ಈ ತೇಗದ ಮರ ಈ ಪಾಟಿ ದುಬಾರಿ ಆಗೋದ್ರೆ, ಹ್ಯಾಗೆ ನಾವು ಮನೆ ಕಟ್ಟಿ ಮುಗಿಸೋದೂಂತ !

ಇನ್ನೊಬ್ಬ ವೃದ್ಧ : ಅದ್ಯಾಕೆ ಹೇಳ್ತೀರಿ. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಇದ್ದಬಿದ್ದ ಕಾಸೆಲ್ಲ ಖರ್ಚಾಗಿ, ಕೋಲಾರದ ಸೈಟು ಮಾರಿದೆ. ಆ ದುಡ್ಡು ಮುಗಿದ್ದೋಗಿ, ಈಗ ಸೊಸೈಟಿಗೆ ಬರೆದಿದ್ದೀನಿ, ಸಾಲಕ್ಕೆ....ಎನಾದರಾಗಲಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ಬಿಟ್ಟು ನಾವಿನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗೋದು ಹೇಳಿ ! ಈ ಹವ, ಈ ಗಾಳಿ, ಈ ನೀರು, ಇನ್ನೆಲ್ಲಿ ಹೋದ್ರೆ ತಾನೆ ಸಿಗುತ್ತೆ ಹೇಳಿ ! ನಾಲ್ಕು ಕಾಸು ಜಾಸ್ತಿ ಆದ್ರೆ ಆಕ್ಕೊಳ್ಳಲಿ ಇಲ್ಲೇ ಸ್ಥಿರ ನಾನಂತೂ.

ನಿರೂಪಕ : ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಹವಾದ ಸಲುವಾಗಿಯೇ, ಕೆಂಪೇಗೌಡ ಇಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕೋಟಿ ಕಟ್ಟಿದ್ದು. ಮುನ್ನೂರು ವರ್ಷವಾದ ಮೇಲೆ, ಈ ಪ್ರಸ್ತುಭೂಮಿಯ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಗುಣಗಳನ್ನ ಕಂಡ ಬ್ರಿಟಿಷ್‌ರು ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದಿಂದ ತಮ್ಮ ಕಂಟೋ-ನೈಂಟನ್ನ ಇಲ್ಲಿಗೆ ವರ್ಗಮಾಡಿದರು. ಈ ಮುನ್ನೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ, ಬಿಜಾಪುರದ ಸುಲ್ತಾನರು, ಮರಾಟರು, ಮೈಸೂರರಸರು, ಮೊಗಲರು (ನಾಲ್ಕಾರು ದಿನ ಮಾತ್ರ) ಹೈದರ, ಟಿಪ್ಪು ... ಹೀಗೆ ಆರೇಳು ಸಲ ಕೈ ಬದಲಾಯಿಸಿತು ಬೆಂಗಳೂರು ಕೋಟಿ — ಅದರ ಸುತ್ತಿನ ವ್ಯಾಪಾರಕೇಂದ್ರ.

.... ಇವರನ್ನೆಲ್ಲ ಆಕರ್ಷಿಸಿದ್ದು ಇಲ್ಲಿನ ಸಮಶೀತೋಷ್ಣ ಹವ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ; ಊರ ಸುತ್ತಿನ ಹಸಿರು ನೆಲ. ಪ್ರತಿದಿನ ಸಾವಿರಾರು ಗಾಡಿ ತುಂಬುವಷ್ಟು ದಿನಸಿ, ಧಾನ್ಯ, ಹಾಲು-ಮೊಸರು, ಫಲ-ಪುಷ್ಪ, ಮಾಂಸ-ತರಕಾರಿಗಳನ್ನ ಹತ್ತಾರು ದಿಕ್ಕಿನಿಂದ ಭರ್ತಿ ಮಾಡುವದನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೀರೇನು ?

[ಚಕ್ಕಡಿಗಾಡಿಗಳ ಶಬ್ದ ಕೇಳಬರುತ್ತದೆ]

ಒಬ್ಬ ಗಾಡಿಯವ : [ಹಾಡುತ್ತಾನೆ]

ಕೋಟೀಯ ಮನೆಯೋಳೇ

ಕೋಗಿಲೆ ದನಿಯೋಳೇ

ರಾಬೀಯ ವಾಲೇ ಕಿವಿಯೋಳೇ, ಗೆಣೆಕಾತಿ,

ದಾಟ ಬರಲಾರೆ ದನಿ ಶೋರೇ

ನಿರೂಪಕ : ಬೆಳಗಿನ ಜಾವದ ಐದು ಗಂಟೆಯ ಈ ದನಿ, ಮಲ್ಲೇಶ್ವರ ಯಶವಂತಪುರ
ಗಲ ನಡುವಿನ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಮನೆ ಮಾಡಿರುವವರಿಗೆ ಚಿರಪರಿಚಿತವಾದದ್ದು. ಈ
ಗಾಡಿಗಳು, ಲಾರಿಗಳು, ಪ್ರತಿದಿನ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿಂದ ತುಂಬಿ ತರುವ ಕೋಸು
ಬಟಾಣಿ, ಬೆಂಡೆ-ಬದನೆ-ಹುರುಳಿಕಾಯಿ, ಈರುಳ್ಳಿ; ಬೆಳ್ಳಳ್ಳಿ, ಕುಂಬಳಕಾಯಿ,
ಸೋರೆಕಾಯಿ, ಪಡವಲಕಾಯಿ, ಗೆಣಸು - ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿಗಳ ರಾಶಿಗಳನ್ನು
ಬೆಂಗಳೂರಿನ ದಶಲಕ್ಷ ನಿವಾಸಿಗಳು, ಒತ್ತುವ ಕಾಗದ ನೀರು ಹೀರುವಂತೆ
ಹೀರಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಇವಲ್ಲದೆ ಹತ್ತಿರದ ಸಿದ್ಧಾಪುರ, ಹೆಸರುಘಟ್ಟಗಳಿಂದ
ಸುರಿಯುವ ಟೊಮೆಟೊ, ಬಾಳೆಹಣ್ಣು, ದ್ರಾಕ್ಷೆ, ಸೇಬು, ಸೀಬೆ, ಕಲ್ಲಂಗಡಿ,
ಪಪ್ಪಾಯಿ, ಹಲಸಿನಹಣ್ಣುಗಳು ಊರಿನ ಮಾರ್ಕೆಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಸೇರುವದ
ರೊಳಗೆ ಖಾಲಿಯಾಗುತ್ತಿರುತ್ತವೆ, ಬಕಾಸುರನ ಮನೆಸೇರಿದಂತೆ...

ಊರಿನ ಸುತ್ತ ಇರುವ ವೈರುಗಳು, ಅಕ್ಕಿ, ರಾಗಿ, ಜೋಳ, ನವಣೆ, ಅಲ
ಸಂದಿ, ಅಸರೆ, ಹೆಸರು, ಹುರಳಿ, ತೊಗರಿ, ಉದ್ದು ಕಡಲೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ.
ಕುರಿ ಕೋಳಿಗಳ ಫಾರ್ಮ್‌ಗಳಿಂದ ಮಾಂಸ-ಮೊಟ್ಟೆಗಳು ಬಂದು ತುಂಬಿದರೆ
ಊರಿನ ಬೆಸ್ತರ ಹತ್ತಿರದ ಕೆರೆಗಳಿಂದ ಹತ್ತಾರು ವಿಧದ ಮೀನುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು
ತುಂಬುತ್ತಾರೆ ಮಾರ್ಕೆಟ್ಟಿಗೆ. ಇಷ್ಟಾದರೂ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಹಸಿವೆ ಇಂಗುವುದಿಲ್ಲ.
ಇಪ್ಪತ್ತು ಮೂವತ್ತು ಮೈಲಿಗಳ ಸುತ್ತಿನಲ್ಲಿರುವ ಚಿಕ್ಕ ಊರುಗಳಿಂದೆಲ್ಲಾ ಎಡೆ
ಬಿಡದೆ ದವಸಧಾನ್ಯಗಳು ಬಂದು ಸುರಿಯುತ್ತದೆ. ಬೆಂಗಳೂರನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ
ಜನಸಮುದಾಯಕ್ಕಾಗಿ.

ದೂರದ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಕಾಲುಜಾಚಿ ಕುಳಿತು ಕೇಳುತ್ತಿರುವ ಮಹನೀಯರೆ,
ಆಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲವೆ ನಿಮಗೆ? ಇದೇನು ಇಹಲೋಕದ ನಗರವೋ, ಊಹೆಗೆ
ಸಿಗದ ಕನಸಿನ ಅವಿಶ್ರಾಂತ ಲೋಕವೋ! ಹಗಲು-ರಾತ್ರಿ ಹರಿಯುವ
ಈ ವಾಹನ ಪ್ರವಾಹ! ಹೊತ್ತು ಹರಿಯದ ಮುಂಚೆ ಬುತ್ತಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು
ಮನೆಬಿಟ್ಟೊಡುವ ಜನ! ಇಪ್ಪತ್ತುನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಯೂ ಅರ್ಭಟನಾಡಿ
ಮಸಿ ಹೊಗೆಯುಗಳುನ ಯಂತ್ರಾಗಾರಗಳ ಸಮೂಹ! ಇನ್ನೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಒಂದು
ಕಾರಣಸೂತ್ರವಿದೆಯೇ? ಈ ಊರಿನ ಈ ಎಡೆಬಿಡದ ಚಟುವಟಿಕೆ ಯಾರಿ
ಗಾಗಿ? ಈ ಜನ ಯಾರು? ಇವರ ವೃತ್ತಿಯೇನು? ಇವರ ದಿನರಾತ್ರಿಯ
ದುಡಿಮೆ ಏತಕ್ಕಾಗಿ? ಈ ಹುಚ್ಚು ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ತೇಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವವರಿಗೆ
ಒಂದು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಎನ್ನುವುದಿದೆಯೇ? ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದರೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ

ಹೊಂಚು ಕೇಳಿಯೇ ನೋಡಬೇಕು.

[ಮತ್ತೆ ಜನವಾಹನಸಮೂಹವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಸಂಗೀತ...ಅದರೊಂದಿಗೆ ಊರ ಗದಲ ಮಿಳಿತವಾಗಿ, ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ಕೇಳಿಬಂದು ಕ್ರಮೇಣ ಮುಂದಿನ ಮಾತಿನ ಹಿಂದೆ ಅಡಗುತ್ತದೆ.]

ಧ್ವನಿ ೧ : (ದೂರಕ್ಕೆ ಕೂಗುವಂತೆ) ಯೋ, ಮುಕ್ತಾಲಿಂಗ ! ಎಲ್ಲೆಗಂಟ ಓಯ್ತೇ ?

ಧ್ವನಿ ೨ : (ದೂರದಿಂದ) ಯಾರಲ್ಲಾ, ಬತ್ತಿಯೇನು ? ಇಲ್ಲೇ ಯಲಂಕದ್ದಾಕೋಗ್ಗೆ ರಾನಾಂತ...ವೊಲ ಏನಾಗಯ್ತೆ ನೊಡಾಣಾಂತ.

ಧ್ವನಿ ೧ : ಬತ್ತೀನ್ಯಾರಲ್ಲಾ, ನನ್ನೂ ವೊಸಿ ಕೆಲ್ವ ಅಯ್ತೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ. ಇಲ್ಲೊಡ ಒಂದು ಪೈಂಟು.

ಧ್ವನಿ ೨ : ಏನ್ನಾ ಅದು ನಿಂದು, ಲಾಪೈಂಟು ?

ಧ್ವನಿ ೧ : ಸೈ, ನಿಂದೊಂದುಡು, ಲಾಪೈಂಟೂ ಇಲ್ಲ ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಬೈಸ್ಕಲ್ ತಗಂ ಡೋಗಾನಾಂದೆ.

ಧ್ವನಿ ೨ : ವೂ ನಡಿ, ಅಂಗೇ ಮಾಡಾನ.

ಧ್ವನಿ ೧ : ಬಾ ಮತ್ತಿರ್ಪೀರಿನ...ದ್ವಾಸೆ ಕಾಪಿ ಕುಡ್ಯಂಡೋಗಾನಾ....

ನಿರೂಪಕ : ದೋಸೆ ಕಾಫಿಗಳ ರುಚಿ ಕಂಡು ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದರೂ, ಕಟ್ಟ ಕೊಂಡ ಹೊಲ-ಗದ್ದೆಗಳು ಕೈ ಬಿಟ್ಟಾವೇನು ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿ! ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ತಾಸತ್ರಯ ಬೇಕೇ ಬೇಕಲ್ಲಾ....

ಮುದುಕಿ : ಸೀತಮ್ಮಾ, ಮೈ ಹುಷಾರಾಗಿ ನೋಡೋ. ಇಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿ ತಾರುಮನೇಗೆ ಕಳಿಸಿದರಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ. ನಾನಂತೂ ಬಂದು ನೋಡೋ ಹಾಗೇ ಇಲ್ಲಿಗೆ - ಅದೇನು ಹತ್ತಿರವೆ ಹಾಳುಕೊಂಪೆ.... ? ಅಥವಾ ಬಂದ್ತೂ ನಾನೇನು ಮಾಡೋಕಾಗುತ್ತೆ ಅಲ್ಲಿ ? ಅಲ್ಲೇನು ಒಂದು ಆಸ್ಪತ್ರೇನೇ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಡಾಕ್ಟರೇ, ಶಾವೇ...ಬಡುಕೊಂಡು ! ಏನೂಂತ ನಿಮ್ಮಾವಂದಿರು ಅಲ್ಲಿ ಮನೆ ಕಟ್ಟಿದ್ರೋ....

ನಿರೂಪಕ : ಬಸ್ ನಿಲ್ದಾಣದಲ್ಲಿ ಈ ದೃಶ್ಯ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಬಹಳ ದೂರವಿಲ್ಲ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ಕೋರ್ಟು....

ಫೂಟ್‌ಲಾಯರಿ : ಅಲ್ಪಾಣಯ್ಯಾ, ಸೋಮವಾರವೇ ಬಂದ್ಪಿಡಾಂತ ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿ ರಿಲೈ ನಾನು ? ಈಗ ನೋಡು, ಲಾಯರು, ತುಮಕೂರಿಗೆ ಹೊರಟೋದ್ದು, ಕೇಸ್ ಅಡ್ಡರ್ನ್ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟು....

ರೈತ : ಅಲ್ಪ ಬುದ್ಧಿ...ಅಡ್ಡರ್ನ್, ಅಡ್ಡರ್ನ್ ಅಂತ ಎಷ್ಟು ಸಲ ಅಲೆಯೋದುಹಳ್ಳಿಗೂ ದಿಳ್ಳಿಗೂ ನಾವುಗಳು. ನಮಗೇನು....

ಫೂ. ಲಾಯರಿ : ಇಲ್ಲೋಡು, ಬೋರಣ್ಣ (ಪುಸಲಾಯಿಸಿ) ಸುಸ್ತಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದೀ-
ಮೊದಲು ಉಡುಪಿ ಹೋಟಲ ತನಕ ಹೋಗಿ....

ನಿರೂಪಕ : ಮಾರ್ಕೆಟ್ಟುಗಳು ತುಂಬಿ ಬೀದಿಯ ಇಕ್ಕೆಲಗಳಿಗೂ ತುಳುಕಿರುವ ಸ್ಥಳ
ಗಳಲ್ಲಿ ಚೀಲ ಹಿಡಿದ ಮಹಿಳೆಯರು....

ಸ್ತ್ರೀ ಧ್ವನಿ : ಯಾಕೆ ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮ ನವರೇ, ಮನೇಲಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೇ ಹುಡುಗರು ?
ನೀವೇ ಕುಕ್ಕಿ ಹೊರಿಸ್ಕೊಂಡು ಹೊರಟ್ಟಿಟ್ಟಲ್ಲ, ತರ್ಕಾರಿಗೆ ! ಏನು ವಿಶೇಷ ?
ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮ : ವಿಶೇಷ ಏನುಂಟು ಹೇಳಿ....ಗೊತ್ತಲ್ಲ ನಿಮಗೆ, ನಮ್ಮನೆ ಸಮಾ-
ಚಾರ. ಬರೋರು ಹೋಗೋರು ಒಬ್ಬರೇ, ಇಬ್ಬರೇ ? ಇವರ ಸೋದರಮಾವ
ಹೈಕೋರ್ಟಿನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆಂತ ಬಂದಿದಾರೆ. ಎಕ್ಸರೇ ತೆಗೆಸಬೇಕೊಂತ ನನ್ನ ತಂಗಿ
ಬಂದಿದಾಳೆ ಶಿವಮೊಗ್ಗಿಯಿಂದ. ಸಾಲದ್ದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಅಳಿಯನಕಡೆ ಸಂಬಂಧೀ-
ಕರು ಇವತ್ತು ಬರ್ತಾರೆ-ಅವರಿಗೇನೋ ಕಚೇರಿ ಕೆಲಸ ಇದೇಯಂತೆ. ಬೇಗರ-
ಔತಣವಾದರೂ ಮಾಡಲೇಬೇಕಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ನಡಿಬೇಕಲ್ಲಾ ಮ್ಮಾ....

ನಿರೂಪಕ : ಬರುವವರು ಹೋಗುವವರು ಎಂದರಲ್ಲ ಆಕೆ ? ಎಂಥೆಂಥವರು ಬಂದು
ಹೋಗುತ್ತಾರೆ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಎನ್ನುವುದು ಇಲ್ಲಿರುವವರಿಗೇ ಗೊತ್ತು. ದೇಶ
ಪರ್ಯಟನೆ ಮಾಡುವ ಭಾರತೀಯರೆಲ್ಲ ಬೆಂಗಳೂರು ಮುಟ್ಟಿದೆ...ಬೆಂಗಳೂರಿನ
ಮಸಾಲೆದೋಸೆ, ಕಾಫಿಯ ರುಚಿ ನೋಡದೆ, ಜಟಕಾಪ್ರವಾಸ ಅನುಭವಿಸದೆ,
ಲಾಲಬಾಗ್, ಕಬ್ಬನ್‌ಪಾರ್ಕ್‌ಗಳ ಪುಷ್ಪವನಗಳಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸದೆ, ಸಿಟಿ
ಮಾರ್ಕೆಟ್ ರಸ್ತೆ-ಮಾರ್ಕೆಟ್‌ಗಳ ಪೈಪೋಟಿ ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಮರುಳಾಗದೆ
ಹೋದವರುಂಟೆ ? ವಿದೇಶಗಳಿಂದ ಬರುವ ರಾಜಕೀಯಗಳನ್ನಂತೂ ಬೆಂಗಳೂರು
ಸುತ್ತಿ ತೋರಿಸದೆ ಹಿಂತಿರುಗಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಲಾಲ್‌ಬಾಗಿನ ಗಾಜಿನಮಂಟಪ
ವೊಂದೇ ಸಾಕು—ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಅಂಥ ಎಷ್ಟುಮಂದಿ ಜಗದ್ವಿಖ್ಯಾತ ನಾಯ-
ಕರ ಪೌರಸನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಆಸ್ಥಾನವಾಗಿದೆಯೋ ! ಆದರೆ ಆ ಪ್ರಸಿಡೆಂಟುಗಳು,
ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಗಳು ನಮ್ಮ ನಿಮ್ಮಷ್ಟು ವಿರಾಮ ಪಡೆದವರಲ್ಲ, ಊರಿನ ಜನ-
ತೆಯ ಜತೆಗೆ ಸೇರಿ ಅಸರ ಸ್ನೇಹ ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ. ಬನ್ನಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ಮಂಡಿಪೇಟೆ
ಗಳ ದಿನಸಿ ಮೂಟೆಗಳ ಘಾಟು ಕುಡಿದು ನುಗ್ಗಿ ನೋಡೋಣ....

ಸಾಹುಕಾರರು : (ಘೋರನಲ್ಲಿ) ಹಾಂ ? ಹೂ, ಹಾದು...ಕೊಬ್ಬರಿ ಎಷ್ಟೇನೇ, ಹೇಳ್ತೆ
ರೋಡು, ಮುನತ್ತೇಟು ರೂಪಾಯಿಯಂತ...ಆ ? ಅಷ್ಟೆ, ಅಷ್ಟೆ....ಹೂ, ಬೇಗ
ವಿಚಾರಿಸಿ ಕೂಡಲೇ ಫೋನ್ ಮಾಡಿ....

ನಿರೂಪಕ : ಅದೇ ಒಂದು ಜಗತ್ತು ! ಬೆಂಗಳೂರಿನ ವ್ಯಾಪಾರ-ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಹಾಸಿ-
ಹರಿಯುವ ಲಕ್ಷಾಂತರ ರೂಪಾಯಿಗಳು ಏನು ತರುತ್ತವೆ - ಏನು ಹೋರು

ತ್ತನೆ, ಎನ್ನುವದನ್ನು ಎಣಿಸಹೊರಟರೆ ಕೊನೆಯಿರುವದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿನ ಚಟುವಟಿಕೆ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಎಂಟರಿಂದ ರಾತ್ರಿ ಒಂಬತ್ತರವರೆಗೆ ನಡೆದಿರುತ್ತೆ. ಪೇಟೆಯ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ನಡೆದು ಎರಡೂ ಕಡೆಯೂ ಕಣ್ಣು ಹಾಯಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ ಇದ್ದು ಮೈವಿಧ್ಯೆ ತಿಳಿದೀತು. ಆದರೆ ಅರಳೇಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿ, ಬಳಿಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಿ, ಅಕ್ಕಿಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಿ ಹುಡುಕುತ್ತ ಹೊರಟೀರಿ! ಇಲ್ಲೆಲ್ಲ ಏನೂ ದರೂ ಸಿಕ್ಕೀತು ಕೊಳ್ಳುವವರಿಗೆ....ಮನೆತುಂಬುವ ತಿನಸು, ಪಾತ್ರೆ ಹಾಸಿಗೆಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು, ಹಳೆಯ ಮೋಟಾರುಗಾಡಿಗಳ ವರೆಗೆ! ಈ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ ಮನಸ್ಸುರೂ ಅಷ್ಟೇ ನೂರೆಂಟು ಬಗೆಯವರು....ರಸೆಲ್ ಮಾರ್ಕೆಟ್ಟಿನ ಹಿಂದೆ ಈ ಒಬ್ಬ ದಳ್ಳಾಳಿ ಏನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ?

ದಳ್ಳಾಳಿ : (ತಮಿಳು) ಏಂಪಾ, ಉಣ್ಣೂ ಎನ್ನಾ ಸಿಕ್ಕಿರೆ? ಒಣ್ಣಾರ ರೂಬಾ - ಕುಡುಟ್ಟು ಪೋಯೇಂ !

ನಿರೂಪಕ : ಒಣ್ಣಾರ ರೂಬಾ, ಎಂದರೆ ಪ್ರಾಯಶಃ ಒಂದೂವರೆ ಸಾವಿರ ಇರಬೇಕು ಆತನ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ. ಆದರಲ್ಲಿ ಮುನ್ನೂರರ ಲಾಭದ ದೃಷ್ಟಿಯೂ ಇದ್ದೀತು! ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಅವನ ಮಿತ್ರ, ಇವನು....ಮಾರವಾಡಿ....

ಮಾರವಾಡಿ : ಈರಪ್ಪ....ನಿಮ್ಮ ಒಡವೆ ನನ್ನ ಬೇಡಾ. ಅದ್ರೆ ಬಡ್ಡಿ ಜಾಡಾ ಅಗೋಯ್ತಪ್ಪಾ. ಈ ಸರ್ಕಾರ ಫಸ್ಟ್ ತಾರೀಖಿಗೆ ಬಡ್ಡಿ ಎಷ್ಟಾಗೋಯ್ತೆ ಗೊತ್ತಾ? ಲೆಕ್ಕಾ ಮಾಡು ಫೋಡಾ....

ನಿರೂಪಕ : ಕೇವಲ ಹತ್ತು ಹದಿನೈದು ರೂಪಾಯಿಗಳ ಬಂಡವಾಳದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಲೇವಾದೇವಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಕಟ್ಟಿದವನು ಆತ. ಅವನಂತೆ ಉತ್ತರದಿಂದ ಬಂದ ಸಿಂಧಿ ನಿರಾಶ್ರಿತರು, ಬೆವರು ಸುರಿಸಿ ಹಣ ಸಂಪಾದಿಸಿ ಈಗ ನೂರು ಮಂದಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ಕೊಡುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಹಣವನ್ನು ಇಲ್ಲೇ ಮಾಳಿಗೆಮನೆ, ಹೋಟಲುಗಳು ಕಟ್ಟಿ ಸಂಪದಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಗುಜರಾತಿಗಳಿದ್ದಾರೆ, ಈ ವ್ಯಾಪಾರವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ. ಅತಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಣದಿಂದ ಕಾಲ ಹರಣ ಮಾಡುತ್ತ ಕ್ರಮೇಣ ಹತ್ತುಜನರಿಗೆ ಸಾಲಕೊಡುವ ಶಕ್ತಿಗಳಿಸಿದ ಕಾಬೂಲಿವಾಲಾಗಳಿದ್ದಾರೆ, ಈ ತುಂಬಿದ ಪೇಟೆಗಳಲ್ಲಿ. ಯಾವ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೂ ಅದನ್ನು ಬಂಗಾರವಾಗಿ ಮಾಡುವ ಹಸ್ತಗುಣವುಳ್ಳ ಸ್ಥಳೀಯ ವೈಶ್ಯ ಮಹನೀಯರಂತೂ ಎಲ್ಲ ಪೇಟೆಗಳಲ್ಲೂ ಇದ್ದಾರೆ.

ಒಬ್ಬ ವೈಶ್ಯ : (ತೆಲುಗು) ಏಮಂಡೀ, ಚೂಸ್ತಿರಾ, ವಾಳ್ಕು. ಬಂಗಾರುಪೇಟೆ ವೆಂಕಟೇಶಶೆಟ್ಟು ವಾಳ್ಕು, ಕೂತರು ಪೆಳ್ಳಿಕೆ ನಲಭೈವೇಯಿಂ ಖರ್ಚ್ ಜೇಸ್ತಾರಂಟಿ? ಪರವಾಲೇದೇ ಅನುಕೊಂಟ್ಸಿ, ನೆನ್ನ ಮೊನ್ನ ವಚ್ಚಿನ ವಾಳ್ಕು, ವಾಳ್ಕು ಇಟ್ಟಾ ಅಂತೇ ಇಂಕ ವೂರು....

ಇನ್ನೊಬ್ಬ ವೈಶ್ಯ : ನೇನು ಅವುಡೇ ಚೆಪ್ಪಿತ್ತೇ! ಮಾ ಬಡ್ಡೆಟ್ಟ ನಲಭೈಯ್ಯೆದು ವೇಯಿ ರೂಪಾಯ್ತಿ ಎಕ್ಕೆಟ್ಟೆಯನ್ನು ಮೂನ್ನಿ. ಉಕ್ಕಿ ಡಿತುಂದಾ, ಮಳ್ಳಿಆ, ಗಂಗಯ್ಯ ಟೈಂ ಎಂಕ ?

ಒಬ್ಬ ವೈಶ್ಯ : ಟೈಮಾ....ಇಕ, ಕೊತ್ತ ವಾಚು, ಅದೆಟ್ಟ ಚೂಡವಲೊ ಇಂಕ ತೆಲೀದು....ಮಿರೇ ಚೂಡೂನಿ ನಾಕೂ ಚೆಪ್ಪಂಡಿ ಅಟ್ಟನೇ....

ನಿರೂಪಕ : ಶೆಟ್ಟರ ಪುತ್ರ ಬೆಂಗಳೂರ ಪುತ್ರನಾಗಿ, ಓದುಬರೆಹ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಲಿತು ವಿದ್ಯೆಯ ಬಲದಿಂದ ಸ್ವಾವಲಂಬಿಯಾಗಿ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಒಂದು ಹೊಸ ಹಾದಿಯನ್ನೇ ತೋರಿಸಿ ಯಾವದೋ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಕಾರ್ಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುತ್ತಿರುವುದೇನೋ...

ಯುವಕ : ಏನಿ, ಪದ್ಮನಾಭನ್, ಇವತ್ತೇನು ಬಸ್ಸೇ ಲೇಟೋ, ನಾವೇ ಮುಂಚೆ ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿವೋ?

ಪದ್ಮನಾಭನ್ : ಬರಿ ಬಿಡಿ ನಿಧಾನವಾಗಿ. ದಿನಾ ಐದು ನಿಮಿಷ ಮುಂಚೇನೇ ಹೋಗಿ ರಿಪೋರ್ಟ್ ಮಾಡ್ಕೊತ್ತಿರಬೇಕಾದ್ರೆ ಒಂದಿನ ಎರಡು ನಿಮಿಷ ಲೇಟಾದ್ರೇನು ಉಳಿದು ಹೋಗೋದಂತೀನಿ!

ಯುವಕ : ನಿಮಗೇನು ಪರವಾಯಿಲ್ಲ. ಶನಿ, ನಮ್ಮ ಹೊಸ ಫೋರ್ಮ್ ಯಮ ದೂತ ಅರ್ಥಗಂಟಿ ಮುಂಚೇನೇ ಬಂದು ಕೂತಿರತಾನೆ, ತನ್ನಿಂದಲೇ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿ ನಡಿಯೋದಂತ....

ಪದ್ಮನಾಭನ್ : ಮೊನ್ನೆ ಹೇಳಿದ್ದೇನು ನಿಮಗೆ? ನಮ್ಮ ಅಸಿಸ್ಟಂಟ್ ಮ್ಯಾನೇಜರರಿಗೆ ತಿರುಗಿಸಿ ಕೊಟ್ಟೆಟ್ಟಿ. ಮೂರುದಿನ ಮುಟ್ಟಿನೋಡಬೇಕು ಹಾಗೆ. ನಮ್ಮ ಮೆಷಿನ್ ಷಾಪಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳೂ ಶೇಕಡ ೧೦ ರಷ್ಟು ಓವರಟೈಂ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದೀವಿ, ನಿಮಗೆ ತಿಳಿದ ಹಾಗೆ.... ಹಾಗರೋವಾಗ, ಮೊನ್ನೆ, ಹಾಗೇ ನನ್ನ ಟೇಬಲ್ ಹತ್ರ ಬಂದ ಇವ, ಶಿಸ್ತುಗಾರ ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಿ ಶುರುಮಾಡಿದ, ಯಥಾಪ್ರಕಾರ.... ನಾನೂ ಸುಮ್ಮನೆ ಕೇಳೋಷ್ಟು ಕೇಳ್ತೆ.....

ನಿರೂಪಕ : ಯಂತ್ರಯುಗವಲ್ಲವೇ ಇದು! ಇಂಥ ಸಾವಿರಾರು ಯುವಕರ ಅವಿಶ್ರಾಂತ ಸೇವೆಯಿಂದಲ್ಲವೇ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ನೂರೆಂಟು ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳು ಸಮಗತಿಯಿಂದ ಸಾಗಬೇಕಾದರೆ! ಇಪ್ಪತ್ತುನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಗಳು ಅಬ್ಬರಿಸುತ್ತಿರುವ ಅವುಗಳ ಯಂತ್ರಗಳ ಬಾಯಿಗೆ ಹತ್ತಿ, ರೇಷ್ಮೆಗೂಡು, ಹಸಿಮಣ್ಣು, ಎಣ್ಣೆ ಬೀಜ ಗಳು, ಹೊಗೆಸೊಪ್ಪು, ಮರಳು, ಇವುಗಳ ಮಣಗಟ್ಟಲೆ ಆಹುತಿಯಾಗು ತ್ತಿದ್ದರಲ್ಲವೆ, ಮೈಲು ಮೈಲುಗಳುದ್ದದ ಬಟ್ಟೆ, ಸಿಂಗಾಣೆ, ಗಾಜು, ಸಾಮಾನು, ಸಿಗರೇಟು ಇಂಥ ದಿನಬಳಕೆಯ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಹೊರಗೆ ಬಂದಾವು. ಬಟ್ಟೆಗಳೇ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಒಂದು ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳಷ್ಟು ಬೆಂಗಳೂರಿಂದಾಚೆಗೆ

ಹೊರಬೀಳುತ್ತದೆ.... ಈ ಉದ್ಯಮಗಳೆಲ್ಲ ಗಲಿವರನ ಮುಂದಿನ ಕುಬ್ಜರಂತಾ ಗುತ್ತವೆ — ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಯೋಜನೆಗಳಾದ ಹಿಂದುಸ್ಥಾನ್ ಏರ್‌ಕ್ರಾಫ್ಟ್, ಇಂಡಿಯನ್ ಟೆಲಿಫೋನ್ ಇಂಡಸ್ಟ್ರೀಸ್, ಹಿಂದುಸ್ಥಾನ್ ಮೆಷೀನ್ ಟೂಲ್ಸ್, ಭಾರತ ಇಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ಸ್ ಇವುಗಳ ಮುಂದೆ ಬೆಳಗಾದರೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಇಪ್ಪತ್ತು ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಸಾವಿರ ಯುವಕ ಯುವತಿಯರು ಈ ಉದ್ಯಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲು ಹೊರಟಿರುತ್ತಾರೆ.... ಅದರಿಂದಲೇ ಅವರ ಚಂತೆ, ಅವರ ಮಾತು, ತಮ್ಮ ಯಂತ್ರಾಗಾರಗಳನ್ನ ಕುರಿತೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಅವರ ನಡೆ ಕ್ಲೃಪ್ತವಾಗಿ ಒಮ್ಮುಖ ವಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ. ಅವರ ಗುರಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ತಂತಮ್ಮ, ತಮ್ಮವರ ಏಳಿಗೆಯ ಮೂಲಕ ಇಡೀ ದೇಶದ ಮೇಲ್ದಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದೇ ಆಗಿದೆ.... ಅವರ ಮನೆ ಮಕ್ಕಳು ಯಂತ್ರಯುಗದ ಮಕ್ಕಳು; ಯಾಂತ್ರಿಕ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಉಕ್ಕಿನ ಬಲೆ ಅವರ ಪಾಠಪ್ರವಚನಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆ....

[ಮೇಲೆ ವಿಮಾನವೊಂದು ಹಾರಿಬರುತ್ತದೆ.]

ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗ : ಲೋ, ಒನ್ ಬೈ ಟು ಕಾಫಿ ಬೆಟ್ಟು, ಅದು ಯಾವ ಪ್ಲೇನು ಹೇಳ್ವಿಡು? ಇನ್ನೊಬ್ಬ : ಸೈ ಕಣೋ! ಅದು.....ಡಕೋಟಾ.

ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗ : ನಿನ್ನಲೆ ! ಡಕೋಟಾಗೆ ಎರಡೆನ್ನಿನ್ನು. ಇದಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ನೋಡು, ಕಾಣಲ್ಪಾ ಕಣ್ಣು ?

ಇನ್ನೊಬ್ಬ : ಹಂಗಾರೆ....ಜೆಟ್ಟು ಇದು.

ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗ : ಬಲೆ ಕಂಡುಬಿಟ್ಟು ಇವನು ಜೆಟ್ಟನ್ನು ! ಜೆಟ್ಟಿನ ಸ್ಪೀಡು ಎಷ್ಟುಹೇಳು....

ಇನ್ನೊಬ್ಬ : ಎಷ್ಟವು ಜೆಟ್ಟಿನ ಸ್ಪೀಡು ನೀ ಹೇಳು ?

ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗ : ಸೌಂಡಿನ ಸ್ಪೀಡೆಷ್ಟು ?

ಇನ್ನೊಬ್ಬ : ಏಳೂರು ಮೈಲಿನೋ ಎಷ್ಟೋ.....

ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗ : ಸೂಪರ್‌ಸಾನಿಕ್ ಜೆಟ್ಟಿನ ಸ್ಪೀಡು ಸಾವಿರದ ಇನ್ನೂರು ಮೈಲಿ ಮಿಷ್ಕರ್ !

ಇನ್ನೊಬ್ಬ : ಬೆಳಕಿನ ಸ್ಪೀಡು ಗೊತ್ತಾ ನಿನಗೆ ಹಂಗಾದ್ರೆ ?

ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗ : ಅದೇನು ಮಹಾ ! ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಎಂಬತ್ತು ಆರು ಸಾವಿರ ಮೈಲಿ ಸೆಕೆಂಡಿಗೆ.....

ಇನ್ನೊಬ್ಬ : ಅದಕ್ಕಿಂತ ಸ್ಪೀಡು ಬೇರೆ ಯಾವುದ್ದು ಇಲ್ಲ ಅಲ್ಪಾ ?.....

ನಿರೂಪಕ : ಇವೆ. ಬಹುಶಃ ಇವರ ಊಹೆ ಕನಸುಗಳ ಸ್ಪೀಡು ಅದನ್ನ ಮೀರಿಸಬಲ್ಲವು. ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನ ಓಟವನ್ನ ನಾವಂತೂ ಹಿಂಬಾಲಿಸಲಾರೆವು. ಭೂಲೋಕದ ಸ್ಪೀಡು ಗಳು ಸಾಕು ನಮಗೆ !

[ಕಾರ್ಖಾನೆಯ ಸಿಕ್ಕು ಕೂಗುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಸಾವಿರ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಕೆಲಸ ಮುಗಿಸಿ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಅಚೆಗೆ ನಡೆಯುವ ಸಡಗರದ ಶಬ್ದ ಬಿರಿಯುತ್ತದೆ.]

ನಿರೂಪಕ : ಸಾವಿರ ತಲೆ-ಎರಡು ಸಾವಿರ ಕೈ ಕಾಲುಗಳು ಈ ವಿರಾಟ ಪುರುಷ ಸಾಗುತ್ತಿರುವ ನೋಟ ಬೇಕಾದರೆ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಗಿರಣಿಯ ಬಳಿ ನಿಲ್ಲಬೇಕು. ಹಿಂದಿರುಗುವ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಏನೋ ಕೆಲಸವಾಗಿ ಆಚೀಚೆಗೆ ಒಬ್ಬರು ಇಬ್ಬರು ಹೊರಳಿದರೆ — ಹೌದು, ಇವರೂ ನಮ್ಮಂತೆಯೇ ಪುರಜನರು ಎನ್ನುವುದು ನೆನಪಾದೀತು. ಆದರೆ ಇವರೆಲ್ಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು; ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾಗಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಕಷ್ಟ ಸುಖಗಳನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತ ಸಮಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕಲಿತು ಮೈಮರೆತು ಕಾರ್ಮಿಕರೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರು.... ಕರ್ಮಯೋಗಿಗಳಲ್ಲವೇನು ಇವರೆಲ್ಲ ? ಇವರನ್ನ ಕಲಿಸಿ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಯಂತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಇನ್ನೊಂದು ಶಕ್ತಿ ಇವರ ಮೇಲೆ ಹತೋಟಿ ಪಡೆದಿದೆ. ಇವರ ಸಾಂಘಿಕ ಚೇತನವನ್ನು ಕೆದಕಿ ಕೆರಳಿಸಿ ಇವರನ್ನ ನಿಜವಾಗಿ ಸಾವಿರ ತಲೆ ಎರಡು ಸಾವಿರ ಕೈ ಕಾಲುಗಳ ವಿರಾಟ ಪುರುಷನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿ ಅದು ಮೈಕ್ರೋಫೋನಿನೆದುರು ಉಸಿರುವ ರಾಜಕಾರಣಿಯ ಧ್ವನಿ!

ರಾಜಕಾರಣಿ : [ಲಾಡ್ವೀಕರನಲ್ಲಿ ಆತನ ಧ್ವನಿ] ಆದ್ದರಿಂದ — ಮಿತ್ರರೇ, ಒಗ್ಗಟ್ಟಾಗಿ, ಒಂದೇ ದೃಷ್ಟಿಯಿಟ್ಟು ಮುಂದೆ ನುಗ್ಗಬೇಕುನೀವು. ನಿಮಗೊಂದು ಹಕ್ಕಿದೆ, ಮರೆಯಬೇಡಿ, ಅದೇ ಮುಷ್ಕರ ಹೂಡುವ ಹಕ್ಕು. ನ್ಯಾಯವಾದ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಮುಷ್ಕರ ಹೂಡುವದು ಎಲ್ಲರ ಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದ ಹಕ್ಕು. ಮುಷ್ಕರ ! ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಗೆ ಮದ್ದು ಅದೊಂದೇ, ಮುಷ್ಕರ !

ನಿರೂಪಕ : ಏನು ಜನ - ಎಂಥ ಮೈವಿಧ್ಯೆ, ಅಲ್ಲವೇ ? ನೀವಿವರೆಲ್ಲರ ಸ್ಥೂಲಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸುಲಭ. ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ವಾಹನವಿದೆ ಊರು ಮತ್ತು ವುಡಕ್ಕೆ - ಹೈ ಹೈ ಕಾರದ ಜಟಕಾ, ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ತಾತ ಮುತ್ತಾತಂದಿರ ಕಾಲ ದಿಂದಲೂ ಇದ್ದೇ ಇದೆ; ಗಂಟೆಗೆರಡಾಣೆ ಕೊಟ್ಟು ಬಾಡಿಗೆಗೆ ಬೈಸಿಕಲ್ ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳಿ, ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಗಾಳಿಯಿದೆಯೋ ಚನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಂಡುಬಿಡಿ; ಇಲ್ಲವೇ ಭದ್ರವಾಗಿ ಹಿಡಿದು ಕೂರುವ ಧೈರ್ಯವಿರುವವರು ಇತ್ತೀಚಿನ ಭಯಾನಕ ಸೃಷ್ಟಿ - ಆಟೋರಿಕ್ವಾವನ್ನು ಹಿಡಿಯಿರಿ; ಜೇಬಿನಲ್ಲಿ ಹಣ ಭರ್ತಿಯಿದ್ದು, ಗುಂಡಿಗೆ ಬಲವಾಗಿರುವವರು, ವಾಯುವೇಗದ ಟ್ಯಾಕ್ಸಿ ಹತ್ತಬಹುದು; ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬಸ್ಸಂತೂ ಇದ್ದೇ ಇದೆ-ಹೊತ್ತು ಹೇರಳವಾಗಿದ್ದರೆ ನಂಬರ ಹನ್ನೊಂದರ ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕೂತು ಅರ್ಧ ಊರೆಲ್ಲ ಸುತ್ತಿಬಿಡಬಹುದು. ಹೀಗೆ ಊರು ನೋಡಿದರೆ ಸಾರ್ಥಕವೇನು ? ಏನು ನೋಡಿದ ಹಾಗಾಯಿತು ?

ದೂರದ ಊರಿನಿಂದ ಬಂದು ನೋಡಿದ ಮಿತ್ರರೇ, ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಚಳಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ತಲೆಗೆ ಶಾಲು ಸುತ್ತಿ ಕೈಲಿ ಕೋಲು ಹಿಡಿದು ಹೊರಟ ಪೇಷಾದಾರ

ರೊಂದಿಗೆ ವಾಕಿಂಗ್ ಹೊರಟಲ್ಲದೆ, ಮಂಜು ಮುಸುಕಿನಲ್ಲಿ ಬೇವು, ಸಂಪಿಗೆ, ಸಪೋಟಾ, ಅತ್ತಿ, ಯುಫೋರ್ಬಿಯಾ, ಅರಳಿ, ಸಿಲ್ವರ ಬರ್ಬರ್, ಕಾನಿಫರ್ ಗಳಲ್ಲದೆ, ಕೆಂಪು ನೀಲಿ ಹಳದಿ ಹೂಗಳ ಹಾಸಿಗೆಯನ್ನೇ ಚೆಲ್ಲಿದ ಲಾಲ್ ಬಾಗ್ ಕಬ್ಬನ್ ಪಾರ್ಕ್‌ಗಳ ಹೂಮರಗಳ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲಿ ಕಂಡೀರಿ?....ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಆ ಮರಗಳನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿದ ಗಿಳಿ, ಕೋಗಿಲೆ, ಮೈನಾ, ಗೊರವಂಕ, ಗೀಜುಗ, ಗುಬ್ಬಿ, ಸಾರಂಗಗಳ ಕೊರಳಿನ ಇಂಪು ನಿಮ್ಮ ಕಿವಿಗೆ ಹೇಗೆ ಬಿದ್ದಿತು ?

ಬೆಳಕು ಹರಿಯುವ ಮುಂಚೆ, ಮುಂಬರುವ ಓಲಂಪಿಕ್ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳ ಸಲುವಾಗಿ ಓಟದ ಅಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗಿ ಓಡುತ್ತಿರುವ ಹುಡುಗನೊಂದಿಗೆ ಓಡಿದಲ್ಲದೆ, ಅಲಸೂರು ಕೆರೆಯ ಮೇಲೆ ಬೀಸಿ ಬರುವ ತಿಳಿಗಾಳಿಯ ಅನುಭವ ನಿಮಗೆ ಹೇಗಾದೀತು ? ಹಾಗೆ ಮೇಲುಸಿರಿಟ್ಟು ಓಡಿಬಂದಲ್ಲದೆ, ಅಯ್ಯರ್ ಹೋಟೆಲಿನ ಬೆಳಗಿನ ಬಿಸಿ ಇಡ್ಲಿ, ಮೊಳಗಾಪುಡಿ ಪೂರ್ಣಸ್ವಾದನೆ ನಿಮಗಾದೀತೇನು ?ಬೇಸಿಗೆ ಮೊದಲಿಟ್ಟ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಹೊಂಗೆಯ ಮರದಡಿಯಲ್ಲಿ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಓದುತ್ತಿರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಕಾಲು ಚಾಚಿ ಕತ್ತಿತ್ತಿ ನೋಡಿದರೆ ತಾನೆ ಬಿಣ್ಣೆಮುದ್ದೆಗಳಂತೆ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ತೇಲುತ್ತಿರುವ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಬಿಳಿಮೋಡಗಳ ಮನಮೋಹಕತೆ ನಿಮಗೆ ತಿಳಿಯುವುದು ? ರಾತ್ರಿ ತುಂತುರುಮಳೆ ಸುರಿದಾಗ, ತಲೆ ನೆನೆಯುವದನ್ನು ಗಮನಿಸದೆ ನಡೆದು ಹೋಗಿ ಒಂದಾಣೆಯ 'ಚಾ' ಕುಡಿದು ಬಂದರಲ್ಲವೆ 'ಕಾಕಾ' ಹೋಟೆಲಿನವನ ನಳಪಾಕದ ಕೈಚಳಕ ತಿಳಿಯುವಿರಿ ? ಸುಟ್ಟ ಮುಸುಕಿನ ಜೋಳವನ್ನೋ, 'ಗರಮಾಗರಮ್' ಕಡಲೆ ಯನ್ನೋ ಜಗಿಯುತ್ತ, ಪಕ್ಕದ ಹೆಳ್ಳಿಯವನೊಂದಿಗೆ ಬೀಡಿಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡಿ ಕೂತರಲ್ಲವೆ, ರಾತ್ರಿ ಹನ್ನೊಂದು ಗಂಟೆಗೆ 'ಕರಗ' ಬರುವುದನ್ನು ತೂಕಡಿಸದೆ ಕಾಣುವ ಯೋಗ ಪಡೆದೀರಿ ?ದೊಡ್ಡಣ್ಣಹಾಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಜತೆ ಭಾರೀ ಕುಸ್ತಿ ಪಂದ್ಯ ನೋಡಿ ನೂಕು ನುಗ್ಗಲಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಬಿದ್ದರಲ್ಲವೆ, ಗೆದ್ದವರ ಕಡೆಯ ಅಟುಟೋಪ, ಸೋತವರ ಕಡೆಯ ಅನುತಾಪಗಳನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡೀರಿ !.....

[ಗುಜುಂಪಲು]

ಕುಸ್ತಿ ಪ್ರಕ್ಷಕ : (ಉರ್ದು ?) ದೇಖ್ಯಾ ಹಮಾರಾ ಪಾಗಿದು ಕೈಸಾ ಲಡ್ಯಾ ? ಓ ಬೇವಾಸಿ, ಬೇನಾಮ್‌ವಾಲಾ ಪೈಲ್ವಾನೊ ಚಟ್ಟಿ ಕರ್ದಿಯಾನಾ ? ಖೂಟ್ ಮಾರ್ಯಾರೇ, ಕ್ಯಾ ಬೋಲ್ತಿ ?

ಇನ್ನೊಬ್ಬ : ಅರೇ ಫೋಡ ಭಯ್. ತುಮೇ ಕಯ್ಯು ಫಿರ್ ಕರ್ತೀ ? ಅಬ್ಬೀ ಹೈನಾ, ಸರ್ಸೂಂ ದೇಖೋ, ಕ್ಯಾ ಹೋತೀ

ನಿರೂಪಕ: ಜಿದ್ದು ತುಂಬಿದ ಫುಟ್‌ಬಾಲ್ ಪಂದ್ಯ ನೋಡಿ ಬಂದಲ್ಲದೆ, ಪಾಪ ಅಂಪೈರಿನ ಎವೆಹೊಡೆತದ ಅರಿವು ನಿಮಗೆ ಹೇಗಾದೀತು! ಪ್ರೇಕ್ಷಕವೃಂದದಲ್ಲಿನ ಕಾವು ಎಷ್ಟಿರುತ್ತೆ ಗೊತ್ತೇನು?

[ಮತ್ತು ಗುಜುಗುಂಪಲು; ದೊಡ್ಡ ಗಂಭೀರ]

ಒಬ್ಬ: ಲೋ ಜಂಬಣ್ಣ, ನೀನೊಂದಿಮಿಷ ಸುಮ್ಮನೆ ಇದ್ದಿದ್ದೆ, ಅವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು ತದಕ್ಷಾಕಿಬಿಡಿದ್ದೆ ನೋಡು! ನಾವೂ ನೋಡಿದ್ದೀವಿ ಫಾಲು ಮಾಡೋದನ್ನು; ಆದ್ರೆ ಹಿಂಗೆ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಟಾಂಗ್ ಕೊಟ್ಟಲ್ಲ ಆ ನನ್ನಗ! ಅಂಪೈರು ಅನ್ನಿಸ್ಕೊಂಡೋನು ಏನು ಕಳ್ಳಕಾಯಿ ತಿಂತಿದ್ದಾ, ಏನ್ನಾಡ್ತಿದ್ದೆ ಅಂತ!

ನಿರೂಪಕ: ಫುಟ್‌ಬಾಲ್, ಹಾಕಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೀರ್ತಿ ಪಡೆದ ಎಷ್ಟೋ ಮಂದಿ ಕ್ರೀಡಾಪಟುಗಳಿಗೆ ಬೆಂಗಳೂರು ತವರುಮನೆ. ಅದಕ್ಕೇ ಅಲ್ಲವೆ ಹೊರ ಊರಿನ ಎಳೆಯ ಮಿತ್ರರೇ, ನೀವು ಹವಣಿಸುವುದು “ನಾನೂ ಏರ್ ಕ್ರಾಫ್ಟ್‌ನ ಹಾಕಿ ಟೀಮಿನಲ್ಲೋ, ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಕಾಲೇಜಿನ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಟೀಮಿನಲ್ಲೋ, ದೇವಾಂಗ ಯೂನಿಯನ್ನಿನ ಬ್ಯಾಸ್ಕೆಟ್‌ಬಾಲ್ ಟೀಮಿನಲ್ಲೋ ಸೇರಿ ಆಡುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಈ ವೇಳೆಗೆ ನನಗೂ ನಕ್ಷತ್ರಪಟ್ಟಿ ಬಂದಿರುತ್ತಿತ್ತೆನೋ ಎಂಬುದಾಗಿ? ನಿಮ್ಮ ಕಸರತ್ತು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಡೆಯಲಿ, ಆಗ ನಿಮ್ಮ ಕನಸು ನನಸಾಗಬಹುದು! ಅದಿರಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ರಸ್ತೆಗಳನ್ನು ಅಲೆನು ಜನರನ್ನು ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಲ್ಲವೆ ನಾವು ಹೊರಟಿದ್ದು? ಅದನ್ನೆ ಮರೆತೇವು? ... ಕೋಪತಾಪಗಳ ಗುಡಾಣವಾಗಬಹುದಲ್ಲವೇ ಮನುಷ್ಯದೇಹ? ದುಡಿದು ದಣಿದುಬಂದ, ಪಿತ್ತ ಕೆರಳಿದ ಈ ಗಂಡಸಿನ ಆಕ್ರೋಶದ ಧ್ವನಿ ಕೇಳಲು ನೀವು ಬೊಂಬು ಬಜಾರಿನ ಕತ್ತಲೆಯ ಮೂಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಂಚು ಹಾಕಬೇಕಾದೀತು!....

ಗಂಡಸು :- (ತೆಲಗು) ಏನೇ ಪೋತಾನ್ನೇನು ಮರಿ ಇಕ್ಕಡ್ಡಿಂಚೆ ಸೀದಾ ವಸ್ತಾವಾ ಇಂಟಿನಿ.

ಹೆಂಗಸು : (ಮೌನ. ಬರಿಯ ಒಳಿ ಬಟ್ಟೆ)

ಗಂಡಸು : ವಸ್ತಾವೇನೋ ವಿನಲೇದಾ ಚೆಪ್ಪಂದಿ ?

ಹೆಂಗಸು : ನೇನು ರಾನು ಈ ಪೊದ್ದು

ಗಂಡಸು : ಏಮಿ ! (ಹೊಡೆಯುತ್ತ) ರಾನಂಟಾವಾ !

ಹೆಂಗಸು : ರಾನು — ರಾನೂ — ರಾನು !

ಗಂಡಸು : (ಹೊಡೆತ) ತೊಕ್ಕಿಸ್ತಾನು ! ರಾನಂಟಾವಾ ? ಏಮಿ ಅನ್ನೊಂಟಿನಿ ?

ಹೆಂಗಸು : (ವಿಕಾರವಾಗಿ ಒಂದು ಕೂಗು ಹಾಕುವಳು)

ಒಬ್ಬಿಬ್ಬರು : (ಹೆಣಗಾಟದಲ್ಲಿ ಸೇರಿ, ಕೆಟ್ಟ ಬಾಯಿ ಸೇರಿಸುವರು)

ಗಂಡಸು : ಚಿದೇಸ್ವಾನು ! ಎವರನ್ನೋನ್ನಾವು ನನ್ನ ? ಹೊಂ.... ಹಾ ?

[ಕ್ರಮೇಣ ನಿಷ್ಕ್ರಮಣ]

ನಿರೂಪಕ : ಅದೊಂದು ಪ್ರಸಂಚ. ಕತ್ತಲೆಯಾಯ್ತೆಂದರೆ ಈ ವಿಚಿತ್ರಗಳೆಲ್ಲ ಪ್ರಾರಂಭ. ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಸಂಚ ಕಾಣುವುದಾದರೆ, ಹಳೆಯ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಗಲ್ಲಿಗಳೊಳಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ನೆರಳಿನ ಮರೆಯಲ್ಲೇ ಓಡಾಡುತ್ತ ಇರಿ..ಅಲ್ಲಿ..

ಒಬ್ಬ : ಎತ್ತಾಗಯ್ಯಾ ಹೊರಟಿದ್ದೀರಿ

ಇನ್ನೊಬ್ಬ : (ಅನಶ್ವವಿಲ್ಲದೆಯೇ ಕಿಮ್ಮಿ) ಯಾಕೆ ಸ್ವಾಮಿ ?

ಒಬ್ಬ : ಇವಳು . . .

ಇನ್ನೊಬ್ಬ : ಇಪ್ಪತ್ತೇನಂಬರ್ ರೂಮಿಗೆ ಹೋಗ್ತಿದ್ದೀವಿ . . . ಖಾಯಂ ಆಗಿದೆ..

ಒಬ್ಬ : ನಿಲ್ಲಯ್ಯಾ ಸಾಕು ಕಂಡಿದ್ದೀನಿ. ಓಹೋಹೋ ! — ಎಲ್ಲಿ ಇತ್ತಾಗೆ ಕಂಡಿಪದ ಕೆಳಗೆ, ಸ್ವಲ್ಪ.

ನಿರೂಪಕ : ಅದೇ ಒಂದು ಪ್ರಸಂಚ. ಅಲ್ಲಿ ಮೈಮರೆತವರಿಗೆ, ರಾತ್ರಿಯ ತಂಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ, ಶುಭ್ರ ನೀಲಾಕಾಶದ ಕೆಳಗೆ, ತಮ್ಮ ಮನೆಮುಂದಿನ ಹಚ್ಚ ಹುಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಎಲೆಯಡಿಕೆ ಮೆಲ್ಲುತ್ತಿರುವ ಗೃಹಸ್ಥನ ತೃಪ್ತತೀರೇಕ ಹೇಗೆ ತಿಳಿದೀತು!

ಗೃಹಿಣಿ : ಹೇಳಮ್ಮ, ನೀನು ಜಾಣೆ ಅದ್ಯಾವ ಹಾಡು, ನೀನಿವತ್ತು, ಕಲಿತದ್ದು ಕಾನ್ವೆಂಟಿನಲ್ಲಿ ?

ಹೆಣ್ಣುಮಗು : (ರಾಗವಾಗಿ) Baa Baa Black Sheep

Have you any wool ?

Yes sir yes sir

Three Bags full ;

One for the master

One

ಚಿಕ್ಕ ಗಂಡುಮಗು : (ಅಡ್ಡಹಾಕಿ) ಅಮ್ಮ, ಅಮ್ಮ, ನಾನೂ ಹೇಳ್ತೀನಮ್ಮ. ನಮ್ಮ ಸ್ಕೂಲಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಹಾಡು....(ಒಪ್ಪಿಗೆಗೆ ಕಾಯದೆ)....ಖಂಡವಿದೆಕೊ, ಮಾಂಸವಿದೆಕೊ, ಗುಂಡಿಗೆಯ ಬಿಸಿರತ್ತವಿದೆಕೊ, ಚಂಡವ್ಯಾಳುನೆ ನೀನಿದೆಲ್ಲವ, ಉಂಡು ಸಂತಸದಿಂದಿರೂ3S....

ನಿರೂಪಕ : ಅದೂ ಒಂದು ಸಂಸಾರವಾದರೆ, ಇಗೋ, ಇದನ್ನ ಒಂದು ಸಂಸಾರ ವೆನೋಣವೇನು....?

ಯುವಕ : (ಬಾಗಿಲು ತಟ್ಟಿ) ನಾಯುಡು, ಮಿಸ್ಟರ್ ನಾಯುಡು....

ಯುವತಿ : (ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದು) ನೀವೇನಾ?...ಇಲ್ಲವಲ್ಲ ಅವರು, ನೈಟ್‌ಡ್ಯೂಟಿ ಇವತ್ತು.

ಯುವಕ : ಗೊತ್ತು. ಅಷ್ಟೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೆ....

ಯುವತಿ : (ಕೋಪ ಸಟು) ಹೌದು ಹೌದು, ಗೊತ್ತಂತೆ ಅಹಾಹಾ, ಮುಖ ತೋರಿಸಿ ಮೂರು ತಿಂಗಳಾಯ್ತು, ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿತ್ತೋ ರಾಯರ ಸವಾರಿ !

ಯುವಕ : ನಾ ಹೇಳಿರಲಿಲ್ಲ ? ಎರಡು ತಿಂಗಳ ಟೂರಿಂಗ್....

ಯುವತಿ : ಸರಿಸರಿ....ಇದ್ದೇ ಇದೆ ನಿಮ್ಮ ಸಬೂಬು. ನನಗೋ ಬೇಜಾರೋ ಬೇಜಾರಿಲ್ಲಿ....ಅದಿಲ್ಲ, ಬೀದಿಲಿ ಯಾಕೆ ನಿಂತು ಮಾತಾಡ್ತಿದೀರಿ, ನಡೀರಿ ಒಳಗೆ....

ನಿರೂಪಕ : ಹೌದು ಅವಳು ಹೇಳುವುದು ಸರಿ. ಬೀದಿಯ ಬೆಳಕಿನ ಸಾಕ್ಷ್ಯವೇತಕ್ಕೇ ನಿಮ್ಮ ಹಾದರಕ್ಕೆ! ಹೋಗಿ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿ....ಬೆಳಕಿನ ರಾಜ್ಯ ನಮಗಿರಲಿ. ಆ ಕಡೆ, ಸೌತಪೇರೇಡಿನ ಕಣ್ಣು ಕುಕ್ಕುವ ನಿಯಾನ್ ದೀಪಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಬ್ರಿಗೇಡ್ ರೋಡಿಗೆ ತಿರುಗೋಣ....

[ಅತ್ತಿಂದಿತ್ತ ಬೂಟ್ಸ್ ಕಾಲುಗಳ ಓಡಾಟದ ಸಪ್ಪಳವಿರುತ್ತೆ]

ಒಬ್ಬ : Hayo, Tom !

ಟಾಮ್ : Hayo Johnny ! Hayo Darling, What a bloody boring night, man ? How about you darling ? Doing anything to-night ?

ಒಬ್ಬ : No she can go with you . .

ಟಾಮ್ : O. K. Come on, we will have a glass of beer first. Then you disappear, Johnny . .

ನಿರೂಪಕ : ಇಲ್ಲಾ ಅದೇ ಗೋಷ್ಠಿಯೇನು ! ಅಯ್ಯೋ ಹಣೆಬರೆಹವೇ !....ಹೀಗಾದರೂ ಬನ್ನಿ ಈ ಹೋಟೆಲು ಹೊಕ್ಕು ನೋಡೋಣ....

[ಓಂಗಳ, ಗಾಜುಗಳ ಶಬ್ದದೊಂದಿಗೆ, ಏನೋ ಮಾತುಗಳು ಕೇಳಿಬರುತ್ತವೆ]
ಬಾರು ತುಂಬಿದೆ; ತೃಪ್ತಿ ತುಂಬಿದೆ ಎಲ್ಲಾ ಗಿರಾಕಿಗಳ ಮುಖದಲ್ಲೂ; ಕ್ಯಾಷಿಯರಿನ ಗಲ್ಲಾ ಕೂಡ ತುಂಬಿ ತುಳುಕಿದೆ....ಏನು ಕಾರಣ ಇವರೆಲ್ಲರ ಸಂಭ್ರಮಕ್ಕೆ ? ನೋಡೋಣ....ಹರೆಯದ ವಯಸ್ಸಿನ ಈ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಇದೇ ತಾನೇ ಮೆಡಿಕಲ್ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ತೇರ್ಗಡೆಯಾದಂತಿದೆ....ಇವನು ಒಬ್ಬಂಟಿಗ, ಎಲ್ಲೋ ರಾತ್ರಿಯ ಷಿಕಾರಿಯ ಹೊಂಗನಸಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರುವಂತಿದೆ....ಅಲ್ಲಿ, ಅವನು ? ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಏನೋ ಮನಸ್ತಾಪ, ಮರೆಯುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಬಂದಂತಿದೆ....ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಬಹುಶಃ ಸೆಕೆಂಡ್‌ಹ್ಯಾಂಡ್ ಕಾರು-ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು; ಯಾರಿಗೋ ಭಾರಿ 'ಟೋಪಿ' ಹಾಕಿದ ಸಂತ್ಸೆಯಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ....ಇಲ್ಲೊಂದ

ಜೇಳು ! ಅಜ್ಜಾ ! ಜೇಳು !!

ಪಾತ್ರಗಳು :

ನರಸೇಗೌಡ : ಕುರುಡ, ವೃದ್ಧ. ವಯಸ್ಸು ೭೦.

ಲಚ್ಮಕ್ಕ : ನರಸೇಗೌಡನ ಮಗಳು, ವಯಸ್ಸು ೩೦.

ರಂಗು : ಲಚ್ಮಕ್ಕನ ಮಗ, ವಯಸ್ಸು ೧೦.

ರಂಗುವಿನ ಸ್ನೇಹಿತರು : ಸಮ ವಯಸ್ಕರು.

ಹೋಗಲು ಸಿದ್ಧವಿಲ್ಲದವರನ್ನೂ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಕಚೇರಿ, ಕಾರ್ಖಾನೆ ಕೈ ಬೀಸಿ ಕರೆಯುತ್ತದೆ..... ಟೈಪಿಂಗ್ ಕಲಿತವರಂತೂ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ಕಾಯಬೇಕಾಗಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ಹೆಚ್ಚು ಓದಬರಹವಿಲ್ಲದವರು ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕೆ ಅನುಸರಿಸಿರುವ ಮಾರ್ಗಗಳೇನು ಒಂದೇ ಎರಡೇ ! ಒಂದು ಸಾವಿರ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇವರೆಲ್ಲ ನಗರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಅದರ ವಿಶಿಷ್ಟರೂಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಓದಿದವರಂತೂ ಇಡೀ ದೇಶದ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಉದ್ಯೋಗ ದೊರಕಿಸಿಕೊಂಡು ಹರಡಿದ್ದಾರೆ..... ತಮ್ಮ ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೆ, ತಮ್ಮದೇ ನೃತ್ಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಯನ್ನು ಕೂರಿಸಿ ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ತಂದೆಯರ ಹಂಬಲ ದೂರವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಬೆಂಗಳೂರ ಹುಡುಗರ ಸುದ್ದಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಂದಲೋ ಬರಬೇಕು, ಈಗಿಲ್ಲ....

ಒಬ್ಬ ಯುವಕ : ಲೋ, ಆ ವಿಶ್ವನಾಥ ಎಲ್ಲೋ ? ಕಾಣಲೇ ಇಲ್ಲ ಬಲು ದಿನದಿಂದ- ಅವನೇ ಥರ್ಡ್ ಇಯರ್ ಮೆಕ್ಯಾನಿಕಲ್ ನಲ್ಲಿದ್ದನಲ್ಲವ್ವು, ಖೋಣೆಯ.....?

ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಯುವಕ : ಯಾರು ? ಆ ಸೋಡಾನಾಟರ್ ಬಾಟಲ್ ಕನ್ಸ್ಟ್ರಕ್ಷನ್ ದೋನಾ ? ಅರೆ, ಅವನೇಗೆ ದೊಡ್ಡ ಇಂಜಿನೀರಿಂಗ್, ಸಿಂಧಿ, ಕಾರ್ಖಾನೆಲಿ !

ಒಬ್ಬ ಯುವಕ : ಆ, ಇವನು, ಜಗ್ಗೂರಾಯ ? ದಿಠಾ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಕಾಲೇಜಿನ ಹತ್ರ ಠಲಾಯಿಸಿ, ಉಗಿಸ್ಕೊಂಡು.....

ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಯುವಕ : ಓ ಅವನೇ ರೋಮಿಯೋ ! ಅರೆ, ಅವನು ಈಗ ಬಲೆ ಸಭೆ ನಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದಾನವ್ವ. ಈಗ ಅದ್ಯಾವುದೋ ಸ್ಕಾಲರ್‌ಶಿಪ್ ಸಿಕ್ಕಿ ಜರ್ಮನಿಗೆ ಬೇರೆ ಹೊರಟಿದಾನೆ ! ಮಾವನ ದುಡ್ಡನ್ನೂ, ಆದರೂ ಅದೃಷ್ಟ ನೋಡು..... ಹ್ಯಾಗೆ ಹೊಡೆತು ಅವನಿಗೆ ! ಆ ಇವನೇಲ್ವಯ್ಯ ಸೊಟ್ಟಮೊರೆ ಸೋಮಣ್ಣ ? ಮೊನ್ನೆ ಯಾರೋ ಹೇಳಿದ್ರು, ಜಯನಗರದಲ್ಲಿ ಮನೆ ಕಟ್ಟಿದ್ದಂತೆ ? ಹಿಡಿದು ಒಂದು 'ಪಾರ್ಟಿ' ಕೀಳಬೇಕಲ್ಲ ?

ಒಬ್ಬ ಯುವಕ : ಆ ಬ್ರಶ್ಚ ಎಲ್ಲೊಡ್ಡಾನೆ ಬಿಡು ಪಾರ್ಟಿನ. ಅವನು ಯಾವುದೋ ಬಿಸಿನೆಸ್ ಮಾಡಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ದುಡ್ಡು ಸಂಪಾದಿಸಿಬಿಟ್ಟವ್ವ.... ಯಾವ ಬಿಸಿನೆಸ್ಸು ಅಂತೀಯಾ ? ಈ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿಕ್ ಕಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಪಿಂಗಾಣಿ ಇನ್‌ಸ್ಯುಲೇಟರ್ ಗಳನ್ನ ಸಿಕ್ಕಿಸೋಕೆ ಮರದ ಗೂಟಗಳರೋಲ್ವೆ ? ಆ ತುಂಡುಗಳನ್ನ ಲಕ್ಷ ಗಟ್ಟಲೆ ತಯಾರುಮಾಡೋ ಕಾಂಟ್ರಾಕ್ಟು ಹೊಡೆದುಬಿಟ್ಟ, ಹ್ಯಾಗೋ ! ಜಾಲಹಳ್ಳಿ, ಅಗರ, ನೀಲಸಂದ್ರ ಅಲ್ಲೆಲ್ಲ ಮಿಲಿಟರಿ ಎರಿಯಾದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಇವನದೇ ಸಪ್ಲೈ.

ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಯುವಕ : ಪರವಾಯಿಲ್ಲಯ್ಯ ಭೂಪ !

ಒಬ್ಬ ಯುವಕ : ಅವನ ತಮ್ಮನಿಗೆ ಇಲ್ಲೇ ಇನ್‌ಡಿಯನ್ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟಿನಲ್ಲಿ, ಹೈ ವೋಲ್ಟೇಜ್ ಪವರ್ ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟಿನಲ್ಲಿ ಸೀಟು ಸಿಕ್ಕಿಬಿಡ್ತು....

ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಯುವಕ: ಅಂತೂ ಅವರವರಿಗೆ ನೆಮ್ಮದಿಯಾಯ್ತು ಇನ್ನು. ಇಬ್ಬರೂ ಹ್ಯಾಗಪ್ಪ ಓದಿಸೋದು ಅಂತ ಕಷ್ಟಪಡ್ತಿದ್ರು. ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೇ ಇಬ್ಬ್ರಾ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬಂದ್ರು.....

ನಿರೂಪಕ: ಬೆಂಗಳೂರೇ ತಮಗೆ ಶಾಶ್ವತ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲೇ ಮನೆಮಾರುಗಳನ್ನ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು, ಅಮೇಲೆ ಮಕ್ಕಳ ಜತೆಯಲ್ಲಿರಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯಿಂದ ಊರೊಂದಿಗೆ ಹೋಗಿ ವಾಸಮಾಡಿ ನೋಡಿ, ಮತ್ತೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಓಡಿ ಬರುವವರು ಬಹಳ ಮಂದಿ. ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರೂ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಎಳೆಯುತ್ತೆ—ಈ ನೆಲ, ಈ ತಂಪು, ಈ ನೆಮ್ಮದಿ. ಎಂಥ ಕರಗಿದ ಮೈಗೂ ಇಲ್ಲಿದೆ ಪುಷ್ಟಿ. ಎಂಥ ಕಡಡಿದ ಮನಸ್ಸಿಗೂ ಇಲ್ಲಿ ಸಿಗಬಹುದು ಶಾಂತಿ.

[ಗುಡಿಯ ಗಂಟೆಗಳ ಶಬ್ದ ದೂರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ಹತ್ತರವಾಗುತ್ತದೆ]

ದೇವರಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ನಿಮಗಿರುವುದು—ಇಲ್ಲದಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ನಂಬಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವವರ ಕಡೆಗೊಮ್ಮೆ ನೋಡೋಣ ಬನ್ನಿ. ಬಸವನಗುಡಿಯ ಬಸವೇಶ್ವರ, ಗಂಗಾಧರೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲದೇ ಅಲ್ಲಿ ನಾಲ್ವಾರು ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ದೇವಾಲಯಗಳು ಒಂದೇ ಗೊಂಚಲಾಗಿ ನಿಂತಿವೆ. ಮಲ್ಲೇಶ್ವರರ ಹಳೆಯ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ದೇವಾಲಯವನ್ನ ಬಿಟ್ಟು ಪಾರ್ಕ್ ರಸ್ತೆಗಳ ಕಡೆ ಬಂದರೆ, ಅಲ್ಲಿ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳ ಒಂದು ಸಾಲು ಸಾಲೇ ಇದೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಬಂದು ಹೋಗುವ ಜನ — ಅವರೇನು ಐಶ್ವರ್ಯವಂತರಲ್ಲವೆಂದು ಕಾಣುತ್ತೆ. ಆದರೆ ಸಂಜೆ ಅವರು ಹೊರಟಿರುವ ತೀವಿಯನ್ನ ನೋಡಿದರೆ — ನಡೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪೈರ್ಸ್‌ವಿದೆ, ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಗಾಂಭೀರ್ಯವಿದೆ, ಅವರ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಗೆಲುವಿದೆ, ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಆಸೆಯ ಹೊಳಪಿದೆ! ಜೀವನವನ್ನೆದುರಿಸಿ ಹೋರಾಡುವ ಚೈತನ್ಯ ಅವರಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದೆ....ಅವರೆಲ್ಲ ಅದೇತರಲ್ಲೋ ಪೂರ್ಣತೃಪ್ತಿ ಹುಡುಕುತ್ತ ಹೊರಟಿರುವಂತಿದೆ—ಇಲ್ಲವೇ ಪಡೆದ ತೃಪ್ತಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆ ಅರ್ಪಿಸಲು ಹೊರಟಂತಿದೆ....

[ಗಂಟೆಗಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ, ಮತ್ತೆ ಹಿಂದೆ ಅಡಗುತ್ತವೆ.]

ಬರಿಯ ಅರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿ ಕೈಮುಗಿದು ಬರುವವರಿಗಿಂತ, ಒಂದಿಲ್ಲ ಒಂದು ಉತ್ಸವ ಸಮಾರಂಭಕ್ಕಾಗಿ ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತಿರುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚು. ಅದರಲ್ಲೂ, ರಾಮನವಮಿಯಂಥ ಒಂದು ಉತ್ಸವವಾದರಾಯಿತು, ಊರಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಲೌಡ್‌ಸ್ಪೀಕರುಗಳಿಗೂ ಸಂಗೀತ ಸುರಿಯುವುದೇ ಕೆಲಸ....

[ಲೌಡ್‌ಸ್ಪೀಕರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೇಳಿ ಬಂದು ಅಡಗುವುದು]

ಉತ್ಸವವಿರಲಿ ಇಲ್ಲದಿರಲಿ, ಈ ಶೈವ ವೈಶ್ಣವ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ ಜನ ತುಂಬಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೇ ದಿಗಂಬರ ಶ್ವೇತಾಯರ ಜೈನ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲೂ ಜನ. ಕ್ಷೀನ್ನ ರಸ್ತೆಯ ಪಾರಸಿ ದೇವಾಲಯ, ಕೆನ್ನಿಂಗ್‌ಹ್ಯಾನ್ ರಸ್ತೆಯ ಸಿಕ್ಖ್ ಗುರುದ್ವಾರಾ, ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಆಯಾ ಪಂಥದ ಜನ ತುಂಬೇ ಇದ್ದಾರೆ.

[ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ — ಸ್ವಲ್ಪ ಕೇಳಿ ಬಂದು, ಹಿನ್ನೆಲೆಗೆ ಹೋಗುವುದು.]

....ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಮನ್ವಯಾಚಾರ್ಯ ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸರ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಅರ್ಚನೆ—ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ದಿನವೂ ನಡೆದಿರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲೂ ಜನ ತುಂಬಿಯೇ ಇದ್ದಾರೆ....

[ಕಥಾಕಾಲಕ್ಷೇಪವೊಂದು ನಡೆಯುತ್ತದೆ — ಒಂದೆರಡು ವಾಕ್ಯಗಳು—ಅಥವಾ ಒಂದು ಸಾಲು ಹಾಡು ಮಾತ್ರ ಕೇಳಿ ಮರೆಯಾಗುವುದು.]

....ಒಂದು ಸಾವಿರ ಜನರಿರಬಹುದೇ, ಈ ಚಪ್ಪರದ ಕೆಳಗೆ ? ಕಥಾವಸ್ತು 'ಲಂಕಾಧಹನ'. ಅದೇ ರಾಮಾಯಣ !....

[ಭಾರತ ವಾಚನದ ಒಂದೇ ಸಾಲು ಕೇಳಿ ಬಂದು ಮರೆಯಾಗುತ್ತದೆ].

....ಪ್ರಾಯಶಃ ಇದು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ-ಪರಿಷತ್ತಿನಿಂದಿರದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಸಮಾರಂಭ. ಅಲ್ಲೂ ತುಂಬಿದೆ, ಜನ. ಕೇಳಿದ ಭಾರತದ ಪರ್ವಗಳನ್ನೇ ಕೇಳುತ್ತದೆ ಮತ್ತೆ; ಅದೇ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ, ಅದೇ ಜನಮೇಜಯ—ಆದರೆ ಜನ ನಿಶ್ಯಬ್ದ.... ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು, ಪ್ರಾರ್ಥನಾಮಂದಿರವೇ ! ಒಂದೊಂದರಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದೊಂದು ರೂಪದ ಪಾರಾಯಣವೇ....ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಮಸೀದಿಗಳೇ ಇಪ್ಪತ್ತಿವೆ. ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣವು ಹಲವಾರಿವೆ, ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲದರಲ್ಲಿಯೂ ಜನ ಕೂಡಿರುತ್ತಾರೆ....ಮೂವತ್ತರ ಮೇಲ್ವಿಟ್ಟು ಅಂದವಾದ ಚರ್ಚೆಗಳಿವೆ. ಭಾನುವಾರ ಬೆಳಗಾದರೆ, ವಾರದ ಬೇಸರವನ್ನೆಲ್ಲ ಬದಿಗಿಟ್ಟು, ಮಿನುಗುವ ಬಟ್ಟೆಬರೆ ಧರಿಸಿ ಸಾಲುಸಾಲಾಗಿ ಜನ ಬಂದು ಎಲ್ಲದರಲ್ಲೂ ತುಂಬುತ್ತಾರೆ....

ವಾದ್ಯ : [ನಿಧಾನವಾಗಿ, ಗಂಭೀರವಾಗಿ]

The Lord Jesus christ said,
Let not your heart
be troubled;
Ye believe in God,

believe also in Me.
 Peace I leave with you
 My peace
 I give unto you;
 Not as the world giveth
 give I unto you.
 Let not your heart
 be troubled
 neither let it be afraid.

[ಮತ್ತೆ ಗುಡಿಗಂಟಿಗಳ ತಬ್ಬ ಕೇಳಬಂದು, ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ, ಅದರೆ ಮೆದುವಾಗಿ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸುತ್ತದೆ]

ನಿರೂಪಕ : ಈ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾರ್ಥನಾಮಂದಿರಗಳಿರಲಿ, ಮನೆಯಲ್ಲೇ ತುಚ್ಛ ಜೀವನದ ಸುಲಭಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಸಮಾಜವನ್ನು ಬೆಳಗಿಸುವವರೂ ನಿಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದಾರು . . . ಯಾವ ರೈವನನ್ನೂ ಗುರುತಿಸದೆ ಸತ್ಯ, ಸೌಂದರ್ಯಗಳ ಆರಾಧಕರಾಗಿರುವ ಭಾವನಾಜೀವಿಗಳೂ ನಿಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದಾರು ಕಲೆಯ ದಾರಿ ಹಿಡಿದು, ಬೇರೆ ಯಾವ ಧರ್ಮದ ಯೋಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡದೆ ತಮ್ಮನ್ನೂ ರಸಿಕರನ್ನೂ ದೈವಶಕ್ತಿಯ ಆಕರ್ಷಣೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸುವ ಸಂಗೀತ, ನೃತ್ಯ, ನಾಟಕ, ಚಿತ್ರಕಲೆಗಳ ಉಪಾಸಕರನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಕಡೆ ನೀವು ಕಾಣಬಲ್ಲೀರಿ

[ಘಂಟಾನಾದ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕ್ರಮೇಣ ಹಿನ್ನೆಲೆಗೆ ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತದೆ.]

ಈ ಎಲ್ಲ ದೇವಾಲಯಗಳಿಂದ, ಇವರೆಲ್ಲ ಉರಿಸುವ ನಂದಾದೀಪಗಳ ಪ್ರಭೆ ಯಿಂದ, ಯಾರೂ ಗುರುತಿಸದೆ, ಯಾರ ಕಿವಿಗೂ ಬೀಳದೆ, ಯಾರ ಹೆಂಗಿಗೂ ಕಾಯದೆ, ಎಳುತ್ತಲಿರಬೇಕು, ಒಂದು ಆಶೀರ್ವಚನ.... . . .

[ಘಂಟಾನಾದ ಬಹಳ ದೂರವಾಗಿ, ನೀಡೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ರಾಮಧ ತಾನ ಕೇಳಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಅದೂ ಕ್ರಮೇಣ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ.]

ಒಂದು ಗಂಭೀರವಾಣಿ : ಶಾಂತಿ ನಗರವೇ, ಜಯವಾಗಲಿ ನಿನಗೆ. ಜಿಡಾಯುವಾಗಿರು ನೀನು, ಚಿರನೂತನವಾಗಿರು. ಪುರಾತನ ಆಧುನಿಕ, ಎರಡು ಜೀವನಮಾರ್ಗಗಳೂ ಕೂಡಿ ಬೆರೆಯಬಲ್ಲವೆಂಬ ಸತ್ಯವನ್ನು ನೆರೆಯ ಜನರಿಗೆ ಹೀಗೆ ರೂಢಿಸಿ ತೋರಿಸುತ್ತಿರು. ಹತ್ತಾರು ಭಾಷೆಗಳ, ಹತ್ತಾರು ವೇಷ ಭೂಷಣಗಳ, ಹತ್ತಾರು ಭಿನ್ನ ನಂಬಿಕೆಗಳ ಜನರ ಸಹಬಾಳ್ವೆ, ಶಾಂತಿಜೀವನದ ಆದರ್ಶವನ್ನು ಹೀಗೇ

ಜಗತ್ತೆಲ್ಲ ಕೇಳುವಂತೆ ಮೊಳಗುತ್ತಿರು. ನಿನ್ನ ಪೌರರಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಅವಿಶ್ರಾಂತ ಶ್ರದ್ಧಾ ಪೂರ್ಣತೆಗಳು ನಮ್ಮ ಹೊಸನಾಡ, ಹೊಸ ಸಮಾಜದ, ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಲಿ. ನಿನ್ನ ಒಡಕು ಬಿರಕು ಅಪಸ್ವರಗಳೇನಿದ್ದರೂ ಕ್ಷಣಿಕವಾದವೆನ್ನು ವದನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ನಿನ್ನ ನಿಜ ಪ್ರತಿಭೆ ಶಾಶ್ವತವಾದುದೆನ್ನುವುದನ್ನು ಸಾರುತ್ತಿರು. ನೀನು ಬೆಳಗಿ ಒಡೀ ನಾಡನ್ನು ಬೆಳಗಿಸು. ಚಿರಾಯುವಾಗು.... ಚಿರನೂತನ ವಾಗು.....

[ವೀಣಾನಾದ ಮೊರೆಯುತ್ತ ಬಂದು ಕೊನೆಯ ಒಂದೆರಡು ಪದಗಳನ್ನು ಆವರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಸಂಗೀತ ಕ್ರಮೇಣ ಹಿನ್ನೆಲೆಗೆ ಸರಿಯುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ....]

ನಿರೂಪಕ : ಊರನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ತೋರಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ನಿಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲ ಕರೆತಂದ ನನ್ನ ಕೆಲಸ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಮುಗಿಯಿತು. ಕನ್ನಡಮಿತ್ರರೆ, ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ನೀವು ಕೇಳುತ್ತಿರು ವಿರೋ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಗೇ ಇದೋ - ನಮೋ ನಮಃ !

ಜೇಳು ! ಅಜ್ಜಾ ! ಜೇಳು !!

ಪಾತ್ರಗಳು :

ನರಸೇಗೌಡ : ಕುರುಡ, ವೃದ್ಧ. ವಯಸ್ಸು ೭೦.

ಲಚ್ಮಕ್ಕ : ನರಸೇಗೌಡನ ಮಗಳು, ವಯಸ್ಸು ೩೦.

ರಂಗು : ಲಚ್ಮಕ್ಕನ ಮಗ, ವಯಸ್ಸು ೧೦.

ರಂಗುವಿನ ಸ್ನೇಹಿತರು : ಸಮ ವಯಸ್ಕರು.

[ದೃಶ್ಯ ೧]

[ಸ್ಥಳ : ರಾಮನಗರ. ಬಡಜನರು ವಾಸಮಾಡುವ ಒಂದು ಕುಟೀರ. ಸರಸೇಗೌಡ, ಲಚ್ಚಕ್ಕ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿರುವರು. ಸಮಯ ಸಂಜೆ.]

ಲಚ್ಚಕ್ಕ : ಅಪ್ಪಾ, ಇನ್ನೇನು ದಿನ ಇಂಗೆ ಕೊರಗ್ತಿರಿಯಾ....ಅನ್ನ ನಿಡ್ಲೆ ಬಿಟ್ಟು. ಸತ್ತೋದೋರು ಇಂದಕ್ಕೊ ಅಂಗಿದ್ದೆ ಏಟು ದಿನ ಅದ್ರೂ ಕೊರಗೊದೇಳು. ನಿನಗೂ ಆದ್ರೆ ನನ್ನ ಜಿನ್ನಾಗುಟ್ಟಲ್ವಾ ಔನು? ನನಗಿಲ್ಲ ದುಖ್ತು? ಮದ್ದೆ ಆಗಿ ಬಾಳಿ ವಂಶಕ್ಕೊಂದು ಕಡ್ಡೀನಾದ್ರೂ ಉಳಿಸ್ಬಿಟ್ಟೋದ್ನಾ ಅವನು? ಯಾರೆಲ್ಲಾ ಎಷ್ಟೆಷ್ಟೆಲಿದ್ರೂ ಕೇಳಿದ್ನಾ? ನಾನೂ ಕೈ ಇಡ್ಕೊಂಡು ಕೇಳೊಂಡೆ ' ತಮ್ಮಯಾ ಲಗ್ನ ಮಾಡ್ಕೊ ' ಅಂತೇಳಿ. ಅವನ್ನನುಸಿಗ್ಬಿಲ್ಲ....ಹುಂ ಮದ್ದೆ ಮಾಡ್ಕೊಳ್ಳಿ ದ್ವಿರ್ದೇ ಒಕ್ಕೇದಾಯ್ತೇಳು. ಸದ್ಯ ಅವಕ್ಕೋನ್ಮ ಎಂಗೊಡೋಕಾಯ್ತು ?

ನ. ಗೌಡ : ಅದೆಲ್ಲಿ ಕಾದಿತ್ತು ಲಚ್ಚಿ ಅವನೆ ಆ ಸಣೆ ಜರ. ಮೂರೇ ದಿನ ಭೀಮ್ನಂಗಿ ದ್ವೋನು ಕಣ್ಣುಚ್ಚೊಂಬುಟ್ಟು. ನನ್ನನ್ನಾಕಿರಿಪ್ಪಿಟ್ಟೋದ ಯಮ ಈ ಎಳ್ಳು ಕಣ್ಣು ಕಾಣ್ತಿದ್ದೊನ್ನಾ? ಅಯ್ಯೋ! ಅವಿನಿದ್ದು ನಾನೋಗಿದ್ದೆ ಎಷ್ಟು ಸಂದಾಕಿ ರ್ತಿತ್ತು. ನಾನಲ್ವೆ ಓಗ್ಗೇಕಾಗಿದ್ದೋನು? ನನ್ನನ್ನಾಕಿರಿಪ್ಪಿಟ್ಟೋಯ್ತು ಸಾವು?

ಲಚ್ಚಕ್ಕ : ಅಪ್ಪಾ ಬಾ ಅಂವ್ರೆ ಬರ್ದದಾ? ಓಗು ಅಂವ್ರೆ ಓಯ್ದದಾ? ಅದು. ಅವರವು ಕರ್ಮ ಸಮೀಬೇಕಲ್ವಾ? ಅಪ್ಪಾ ನೀನಿನ್ನು ಮಾಗಡೀಗೋಗೊ ಯೋಚ್ಚೆ ಮಾಡ್ಬೇಡ. ಯಾರವ್ರೆ ನಿನಗಿನ್ನಲ್ಲಿ? ಒಲಾನೆಲ್ಲ ಯಾರ್ಕಾದ್ರೂ ವಾರಕ್ಕೊ ಗುತ್ತೇಗೊ ಕೊಟ್ಟಿ ಆಯ್ತೇಳು. ಬಂದಷ್ಟು ಬರಲಿ. ಇರಿಯಕ್ಕಟ್ಟಿದ್ದುನೇಂತ ನಿನಗೆ ಮನಸ್ಸೊರಗಿದ್ದೆ ಯಾರಾದ್ರೂ ಬಡವು ದೀಪ ಆಚ್ಚೊಂಡಿರೇವೀ ಅಂಬೋರ್ಗೆ ಕೊಟ್ಟಡೋಣ. ಇನ್ನಮಗ್ಯಾರವ್ರೆ ಅಲ್ಲಿ? ನೀನಿಲ್ಲೇ ಇದ್ರೆ ನಮ್ಮೂ ಮನ್ಯಾ ಗೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಜೀವಾಂತ ನೆಮ್ಮದಿ ಇರ್ಪ್ತೆ. ಅವ್ರೂ ಅಂಗೆ ಎಳಿದು ' ನಿಮ್ಮಪ್ಪನ್ನ ಇಲ್ಲೇ ಇರಿಸ್ಕೊಂಬಡು. ಒಲ ಕುಯ್ಲು ಎಲ್ಲಾ ಮುಗಿದ್ದೇಲೆ ಬೆಂಗಳೂರ್ಗೆ ಕರೊಂಡೋಗಿ ಕಣ್ಣಾಪ್ರತೇಲಿ ಕಣ್ಣೆನ್ನೋರೇನ ತೆಗಿಟ್ಟಡೋಣಾಂತ '

ನ. ಗೌಡ : ಅಯ್ಯೋ ನನಗಿನ್ನ ಕಣ್ಣೇಕೆ ಮಗಾ; ಕಣ್ಣೊಳ್ಳಿಂತ ಎಚ್ಚಾಗಿಡ್ಕೊನ್ನ ಕಣ್ಣೊಂಡ್ಕೊಕೆ? ಇಂಗೆ ಉಡುಗೋಗ್ಗಿ ಈ ಪಾಪಿ ಜೀವ. ಇನ್ನೆಷ್ಟು ಕರ್ಮ. ಸೆವೀಬೇಕೋ! ಎಂಗೆ ಪೂಜ್ವೆಪ್ಪದೊ ?

ಲಚ್ಚಕ್ಕ: ಅಪ್ಪಾ ನಿನಗೀ ಮುಪ್ಪಾಗ....ಈ ದುಃಖದಾಗ ವಿರಾಗ ಬರೋದೆ ಸ್ವೇ-
ಎಂಗೊ 'ರಾಮ' 'ಕಿಷ್ಕ'....'ಶಿವ' ಅಂತ ದಿನಾ ಕಳೀಬೇಕಲ್ಲ?

ನ. ಗೌಡ: ಎಂಗೊ ಎಂತೊ ಶಿವ ಬೇಗ್ಗೆ ಕಣ್ಣುಚಿಸಿದ್ರೆ ಸಾರು. ಕಣ್ಣೆಲ್ಲ ಜೀವ
ನಂದು. ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲಾ ಏಸು ತೊಂದ್ರೇನೊ ಏನೊ?

ಲಚ್ಚಕ್ಕ: ಐ! ಬುಡು....ಅದ್ಯಾಕಂಗಂದೀಯ ಅಪ್ಪಾ! ನಿನಗೀ ಮುಪ್ಪಾಗ ಸೇವೆ
ಮಾಡೋದು ನಮಗೊಂದ್ಯಾಗ್ಯ ಅಲ್ಲಾ? ನಾವಿನ್ನೆನ್ನಾನೆ ಮಾಡೇವು ನಿನ್ನೆ?

ನ. ಗೌಡ: ಓಗ್ಲಿ ಅದು....ಚಿಕ್ಕೋನೆಲ್ಲಿ. ಇಸ್ಕೂಲಿಂದ ಈವತ್ತು ಊಟಕ್ಕರ್ಲಿಲ್ಲಾ?

ಲಚ್ಚಕ್ಕ: ಯಾಕ್ಕರ್ಲಿಲ್ಲಾ! ಬಂದಿದ್ದಲ್ಲಾ. ಇಸ್ಕೂಲಿಂದ ಬಂದೋನು ಊಟ ಮಾಡಿ
ಇಸ್ಕೂಲಲ್ಲಿ ಸರೋತಿ ಪೂಜೇಂತ ನನ್ನತ್ರ ಎಲ್ಲಾಣೆ ಗಿಲ್ಲುಕೊಂಡೋದ.
ಇನ್ನೇನು ಇಸ್ಕೂಲಿಡೊ ಒತ್ತು.....ಕಾಪೀಂತ ಓಡ್ಬರಾನೆ. ಮನ್ಯಾಗಿದ್ದಾ
ಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಆ ಕರೇ ಮಾಳ ಉರುಳ್ಳಿ ಕುಡ್ಡೋಗ್ಬಿಡ್ತು. ಆಲಕ್ಕನ ಮನ್ಯಾಗೂ
ಇನ್ನ ಆಲು ಸಿಕ್ಕೈತೊ ಇಲ್ವೊ....ಓಗ್ಬರ್ಲಿನಿ. ಅಷ್ಟಲ್ಲೆ ಅವನು ಇಸ್ಕೂಲಿಂದ
ಬಂದ್ರೆ ಅವನೇಳು 'ಒಲೆ ಅತ್ರ ತಾಟಾಗ ರೊಟ್ಟಿ ಇಟ್ಟಿವ್ವಿ. ತಿಂದ್ಬಿಟ್ಟೋಗ್ಲಿ
ಆಡ್ಡೋಣಾಕೆ. ಅಲ್ಲಾ ದಿನ್ನಿನಾನೂ, ಇವತ್ತು ಸರ್ಕಸ್ಸು....ಇವತ್ತು ನಾಟ್ಯ....
ನಾಳೆ ಸಿನೀಮ....ಇನ್ನೊಂದಿವ್ವ ಯಕ್ಷೇಂತ ಎಲ್ಲಾಣೆ....ನಾಲ್ಕಾಣೆ ಗಿಲ್ಲು
ಕೊಂಡು ಓಯ್ತಾನೆ. ಪುಸ್ತಕಕ್ಕೋಯ್ತು, ಒಸ ಪುಸ್ತಕೊಂಡ್ಡೋಬೇಕು
ಅಂತೇಳಿ. ರೂಪಾಯಿ ರೂಪಾಯಿ ಇಸ್ಕೂಲೊಡೊಯ್ತಾನೆ. ಏನ್ ಲೆಖ್ಪಾ
ಶಾರಾನೇ ಇಲ್ಲಾ ದುಡ್ಡು. ಇಂಗಿ ದುಡ್ಡುರೂ ದುಡ್ಡುರೂ ಇವರೆ ಇದ್ಯಾ
ವಳಿಕ್ಕೇಕಂದ್ರೆ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಒಲ, ಮನೆ ಎಲ್ಲಾ ಮಾರ್ಪಿಡಬೇಕಾಯ್ತೆ. ಈ
ಉಡುಗನ್ನೆ ಸ್ವೇಯಿತ್ರೂ ಬಾಳ ಆಗೋದ್ರು. ಮನ್ಯಾಗೇ ಸೇರೋದಿಲ್ಲ. ಪುಸ್ತಕ
ಇಡ್ಡೊಂಡು ಕುತ್ಕೊಳ್ಳೋದೇ ಅಪ್ರಾಪ ಆಗೋಯ್ತು. ಇವ್ರಂತೂ ಏನೂಂತ
ಕೇಳೋದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಆಡಿದ್ದೆ ಅಟ ಆಗೋಗ್ಬಿಟ್ಟಿತ್ತೆ.

ನ. ಗೌಡ: ಇನ್ನೂ ಆಡೋ ಮಗಾ ಅಲ್ಲಾ ಅದು. ಇಂಗೇ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಬುದ್ಧಿ
ಬರ್ಬೇಕು....ಬರ್ಬಿತ್ತೆ. ಸಿಟ್ಟಾಡ್ಡೊಂಡ್ರೆ ಆಯ್ತದಾ? ಒಳ್ಳೆ ಮಾತ್ನಲ್ಲಿ ಏಳ್ಳೇಕು.
ನಾನೇಳಿದ್ದೆ....ಅದ್ರೆ ನನ್ನತ್ರಕ್ಕೆ ಬರೊಲ್ಲ ಅವನು. ಕರದ್ರೂ ಬರೊಲ್ಲ.
ದೂರ್ದಲ್ಲೇ ನಿಂತೊಂಡು ಜವಾಬ್ ಕೊಡ್ತಾನೆ ಒರು ಅತ್ರ ಬರೊಲ್ಲ. ಏನೊ
ಶಿವ ಅವನ್ನಾದ್ರೂ ಕೊಟ್ಟವನಲ್ಲ. ಅವನೇ ಎಲ್ಲಾನೂ ಇನ್ನೇಗೆ ನಂಗಿ.

ಲಚ್ಚಕ್ಕ: ಅಪ್ಪಾ ಅವನೂ ಒಂದೇ ಕಣ್ಣು ನಮ್ಮೆ. ಎರ್ರೆ ಎಷ್ಟೊಂದು ಕಷ್ಟಾಯ್ತು
ಅಂತ ಗೊತ್ತೈತಲ್ಲ ನಿಂಗಿ. ಆಸ್ತತ್ರೇಲಿ ಎತ್ತಿದ್ದಲ್ಲಾ ಅವನ್ನ. ಡಾಕ್ಟರು ಎಳ್ಳಿಟ್ಟು
ಆ ದಿನಾನೆ 'ಲಚ್ಚಕ್ಕ: ಚನ್ನಾಗ್ವಾಪಾಡ್ಡೋ ಈ ಮಗಾನ. ಇನ್ನೇಗೆ ನಿಂಗಿ
ಮಕ್ಕಳು ಆಯೊಕಿಲ್ಲಾಂತ.'

ನ. ಗೌಡ : ಶಿವ ಕೊಟ್ಟಷ್ಟೆ ಸಾಕು. ಒಳ್ಳೆ ರತ್ನ ಒಂದಿದ್ದೆ ಸಾಲ್ದಾ ? ಅದ್ಲೆ
ಜೋಪಾಣ ಪಡಸ್ಕೊಂದ್ರೆ ಸರಿ.

ಲಚ್ಮಕ್ಕ : ಅದೆಂಗಿ ಜೋಪಾನ ಮಾಡ್ಕೊಳ್ಳೋದೊ ನಾಕಾಣೆ....ಉಂ....ಅಲಕ್ಕನ
ಮನೇಗೊಗ್ಗುರೀನಿ. ಅಷ್ಟಲ್ಲಿ ಮಗ ಬಂದ್ರೆ 'ರೊಟ್ಟಿ ತಿನ್ನಿಟ್ಟು ಓಗೂ !
ಅಂತೇಳು.

ನ. ಗೌಡ : ಯೋಲ್ತೀನಿ.

[ರಂಗು ಶಾಲೆಯಿಂದ ಬಂದ. (ಸರಸರನೆ ಬಂದ ಶಬ್ದವಾಗುವುದು) ಬಂದವನು
ಪುಸ್ತಕಗಳ ಕಟ್ಟನ್ನು ರಪ್ಪನೆ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಸೆದು,]

ರಂಗು : ಯಮ್ಮಾ....ಯ್ಯಾ.... ಅಸಿವಾಯ್ತದೆ ನಾನು ಅಟಕ್ಕೋಗ್ಗೇಕು.

ನ. ಗೌಡ : ಯಾರದು ರಂಗೂನಾ ?

ರಂಗು : ಔದಜ್ಜಾ— ಅಮ್ಮ ಎಲ್ಲೋಗವ್ವೆ ?

ನ. ಗೌಡ : ಮಠ ಈಟೊತ್ತೇ ಮುಗಿದೋಯ್ತಾ ?

ರಂಗು : ಮುಗಿದೆ ಎನ್ನತ್ತೆ ? ಐದ್ಗಂಟಿ ಯಾವಾಗ್ಲೋ ಆಗೋಯ್ತು. ನಿಂಗಿಂ
ಗೊತ್ತಾಯ್ತದೆ. ಪಾಪ ಎಳ್ಳು ಕಣ್ಣೂ ಇಲ್ಲ.

ನ. ಗೌಡ : ಔದ್ದು. ಶಿವ ನನ್ನಣ್ಣ ಕಿತ್ತೊಂದ. ಜೀವ್ವಾನೂ ಕಿತ್ತೊಂದ.

ರಂಗು : ಯಜ್ಜ ನಿಂಗಿ ಕಣ್ಣು ಸುತ್ತಾಂ ಕಾಣಾಕಿಲ್ಲ ?

ನ. ಗೌಡ : ಸುತ್ತಾಂ ಕಾಣಾಕಿಲ್ಲ ಮಗ. ನೀನೆಂಗಿದ್ದೀಯೋ ಕಾಣ್ಲಾರ್ದಾಗಿದ್ದೇನಪ್ಪ.
ನಂಗಿ ಅಗ್ಗು ಒಂದೆ ರಾತ್ರೀನೂ ಒಂದೆ.

ರಂಗು : ಯಜ್ಜ ನಾನು ನಿನ್ನತ್ರ ಬಂದು ನಿತ್ರೇನೂ ತಿಳಿಯಾಕಿಲ್ಲ ನಿಂಗಿ ?

ನ. ಗೌಡ : ತಿಳಿಯಾಕಿಲ್ಲ ಮಗ. ನನ್ನಯ್ಯೇ ನನಿಗ್ಯಾಣಾಕಿಲ್ಲ.

ರಂಗು : ಅಯ್ಯೋ ಪಾಪ ! ನಿಂಗಿ ಬಲು ಕಷ್ಟ ಅಲ್ವಾ ಇಂಗಿರೋದು ?

ನ. ಗೌಡ : ಎನ್ನಾಡೋಕಾಯ್ತದೆ ಮಗ. ನಾನೈಳಿ ಬಂದ ಪುಣ್ಯ ಅಷ್ಟೆ. ನೀನು
ದಿನಾ ಬಂದು ತಾತ್ನತ್ರ ಒಂದೆಲ್ಲು ನಿನ್ನ ಮಾತಾಡಿದ್ರೆ ನಂಗಿ ಎನ್ನು ಸಂತೋಷ
ಅಯ್ತದೆ ಮಗ !

ರಂಗು : ಅಂಗೇ ಆಗ್ಲೇಳು. ಅದ್ದೇನಂತೆ ? ಅಮ್ಮ ಎಲ್ಲೋದ್ಲು ?

ನ. ಗೌಡ : ನಿನ್ನವ್ವೆ ಒಲೆ ಅತ್ರ ತಾಟಾಗ ರೊಟ್ಟಿ ಮುಟ್ಟಿ ಮಡ್ಗಾಳೆ. ನೀನ್ವಂದ್ರೆ
ಯೇಳೂ ಅಂದಿದ್ದು. ಉಂಡ್ವಿಟ್ಟು ಅಟಕ್ಕೋಗ್ಗುಗಾ.

ರಂಗು : ಕಾಪಿ ಮಾಡಿಟ್ಟಿಲ್ವಾ ?

ನ. ಗೌಡ : ಅಲು ಮಾಳ ಕುಡ್ಕೊಯ್ತು. ಅದ್ಲೆ ಅಲಕ್ಕನ ಮನೇಗೋಗವ್ವೆ ಆಲ್
ತರಾಕೆ. ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲಾಂತ ಕಾಣ್ತೆತೆ. ಓಗ್ಗಿ ರೊಟ್ಟಿ ತಿಂದು, ನೀರ್ಬುಡ್ಡು ಓಗು.
ನಾಳೆಯಿಂದ ಕಾಪಿ ಮಾಡ್ವಿಟ್ಟಿರತೀನಿ ಮಗ್ಗಿ.

ರಂಗು : ಅಂಗೇ ಆಗ್ನಿ ಯಜ್ಞ.

[ರಂಗು ರೊಟ್ಟಿಯನ್ನು ತಿಂದು ಮುಗಿಸಿದ. ತಿನ್ನುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವನ ಕರೆಯಲ್ಲಿ ಏನೇನೋ ಯೋಚನೆಗಳು ಹೊಳೆದುವು. ತಿಂದುಬಿಟ್ಟು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಸದ್ದು ಮಾಡದೆ ನಡೆದು ಬಂದು ಅಜ್ಜನ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತ. ಸದ್ದು ಮಾಡದೆ, ಕೂತಿದ್ದ ಗೌಡನ ಸುತ್ತಲೂ ನಡೆದು ಮತ್ತೆ ಗೌಡನ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತ. ತನ್ನ ಮುಖವನ್ನು ಗೌಡನ ಮುಖದ ಬಳಿಗೆ ಕೊಂಡು ಹೋದ. ಗೌಡನ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ನೆಟ್ಟು ನೋಡಿದ. ಕೊನೆಗೆ ರಂಗುವಿಗೆ ನಿರ್ಧಾರವಾಯಿತು, ಅಜ್ಜನಿಗೆ ಸುತ್ತರಾಂ ಕಣ್ಣು ಕಾಣುವದಿಲ್ಲವೆಂದು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಗೌಡ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂಗಿ ಕೇಳಿದ.]

ನ. ಗೌಡ : ಮಗಾ ರೊಟ್ಟಿ ತಿಂದಾಯ್ತಾ ? ಇಕಾ ಕಾಪಿ ಕುಡೀಬೇಕೆಂದಿದ್ದೆ ನಾನು ಕಾಸು ಕೊಡ್ತೀನಿ. ಒಟ್ಟಾ ಗುಡ್ಡೋಗು.

[ರಂಗು ತಕ್ಷಣವೇ ದೂರಕ್ಕೆ ಓಡಿ ಹೋದ. ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತು]

ರಂಗು : ಆಂ. ಏನಂದೆ ಯಜ್ಞ. ಇದೋ ಬತ್ತೀನಿ. ಎಳ್ಳಾಣೆ ಸಾಕಜ್ಜಾ.

[ರಂಗು ಅಜ್ಜನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು, ಅತಿ ಭಯ ಪಟ್ಟ ಭ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ]

ರಂಗು : ಅಯ್ ಯಜ್ಞಾ ! ಕದಲ್ಲೇಡ....ಕದಲ್ಲೇಡ. ಚೇಕೊಂದು ಕುಂತ್ಯೆತೆ ನಿನ್ನ ಬಲದ ಬುಜದ ಮ್ಯಾಗೆ....ಕದಲ್ಲೇಡ....ಅಂಗೇ ಇರು ಯಜ್ಞಾ.

ನ. ಗೌಡ : (ಭಯದಿಂದ) ಮಗಾ....ಮಗಾ !ಅದ್ನ ಆಚೆಗ್ತಳ್ಳೊ....ಜಜ್ಜಾಕು ಜಜ್ಜಾಕೊ.

ರಂಗು : ಅಜ್ಜ, ನೀ ಸುಮ್ಮಿರು....ವಿದರ್ಬೇಡ....ಅಗೋ ! ಅಯ್....ನಿನ್ನ ತೊಡೇ ಮೇಕೆ ಇಳಿದು ಬಂತು. ಚಿಕ್ಕದು ಅಜ್ಜ....ಮರಿ....ವಾಪ ಸಣ್ಣರಿ.

ನ. ಗೌಡ : ಆವೂ, ಚೇಳೂ ಚಿಕ್ಕಾದ್ರೆ ಏನು ? ದೊಡ್ಡಾದ್ರೆ ಏನು ? ಜಜ್ಜಾಕು.... ಅಯ್ಯೋ....ಕಡಿಬ್ಬಡ್ತೈತಲ್ಲಾ....ಮೊದ್ಲ ಜಜ್ಜಾಕು ಮಗಾ !

[ರಂಗು ಅಲ್ಲಿಯೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಯಾವದೊ ಹಳೆಯ ಪುಸ್ತಕದಿಂದ ಅದನ್ನು ಅಜ್ಜನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲಿಂದ ನೆಲಕ್ಕೆ ಗುಡಿಸಿ, 'ಪಟಪಟ'ನೆ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಪುಸ್ತಕದಿಂದ ಬಡಿದು ಶಬ್ದ ಮಾಡಿ...]

ರಂಗು : ಸತ್ತೋಯ್ತು ಅಜ್ಜಾ....ಅಜ್ಜ ಬಜ್ಜಿ ಆಗೋಯ್ತು.

ನ. ಗೌಡ : (ಭಯದಿಂದ ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದ ಭ್ವನಿಯಲ್ಲಿ) ಕೊಂದ್ಬಿಡು ಮಗಾ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೊಂದ್ಬಿಡು.

ರಂಗು : ಇನ್ನೆಲ್ಲೈತೆ ಅದು ! ಚಟ್ಟಿ ಆಗೋಯ್ತು.

ನ. ಗೌಡ : ಆಕಾಗೋಗ್ಗಿ ಅದು. ನೀನೊಳ್ಳೆ ಮಗ....ಇಕ ಇಡಿ (ನರಸೇಗೌಡ ತನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುತ್ತಿದ್ದ ಹಣದ ಚೀಲವನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ)--
(ಆಹ, ಪಾವತಿಗಳ ಸದ್ದು) ಇಕಾ ಎಲ್ಲಾಣೆ. ಓಗು ಮಗ ಜಿಲ್ಲೇಬಿ
ಕೊಂಡೊಂಡು ತಿನ್ನೋಗು....ಅಬ್ಬ! ಈವತ್ತು ನನ್ನೇವ ಉಳೊಂಡು.
ರಂಗು : ಕೊಡಜ್ಜ. (ಇಸುಕೊಂಡು) ಓಯ್ತೇನಜ್ಜ....

[Musical gap for 3 Seconds] [ರಂಗು ಉಲ್ಲಾಸದಿಂದ ಹಾಡುತ್ತಾನೆ]

ಬೆಕ್ಕಿನಾಲ್ಮಲೊಂದೊಳ್ಳೇಣಿ ಹೇರಿಕೊಂಡಿಲೀ ಸತೆಗೆಹೊಂಟಿತ್ತು.

ಗೌಡನಾಲ್ಮಲೊಂದೊಳ್ಳೇಣಿ ಕುಂತು ಕೊಂಡೊಳ್ಳ ಸವಾರಿ ಹೊಂಟಿತ್ತು.

[ಹಾಡಿದ ನಂತರ] ಆಲ್ಲಾ ಈಟು ದೊಡ್ಡ ದೈಯ್ಯಾ ಇದ್ದಂಗೆ ಇದ್ದಾನೆ ಈ ಯಜ್ಜಾ. ಒಂದ್ವೇಳ್ವರಿ ಅಂದ್ರೆ ಇಂಗೆ ಎದರಿ ಬೀಳಾನಲ್ಲಾ....ಇನ್ನೇಲೈತೆ ಅಬ್ಬ ನಂಗೆ. ಕಾಸು ಮೋಸ್ತಾಗದೆ ಮುದಕ್ಕತ್ರ.... (ಪುನಃ ಹಾಡುತ್ತಾ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ)

Musical Bridge

[Announce ಒಂದು ವಾರ ಕಳೆಯಿತು. ರಂಗುವು ಅವನ ಇಬ್ಬರು ಸ್ನೇಹಿತರು. ಶಾಲೆಯಿಂದ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಾ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಉಡುಪಿ ಹೋಟೆಲ್ಲೊಂದರಲ್ಲಿ ಇತರ ಮಿಠಾಯಿ ಸಾಮಾನುಗಳ ನಡುವೆ, ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಪೇರಿಸಿಟ್ಟಿರುವ ಲಾಡು ಉಂಡೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿ, ಅವರಿಗೆ ಬಾಯಲ್ಲಿ ನೀರೂರುತ್ತದೆ.]

ಒಬ್ಬಹುಡುಗ : ಲೆ ರಂಗ ನೋಡೊ ಈವತ್ತು ಓಟ್ಟನಾಗ ಲಾಡು ಉಂಡೆ ಮಾಡಿ
ವೇರ್ಪಿ ಇಟ್ಟವ್ರೆ. ಎಷ್ಟು ಶೆಂದಾಗವೊ ! ತಿನ್ನೇಕೊಂತ ಆತಿ ಆಯ್ದದೆ.
ಎನ್ನಾಡೋಣೊ ?

ಇನ್ನೊಬ್ಬ : ನನ್ನತ್ರ ಒಂದಾಣೆ ಏತೆ, ನಿನ್ನತ್ರ ಎನ್ನೆತೊ ?

ರಂಗು : ಲೋ ಲಾಡು ಉಂಡೆ ಒಂದೊಂದಕ್ಕೊರಡಾಣೆ ಕಾಣೊ !

ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗ : ಎರಡು ಬಾಯ್ಸಾಯಾಕಿಲ್ಲ ಎಲ್ಲಾಣೇನ ?

ಇನ್ನೊಬ್ಬ : ರಾಗಿ ಮುದ್ದೆ ಆಲೊ ಅದು ಲಾಡು ಕಾಣೊ

ಒಬ್ಬ : ಲೊ ಎನ್ನಾಡೋಣೊ ?

ರಂಗು : ತಾಳೊ ಯೋಚ್ಚೆ ಮಾಡ್ತಾ ಇದ್ದೀನಿ. ಲೋಬನ್ನೋ ನನ್ನ ಕುರುಡಜ್ಜನ ಕೈಯಿಂದ ಎಂಗಾರ ಒರಡಿಸ್ತೀನಿ ಕಾಸ್ಸ.

Musical Bridge

[ನರಸೇಗೌಡ ಒಬ್ಬನೇ ಒಂದು ಹಳೇ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಾನೆ. ರಂಗುವೂ ಅವನ ಇಬ್ಬರು ಸ್ನೇಹಿತರೂ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಗೌಡನ ಬಳಿಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ.]

న.గౌడ : యారు? రంగునా అద్యారు సన్నోతేలి? ఇస్కొల అయ్య?

రంగు : ఓ అయ్య. జీన్న, పుట్టి ఇబ్బా సన్నోతేగాడోళ్ళందవ్.

న.గౌడ : ఒళ్ళేదవ్వా, కత్లా గోళ్ళుండేనే బంద్బడి. మగా నీను దిన్ని నాను ఒత్తాడొండ్చర్రియంత నిమ్మమ్మ రాద్యంత మాడ్తాళి. బేగ్బంద్బడు మగా.

రంగు : ఇల్లే మనే తావే ఆడొర్తేవేళు.

న.గౌడ : అం! అంగీ మాడ్చి ఆసిర్దర ఎల్లొ బిడ్డొండోగ్గితే అంత టుడికొండోడోగవ్వే నిమ్మమ్మ. ఎల్లారూనూ ఇల్లే ఆడొర్చి.

రంగు : యజ్జా నీను లాడు టుండే ఎందాదు తిందిద్దియ?

న.గౌడ : ఎస్కొల వర్షగళాద్దు మగ

రంగు : శీందాగిత్త! రుసియాగిత్త?

న.గౌడ : లాడు టుండే శీందాగిరాకిల్వా? బేసాగిత్తు....బేసాగిత్తు.

రంగు : యజ్జ ఈఒత్తు టుడుపి అయ్య ఓట్లాగే లాడు టుండే మాడి కట్టి తుంబ వేర్చి ఇట్టవ్. నాన్తిందిద్దే ఇల్ల అజ్జ. నాకాణే కోడజ్జ. నింగొందుండే తందొడ్చిని. అద్యాగే ఒంద్చిటే సనోగొడు?

న.గౌడ : (నసునగుత్త) మగ్గి లాడు తిన్నేకొంత ఆసే అయ్యదేను? ఇకా నీవేష్సు జన ఇద్దిరి?

రంగు : మూర్జన ఆప్పే యజ్జా.

న.గౌడ : ఇకా ఎంటాణే. ఎల్లారు ఓగి తిందు బర్చి. నంగే ఈవత్తు బేడ. ఇన్నొందిన తరేస్కొంతిని.

రంగు : యజ్జా నీ బలు ఒళ్ళేను, బలు ఒళ్ళేను అజ్జా నీ.

[రంగు స్నేహితరొందిగ జొరటు జొరగుత్తానే]

Musical Bridge.

[అదే దిన రాత్రి గౌడనూ మగళూ కుళికుకొండు మాతనాడుత్తిద్దారే]

లబ్తక్కు : అప్పా నీను కాస్కొట్టు కాస్కొట్టు అవన్న కేడస్తద్ది. ఎనేనొ తింబ్బందు ఆసివిల్లాంత టుణ్డే మలగ్గిడ్తానే.

న.గౌడ : అయ్ బుడు, నానేన్ కోట్టి పావ. మగ్గి లాడు తిన్నేకొంత ఆసియాయ్. అవన స్నేయిత్తూ ఇదు. ఎల్లారూ తిన్ని అంత నాకారాణే కోట్టి. కాస్కొడ్చిద్దీ కద్యోత్తలితారే లబ్బి. కాళు కడి కద్దు మారిద్దీ, నీనేనొడ్డే ఆగ?

ಲಚ್ಚಕ್ಕ : ನಾನು ಕೊಡಾಕಲ್ವ ನನ್ನತ್ತ ಗಿಲ್ಬುತಾನೆ, ನಿನ್ನತ್ತ ಗಿಲ್ಬುತಾನೆ. ಇಂಗೇ ಕಳ್ಳೆ ಇಟ್ಟಿಂದೂ, ಅಕ್ಕಿ ಇಟ್ಟಿಂದೂ ಎಲ್ಲಾ ತಿಂದ್ರೆ ಮೈಗಾಯ್ದಾ ? ಕಳ್ಳು ಕಟ್ಟಾಕಲ್ವಾ ? ನೀನಿನ್ನೇಲೆ ಅವನಿಗ್ಯಾಸ್ಕೊಡಬೇಡ. ದುಶ್ಚಾಳ ಬಿದ್ದೋಯ್ದದೆ: ಆಮೇಲೆ.

ನ. ಗೌಡ : ಅದೂ ನಿಜೆ ಏಕು. ಅಂಗೂ ಕೆಟ್ಟೋಯ್ತಾರೆ ಏನೊ ನಮಿಗ್ಗಮಿಗೊಂದಿ. ಸ್ವಾಸ ಬೆಳೇಲೀಂತ ಅವನ್ನ ಅತ್ತಕ್ಕೆ ಕರು ಕಾಸ್ಕೊಟ್ಟೆ. ಅಂಗಾದ್ರೂ ಅತ್ತಕ್ ಬರುವೊಲ್ಲ. ತಾತ್ತ್ತ್ರ ಕುಂತ್ಕೊಂಡ್ನಾಕು ಮಾತಾಡ್ತೊಲ್ಲ. ಅತ್ತಕ್ಕರದ್ರೆ ದೂರ್ದಿಂದ್ಲೆ ಜವಾಬ್ ಕೊಟ್ಟು ಒಂಟೋಯ್ತಾನೆ. ಯಾಕೊ ನನಗನ್ನ ಚಾಳೀನೇ ತಿಳೀವಲ್ಲ. ಈ ಕಾಲ್ದ ಉಡುಗು. ಇರೇರ್ದ ಕಂಡ್ರೆ ಮರ್ದೋದೀನೇ ಇಲ್ಲ. ಈ ಉಡುಗರ್ದೆ ಸಿಕ್ಕೇನೇ ಸಂದಾಗಿಲ್ಲ ನೋಡು ಲಚ್ಚ. ಮಠದಾಗ ಏನೇಳ್ಕೊಡ್ತಾರೊ ಇವು, ಎನ್ನಲೀತಾರೊ ಶಿವನ್ನೇ ಬಿಕ್ಕು.

ಲಚ್ಚಕ್ಕ : ನಂಗೂ ಅಂಗೇ ಅನ್ನಿಸ್ತದೆ. ಮೂರೊತ್ತೂ ಆಟ, ಆಟ, ಆಟ. ಪುಸ್ತಕ ಇಡ್ತು ಓದೋದೇ ಕಾಣೆ. ಇಂತಾವು ಏರು ಗೊಬ್ಬ ಕೈಯಾಗಾದ್ರೂ ಮುಟ್ಟುವಾ ಇನ್ನಾಕ್ಕೆ ! ಇತ್ಲಾಗ ಇದೂ ಇಲ್ಲ ಅತ್ಲಾಗ ಅದೂ ಇಲ್ಲಾಂತೋದ್ರೆ ಎನ್ನತಿ ?

ನ. ಗೌಡ : ಆಯ್ ! ಲಚ್ಚ ಇನ್ನೂ ಚಿಕ್ಕೋನಲ್ವಾ. ರೋಟು ಬುದ್ದಿ ಬಂದ್ರೆ ಎಲ್ಲಾ ತಿಳ್ಕೊಂತಾನೆ.

ಲಚ್ಚಕ್ಕ : ಎಂಗೊ ಆಪ್ತ. ಮೊನ್ನೆ ಒಲ್ದಲ್ಲಿ ಕೆಲ್ವ ಮಾಡ್ತಾ ಆವ್ರೆ ನಿಮ್ಮಪ್ಪ ಇಟ್ಟೊ ನೀರು ಕೊಟ್ಟುಟ್ಟಾರೊ ಅಂದ್ರೆ, ನನಗ್ ಒತ್ತಿಲ್ಲ ನೀನೇ ತಗೊಂಡೋಗಿಟ್ಟು ಅಂತಾನಲ್ಲಾ ಇವ್ವು !....ಸ್ನೇಯಿತ್ತು ಬಾಳ ಆಗೋಗವ್ರೆ ಇವ್ವಿಗೆ ಇಸ್ಕೂಲ್ಗ ಸಜ್ಜಾಗಿ ಬರ್ತಾ ಇಲ್ಲ ಅಂತ ಯೋಳದ್ರಂತೆ ಮಠದಯ್ಯೇರು. ಇನ್ನನಿಗೆ ಕೋಪ ಬಂದ್ಬಿಟ್ಟೆ ಕಣ್ಣೂ ಮೂಗೂ ತಿಳಿದಂಗೆ ಚಚ್ಚಿಕ್ಕಿತ್ತಾರೆ ಅವನ್ನ. ಈ ಸಂಗಕ್ಕೆ ಪೂಂತ ಬಾಯ್ತುಚ್ಚೊಂಡಿರೈಕ್ ನಾನು ಯೋಳ್ತೀನು ?

ನ. ಗೌಡ : ನಾನೆಲ್ಲ ಯೋಳ್ತೀನಿ ನಿಧಾನಾಗಿ ಕೂಡಿಸ್ಕೊಂಡು. ನೀನಾತ್ರಪಡ್ಬೇಡ.

ಒಳ್ಳೆ ಮಾತ್ಲೇ ಯೋಳ್ಳೇಕು. ಸುಮ್ಮ ಬಡಿದ್ರೆ ಮೊಂಡು ಬಿದ್ದು ಓಯ್ತಾರೆ.

ಲಚ್ಚಕ್ಕ : ಗಿಡಾನ ಸಜ್ಜಾಗಿರೊವಾಗ್ಗೆ ಬಗ್ಗಿಸ್ಬೇಕಲ್ವಾ. ಆ ಮೆಲೆಂಗಾಯ್ದದೆ ?

Musical Bridge

[ಮೂರು ದಿನಗಳು ಕಳೆದುವು. ಆ ದಿನವೂ ತಾಯಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಹೊತ್ತನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ರಂಗು ಅಜ್ಜನ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬಂದ.]

ರಂಗು : ಬೋ ಬಿಸಿಲು ಆಜ್ಜಾ. ಕುಡ್ಕೊಕ್ಕೀರು ತಂದ್ಕೊಡ್ತಾ ?

ನ.ಗೌಡ : ಬೇಡ ಮಗ ನಂಗಾವ್ರೆ ಇಲ್ಲ.

ರಂಗು : ಮಣ್ಣೆ ತಂದೊಡ್ಡಾ....ತಣ್ಣೆ ?

ನ.ಗೌಡ : ಏನೂ ಬೇಡ ಮಗಾ, ಬೇಕಾದ್ರೆ ಕೇಲ್ತೀನಿ.

ರಂಗು : ಯಜ್ಞಾ !

ನ.ಗೌಡ : ಏನ್ಮಗಾ ?

ರಂಗು : ಯಜ್ಞಾ ನೀನೇನಂತಯೋ ? ನಂಗೊಂದೆಂಟಾಣೆ ಕೊಟ್ಟೀಯಾ ?

ನ.ಗೌಡ : ಯಾಕ್ತುಗಾ....ನಿಂಗೊಂಟಾಣೆ ?

ರಂಗು : ಯಜ್ಞಾ ಉಡುಗರೆಲ್ಲಾ ಓಯ್ತಾರೆ. ಚೆನ್ನಪಟ್ಟಿದ ಉರಸ್ ಅಬ್ಬಕ್ಕೆ ಬಾಣ ಬಿರುಸು ಬೋಸಂದಾಗಿ ನಡೀತ್ಯಂತೆ. ನಾನೂ ಓಗ್ಗೇಕಜ್ಜ. ಅತೆ ಆಯ್ದೆ.

ನ.ಗೌಡ : ನನ್ನತ್ರ ಚೆಲೈ ಇಲ್ಲಾಪ್ಪ. ದೊಡ್ಡ ನೋಟೈತೆ. ನಾನದ್ನ ಈಗ ಮುರಾಕ್ಕಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮಮ್ಮ ಎಲ್ಲೊ ಓಗವೈ. ಬಂದ್ವಾಕ್ಕೆ ಕೇಳಿ ದುಡ್ಡಿಸ್ಕೊಂಡೋಗು.

ರಂಗು : ಓಗ್ಗಿ ನಾಕಾಣೆ ಕೊಡಜ್ಜ.

ನ.ಗೌಡ : ಏಳಿದ್ದಲ್ಲಾ ನನ್ನಾವ ಎಲ್ಲಾಣೆ ಚೆಲೈನೂ ಇಲ್ಲಾಂತ.

ರಂಗು : (ದುಃಖದಿಂದ) ಅಮ್ಮನ್ನ ಬೆಳಗ್ಗೇನೆ ಕೇಳ್ತೆ ಅಜ್ಜ . ಓಗ್ಗೇಡ ಚೆನ್ನಪಟ್ಟಿದಾಗ ಈಗ ಪಿಳೇಕೈತೆ ಅಂದುಬಿಟ್ಟು. ಅಜ್ಜ, ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತೈಲ್ಲಾ ಓಯ್ತಾರೆ. ನಾನೋಗ್ಗೇಡ್ವಾ ?

ನ.ಗೌಡ : ಅಮ್ಮನ್ನಾತ್ರೆ ಗೊರೈ ಕೊಡ್ಬೇಕು ಮಗಾ. ನಿಂಗೊಳ್ಳಿದಕ್ತಾನೆ ಅವೇಳೋದು?

ರಂಗು : ಯಜ್ಞ ಅಮ್ಮ ಯೇಬೋತ್ರೆ ಬತ್ತಾಳೆ ?

ನ.ಗೌಡ : ಯೆಂಗೇಳ್ವಪ್ಪಾ ನಾನು. ಒಲಕ್ಕೋಗವೇನೊ ಒಲ್ಲಾಗ ಕೆಲ್ಲ ಎಷ್ಟೈತೋ, ಇಟ್ಟು ಎಸರೊಮಾಡಿ ನಿನ್ನೇಂತ ಗಂಗೈದಾಗ ಮುಚ್ಚಿಮಡಗವೈ. ಅಸಿವಾಯ್ತಿದೆ: ಉಂಡೊ ಮಗಾ.

ರಂಗು : (ಭಯದಿಂದ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಅರಚುತ್ತಾನೆ) ಅಯ್ಯೋ ಅಜ್ಜಾ ಅಜ್ಜಾ.... ಅಬ್ಬಬ್ಬ, ಇದೆಲ್ಲಂತು ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಮಂದ್ರಗವೈ. ಅಜ್ಜಾ ನಿನ್ನುರ್ಚಿ ಮ್ಯಾಕೆ ಅತ್ತಾ ಐತೆ. ಇನ್ನೇನಗಿ ಯಜ್ಞಾ ! ಕೈ ಇಡಬ್ಯಾಡ್ ಇದ್ದುಚ್ಚಿದ್ರೆ ಬದ್ವೋ ಅಂಗೇ ಇಲ್ಲ.

ನ.ಗೌಡ : ಅಯ್ಯೋ ! ಬಡ್ವಾಕು ಬಡ್ವಾಕು ...ಬಡ್ವಾಕು ಮಗಾ.

ರಂಗು : ಅದು ನಿನ್ನ ಕುರ್ಚಿ ಮ್ಯಾಗೈತೆ ಈಗ ನಿನ್ನ ಮೈಮ್ಯಾಗೇನಲ್ಲ.

ನ.ಗೌಡ : (ಕಿರುಚುತ್ತಾನೆ) ಬಡಿ ಮಗ ಮೊದ್ಲು ಬಡ್ವಾಕು. ನಿನ್ನ ದಮ್ಮಯ್ಯ ಮಗಾ ಮೊದ್ಲು ಬಡ್ವಾಕು (ಕಿರಲುತ್ತಾನೆ)

ರಂಗು : (ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ) ಬಡ್ವಾಕೈಡ್ತೇನಿ ಈಗ್ಲೆ. ಬಡ್ವಾಕಿದ್ರೆ ಎನ್ನೊಡ್ಡೀಯಜ್ಜ ಯೇಳು ಬೇಗ ಯೇಳ್ವೆಡು.

ನ.ಗೌಡ : (ಮಹಾ ಭೀತಿಯಿಂದ) ಎನ್ನೇಕು ? ಎಷ್ಟೇಕು ? ಅಯ್ಯೋ ಬಡಿ ಮಗ, ಮೊದ್ಲು ಬಡ್ವಾಕು.

ರಂಗು : ಅಜ್ಜಾ ಕುರ್ಚಿ ಬಿಟ್ಟು ನಿನ್ನ ಬೆನ್ನ ಮ್ಯಾಕೆ ಅತ್ತಾ ಐತೆ. ಎಂಟಾಣೆ ಕೊಟ್ಟೀಯ
ಅಜ್ಜ ಚಚ್ಚಾಕ್ಕಿತ್ತೀನಿ.

ನ. ಗೌಡ : ಕೊಡ್ತೆನ್ನಗ. ರಾಮ್ವೆವ್ರಾಣ್ಣಾ ಕೊಡ್ತೀನೆ. ಮೊದ್ಲು ಚಚ್ಚಾಕು
ಅಯ್ಯಯ್ಯಾ ಎ ಎ

[ರಂಗು ಪುಸ್ತಕದ ಕೊನೆಯಿಂದ ಅಜ್ಜನ ಬೆನ್ನನ್ನು ಸರನೆ ಸವರಿ ಕುರ್ಚಿಯ ಬೆನ್ನಿನ
ಮೇಲೆ ರಸರಸನೆ ಬಡಿದು ಅನಂತರ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಆರಂಭಾವರ್ತಿ ರಸರಸನೆ ಬಡಿದು]

ಅಬ್ಬ ! ಸತ್ತಿತು ದೈಯ್ಯ. ಕೊಡಜ್ಜಾ ಎಂಟಾಣೆ ಕೊಡು..... ಅಯ್ ಇನ್ನೂ
ಮೆದಲ್ ತೀಯಾ ? ಬೇಗ ಕೊಡಜ್ಜಾ ಎಂಟಾಣೆ. ಇನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಚೆಟ್ಟಿ
ಮಾಡ್ಬಿಡ್ತೀನಿದ್ದ (ರಸರಸನೆ ನೆಲವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಆರಂಭಾವರ್ತಿ ಹೊಡೆದು)
ಆಂ....ಓಡ್ತೀಯಾ ? ಇನ್ನೆಂಗೊಡೀಯಾ ನೀನು ನನ್ನ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಮ್ಯಾಕೆ
(ಮತ್ತೆ ಬಡಿಯುತ್ತಾನೆ) ಆಯ್ತುಜ್ಜ ಚೆಟ್ಟಿ ಚೆಟ್ಟಿ ಆಗೋಯ್ತು.
ತುಂಡುಂಡಾಗೋಯ್ತು. ಒಂಟೋಯ್ತು ಯಮರೋಕಕ್ಕೆ. ಅಜ್ಜ ಇದ್ದಾನ
ನಿನ್ನೆಚ್ಚಿಟ್ಟಿದ್ವಿ ನೀನೈರೆ ಬದಕ್ತಿರ್ದಿಲ್ಲ. ಓಯ್ತು ಪೀಡೆ. (ಸರಸೇಗೌಡ ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದ
ಕೈಗಳಿಂದ ಸಂಚಿಯನ್ನು ಬಿಚ್ಚುತ್ತಾನೆ. ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದ ಅವನ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚಿ ನಿಲ್ಲದೆ
ಸಾಣ್ಯಗಳೆಲ್ಲಾ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಸುರಿದು ಹೋಗುತ್ತವೆ.)

ರಂಗು : ಇರಜ್ಜಾ. ಎಲ್ಲಾ ಆರಿಸ್ಕೊಡ್ತೀನಿ....

[ರಂಗುವು ಆರಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಕೊಡುವ ಮೊದಲು ಅದರಲ್ಲಿದ್ದ ಎಂಟಾಣೆ
ಸಾಣ್ಯ ಒಂದನ್ನು ತನ್ನ ಜೇಬಿಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.]

ರಂಗು : ಕೋ ಅಜ್ಜ. ಯಲ್ಲಾ ನೂವೆ.

[ಎಲ್ಲಾ ಕೈಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಮುಟ್ಟಿ ಮುಟ್ಟಿ ಸಂಚಿಯಲ್ಲಿ
ಹಾಕುತ್ತ ಐದ್ರೂಪಾಯ್ ಚಿಲಿ ನಿಮ್ಮಮ್ಮಂದು ಒಂದೆಂಟಾಣೆ ಬಿಟ್ಟ ಕಾಣ್ಸಾಕ್ಕಿಲ್ಲಲ್ಲ]

ರಂಗು : (ಅಲ್ಪ ಭೀತಿಯಿಂದ) ಎಲ್ಲಾ ನೂ ಆಯ್ತು ಕೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟೆ. ನೀನೇ ಯಾವ್ವ
ಕ್ಯಾದ್ರು ಕೊಟ್ಟಿರ್ದೀಕು. ಶಂದಾಗ್ನಾಪ್ಪ ಮಾಡ್ಜಾ. ನನಗ್ ಕೊಡಜ್ಜಾ....
ಕೊಟ್ಟೆಡು.

ನ. ಗೌಡ : ಇಕಾ ಮಗ ಇಕಾ. ನಿಮ್ಮಮ್ಮತ್ರ ಯೋಳ್ಬೇಡ, ನಾನೊಕ್ಕಿಟ್ಟೀಂತ.

ರಂಗು : (ಇಸುಗೊಂಡು) ಇನ್ನೆಲ್ಲಾಣೆ ಕೊಡಜ್ಜಾ. ನೋಡು ಎಂತಾ ದೊಡ್ಡ
ದೈಯ್ಯಾನ ಬಡ್ತಾಕ್ಕಿಟ್ಟಿದ್ದೀನಿ.

ನ. ಗೌಡ : ಸಾಕು ಮಗಾ. ಇನ್ನೊಂದಿವ್ವ ಕೊಡ್ತೀನಿ.

ರಂಗು : ಅಂಗೇ ಮಾಡಜ್ಜ. ನೀನು ಬಲು ಒಕ್ಕೇನು. ನೀನು ಬಲು ಒಕ್ಕೇನು
ಅಜ್ಜ. ಇದ್ದ ದೂರ ಬಿಸಾಕ್ಕಿಟ್ಟು ಬರ್ತೀನಿ.

ನ. ಗೌಡ : ಊಂ ದೂರ ಒಗಿ ಮಗ.

ರಂಗು : (ಓಡಿ ಹೋಗಿ ಬಂದ ಆಯಾಸವನ್ನು ನಟಿಸುತ್ತ) ಒಗಿದ್ದೆಂದೆ ಅಜ್ಜ. ಇದರ್ಮನೆ ಆಳಾಗ. ಒಂದೇಣುದ್ದ ಇತ್ತಜ್ಜ.

ನ. ಗೌಡ : ಅದ್ದೆಲ್ಲ ಯೇಳ್ಪ್ಯಾಡ ನನ್ನಾವ. ಆಮ್ಯಾಕೆ ರಾತ್ರಿನೆಲ್ಲ ನಿದ್ರೇನೆ ಬರಾಕ್ಲಿ.

ರಂಗು : ಅದ್ಯಾಕಜ್ಜ, ಚೇಳು ಆಂದ್ರ ಅಷ್ಟು ಭಯ ನಿಂಗಿ ?

ನ. ಗೌಡ : ನಂಗಿ ಮೊದ್ಲಿಂದೂ ಅಂಗೇನೆ. ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ ಅವ್ವ ಎಲ್ಲೋಡಿದ್ರೆ ಅಲ್ಲೆ ಇಡ್ತು ಚಿಪ್ಪಾಕ್ಪಿತ್ತಿದ್ಲೆ. ಅವೇ ಈಗ....ನನ್ನಣ್ಣ ಓದ್ಯಾಕೆ ಇಂಗ್ಲೆಂದು ನನ್ನೇವಾನ ತಿಂತಾವೆ.

ರಂಗು : ನೀನಂಜ್ವೇಡ ಅಜ್ಜ. ನಾನು ಈ ಮನ್ಯಾಗರೊ ಚೇಳುಗಳ್ಳ ಮಂಡ್ರಗವ್ವೆ ಗೊಳ್ಳ ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಉಡ್ಡಿ ಉಡ್ಡಿ ಚಿಪ್ಪಾಕ್ಪಿತ್ತೀನಿ, ನಿನ್ನಾಗಿ ಮಾಡ್ತೇನಜ್ಜ. ನೀನೇನೂ ಜಾಸ್ತಿ ಕೊಡಬ್ಯಾಡ್ ನಂಗಿ. ಒಂದೊಂದು ಚೇಳ್ಳ ಒಂದೊಂದಾಣೇನೇ ಕೊಡು. ಎಚ್ಚೆ ಕೊಡಬ್ಯಾಡ.

ನ. ಗೌಡ : (ರಂಗುನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಗುಕ್ಕು ಹಿಡಿದಂತಾಗಿ) ಅಂಗೇ ಆಗ್ಲಿ ಈಗ ಓದ್ಯೊ ಓಗು. ನಾನು ಎಂಟಾಣೆ ಕೊಟ್ಟೀಂತ ನಿಮ್ಮಮ್ಮತ್ರ ಯೇಳ್ಪ್ಯಾಡ.

ರಂಗು : (ಸಂತೋಷದಿಂದ ಹಿಗ್ಗುತ್ತ) ನಾನ್ಯಾಕೇಳ್ಳಿ. ಇದೆಲ್ಲ ನಮ್ಮನಮ್ಮಲ್ಲೇ ಇರತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲಾ ?

[Musical Bridge—Announce ಮತ್ತೆ ಎಂಟು ದಿನಗಳು ಕಳೆದವು.]

[ಒಂದು ದಿನ ಸಂಜೆ ಗೌಡ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಯಥಾ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ. ರಂಗುವು ಬಂದು ಅಜ್ಜನನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸಿದ...]

ರಂಗು : ಓ ಯಜ್ಜಾ....ಯಾಕಜ್ಜಾ ಅಂಗ್ಲಾತ್ತಿದ್ರೆಯೆ ? ಜೀವಕ್ಕರಿ ಇಲ್ಲ ?

ನ. ಗೌಡ : ಏನೂ ಇಲ್ಲ ಮಗ ಅಂಗೇ ಒರೀಕೊಂಡೆ ನಿದ್ರೆ ಬಂದಂಗಾತು.

ರಂಗು : ಮುಚ್ಚೊಂಡಿದ್ರೇನು ! ತಕ್ಕೊಂಡಿದ್ರೇನು ? ಎರಡೂ ಒಂದೇ ಅಲ್ಲಾ ನಿಂಗಿ ?

ನ. ಗೌಡ : ಔದ್ದಗಾ ಎರಡೂ ಒಂದೇ ನಂಗಿ.

ರಂಗು : ಚಂಡೆ ಅಗ್ತಾ ಬಂತು, ಅಮ್ಮ ಇನ್ನೂ ಮನೇಗೆ ಬಂದಿಲ್ಲಲ್ಲಾ ?

ನ. ಗೌಡ : ಬತ್ತಾಕೇಳು. ನೀ ಬಾ ಇಲ್ಲಿ ಕುಂತೊ ಮಗ.

ರಂಗು : ಅಜ್ಜಾ, ಥು ! ಇಲ್ಲಿ ಬೊ ಕಸಾ ಬಿದ್ದೊತೆ. ಗುಡಸಾರ ಗುಡಸ್ತೇನಜ್ಜ.

ನ. ಗೌಡ : ಅಂಗೇ, ಮಾಡು. ನಿಮ್ಮಮ್ಮನೆಗೆ ಏಟೊಂದು ಮನೆ ಕೆಲ್ಲ. ನೀನು ಒಂದು ಎಲಡು ಚಿಕ್ಕ ಕೆಲ್ಲಗಳ್ಳ ಮಾಡ್ತೊಪ್ಪಿ ಅವಿಗೆ ಎಷ್ಟೊ ಸಂತೋಷ ವಾಯ್ದೆ.

ತಿಂತಿವೆ....ಉಡ್ಗ ಯೋಳ್ವಂಗೆ ಆತು. ಸಾವ್ರ ಸಾವ್ರ ಚೇಳುಗ್ಗು ಲಚ್ಚೀ
ನನ್ನದ್ದಿಸು ನನ್ನದ್ದಿಸೂ.

ಲಚ್ಚಕ್ಕು : (ದುಃಸ್ವಪ್ನವಿದಂಬುದನ್ನು ಅಂಶು) ಅಪ್ಪಾ ನಾನೆಲ್ಲಾನೂ ಕೊಂದಾಕ್ಪಿಡ್ತೀನಿ.
ಒಂದು ಪಿಳ್ಳೆ ಉಳಿದಂಗೆ ಚಚ್ಚಾಕ್ಪಿಡ್ತೀನಿ ಇದೊ ಸತ್ತು, ಸತ್ತು (ಪರಕೆಯಿಂದ
ರಪತಪನೆ ನೂರಾರು ಏಟುಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದು, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಗುಡಿಸುವಳಂತೆ ಮಾಡಿ)
ಅಪ್ಪಾ ನೋಡು ಎಲ್ಲಾನೂ ಎಲ್ಲಾನೂ ಒಂದಿಡ್ತೆ ಕೊಂದಾಕ್ಪಿಟ್ಟೆ ಉಡ್ತಿ
ಉಡ್ತಿ ಕೊಂದಾಕ್ಪಿಟ್ಟೆ....ಇನ್ನ ಈ ಮನೇಗೆ ಒಂದೇ ಒಂದು ಚೇಳಿಲ್ಲ. ಒಂದಿಕ್ಕೇ
ಕೂಡ ಇಲ್ಲ. ಯೋಕೋದಕ್ಕೆ ಎಸರಿಲ್ದಂತೆ ಮಾಡ್ಪಿಟ್ಟೆ....ಇಕಾ ನಿನ್ನ ಆಸ್ತೇನೂ
ಜೆನ್ನಾಗಿ ಒದರಿ ಆಕ್ತೀನಿ.

ನ. ಗೌಡ : ಲಚ್ಚೀ, ಇನ್ನಾಯಾಕಿಲ್ಲ. ಇನ್ನಾಯಾಕೇ ಇಲ್ಲ—ನಾನಿನ್ನದ್ದಿದೋಕಾ
ಯಾಕಿಲ್ಲ. ಈ ಪಾಟಿ ಚೇಳುಗೊಳ್ಳಡ್ತೆ ನಾನೆಂಗೊಕ್ಕಿಲ್ಲ ಜೀವಾನ? ನಿಮ್ಮನ್ನ
ಕಚ್ಚೋದಿಲ್ಲ ಎಲ್ಲಾ ನನ್ನೆ ಬಂದ್ಬಚ್ಚಾವೆ.

ಲಚ್ಚಕ್ಕು : ಇನ್ನೆಲ್ಲಿವೆ ಚೇಳುಗ್ಗು? ಎಲ್ಲಾನೂ ಚಚ್ಚಾಕ್ಪಿಟ್ಟೆ.

ನ. ಗೌಡ : ಇನ್ನೂ ಅವೆ ಲಚ್ಚೀ, ಇನ್ನೂ ಅವೆ.

ಲಚ್ಚಕ್ಕು : ಇನ್ನ ಸಾಚ್ಚಿಯೋಳಾಕೊಂದಿಲ್ಲ ಅಪ್ಪಾ, ಎಲ್ಲಾ ನಿರ್ಮೂಲ ಆಗೋಯ್ತು.
ನೀನಿನ್ನಲೆಕ್ಕೊ ಅಪ್ಪಾ, ನಾನು ಇಲ್ಲೆ ಕುಂತಿರ್ದೀನಿ ನಿನ್ನಾವೇನೆ.

ನ. ಗೌಡ : ಇನ್ನೆಲ್ಲಿ ಬರ್ತೊತೆನಿನ್ನೆ? ಇನ್ನೆಂಗೆ ಬರ್ತದೆ ನಿನ್ನೆ? ನನ್ನೇಲೇ ಅಟ ಸಾಧಿಸ್ತಾ
ವಲ್ಲಾ ಈ ಚೇಳುಗ್ಗು? ನನ್ನರ್ಮ....ನನ್ನರ್ಮ ನಾನು ಚಿಕ್ಕಂದಾಗ ಕೊಂದಾ
ಕಿದ ಒಂದೊಂದು ಚೇಳೂ ಈಗ ಸಾವ್ರ ಸಾವ್ರವಾಗಿ, ಇಂಗೆ ರಾತ್ರಿ ಅಗಲೂ
ನನ್ನ ಜೀವಾನ ತಿಂತಾವೆ. ಎನ್ನಾಡ್ಲಿ, ಇನ್ನೇನ್ನಾಡ್ಲಿ ಕಣ್ಣುಚೆವ್ವೆ ಬಂದ್ಬಿಡ್ತಾ
ವಲ್ಲಾ, ಒಂದೊಂದೂ ಎಗ್ಗಣದ್ದಪ್ಪ....ಕೊಂಡಿಗಳ್ಳ ಕಲ್ಯಾಣೆ ಉಜ್ಜೇ....
ಉಜ್ಜೇ ಕೆಂಪೆ ಚೂಪ್ಪಾಡ್ಕೊಂಡು....ನನ್ನಚ್ಚಾಕೆ.

ಲಚ್ಚಕ್ಕು : ನಾನಿಲ್ಲೇ ಕುಂತಿರ್ದೀನಿ ತಾವು-ಎಂಗ್ತಂದಾವು ಅವು! ನೀನೇನೂ ಯೋಚ್ಚೆ
ಮಾಡ್ಬೇಡ ನಿನ್ನೆವೋಗು ಅಪ್ಪಾ. [ಗೌಡನು ನಿನ್ನೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಲಚ್ಚಕ್ಕನೂ
ಒಂದು ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ.]

Musical Bridge

[ನ.ಗೌಡ, ಮೈ ಮುರಿಯುತ್ತಾ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡು ಆಕಳಿಸುತ್ತಾನೆ].

ಲಚ್ಚಕ್ಕು : ಅಪ್ಪಾ ನಿನ್ನೆ ಓದ್ಯಾ?

ನ.ಗೌಡ : ಏನು ನಿನ್ನೆನೋ ಲಚ್ಚಿ! ನಿನ್ನಾವಿಟ್ಟು ನಾನೇ ನಿನ್ನೆ ಓಗ್ಲಿ?

ಲಚ್ಚಕ್ಕು : ಅಪ್ಪಾ ಈವತ್ತು ಬೆಚ್ಚಿದಲ್ಲಿ ರಾಮದೇವ್ರ ಜಾತ್ರೆ. ಅವ್ರಾ ನಾನೂ
ಅರಿಸ್ಕೊಂಡಿದ್ದೀವಿ. ಸಾನ ಮಾಡ್ಕೊಂಡು, ಓಗಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿಸ್ಕೊಂಡು

ನ. ಗೌಡ : ಮಗಾ !....ಮಗಾ....ಅಂಗೆಲ್ಲ ಸಾಪ ಇಡ್ಬಾರ್ದು ದೊಡ್ಡೊರೆ. ಕಾಸ್ತೇಕಾದ್ರೆ..
ನಾಯವಾಗಿ ಕೇಳು. ಸುಳ್ಳೇಳೇ ಏಳೇ ಕಾಸು ಸಂಪಾದಿಸ್ಬಾರ್ದೊ. ಅದ್ರಿಂದ..
ಒಳ್ಳೇದಾಗೋಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಾರೊ ಮಗಾ, ನಂಗೂ ಬಲು ಬೇಸ್ರ ಆಯ್ತದೆ....
ನಾಕಾಣೆ ಇಟ್ಕೊ.

ರಂಗು : (ಬಳಿಗೆ ಬಂದು) ಅಂಗಾರೆ ಕೊಡು.

ನ. ಗೌಡ : ಯಾಕೆ ಮಗಾ ನೀನಿಂಗಾಡೀಯ ? ಈ ಮನೆ, ಒಲಗು, ಕರಾವು ನಾನ್ನತ್ತ
ಮ್ಯಾಕೆ, ನನ್ನೋವೂ ಎಲ್ಲಾ ನಿಂಗೇ.ಅಲ್ವ. ಓದಿ ಜೆನ್ನಾಗಿ ಬುದ್ದಂತಾಗಿ..
ಇನ್ನೆಲ್ಲಾ ಇಟ್ಟೊಂಡು ನೀನ್ಬಾಳ್ವೇಕಲ್ವಾ ? ಅಜ್ಜನಿಗೆ ಇಂಗೆ ಕಷ್ಟ ಕೊಡ್ಬಾರ್ದು
ಮಗ - ಓಗು.....ನಿಮ್ಮಮ್ಮ ಬರತ್ತಾಳೆ.....ಪಾಪ, ಬೆಳಗ್ಗೆ ಇಂದ ಒಲ್ದಲ್ಲಿ
ದುಡ್ಡು....ಓದೋತಿರು....ಎಲ್ಲೂ ಓಗ್ಬೇಡ ಮಗ.

ರಂಗು : ಇಲ್ಲ ಅಜ್ಜ - ಎಲ್ಲೂ ಓಯಾಕಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲೇ ಇರ್ತೀನಿ.

ನ. ಗೌಡ : (ಸಂತೋಷದಿಂದ) ಅದು ಒಳ್ಳೆ ಮಗ, ರತ್ನದಂತೋನು. ದೇವ್ರ ನೂರ್ದಸ
ಶಂದಾಗಿಟ್ಟಿರಿ ನಿನ್ನ. (ರಂಗುವು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.)

Musical Bridge

[ರಾತ್ರಿ ಗೌಡನು ಮಲಗಿರುತ್ತಾನೆ.-ನಿದ್ದೆ ಬರೆ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರಳಾಡುತ್ತಾನೆ.]

ನ. ಗೌಡ : ಯಾಕೊ ನಿದ್ರೆ ಬರೊಲ್ಲ. ಸಕೆ ಬಾಳೆ. ಈ ಒದ್ದೆ ತೆಗಿದ್ರೆ ಸೂಲ್ಪ
ತಣ್ಣಗಿರ್ದದೆ. (ಹೊದಿಕೆಯನ್ನು ದೂರ ಒಗಿಯುತ್ತಾನೆ.)

[Very soft Music-lulls him to sleep.]

[ನ. ಗೌಡ ಗೊರಕೆ ಹೊಡೆಯಲು ಮೊದಲು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಗೌಡನಿಗೆ ಭಯಂಕರ-
ವಾದ ಸ್ವಪ್ನವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಚೀರುತ್ತ ಏಳುತ್ತಾನೆ. ಬಟ್ಟೆ ಬರೆ
ಹಾಸಿಗೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಕೊಡವುತ್ತಾನೆ.]

ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ ಸಾವ್ರ-ಸಾವ್ರ ಜೇಳುಗಳು. ಮೈಮೇಲೆಲ್ಲ
ಅರಿದಾಡ್ತಾವೆ. ಮೂಗೊಳಕ್ಕೋಗ್ಗಿಟ್ಟು ಬಾಯೊಳಗೋಗ್ಗಿಟ್ಟು ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ
ಮೈನೆಲ್ಲ ಕಚ್ಚಿ ಬಿಟ್ಟು ನಾನುಳ್ಳಾಕಿಲ್ಲ ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ.....

ಲಚ್ಚಕ್ಕ : (ಓಡಿ ಬಂದು) ಅಪ್ಪಾ, ಅಪ್ಪಾ! ಅಪ್ಪಾ! ಏನಾತು ಏನಾತಪ್ಪಾ, ಇದ್ಯಾ
ಕ್ಕಿಂಗ ಕೂಗಿ-ಯಪ್ಪಾ, ಯೋಳಪ್ಪಾ ಏನಾತೂ ?

ನ. ಗೌಡ : (ಭಯದಿಂದ) ಅಯ್ಯಯ್ಯಪ್ಪಾ ಲಚ್ಚಿ....ಲಚ್ಚಿ. ನಾ ಸತ್ತೆ ನಾ ಸತ್ತೆ.
ಕಾಣಾಕಿಲ್ವಾ ನಿಂಗಿ ನೋಡು ನೋಡು ಎಸ್ಕೊಂದು ಜೇಳುಗು ನನ್ನ ಕಿತ್ತು.

ತಂತಿವೆ....ಉಡ್ಗ ಯೋಳ್ವಂಗೆ ಆತು. ಸಾವ್ರ ಸಾವ್ರ ಚೇಳುಗ್ಗು ಲಚ್ಚೀ
ನನ್ನದ್ದಿಸು ನನ್ನದ್ದಿಸೂ.

ಲಚ್ಚಕ್ಕು : (ದುಃಸ್ವಪ್ನವಿದಂಬುದನ್ನು ಅಂಶು) ಅಪ್ಪಾ ನಾನೆಲ್ಲಾನೂ ಕೊಂದಾಕ್ಪಿಡ್ತೀನಿ.
ಒಂದು ಪಿಳ್ಳೆ ಉಳಿದಂಗೆ ಚಚ್ಚಾಕ್ಪಿಡ್ತೀನಿ ಇದೊ ಸತ್ತು, ಸತ್ತು (ಪರಕೆಯಿಂದ
ರಪತಪನೆ ನೂರಾರು ಏಟುಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದು, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಗುಡಿಸುವಳಂತೆ ಮಾಡಿ)
ಅಪ್ಪಾ ನೋಡು ಎಲ್ಲಾನೂ ಎಲ್ಲಾನೂ ಒಂದಿಡ್ತೆ ಕೊಂದಾಕ್ಪಿಟ್ಟೆ ಉಡ್ತಿ
ಉಡ್ತಿ ಕೊಂದಾಕ್ಪಿಟ್ಟೆ....ಇನ್ನ ಈ ಮನೇಗೆ ಒಂದೇ ಒಂದು ಚೇಳಿಲ್ಲ. ಒಂದಿಕ್ಕೇ
ಕೂಡ ಇಲ್ಲ. ಯೋಕೋದಕ್ಕೆ ಎಸರಿಲ್ದಂತೆ ಮಾಡ್ತಿಟ್ಟೆ....ಇಕಾ ನಿನ್ನ ಆಸ್ಸೇನೂ
ಜೆನ್ನಾಗಿ ಒದರಿ ಆಕ್ತೀನಿ.

ನ. ಗೌಡ : ಲಚ್ಚೀ, ಇನ್ನಾಯಾಕಿಲ್ಲ. ಇನ್ನಾಯಾಕೇ ಇಲ್ಲ—ನಾನಿನ್ನದ್ದಿದೋಕಾ
ಯಾಕಿಲ್ಲ. ಈ ಪಾಟಿ ಚೇಳುಗೊಳ್ಳಡ್ತೆ ನಾನೆಂಗೊಕ್ಕಿಲ್ಲ ಜೀವಾನ? ನಿಮ್ಮನ್ನ
ಕಚ್ಚೋದಿಲ್ಲ ಎಲ್ಲಾ ನನ್ನೆ ಬಂದ್ಬಚ್ಚಾವೆ.

ಲಚ್ಚಕ್ಕು : ಇನ್ನೆಲ್ಲಿವೆ ಚೇಳುಗ್ಗು? ಎಲ್ಲಾನೂ ಚಚ್ಚಾಕ್ಪಿಟ್ಟೆ.

ನ. ಗೌಡ : ಇನ್ನೂ ಅವೆ ಲಚ್ಚೀ, ಇನ್ನೂ ಅವೆ.

ಲಚ್ಚಕ್ಕು : ಇನ್ನ ಸಾಚ್ಚಿಯೋಳಾಕೊಂದಿಲ್ಲ ಅಪ್ಪಾ, ಎಲ್ಲಾ ನಿರ್ಮೂಲ ಆಗೋಯ್ತು.
ನೀನಿನ್ನಲೆಕ್ಕೊ ಅಪ್ಪಾ, ನಾನು ಇಲ್ಲೆ ಕುಂತಿರ್ದೀನಿ ನಿನ್ನಾವೇನೆ.

ನ. ಗೌಡ : ಇನ್ನೆಲ್ಲಿ ಬರ್ತೊತೆನಿನ್ನೆ? ಇನ್ನೆಂಗೆ ಬರ್ತದೆ ನಿನ್ನೆ? ನನ್ನೇಲೇ ಅಟಿ ಸಾಧಿಸ್ತಾ
ವಲ್ಲಾ ಈ ಚೇಳುಗ್ಗು? ನನ್ನರ್ಮ....ನನ್ನರ್ಮ ನಾನು ಚಿಕ್ಕಂದಾಗ ಕೊಂದಾ
ಕಿದ ಒಂದೊಂದು ಚೇಳೂ ಈಗ ಸಾವ್ರ ಸಾವ್ರವಾಗಿ, ಇಂಗೆ ರಾತ್ರಿ ಅಗಲೂ
ನನ್ನ ಜೀವಾನ ತಂತಾವೆ. ಎನ್ನಾಡ್ಲಿ, ಇನ್ನೇನ್ನಾಡ್ಲಿ ಕಣ್ಣುಚೆವ್ವೆ ಬಂದ್ಬಿಡ್ತಾ
ವಲ್ಲಾ, ಒಂದೊಂದೂ ಎಗ್ಗಣದ್ದಪ್ಪ....ಕೊಂಡಿಗಳ್ಳ ಕಲ್ಯಾಣೆ ಉಜ್ಜೇ....
ಉಜ್ಜೇ ಕೆಂಪೆ ಚೂಪ್ಪಾಡ್ತೊಂಡು....ನನ್ನಚ್ಚಾಕೆ.

ಲಚ್ಚಕ್ಕು : ನಾನಿಲ್ಲೇ ಕುಂತಿರ್ದೀನಿ ತಾವು-ಎಂಗ್ತಂದಾವು ಅವು! ನೀನೇನೂ ಯೋಚ್ಚೆ
ಮಾಡ್ಬೇಡ ನಿನ್ನೆವೋಗು ಅಪ್ಪಾ. [ಗೌಡನು ನಿನ್ನೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಲಚ್ಚಕ್ಕನೂ
ಒಂದು ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ.]

Musical Bridge

[ನ.ಗೌಡ, ಮೈ ಮುರಿಯುತ್ತಾ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡು ಆಕಳಿಸುತ್ತಾನೆ].

ಲಚ್ಚಕ್ಕು : ಅಪ್ಪಾ ನಿನ್ನೆ ಓದ್ಯಾ?

ನ.ಗೌಡ : ಏನ್ ನಿನ್ನೆನೋ ಲಚ್ಚಿ! ನಿನ್ನಾವಿಟ್ಟು ನಾನೇ ನಿನ್ನೆ ಓಗ್ಲಿ?

ಲಚ್ಚಕ್ಕು : ಅಪ್ಪಾ ಈವತ್ತು ಬೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ರಾಮದೇವ್ರ ಜಾತ್ರೆ. ಅವ್ರಾ ನಾನೂ
ಅರಿಸೊಂಡಿದ್ದೀವಿ. ಸಾನ ಮಾಡ್ತೊಂಡು, ಓಗಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿಸೊಂಡು

ಮದ್ಯಾಣ್ಣಕ್ಕಂದ್ಬಿಡ್ತೀನಿ. ಅಡ್ಗೆಮಾಡಿ ನಿನ್ನೂಟಾ ಇಲ್ಲೇ ಇಟ್ಟಿಟ್ಟೋಯ್ತೀನಿ.
ಚಿಕ್ಕೋನು ಪರೀಕ್ಷೆ ಅತಂದ. ಮನೇಲಿ ಓದ್ಬಿಟ್ಟಿರ್ತೀನಿ.

ಸ.ಗೌಡ : ಅಂಗೇ ನನ್ನಾಣ್ಣನೂ ಒಪ್ಪಿ ಕೈಮುಗ್ಗು ಬಾ.

ಲಚ್ಮಕ್ಕ : ಅಟ್ಟೇಗಿಲ್ಲಾ ಬೇಗ ಅಕ್ಕೊಂಡೋಯ್ತೀನಿ. ಅಕ್ಕಪಕ್ಕೋರೂ ಯಾರೂ
ಇರಾಕಿಲ್ಲ. ಚಿಕ್ಕೋನೈ ಎಳ್ಳಿಟ್ಟಿಟ್ಟಿರ್ತೀನಿ. ಮನ್ನಾಂಗೇ ಇರು ಎಲ್ಲೂ ಓಗ್ಗೇ
ಡಾಂತೆಂದು.

ಸ.ಗೌಡ : ಅಂಗೇ ಮಾಡು ಲಚ್ಚಿ..... (ಲಚ್ಮಕ್ಕ ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ)

Musical Bridge

[ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ರಂಗು ಮತ್ತು ಸಿದ್ದ]

ರಂಗು : ಏ ಸಿದ್ದ ಸಿಕ್ಕೇನೋ ಒಂದಾದ್ರಾ ?

ಸಿದ್ದ : ನಿನ್ನೆಯಲ್ಲಾ ಉಡ್ಡಿ ಉಡ್ಡಿ ಸಾಕಾಗೋಯ್ತು ನಮ್ಮಗ್ಗೇಕಾದಾಗ ಒಂದೂ
ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳಾಕಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೋ ಸಣ್ಣದೊಂದು ಜೇಳು ಸಗಣೆ ಕುಪ್ಯಾಗ.
ಸಿಗ್ತು. ಇಡಿಯೋವಾಗ ಅದರ ಕೊಂಡಿ ಮುರ್ದೋಯ್ತು.

ರಂಗು : ಒಳ್ಳೆದಾಯ್ತೇಳು ಎಲ್ಲದು ?

ಸಿದ್ದ : ಇಗೋ ಈ ಬೆಂಕಿಪೊಟ್ಟಿದಲ್ಲಿ. ಇಲ್ಲೋಡು, ಪಾಪ ! ಮುದುರ್ದೊಂಡು.
ಕುಂತ್ಯೆತೆ. (ತೋರಿಸುತ್ತಾನೆ)

ರಂಗು : ಏನೋ ಮದ್ಯಾಕೆ ಇಲ್ವಲ್ಲೋ. ಲೋ ಸತ್ತೋಗೈತೋ ಪಾಪ.

ಸಿದ್ದ : ನಾನೇನ್ಮಾಡ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದನ್ನ ಎಲ್ಲಿ ಉಡುಕ್ಲಿ ಈಗ. ನನ್ನೈಲಾಗೋಕಿಲ್ಲವ್ವ.

ರಂಗು : ಓಗ್ಗಿ ಬಿಡು ಇದ್ದಿರ್ದೇ ಆಟ ಅಡಿಸ್ಬಡೋಣ. ಆ ಮುದುಕನ್ನ.

ಸಿದ್ದ : ಅಂಗೇ ಸೈ.

ರಂಗು : ನೋಡವ್ವ ನೀನು ಯಾತರೊಡ್ಡ ಸದ್ವಾತ್ಮದ್ದೆ ಇರ್ದೇಕು. ನಗು ಬಂದ್ರೆ ಅಂಗೇ.
ಅಲ್ಪಚ್ಚೊಂಡು ತಡ್ಚೊ. ಏನಂತೀಯೆ ? ಈವತ್ತು ಎನಿಲ್ಲಾಂದ್ರೂ ಒಂದ್ರೂ
ಪಾಯಿ ಗಿಟ್ಟಿಸ್ಬಿಡ್ತೀನಿ ಆ ಕುಲ್ಲನ ಆತ್ರ. ಲೋ ಸಿದ್ದ ಚಂಚ ತುಂಬ
ಅಣ ಇಟ್ಟೊಂಡಾನೆ ಆ ಮುದಿಯ. ಎಂಗಾರೆ ಒಡೀದ್ಬಿಡ್ಬೇಕು ಅದ್ನ ರೊಟು.
ರೋಟಾಗಿ. ಏ ಎಲ್ಲಾದ್ರೂ ಬಾಯ್ ಬಿಟ್ಟೀಯೇ. ಕತ್ತು ಮುರ್ದಾಕ್ಟಿಡ್ತೀನಿ.
ನಿನ್ನೆ ನೋಡ್ಚೊ.

ಸಿದ್ದ : ನಾನ್ಯಾಕೇಳ್ಲಿ ? ನಾ ಯೆಕೋನಲ್ಲ.

ರಂಗು : ಸದ್ದಿಲ್ಲೆ ಬಾ ನನ್ನೊತೇಲಿ. ಒಳ್ಳೆ ಒಂದು ನಾಟ್ಟು ತೋರಿಸ್ತೀನಿ ನಿಂಗೇ.
(ನಿಷ್ಕ್ರಮಿಸುವರು)

ಸರ್ವಜ್ಞನನ್ನು ಕುರಿತು ಸಮಗ್ರವಾಗಿಯಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಚಿಂತನ-ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಕ್ರಿಸ್ತವಾಸಿ ಚಿನ್ನಪ್ಪ ಉತ್ತಂಗಿ ಅವರಿಗೆ ಸಲ್ಲಬೇಕು. ತತ್ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ-ತದನಂತರ ಸರ್ವಜ್ಞನನ್ನು ಪಾಂಕ್ತವಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ನಡೆದಿಲ್ಲವೆಂದು ವಿಷಾದದಿಂದ ಹೇಳಬೇಕಾಗುವದು. ಶ್ರೀ ಉತ್ತಂಗಿಯವರಿಗಿಂತಲೂ ಬಹಳ ಮುಂಚೆ, 'ಪ್ರಾಕ್ಯಾವ್ಯಮಾಲಿಕೆ'ಯ ಸಂಪಾದಕರು ತುಂಬ ಶ್ರಮವಹಿಸಿ, ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟು ಅಂದವಾಗಿ ಸರ್ವಜ್ಞನ ತ್ರಿಪದಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದರು. ಕಠಿಣಶಬ್ದಾರ್ಥ-ವಿವರಣೆಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಶುದ್ಧತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತ್ರ ಪೂರೈಸ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಗಮನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳನ್ನು ಕಾಕರ ಲಿಪಿಗಳಿಸಿದ ಮೂಲ ಪುಣ್ಯವಂತರ ದೃಷ್ಟಿ-ದೋಷದಿಂದಾಗಿ ಸರ್ವಸ್ವಾತಿತ್ಯ ಗಳನ್ನು ಅನೂಚಾನವಾಗಿ ಪ್ರಾಕ್ಯಾವ್ಯಮಾಲಿಕೆಯ ಸಂಪಾದಕರು ಅನುಸರಿಸಿರುವಂತಿದೆ. ಈ ದೋಷಗಳನ್ನು ತೊಡೆದುಹಾಕಿದರೂ ಶ್ರೀ ಉತ್ತಂಗಿ ಅವರ ಸರ್ವಜ್ಞ ವಚನಗಳ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ, ಪ್ರಾಕ್ಯಾವ್ಯಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಪದ್ಯಗಳೇ ಖಚಿತವಾಗಿ ಅಡಿಪಾಯವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಪದ್ಯಗಳ ವರ್ಗೀಕರಣದ ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ಅವರು ಸರ್ವಸ್ವಿಯಾಗಿ ಪ್ರಾಕ್ಯಾವ್ಯಮಾಲಿಕೆಯನ್ನೇ ಅನೂಚಾನವಾಗಿ ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸರ್ವಜ್ಞನ ಜೀವನ-ಚರಿತ್ರೆಗಳ ವಿಮರ್ಶೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಚಿಕ್ಕ-ಪುಟ್ಟ ಹೊತ್ತಿಗೆಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವದು ನಿಜ. ಸರ್ವಜ್ಞನನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವ - ಅರಿತುಕೊಂಡದ್ದರ ಪರಿಚಯ - ಪರಾಮರ್ಶ ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಸಾಹಸಗಳು ನಡೆದರೂ ಅವುಗಳ ಪ್ರಮಾಣ ತೀರ ಪರಿಮಿತವಾಗಿದೆ. ತನ್ನ ಕಾಲಮಾನದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಜನಪದದ ಕೂಡ. ಸಲಿಗೆಯ ಸಲ್ಲಾಪವನ್ನು ನಡೆಸಿದಂತೆ ಇಂದೂ ಕೂಡ ಸರ್ವಜ್ಞಕವಿ, ಜನಾನು ರಾಗದಿಂದ ದೂರನಾಗಿಲ್ಲ, ಜನಪದಕ್ಕೆ ಅಲಕ್ಷಿತನಾಗಿಲ್ಲ. ತಾನು ಹುಟ್ಟಿ-ಬೆಳೆದು-ಬಾಳಿದ ನಾಡನ್ನು ಅವನು ಮರೆಯದಿದ್ದಂತೆ, ಅವನ ನಾಡಿನ ಜನತೆಯೂ ಅವನನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ಸರ್ವರಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದೊಂದು ನುಡಿಯನ್ನು ಕಲಿತು ಅವನು ಜ್ಞಾನದ ಪರ್ವತವೇ ಆಗದಿದ್ದರೂ, ಅನುಭವದ ಉತ್ತಂಗ ಶಿಖರವನ್ನು ಏರಿದ್ದನೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನತೆಯೂ ಕೂಡ, ಅವನ ಒಂದೊಂದು ನುಡಿಯನ್ನು ಕಲಿಯದೆ

ಉಳಿದಿಲ್ಲವೆನ್ನುವದೂ ಅಷ್ಟೇ ನಿಜವಾಗಿದೆ. ಆದರೂ ಜನಮಾನಸದೊಂದಿಗೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಹಾಸು-ಹೊಕ್ಕಾಗಿ, ಹಾಲು-ಜೇನಾಗಿ ಬೆರೆತ ಕವಿ ಇಂದಿನ ಮಿತಿಗೂ ತನ್ನ ಜೀವನ, ಕಾಲಮಾನದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಂದೇಹಗ್ರಸ್ತನಾಗಿ-ಅಗಮ್ಯನಾಗಿ ಉಳಿದಿದ್ದಾನೆ.

ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂದರೆ ರೂಢಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿದ್ದ ಕವಿ-ಕಾವ್ಯ ಅಭಿಧಾನಕ್ಕೆ ಅನ್ವರ್ಥಕವಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವಜ್ಞ ಬದುಕು ಮಾಡದೆ ಇದ್ದುದು—ಕೃತಿರಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡದೆ ಇದ್ದುದು.

ಮೂಲ ಸರ್ವಜ್ಞ ಒಬ್ಬನೇ ಇದ್ದ ರೂ ನಂತರ-ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ, ಆ ಮೂಲ ಮೂರ್ತಿಗೆ ಅನೇಕಾನೇಕ ಶಾಖೋಪಶಾಖೆಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡವು. ಸದ್ಯ, ಸರ್ವಜ್ಞ ವಿರಚಿತವೆಂದು ಪ್ರಕಟವಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ತ್ರಿಪದಿಗಳು ಕೇವಲ ಒಬ್ಬನೇ ಸರ್ವಜ್ಞನ ರಚನೆಯಾಗಿರದೆ ಅನೇಕ ನಾಮಧಾರಿ ಸರ್ವಜ್ಞರ ಕೈ-ಬಾಯಿ ಅಡಿ ಕಲಬೆರಕೆಯಾಗಿವೆ. ಈ ವಿಕೃತ ಸಂಕರಕ್ಕೆ ನಾಮಧಾರಿಗಳಷ್ಟೇ ಸ್ವಯಂ ಮೂಲ ಸರ್ವಜ್ಞನೂ ಹೊಣೆಗಾರನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂದರೆ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅವನು ಬರವಣಿಗೆಯ-ಗ್ರಂಥರಚನೆಯ ತಿಪಲನ್ನೇ ತಲೆಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಭೆ ಜಾಗರಿಸಿದಾಗ—ಭಾವನೆ ಕೆರಳಿದಾಗ ಹಾಡುವದು ; ಹಾಡಿದ್ದನ್ನು ಗಾಳಿಗರಿಯಂತೆ ತೂರಿ ಬಿಡುವದು ಅವನ ಸ್ವಭಾವವಾಗಿದ್ದಿತು. ಅವನ ಈ ವಿಚಿತ್ರ ಸ್ವಭಾವದ ಲಾಭವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಹವ್ಯಾಸದಿಂದಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಅವನ ಅಂಧಾನುಕರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಕ್ಷಣಿಕ ಮೋಜಿನ ವ್ಯಾಮೋಹದಿಂದ ಅನೇಕ ಜನ ಅವನಂತೆಯೇ ಭಾಸವಾಗುವ ತ್ರಿಪದಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಸರ್ವಜ್ಞ ನಾಮದ ಬಾಲಾಗಸಿಯನ್ನು ಅವಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಸಿದ್ದರಲ್ಲೇನೂ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಅನುವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಬೇರು ಬಿಟ್ಟು ಬೆಳೆಯುವ ಕರಿಕೆ-ಕಳ್ಳಿಯಂತೆ, ಈ ನಾಮಧಾರಿ ಸರ್ವಜ್ಞರ ತ್ರಿಪದಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯೂ ಅವಾಧವ್ಯವಾಗಿ, ವಿಕಾರವಾಗಿ ಬೆಳೆದು, ಮೂಲ ಸರ್ವಜ್ಞನ ನೈಜವಾದ ಆಕಾರ-ಆಕೃತಿಯನ್ನೇ ವಿರೂಪಗೊಳಿಸಿತು. ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ತ್ರಿಪದಿಯು ರಚನಾಸುಲಭವಾಗಿದ್ದರಿಂದ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಅಕ್ಷರಸ್ಥನಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ಕೂಡ, ಬಳಕೆಯ ಮಾತು-ನಾಣ್ಣುಡಿ-ಪ್ರಚಲಿತ ಜೀವನದಲ್ಲಿಯ ವ್ಯಂಗ್ಯ, ಜಾತಿ-ಮತ-ಪಂಥಗಳಲ್ಲಿಯ ವೈಷಮ್ಯಗಳನ್ನು

Musical Bridge

[ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ವೇಳೆ. ನ. ಗೌಡ ಊಟ ಮುಗಿಸಿ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ, ರಂಗನೂ ಸಿದ್ಧನೂ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ.]

ರಂಗು : (ಏಸು ಮಾತಿನಲ್ಲಿ) ಲೇ ಸಿದ್ಧ ನೀ ಬಾಕ್ಲತ್ತೇ ನಿಂತಿರು ತಮಾಷೆ ನೋಡ್.

ಒಳಕ್ಕೆ ಬರ್ಬೇಡ. ಸದ್ದು ಮಾಡಬ್ಯಾಡ ತಿಳಿತೆ ?

ಸಿದ್ಧ : ಅಂಗೇ ಆಗ್ಲಿ. ಇಲ್ಲೇ ನಿಂತಿರ್ತೀನಿ.

ರಂಗು : (ಒಳಗೆ ಬಂದು ದೊಡ್ಡ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ) ಉಂಡೇನಜ್ಜಾ ? ಎಲೆ ಅಡ್ಡಿ ಕುಟ್ಟಿ ಕೊಡ್ಲಾ ?

ನ. ಗೌಡ : ಏನೂ ಬೇಡ ಮಗಾ. ಈಟೊತ್ತೂ ಎಲ್ಲೋಗಿದ್ದೆ? ಪರೀಕ್ಷೆ ಅಂತೀಯ ಪಾಟಗಲೋದ್ದೊಂಡು ಮನ್ಯಾಗೇ ಇರು. ಮನೇಲಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲಾಂತ ಗೊತ್ತಿಲ್ವ ನಿಂಕೆ ?

ರಂಗು : ನಾನೆಲ್ಲೋಗಿದ್ದೆ ? ಇಲ್ಲೆ ಓದೋತಾ ಇದ್ದೆ. (ಏನನ್ನೋ ಹುಡುಕು ತಿರುವಂತೆ ನಟಿಸಿ) ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ ! ಅಜ್ಜಾ ! ಇನ್ನೇನ್ಕೆ ದೊಡ್ಡ ಕೆಂಚೇಳು ಅಜ್ಜ ಕುರ್ಚಿ ಬೆನ್ನ ಮ್ಯಾಗೆ - ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ. ಮ್ಯಾಗೆ ಅತ್ತಾವರೆ....

ನ. ಗೌಡ : (ಬಲು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ) ಓಗೊ ಅರಾಮ ! ಓಗ್ರಿಯೋ ಇಲ್ವೊ ಇಲ್ಲಿಂದ ?

ರಂಗು : ನಿಜ್ವಾಗೂ ಅಜ್ಜ ದೇವ್ರಾಣ್ಣೊ. ಅಯ್ಯಬ್ಬಾ. ತಾಯ್ಬೇಳು ಅಜ್ಜಾ ಒಟ್ಟಿ ತುಂಬ ಮರಿ ಅವೆ.

ನ. ಗೌಡ : ಓಗ್ರಿಯೋ ಇಲ್ವೊ ? ದೈಯ್ಯ. ತಿರುಗಿ ಜೇಸ್ವೆ ಮಾಡ್ತೀಯಾ ?

ರಂಗು : ನಂಗೇನು, ಓಯ್ತೀನೇಳು. ಈಗ ನಿನ್ನ ಬುಜದ್‌ಮ್ಯಾಕೇ ಅಪ್ಪಿತ್ತು. ಚೇಳುಗಳ್ಗೆ ನಿನ್ನ ಮೈ ವಾಷ್ಣೇಂದ್ರೆ ಬೊ ಇಸ್ಸು.

[ಗೌಡನಿಗೆ ಈಗ ಇರಬಹುದೇನೋ ಅನ್ನಿಸಿತು. ಭುಜದ ಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸಿ ಕೊಡವಿದ. ಅವನ ಕೈಗೆ ಏನೂ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಗೌಡ ಈಗ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಅಬ್ಬರಿಸಿದ. -]

ನ. ಗೌಡ : ಅಯ್ — ಚಂಡಾಲ. ದೇವ್ರ ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳ್ಳಾನ ಉಳಿಸಿದ್ದೆ ಈಗ ನಿನ್ನ ಸಿಗಿದು ತ್ವಾರಣ ಕಟ್ಟಿದ್ದೆ. ಬರೋ ಪಾಪ ಬರ್ಲೀಂತ.

[ರಂಗು ಸಿದ್ಧನನ್ನು ನೋಡಿ ಹಲ್ಲು ಕಿರಿದ. ಸಿದ್ಧನೂ ಹಲ್ಲು ಕಿರಿದ. ರಂಗು ಬೆಂಕಿ ಪೊಟ್ಟಿದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ಸತ್ತ ಚೇಳನ್ನು ಗೌಡನ ಎಡಗೈ ಮೇಲ್ಬಾಗದಲ್ಲಿ ಕಿಡವಿದ. ರಂಗು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂಗಿ ಹೇಳಿದ -]

ರಂಗು : ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ ನೋಡಜ್ಜ. ನಾನು ಸುಕ್ಕೇಕ್ತೇನೇನೊ. ಈಗ ನಿನ್ನ ಕೈಮ್ಯಾಕೇ ಬಂದ್ಪಿತ್ತು. ಮುಟ್ಟೇಡ ಅಜ್ಜ ಕಚ್ಚಿಬಿಟ್ಟೇತು.

[ಹುಡುಗರಿಬ್ಬರಿಗೂ ನಗು ಉಕ್ಕಿಬಂತು. ತಡೆಯಲಾರದೆ 'ಪಿಸಪಿಸನೆ' ಸ್ವಲ್ಪ ನಕ್ಕರು. ಆ ನಗು ಗೌಡನ ಕಿವಿಯನ್ನು ಸೋಕದೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಗೌಡ ತನ್ನಬಲಗೈಯ ಒಂದು ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದ ಎಡಗೈ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಸತ್ತ ಚೀಳನ್ನು ಜಜ್ಜಿ ಕೈಯನ್ನು ಒದರಿ, ಗೌಡನ ಹೃದಯವನ್ನೇ ಈಗ ಚೀಳು ಕುಟುಕಿದಂತಾಯಿತು. ಗೌಡ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ 'ಫರಫರ' ಕಂಪಿಸಿ ಹೋದ. ಸರ್ರನೆ ಎದ್ದು ಬಾಕಲ ಕಡೆಗೆ ಹೋದ. ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಸಿದ್ಧ ಓಡಿ ಹೋದ. ಒಳಗೆ ಇದ್ದ ರಂಗ ಹೊರಗೆ ಹೋಗದಂತೆ ಗೌಡ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಮೇಲ್ಗಡೆ ವಾಸ್ಕಾಲ ನೆತ್ತೆಗೆ ಹಾಕಿದ್ದ ಕೊಂಡಿಗೆ ಬಾಗಿಲಚಿಲಕವನ್ನು ಸಿಕ್ಕಿಸಿಬಿಟ್ಟ. ಆ ಚಿಲಕವು ಎತ್ತರದಲ್ಲಿದ್ದುದರಿಂದ ರಂಗುವಿಗೆ ಎಟುಕುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ರಂಗುವು ಈಗ ಆ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿಯಾದ. ಗೌಡನು ದಪ್ಪವಾದ ತನ್ನ ಬದಿರು ಡೊಣ್ಣೆಯನ್ನು ಬಲವಾಗಿ ಬೀಸುತ್ತ, ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಅಬ್ಬರಿಸುತ್ತ, ಡೊಣ್ಣೆಯನ್ನು ಬೀಸಿ ಬೀಸಿ ಹೊಡೆಯುತ್ತ ಎದವಿ ಬೀಳುವುದನ್ನೂ ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ, ಉನ್ನತ್ತ ನಂತೆ ಕೋಣೆಯಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಓಡಾಡಿದ. ಪಾತ್ರೆ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಸಾಮಾನುಗಳು ಎಲ್ಲವೂ ಉರುಳಿ, ಒಡೆದು ಹೋದವು. ಗೌಡನಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಎದ್ದು ನಾಲ್ಕಾರು ಕಡೆ ಘಾಯಗಳಾದವು. ರಂಗುವು ತನ್ನ ದುಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೀಗ ಅರಿತ. ಮೈಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹತ್ತಿದವನಂತೆ ಚೀರುತ್ತ ಕೋಣೆಯಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಚೀರುತ್ತ ಓಡಾಡಿದ. ಗೌಡನು ಚೀರಿದ ಕಡೆಗೆ ಧಾವಿಸಿ ಡೊಣ್ಣೆಯನ್ನು ಬೀಸಿ ಹೊಡೆಯುತ್ತ ಬಂದ. ಗೌಡನ ಕೋಪ ಅತಿ ರೌದ್ರಕ್ಕೆ ಏರಿತು. ರಂಗುವು 'ಅಯ್ಯೋ...ಅಯ್ಯೋ...ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ...' ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತ, ಬೀಸಿ ಬೀಸುತ್ತಿರುವ ಏಟುಗಳನ್ನು ಜಿಂಕೆಯಂತೆ ನೆಗೆದು ನಿವಾರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಬಾಗಿಲ ಚಿಲಕವನ್ನು ಎಟುಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಪಡುತ್ತಾನೆ. ಈ ಶಬ್ದ ಈ ಆರ್ಭಟಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಹೊರಗಿನವರು ಬಂದು ಬಾಗಿಲನ್ನು 'ಧಿಮಧಿಮಿ' ಗುದ್ದಿ ಕೂಗುತ್ತಾರೆ. 'ಯಾ... ಒಳಗೆ-ಯಾರೀ-ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆಯಿರಿ. ಯಾಕ್ರೀ-ಯಾರನ್ನೀ ಹಾಗೆ ಕೊಲ್ಲಿದ್ದೀರಾ ತೆಗೆರಿ ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆರಿ' ಎಂದು ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆಗೆಯಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಪಡುತ್ತಾರೆ. ರಂಗುವು ಓಡಿಬಂದು ಚಿಲುಕವನ್ನು ಎಟುಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಪಡುತ್ತಾನೆ. ಗೌಡನು ಚಿಲುಕದ ಶಬ್ದವನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ಕಡೆಗೆ ಧಾವಿಸಿ ಡೊಣ್ಣೆಯನ್ನು ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬೀಸಿ ಹೊಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಒಂದುಸಲ ರಂಗುವು ಚಿಲುಕವನ್ನು ಎಟುಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆ ಕ್ಷಣವೇ ಗೌಡನ ಡೊಣ್ಣೆಯ ಪೆಟ್ಟು ರಂಗುವಿಗೆ ತೊಡೆಗೆ ಬಲವಾಗಿ ತಾಗಿ ರಂಗುವಿನ ತೊಡೆಎಲುಬು ಮುರಿಯುತ್ತದೆ. ರಂಗುವು ಆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಅಯ್ಯೋ ಅಜ್ಜ-ನಾ-ಸತ್ತೆ ಸತ್ತೆ-ನಾ-ಸತ್ತೆ ಎಂದು ದೊಪ್ಪನೆ ಬೀಳುತ್ತಾನೆ. ಆಗಲೆ ಹೊರಗಿನ ಜನರು ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆದುಕೊಂಡು ಒಳಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗೌಡನು ರಂಗುವಿಗೆ ಆ ದೈನ್ಯ ಧೈನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ತಾನು ಮಮ್ಮಗನ ತಲೆಯನ್ನೇ ಒಡೆದುಬಿಟ್ಟೆನೆಂಬ ಅನುಭವವಾಗುತ್ತದೆ...ಗೌಡನು "ಅಯ್ಯೋ...ಮಗಾ...ಮಗಾ...ಮಗಾ..." ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಾ ತಾನು ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದು ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಡೊಣ್ಣೆ ಅವನ ಕೈಯಿಂದ ಜಾರಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಗೌಡನ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಮೂಗಿನಲ್ಲಿ ನೆತ್ತರ ಹೊರಟು ಗೌಡ ಸಾಯುತ್ತಾನೆ].

ಒಬ್ಬ ಪೌರ : ಅಯ್ಯೋ-ಓಯ್ಯ-ಓಯ್ಯ. ದೊಡ್ಡ ಪರಾಣ. ಹೃದ್ಯ ಒಡೆದೋಯ್ಯ. ಈ ಕಣ್ಣೆಲ್ಲ ಮುದ್ದನಿಗೆ ಈ ಗತಿ ಬರ್ಬೇಕೆ. ಉಡುಗನ್ನೆ ತೊಡೆಗೆ ಏಟು ಬಿದ್ದದೆ. ಅವನು ನಿಂತೊಳ್ಳಾರ.

ಇನ್ನೊಬ್ಬ : (ಹುಡುಗನನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿ ನಿಲ್ಲಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ತೊಡೆಯಲಿಂಬು ಮುರಿದು ಹೋಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾನೆ.) ನಿಂತೋ ಮಗ-ನಿಂತೋ ಎಲ್ಲೇಟ್ಟಿತ್ತು.

ರಂಗು : ಅಯ್ಯೋ-ನಾ ನಿಲ್ಲಲಾರೆ-ನಿಲ್ಲಾರೆ-ನನ್ನೊಡೆ ಮುರ್ದೋಯ್ತು. ನಾ ಸತ್ತೆ.... ಅಯ್ಯೋ ನಾ ಸತ್ತೆ. (ಅಗ ಲಚ್ಚಕ್ಕ, ಲಚ್ಚಕ್ಕನ ಗಂಡ ಇಬ್ಬರೂ ಜಾತ್ರೆಯಿಂಪ ಬಂದವರು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ.)

ಒಬ್ಬ : ಅಯ್ಯೋ ಲಚ್ಚಕ್ಕ, ಎಲ್ಲೋಗಿದ್ದೆ ಅವ್ವ ನೀನು? ಗೌಡ್ರ ಸತ್ತೋದ್ರೂ, ಮೊಗ್ಗೆ ತೊಡೆ ಮುರೀತು. ಏನೇನಾಯ್ತೋ! ಶಿವನೈ ಬೆಳಕು.

ಲಚ್ಚಕ್ಕ : ಅಯ್ಯೋ ಅಪ್ಪಾ, ಅಪ್ಪಾ ಇಂಗೊಗ್ಗೇಕೇ ನಿನ್ನೇವ. ಮಗಾ-ಮಗಾ. ಎನ್ನಾಡ್ಬಿಟ್ಟ-ಎನ್ನಾಡ್ಬಿಟ್ಟ.

[ಮೂರ್ಛಿ ಬೀಳುತ್ತಾಳೆ.]

